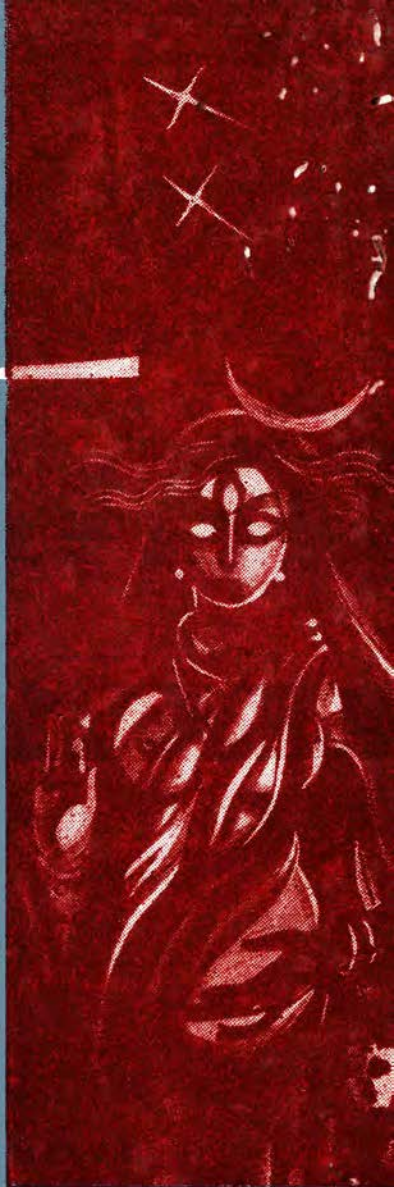

ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ

ବ୍ରହ୍ମାନ୍ତ କୁମାର ପ୍ରିୟା

ଛଦ୍ମପଟ

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଛଦ୍ମଘଟ

ଲେଖକ :

ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଖଣ୍ଡପଡ଼ା ଗଡ଼, ପୁରୀ

ପ୍ରକାଶକା :

ଶ୍ରୀମତୀ ସସ୍ମିତା ମିଶ୍ର
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରଚ୍ଛଦ :

ବଳଦେବ ମହାରଥା

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ :

୧୯୯୭

ମୁଦ୍ରଣ :

ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ
୧୧୨/୭, ବିମାନଘାଟୀ ଅଞ୍ଚଳ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର ।
ମୂଲ୍ୟ : ୩୦ ଟଙ୍କା

CHHADMAGHATA

By :

Pradipta Kumar Mishra
Khandaparagarh, Puri.

Publisher

Smt. Sashmita Mishra
Bhubaneswar

Cover Design

Baladev Maharatha
First Edition

1992

Printed at

Sri Laxmi Printers
212/7, Aerodrome Area,
Bhubaneswar-9.

Price :

Rs. 30/- (Thirty) only

ପ୍ରସନ୍ନ ସଭନା
ଓ
ସଂଧ୍ୟା ସତକଂ୍ତ—
ପାହାଂକର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭୁଲିବାର ନୁହଁ ।

ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ବୁଝି ହୁଏନ ଜୀବନକୁ । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ
 ବି ବୁଝେଇ ହୁଏନ ସବୁକଥା ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ନିଜକୁ ପୁରୁଷ ଖୋଲିଦେଇ ହୁଏନ ।
 ବସନ ବେଢ଼େଇଦେଲେ ଉତ୍ସ ହେଇଯାଏ ସତ୍ୟ । ବସନ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ
 ବାଉଁଶ ହେଇଯାଏ ସସାର । ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଅଟିବୁନି ଉପେନ୍ଦ୍ର ହୁଏନ । ଅଗାଧକୁ
 ବିସ୍ତରି ହୁଏନ । ଯାହାକୁ ମଣିଷ ସ୍ନେହ କରେ, ତାକୁ ହିଁ ଘୃଣା କରେ ।
 ଏପରି ଦୁଃସ୍ବଚ୍ଛିନ୍ନ ଲାଗି ରହିଥାଏ । କେହି କାହାକୁ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ଏଠି । ନିସ୍ବ
 ହେଉଥା'ନ୍ତି ଦିନକୁ ଦିନ । କିଛି ଦୁଃସ୍ବ, କିଛି ସୁଖ, କେତୋଟି ଚରଣକୁ ବାନ୍ଧି
 ରଖିନାର ଅସଫଳ ପ୍ରୟାସ ଏ ଗଳ୍ପ କେତୋଟି ।

—ଲେଖକ

ସୂଚୀପତ୍ର

ଅଜା ॥	୧
ସତ୍ୟ ଗୋକୁଣ୍ଡବା ଲୋକ /	
ସ୍ବପ୍ନ ହଜେଇଥିବା ଲୋକ ॥	୭
କାହ୍ନୁ ॥	୧୭
ଭଲ ଲୋକ ॥	୨୭
ସ୍ବପ୍ନ ନାହିଁ/	
ସ୍ବପ୍ନ ପାଇଁ ରାତି ନାହିଁ ॥	୩୭
ପିତା-ପୁତ୍ର ॥	୪୫
ଭଗବାନ ଜଣେ ଅନ୍ଧ ଲୋକ ॥	୫୧
ସେଇ ଅନୁଭବର ହସ ॥	୬୧
ପରଜାୟ ॥	୭୭
ଅପର ପକ୍ଷ ॥	୭୯
ଡୋର ॥	୮୯
ଓଃ ଜୀବନ ॥	୯୭
ଛଦ୍ମଦଣ୍ଡ ॥	୧୦୧

ଅଜା

ଏଇ କାଲି ପରି ଲାଗୁଛି । ଜେଜେ ଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଦୋକତା କରୁ ଥିଲେ । ଘର ପଛରେ ଝୋଟାବାଡ଼ି ଥିଲା, ପାଲଗଦା ଥିଲା । ଜେଜେ ଦିନ ରାତି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ କେତେବେଳେ ଘୁଙ୍ଗି ତ ଆଉ କେତେବେଳେ ଦୋକତା ଘୋଟୁଥିଲେ । ପେଟ ଚିନ୍ତା ନଥିଲା । ଆଉ ସାଇର ଗୋବିନ୍ଦ ମାଷ୍ଟ୍ରେ ତାଙ୍କର ଜଡ଼ାତେଲମର ବଜୁଲ ବାଡ଼ି ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚୁଥିଲେ । ବୁଝେ ଗସୁଥିଲେ, ବୁଝେ ହସୁଥିଲେ । ମୁହଁରେ ମୁହଁ ପାତଲ ଦାଢ଼ି । କପାଳରେ ରକ୍ତ ଚନ୍ଦନ ଢଳକ । କଟକିରେ କଳା ଡୋରରେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷଟିଏ । କହୁଣ୍ଡି ଉପରକୁ ଆଜୁଲେ ମୋଟା ତମ୍ବା ତାରର ମୋଡ଼ାଟାଏ ।

ଏସବୁ ଆମର ଶିଂଦାଣୀ ନାକ ଓ ଡୋରଆ ପେଣ୍ଟ ବେଲର କଥା । ନୟନଯୋଡ଼ିରେ ହସ୍ତାନ୍ତର ଖାତା କାଗଜ ଚରି ଡଙ୍ଗା ଭସେଇବା ବେଲର କଥା ।

ଗୋବିନ୍ଦ ମାଷ୍ଟ୍ରେକୁ ଆମେ ‘ଅଜା’ ‘ଅଜା’ ଡାକୁଥିଲୁ । ସେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ‘କ୍ଷିରେ ନାହିଁ ଟୋକାଏ, କୁଆଡ଼େ ବାହାରଲ’ ପରୁଥିଲେ । ସେ ଆମର କେମିତି ଅଜା ହେଲେ ଆମେ ଜାଣିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ମେଞ୍ଚଡ଼ ଟୋକା ପଂଖାକ ‘ଅଜା’ ଡାକିଲେ ସେ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି । ଆମକୁ ବି ଖୁସି ଲାଗେ ।

ସେ ଏବେ ମାଷ୍ଟ୍ରେ ଭରନ୍ତିନି । ଆଗରୁ କୁଆଡ଼େ ସେ କଡ଼ା ମାଷ୍ଟ୍ରେ ଥିଲେ । ଆମ ଭାଇଜାନାମାନଙ୍କ ବୟସର ବଡ଼ ବଡ଼ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପଡ଼େଇ ଥିଲେ । ସ୍ତ୍ରୀ ମରଗଲା । ଦିନ ଦିନଟା ପୁଅ ଅକାଳରେ ଗଲେ । ଅଜା ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲେ । ଆଉ ଗୁଳିଗଣ୍ଡରେ ମନ ଲାଗିଲା । ଗୁଳିଗଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡକ ବି ଛୁଡ଼ିଦେଲେ । ପାଖ କଚେରୀରେ କିଛିଦିନ ମୁକ୍ତିଆର କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ । କଳାକୁ ଧଳା, ଧଳାକୁ କଳା ଲେଖିଲେ । କୋର୍ଟ୍‌ଫିସ୍ ଫୋର୍ଟ୍‌ଫିସ୍ ବସୟରେ ଜାଣିଲେ । ଲୋକଙ୍କର ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିରେ କାଳି

ଟିପ ମଡେଇଲେ । ମାତ୍ର ହେଲୁ ନାହିଁ । ମନ ଦେନୁ ନାହିଁ । ତାକୁ ଗୁଡ଼ ଗାଁରେ
ଗୁହାଳୀ କଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲାକୁ ଅ, ଆ ଶିଖେଇଲେ । ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ପଡେଇଲେ ।

ମୋ ଛବି ବହୁ ବାହାରିଲା । ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ଚନ୍ଦ୍ର ବହୁ ବାହାରିଲା । ପିଲେ
ଆଉ ‘ଅରଣ୍ୟ ମଝିପି ରହୁଛି ଅନାଇଁ’ ପଢିଲେନି । ହାତୀ ଉପରେ ବାଘ ବସିଛି,
ବାଘ ଉପରେ ଛେଳି’ ଗାଇଲେ । ଲୋକେ ବି ଧନ ହୋଇଗଲେ । ଘରେ ଘରେ
‘ଟିଉପନ୍ ମାଷ୍ଟ୍ରି ରଖିଲେ । ଅଜାଙ୍କ ଗୁହାଳରେ ପିଲା ହେଲେନି । ଗୁହାଳ ‘ବନ୍ଦ
ହୋଇଗଲା ।

ଅଜା ତାଙ୍କର ପୈତୃକ ଘର ଘର ଖଣ୍ଡକ ବିକିଲେ । କବଳ କଲ୍ଲଦିନ
ଫାଟାବେଳେ ଆମ ଘରକୁ ଆସି ଜେଜେଙ୍କ ଆଗରେ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ । ସେ ଦିନ
ଗଡ଼ରେ ଜେଜେ ଆମ ଘରେ ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲେ ଅଜାକୁ । ଅଜା ଦିଗୁଣ୍ଡା ଭାତ
ପାଟିକି ନେଲେ ସିନା କିନ୍ତୁ ରହୁଗଲେ । ହାତ ଧୋଇ ଧୋଇ କହିଲେ “ମିଶ୍ଟେ !
ଘୋଡ଼ର ହାଡ଼ ଦିଶୁଛି ମଝି ଘରଟାରେ ପୋତା ହୋଇଥିଲା । ରହୁଗଲା ।” ଜେଜେ
କିଛିଦିନ ପରେ ମରିଗଲେ । ଅଜା ବି ଆଗପରି ସେତେ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେନି ।

ଆମ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା ବାଟରେ କରୁଆ ଗଛଟେ ଥିଲା । ଆମେ ସେଇ ଖଣ୍ଡକ
ଯିବାକୁ ଡରୁଥିଲୁ । ଅଜା ସେଇଠି ଗୋଟେ କାଠ କ୍ୟାବିନ ପକେଇଲେ । ପଛ
ଆଡ଼କୁ ଛୋଟିଆ ଜାଗା ଖଣ୍ଡିଏ କଣି ମଣି ଦେଇ ଅଟକ କଲେ । ଆମେ ସ୍କୁଲକୁ
ଗଲାବେଳେ ସବୁଦିନ ‘ଅଜା’ ‘ଅଜା’ ଡାକୁ । ଅଧା ଖୋଲୁଥିବା କ୍ୟାବିନ୍ ଭିତରୁ
‘ଓଁ’ କରନ୍ତି । ଆମର କିଛି କାମ ନଥାଏ । ଏମିତି ଖାଲି ଡାକଟାଏ ପକେଇ
ହୋଇଯାଏ ଅଜାଣତରେ । ଅଜା ତା ଭିତରେ କ’ଣ କରୁଥିଲେ ଆମେ ଜାଣି
ପାରୁନଥିଲୁ । ଅଜା ସେଠି କ୍ୟାବିନ୍ ପକେଇଲେ କିଆଁ ? ଯଦି କ୍ୟାବିନ୍
ପକେଇଲେ, ବିକିବଟା କିଆଁ କରୁ ନାହାନ୍ତି ? ଅଜା କ’ଣ ଗୁରୁ ଡାକି ଦୋକାନ
କରିବେ ନା ପାନ ଦୋକାନ କରିବେ ? ଏମିତି ଅନେକ କଥା ଆମେ ଭାବୁ ।
ମୋ ସାଙ୍ଗ ଗନ୍ଧାଆ କହିଲା ‘ଅଜା ବେତାଳ ସାଧୁଟି ବେ । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ
ବେତାଳ ପେଶିବେ’ । ଫକିର କହିଲା, ‘ଅଜା କାଳୀ ପୂଜା କରୁଟି । ମୋ ବା
କାଲି ଗୁଡ଼ରେ କେବିନ ଆଡ଼କୁ ମାଇକିନିଆଟେ ‘ସାଉଥିବାର ଦେଖିଲୁ’ । ମାଗି
କହିଲା, ‘ସତକଥା, ମୁଁ କାଲି ଏବାଟେ ଗଲାବେଳକୁ କେବିନ ଭିତରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମପଟେ
ଜଳୁଥିଲା । ବାସ୍ନା ଯେ ବାସ୍ନା, ଆଉ ସେକଥା କହନା’ ।

ଦି’ଦିନ ପରେ ଅଜା ଦୋକାନ ଖୋଲିଲେ । ଅଜା ବାହାଡ଼ାଠୁ ଧୀରମୁକର
ଖଲିପନ୍ ଓ ସାହାଡ଼ା ଦାନ୍ତକାଠି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳିଲା । ଗୁରୁଣିଆ ଦି ଅଣିଆ କଳିଷ ସବୁ ।

ଆମ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଜମଲା କୋଲ ଓ ଝିମ୍ ଝିମ୍ ଚକ୍ଲେଟ୍ ମିଳିଲା । ଖଣ୍ଡା ଭଲିଆ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ଚକ୍ଲେଟ୍ ମଧ୍ୟ ମିଳିଲା । ଆମେ ଖଣ୍ଡାରେ ଆଗ ବୁଝେ ଯୁଦ୍ଧ କରିସାରିଲା ପରେ ଖଣ୍ଡା ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଥିଲା । ଭଙ୍ଗା ଖଣ୍ଡାକୁ ଖାଇ ଦଉଥିଲା । ଅଣାଟାକୁ ଗୁରକୋଣ୍ଡିଆ ସୁଜି କଟା ଦି'ଟା ମିଳୁଥିଲା । ଦିନେ ଦିନେ ଅଜା ନିମିତ୍ତ ଛୁଣି ବଢୁଥିଲେ । ଆମପାଇଁ ଅଜାଙ୍କ ଦୋକାନରେ ସବୁ ଥିଲା । ମୁଣ୍ଡା ଖଡ଼ ଥିଲା । ରାଇଟ୍ ଖଡ଼ ଥିଲା । ନାଲି ନେଲି ଚକ୍ ଡେ ଥିଲା । କାଚବାଟି, ହାତବାଟି ଥିଲା । ପେଁକାଲି ଥିଲା, ବେଲୁନ୍ ବୀ ଥିଲା । ସ୍କୁଲକୁ ଗଲାବେଳେ ବୋଉ ବାପାଙ୍କୁ ଲୁଚେଇ ରଖିଥିବା ରେଜା ପଇସାରୁ କିଛି ମୁଁ ଚୋରେଇ ନଉଥିଲି । ଗନ୍ଧଆ ତା ପେଣ୍ଟ୍ ଟ୍ରକେଟ୍ରେ ଦି'ପକେଟ୍ ଗୁଡ଼ିଲ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଚୋରୁଥିଲା ବାଟି କଣିବ ବୋଲି । ଫକୀର ତା ବାପାଠୁ ସବୁଦିନ ଦଶ ପଇସା କରି ଆଣୁଥିଲା । ମାଗି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳୁଆ ଥିଲା । ଆମେ ଯାହା କଣିଲେ ସେ ଆମକୁ ମାରୁଥିଲା । ନ ହେଲେ ଚଉକଟିଆ ବଧା ମାରୁଥିଲା । ଦିନେ ଫକୀରକୁ ବଧାଟେ ମାରିଲା ଯେ ଫକୀର ମୁଠି ପକେଇଥିଲା । ସେଇଦିନଠୁ ଆମେ ତାକୁ ଡରୁଥିଲୁ । ଆମ ଆଡୁ ତାକୁ କିଛି କିଛି ଦଉଥିଲୁ ।

ଅଜା ଯେତେବେଳେ ଦୋକାନ ଖୋଲନ୍ତି ତ ଖୋଲନ୍ତି, ଅନ୍ୟବେଳେ କଣି ଅଟକ ଜାଗା ଖଣ୍ଡକରେ ଶାଗଟିଏ ମୁଗଟିଏରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । କଖାରୁ ଡଙ୍ଗକୁ ମୁହେଁଇ ଦିଅନ୍ତି । ଘାସ ବାଛନ୍ତି, ଆମେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ପାଖରେ ବସେଇ ପଚାରିବୁ, 'ନାଉମାନେ ! ଆଜି ତମେ ସବୁ କ'ଣ ଖାଇଲ ?' ଆମେ ଲାଗେଇଲେ ସେ ଗୁଲ୍‌ଗୁଣୀ ଗପ କହନ୍ତି, ଦଶ ଅବତାର ଗପ କହନ୍ତି । ମାଗିକୁ ଭଗବାନ ଗପ ଭଲ ଲାଗେ । ସେ କହେ, 'ଅଜା ତମେ ପିତୁଲ୍ ଭୂଆଁ ଗପ ଜାଣିଲ ?'

ଦୋକାନ ଖୋଲିବାର ଦି'ମାସ ପରେ ତାଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ସବୁ ଚୋରି ହୋଇଗଲା । ପାଖ ଭୋଇ ସାଇର ଲୋକେ ରାତି ଅଧରେ ତାଙ୍କୁ ନିସ୍ତୁକ ବାଡ଼େଇଲେ ଏବଂ ସବୁ ନେଇଗଲେ । ଆମେ ପରଦିନ ସକାଳୁ ଗଲାବେଳକୁ ଅଜା ନିବେଦ ହୋଇ ବସିଥିଲେ । ଆମକୁ ଦେଖି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ କହିଲେ 'ଆଉ ସୁଜି-କଟା ମିଳିବନିତେ ପିଲେ', ତାଙ୍କ କାନ୍ଦ ଦେଖି ଆମକୁ କାନ୍ଦ ଲାଗିଲା । ଆମେ ସ୍କୁଲକୁ ପଳେଇଲୁ ।

ସେଇଦିନଠୁ ଅଜା ଦୋକାନ ଖୋଲିଲେନି । କବାଟ ଦରଆଉଜା ହୋଇ ସବୁବେଳେ ଥାଏ । ଅଜା ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ତା ଭିତରେ ଥା'ନ୍ତି । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳିଆ ସାଇ ମୁଣ୍ଡ ହରଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ମଣ୍ଡପରେ ଘଣ୍ଟେ ଅଧେ ଗଡ଼ନ୍ତି । ଗଡୁ ଗଡୁ ବୋଲନ୍ତି,

“ହରେ ମୁଁରେ ମଧୁ କେଠିରେ । ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ମୁକୁନ୍ଦ ହଉରେ” । ଆମେ ସବୁ ପାଳି ଧରୁ ।

ଆଗରୁ ଗାଁରେ କାହାର ଭୋଜି-ଭାତ ହେଲେ ଅଜାଙ୍କୁ ଡାକୁଥିଲେ । ସେହୁରେ ଡାକୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ମାନ ଥିଲା । ସେ ନଗଲେ ଲୋକଙ୍କର ମନ କଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ବାହାଘର ଫୁଲ ସଭାରେ ଶ୍ଳୋକଟାଏ ବୋଲିବାକୁ ଥିଲା ଆସୁଥିଲେ । ଦୋକାନ ଚୋରା ପରଠୁ ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବଡ଼ ଖରାପ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଅଧାଦିନ ଉପାସ ରହୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ କାହାକୁ କହୁନଥିଲେ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ହନୁ ହାଡ଼ ଦଶିଲା । ଛୁତି ପଡ଼ିଲା ହାଡ଼ ଗଣି ହୋଇଗଲା । ଖଣିଏ ମାତ୍ର ଲୁଗା ପୋରିହାଁ ହୋଇ ଚିରିଗଲା । ଏଠି ସେଠି ରହୁ ହେଲା । ଠାଏ ଠାଏ ତାଳି ପଡ଼ିଲା । ତଥାପି ମୁହଁରୁ ତାଙ୍କର ସେଇ ନିର୍ଲିପ୍ତ ହସ ଟିକକ ଗଲାନାହିଁ ।

ଅଜାଙ୍କୁ ଭୋଜି-ଭାତରେ କେହି ଡାକିଲେନି । ଅଜା ମନକୁ ମନ ଗଲେ । ଯୋଉଁ ଘରେ ବାହାଘର ବ୍ରତଘର ହୁଉଥାଏ ସେଇ ପିଣ୍ଡାରେ ବସିପଡ଼ି ମୁରଗୀ ହୋଇଯା’ନ୍ତି ମନକୁ ମନ । ‘ବେଘାରେ ଚିତାଟା ହୁଆ ହେଇନି କ୍ୟା’ ?’ ‘ଶୁବ ଶୁବ ଆମ୍ଭ କାଠରେ କରବ ତ’ ? ଏମିତି କେତେ କ’ଣ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି । ‘ଏତିକି ଘିଅ ହୋମକୁ ଅଣ୍ଟିବନି, ଆଉ ଅଡ଼େଇଣ ଆଣ’, ‘ଅରୁଆ ଚାଉଳ, ଗଳିଗୁଆ ଆଣ’, ‘କପୁର ଆଣ’, ଏମିତି କେତେ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଅଯାଚିତ ମୁରଗୀ ପଣିଆକୁ ଭଲ ନପାଜିଲେ ବି କେହି କିଛି କହନ୍ତିନି । ବୁଢ଼ା ଲୋକ, ଅଣାନ୍ତି ହେବ, ଯାହା କହୁଛନ୍ତି କହନ୍ତୁ ଭାବ ସମସ୍ତେ ରୁନି ହୋଇଯା’ନ୍ତି । ଅଜାଙ୍କର ମନ ଥାଏ ଭୋଜିରେ, ଓଳିଟେ ଚଳିଯିବ ।

ବାହାଘର ବ୍ରତଘର ପଡ଼ୁଥିବା ମାସଗୁଡ଼ାକରେ ଅଜାଙ୍କର କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଏନି । ବଜାରରୁ କାହାର ଖିଲି ପକେ କିଣା ହେଲା, କାହା ପୁଅ ଲିଟୁ ଲୁଇଟ୍ ମାଲ ନେଇକି ଗଲା, କିଏ ବସ୍ତାରେ ବୋଇତି କଣାରୁ ନେଲା, କାହିଁକି ନେଲା, କୋଉଠିକି ନେଲା, ତାଙ୍କର ଆଜି କ’ଣ କି ? ଏମିତି ଟିକିଏ ଖବର ଯାଇଗଲେ ଗଲା । ଅନ୍ୟ ବେଳେ କାହାର ବର୍ଷ ପୂରଣ, କାହାର ବର୍ଷିକିଆ, ଆଉ କାହାର ସୃଷ୍ଟି ନାବସୁଖ ପଲ ହୁଏ ସେ ଖବର ନିଅନ୍ତି । ମତେ ଦିନେ ପୁରୁଣିଲେ, “ତୋ ଜେଜେ କୋଉ ମାସରେ ମଲେ କିରେ ନାହିଁ ଟୋକା । ତୋ ଜେଜେର ମୋର ପିଲା ଦିନର ସାଙ୍ଗରେ । ଏକାଠି କେତେ ମଉଜ କରୁ । ତମର ଶ୍ରାଦ୍ଧଦିନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଖୁଆଇବ ନା ନାହିଁ କିରେ ?” ମୁଁ ଠିକ୍ ବାରିନେଲି, ଅଜା ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ଜେଜେଙ୍କ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ଗନ୍ଧର୍ବମାନଙ୍କୁ ବି ସେମିତି ପରାସ୍ତ କରିଥିଲେ ଆଉଁସିବେ । ଅଜାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ଦୟା କରୁଥିଲୁ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଲେଙ୍କେ ଅଜାଙ୍କୁ ଦୃଶ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ନୟାଗଡ଼ କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିବା ଆମ ଗାଁ ଟୋକାଏ ଲମ୍ବା କଲି ରଖି, ଛୁଟ ଲୁଙ୍ଗି ଲୁହକଳ୍ପି ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞାଳ ତଳକୁ ପିନ୍ଧି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ପାହାଁସୋ ପିଗାରେଟ୍ ଲଗେଇ ଚାଲିଲେ । ଗାଁରେ କୋଉଠି ଭେଜି ହେଲ ଅଜାଙ୍କୁ ଦେଖି ଟାହୁ ଟାପସ କଲେ । ‘କାଙ୍ଗାଲ ଆସିଲୁରେ । କାଙ୍ଗାଲ ଆସିଲୁରେ’ କହିଲେ । କେହି ଦାଦା ଶ୍ରେଣୀୟ ଟୋକା, ‘ଶଳା ଶାଗୁଣାଟାଏ, ମଡ଼ ଶୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ପହଞ୍ଚିବି’ କହିଲେ । ଅଜା ସବୁ ଶୁଣନ୍ତି କିନ୍ତୁ ନଶ୍ୱିଲ ପରି ରହନ୍ତି । ଆଉ ମୁରବା ପଣିଆ ଦେଖାନ୍ତିନି । ଅଣପାଖିଆ ହୋଇ, ଅନ୍ଧାରୁଆ ଜାଗାଦେଖି ବସି ପଡ଼ନ୍ତି ଭେଜିରେ । ସମସ୍ତେ ଉଠିବା ଆଗରୁ ଉଠିପଡ଼ି ପଳାନ୍ତି ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଅଜା ଆସି ଆମ ଦୁଆରେ ବସିଲେ । ବାପା ଘରେ ନଥିଲେ । ମୁଁ ପଚାରିଲି, ‘ଅଜା, ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ କ’ଣ କାମ ଥିଲା କି ?’ ଅଜା କହିଲେ, ‘ନାହିଁରେ ନାହିଁ, ଯା ତୁ ପଢ଼ିବୁ ଯା’ । ମୁଁ ପଢ଼ିବାକୁ ଗଲି । ବୋଉ ମଝିରେ ମତେ ପଠେଇଲେ ଦେଖିବାକୁ, ସେ ଗଲେଣି ନା ନାହିଁ । ସେ ସେମିତି ବସିଥିଲେ । ବୋଉ ବୋଧେ ଅଜାଙ୍କ ଉପରେ ଗର ଗର ହେଲ ଟିକିଏ । ବାପା ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଅଜାଙ୍କୁ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଦେଖି ନମସ୍କାର କଲେ ଓ ଘରକୁ ଡାକିଲେ । ବାପା ବୋଉକୁ କହିଲେ ଅଜାଙ୍କ ପାଇଁ ଭାତ ବାଢ଼ିବାକୁ । ବୋଉ ଯାହା ଥିଲା ବାଢ଼ିଲା । ଅଜା ମତେ ଡାକ କହିଲେ, ଶୁଖୁଆ ଖଣ୍ଡେ ଅଳ୍ପ ଯଦି ଆଣିବୁ ତ ନାହିଁଆ । ବାପା ଥ’ ହେଇ ରହଗଲେ । ଅଜା ନୈଷ୍ଟିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ସେ ପୁଣି ଶୁଖୁଆ ଖାଇବେ । ଅଜା ଭାତ, ଶୁଖୁଆ ଭଜା ଖାଇଯାନ୍ତି ହାତ ଧୋଇଲା ବେଳେ ବାପାଙ୍କୁ କହିଲେ, ‘ବୁଝିଲୁ ସନାତନ, ମୁଁ ଆଜି ତମ ଶୁଖୁଆ ଖାଇବି ବୋଲି କାହାକୁ କହିବନି । ଆଜି ଟିକିଏ କାହିଁକି ଏମିତି ମନ ହେଇଗଲା’ ।

ଆମ ଘରୁ ସେଦିନ ଖାଇ ଯାନ୍ତି ଯିବାର କିଛିଦିନ ପରେ ଦିନେ ସକାଳୁ ଶୁଣାଗଲା ଯେ ଅଜା ହାତ ଗିଳିଛନ୍ତି । ମୋଦା ମାରୁଆଡ଼ର ବୁଢ଼ାବାପା ମରିଯାଇଥିଲା କିଛି ଦିନ ଆଗରୁ । ପୁଣ୍ୟ କରିବାକୁ ସେ ଅଜାଙ୍କୁ କୁଆଡ଼େ ଶହେ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା ଓ ସେଇ ଟଙ୍କା ଲେଉଟରେ ଅଜା ମିଠେଇ ଭିତରେ ବୁଢ଼ା-ମୋଦାର ହାତ ଗୁଣ୍ଡ ଖାଇଛନ୍ତି କଥାଟା ସବୁଆଡ଼େ ଶୁଣାଗଲା ।

ପରଦିନ କ୍ୟାବିନ୍ ଭିତରୁ ଅଜାଙ୍କ ଶବ ବାହାରିଲା । ମୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଥିବା
 କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକରେ ଲେଖାଥିଲା, “ମୋଦା ବୁଢ଼ାର ହାତ ଗିଳି ଶହେ ଟଙ୍କା
 ପାଇଥିଲା । ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କାର ଭାତ, ମାଉଁସ ଖାଇ ଦେଇଛି । ବାକି ତକ ମୋ ମୁଣ୍ଡ
 ତଳେ ଅଛି । ତମେ ଯଦି ଦଶ ଟଙ୍କା ମିଳେ ଖାଇବ । ମୋ ମଢ଼ା ଉଠେଇବାକୁ
 କୋଉଏ ଟଙ୍କା ଲାଗେଇବ । କ୍ୟାବିନ୍‌ଟା ଭାଙ୍ଗି ନୁହଁ କରଦବ । ହିରଚଣ୍ଡୀ ମଣ୍ଡପଟା
 ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ବାକି ଟଙ୍କାରେ ମଣ୍ଡପଟାରେ ଟିକିଏ ସିମେଣ୍ଟ ମାରିଦେବ ।” ●

ସତ୍ୟ ଖୋଜୁଥିବା ଲୋକ ସ୍ୱପ୍ନ ହଜେଇଥିବା ଲୋକ

ଜନ୍ମାନ୍ତ ଦୁଃଖିଆ ଦୁଃଖର କେନ୍ଦେର ବଜେଇ ବଜେଇ କାନ୍ଦୁ ଥିଲା ।

ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଉଠିବାର କଥା, ଉଠି ଦୟା କରିବାର କଥା, ଦୟାକରି ଯାହାକିଛି ଦଉଦଉ ନିଜକୁ ବଡ଼ ମନେକରିବା କଥା, ସେମାନେ ଉଠିନଥିଲେ ଏ ଯାବତ୍ । ଗୋଟିଏ ରୁମ୍‌ରେ ତିନୋଟି ଖଟ । ତିନୋଟି ଖଟରେ ତିନି ଚଉକୁ ଡାରଣ୍ଡା ସୁରୁଲି ବନ୍ଧା ତିନୋଟି ମଶାରି ଭିତରେ ସେମାନେ ଲମ୍ବ ଲମ୍ବ । ଜଣେ ମଶାରି ଭିତରେ ନିସ୍ତୁକ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥିଲା । ଆଉ ଜଣେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁନଥିଲା, ଯଦିବା ତଥାପି ଶୋଇଥିଲା ଏବଂ ତୃତୀୟ ଜଣକ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଶୋଇଥିଲା । ସେମାନେ ଘର ଭିତରର ଲୋକ ।

ବୀହାରେ ଜନ୍ମାନ୍ତର କେନ୍ଦେର ବାଜୁଥିଲା । ଚେଇଁ ଶୋଇଥିବା ବିବେକ ମିଶ୍ର ଦୁଃଖିଲା ଦୁଃଖିଲା, କାନ୍ଦିଲା କାନ୍ଦିଲା ସ୍ୱର ଶୁଣୁଥିଲା । ସେ ଭାବୁଥିଲା, ଉଠିଯାଇ ସେଇ ଲୋକଟାକୁ ପଇସାଟିଏ ଦବ । ପୁଣି ‘କିଏ ଉଠୁଛି ମ’ ଡଙ୍ଗାରେ କଡ଼ମାଡ଼ି ଶୋଲୁ ଶୋଇ ଅପେକ୍ଷା କଲା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ । ଶଲାଗୁଡ଼ାକ ଏଯାଏଁ ଶୋଇଚନ୍ତି । କିଏ ଜଣେ ହେଲେ ଉଠନ୍ତୁନି କି ! ସେ ମନେ ମନେ କେନ୍ଦେର ବଜାଉଥିବା ଲୋକଟା ଉପରେ ରାଗିଗଲା ଏବଂ ଦୁଆର ଫିଟେଇ ‘ଭାଗ୍’ ‘ଭାଗ୍’ କହିବାକୁ ଭାବିଲା । କିନ୍ତୁ ଏତକ କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଉଠିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଶୋଇବାକୁ ଛଳନ୍ତୀ କଲା । ଶଲା ଅନ୍ଧଟା ପଲଉନି ହେଲେ । ସେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି

ଦୟାଦ୍ରୁ ପୁରୁଷଟିଏକୁ । ସ୍ବାତନ୍ତ୍ର, ପାଖ ଖଟରେ ଲୋକ ଦି'ଟା ଆନନ୍ଦରେ ଶୋଇ-
ଚନ୍ତି । ତାର ଇଚ୍ଛା ହେଲା ସେ ଲୋକ ଦି'ଟାକୁ ବଧାଟେ ଲେଖି କର୍ମଦେବାକୁ ।

ଶୋଇ ଶୋଇ ବିବେକ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ସେ ଲୋକଟାର ପଲେଇ ଯିବାର
ସମୟକୁ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଟା ମଝିରେ ମଝିରେ କେନ୍ଦେର ନ ବଜେଇ ରହୁଥାଉଥାଏ ।
ସେ ହୁଏତ ଗୁହକର୍ତ୍ତା/ଗୁହକର୍ତ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସମୟ ଦେଖାଏ ଉଠିବାକୁ, ଉଠି ଶ୍ଵୋର
ଦର ଖୋଲିବାକୁ, ଖୋଲି ସାନକରି ମୁଠାଏ ଚାଉଳ ଧରିବାକୁ ଏବଂ ମହାଦାନା ପରି
ଅଥବା ବିରକ୍ତର ଛଟାଟିଏ ଆଜିବାକୁ । ବିବେକ ଭରୁଥିଲା 'ସେ ଲୋକଟା ପଲେଇ-
ଲଣି । ରକ୍ଷା ମିଳିଗଲା । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଆସି ହାଜର । ସେ ଏମିତି ଗାମେଇ ପଡ଼ି
ଗୋଟେ ଦୁଃଖୀ ଲୋକକୁ ଫେରେଇ ଦବାଟା ନିହାତି ଅନ୍ୟାର୍ଥ ନୁହେଁ, ଏକଥା
ନିଜକୁ ବୁଝେଇବାକୁ ଯାଇ କହିଲା, ପଇସାଟାରେ କଥା ନାହିଁ । କଥା ହେଉଛି,
ଆରେ ଉଠରେ, ପକେଟ୍‌ରୁ ପଇସା ଦରକାରରେ, ଦୁଆର ଖୋଲରେ । ହେୟ,
ଏତେ କଥା କିଏ କରୁଛି ହୋ । ଗାମେଇ ପଡ଼ି ଟିକିଏ । ଗାଲେଇ ଦିଅ କିଛି ସମୟ,
ପଲେଇ ଯିବନିକ !

ସତକୁ ସତ କେନ୍ଦେରର ସ୍ବର ଦୂରେଇ ଗଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ପାଖ
ମଣାରିରୁ ଧନପତି ଉଠିଲା । ସେ ଉଠି ମଣାରି ଭିତରେ ବସିଲା ଏବଂ ସିଗାରେଟ
ଲେଟେଇଲା । ଉଆସିଲି ମାରିବା ଶବ୍ଦରେ ବିବେକ ଜାଣିଲା ଯେ ଧନପତି ଉଠିଲାଣି ।
ବିବେକର ମନେହେଲା ଧନପତି ମଧ୍ୟ ମଣାରି ଭିତରେ ଗାମେଇ ଶୋଇଥିଲା ଏବଂ
ଭିକାରୀ ଗଲାପରେ ଉଠିଲା । ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁ ଟାଣୁ ହାଇଟାଏ ମାରିଲା ଧନପତି ।
ଧନପତି ହାଇ ମାରିଲାବେଳେ କେମିତି ଶବ୍ଦଟାଏ କଲା ଏବଂ କାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ଭାବରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନକରି, 'ଆଜି କୋଉବାର କରେ ?' ପଚାରିଲା । ବିବେକ
ଜାଣି ଜାଣି କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ସେ ସତରେ ଶୋଇଥିବାର ଛଳନା
କଲା ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ବିଦ୍ୟାପତି ଉଠିଲା । ମଣାରି ଭିତରେ କୋଉ ଶ୍ଳୋକଟିଏ
ପୁରୁଣାକାଳିଆ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ପରି ବୋଲିଲା ଏବଂ ଉଠିପଡ଼ି ମଣାରି ଖୋଲିଲା । ବାହାରକୁ
ଯାଇ ପାଚେଣି ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଚର ଚର ମୁଦିଲା । ତାର ମୁଦିବାର ଶବ୍ଦ
ଶୁଣାଯାଉଥିଲା ବିବେକକୁ । ବିବେକ ବିଦ୍ୟାପତିର ଏମିତି ଶବ୍ଦକରି ମୁଦିବାର ଡଙ୍ଗଟିକୁ
ନାପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ ବି କିଛି କହିଲା ନାହିଁ । ବିଦ୍ୟାପତି କଲଙ୍କ ଲଗିଯାଇଥିଲା
ଅମୂଲ୍ୟ ଡବାରେ ପାଣି ନେଇ ପାଇଖାନା ଗଲା ।

ଏତେ ପୂର୍ବନ୍ତ ଶୋଇବାର ଛଳନା କରୁଥିବା ବିବେକ ହାତଟାଏ ମାରି, ସତେ ଏକମାତ୍ର ଉଠୁଥିବା ଡଙ୍ଗାରେ ଭିଡ଼ିମୋଡ଼ି ହେଲା ଏବଂ ଓଃ ଆଃ ଶବ୍ଦ କଲା । ମଶାରି ଛୁତରୁ ଧନପତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା, ‘ଜୀବନଟା ନଷ୍ଟ ହେଉଗଲାରେ ଧନପତି ।’ ଧନପତି ସ୍ବାମୀନ୍ୟ ଚିତ୍ତିଗଲା । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଏମିତି ହତାଶିଆ କଥା ନ କହିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲା ବିବେକକୁ । ବିଦ୍ୟାପତି ସ୍ବା ପିତାରେ ପାଇଁ ଫାଟାମାରି ଆସି ଅଗଣାରେ କଣ ଖିଡ଼ିବ ଖିଡ଼ିବ କରୁଥିଲା । ସେ ହଠାତ୍ ପାଟିକଲା, ‘ଆବେ ଦେଖିଲଣି, ଆଜି ବି ଶାଳୀ ଟୋକ ବାଲ ଫୋପାଡ଼ିବ । ଶାଳୀ ପ୍ରେମେଇଲଣିବେ’ ସବୁଦିନ ପଡ଼ିଣା ଘରର ନୂଆ ନୂଆ କଲେଜ ଯାଉଥିବା ଝିଅଟା ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡେଇ ବାଲର ପିଣ୍ଡ ଲାଟିଏ ଏପଟକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ । ବିଦ୍ୟାପତି ସବୁଦିନ ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ବି, ଆଉଦିନେ ଫୋପାଡ଼ିଲେ ସବୁଜକ ତାଙ୍କ ପଟକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦବ ବୋଲି କହିଲେ ବି, ସେଇ ଜୀବନହୀନ ବାଲର ପିଣ୍ଡ ଲାକୁ ଗୋଟେ ଭଙ୍ଗା ପଡ଼େଇରେ ସାଇତି ରଖେ ଏବଂ ସମୟ ପାଇଲେ ଟିକିଏ ଆଉଁସି ଦିଏ । ଧନପତି କିନ୍ତୁ ବିଦ୍ୟାପତିର ଏସବୁ ଭବପ୍ରବଣତାକୁ ଜମାରୁ ପସନ୍ଦ କରେନ । ଅଲଗା ଚିନ୍ତାଧାରା ତାର । ନାସା ତା ପାଇଁ ଗୋଟେ କମୋଡିଟି, ପରଚେଜେବଲ୍ । ଇଚ୍ଛା ହେଲା, ପଇସା ଅଛି ତ ହୋଟେଲ୍ ଯାଅ । ମନ ଇଚ୍ଛା ପିଅ । ଖାସ୍ ସୁନ୍ଦରା ଝିଅକୁ ରମଣ କର । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ମୁହଁ ଧୋଇ ବାହାରି ଯାଅ । ବାସ୍ ଓଭର । ପଇସା ନାହିଁ ତ ଚନ୍ଦ୍ରସାନନ୍ଦଙ୍କ ପ୍ରବଚନ ଶୁଣିବାକୁ ଯାଅ । ନହେଲେ ବସ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ସତେ କୌଣସି ବସକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲାପରି ଠିଆ ହୁଅ ଓ ମାଲ୍ ଦେଖ । କିଛି ନ ହେଲେ ଘରେ ବସି ପୁରୁଣା ରସବନ୍ତୀ ପଢ଼ ।

ବିଦ୍ୟାପତି ବାଲଟି ଧରି ଟିଉବ୍-ଓପ୍ଲ୍ ପାଖକୁ ଗଲା । ବ୍ରହ୍ମ କଲେଜରେ ପାଣି ପାଇପ୍ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ବି ପାଣି ଏଯାଏଁ ଆସିନି । ଲୋକେ କହୁଛନ୍ତି, ଆସୁଥିଲା ଯେ ସେତେବେଳେଏହିର କୋଉ ଗୋଟେ ସେକ୍ସନରେ ଅଟକି ଯାଇଛି । ସେଇଥିପାଇଁ ଟିଉବ୍-ଓପ୍ଲ୍ ପାଖରେ ଭଡ଼ି । ଜାତିକ ଜାତି ମାଇକନିଆମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ବାମୀମାନଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀଟିଏ ଲେଖି ହୋଇଥିବାରୁ, ସ୍ବାମୀମାନେ ହଲ୍ ହଲ୍ ମଙ୍ଗି କମ୍ପାଲ୍ ବାଲଟି କଣି ଧରେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହାପିୟ ମାରି ପାଣି ବୋ-ହୁ-ଚ-ନ୍ତି, ବୋ-ହୁ-ଚ-ନ୍ତି । କ’ଣ କରାଯାଏ ! ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘର ତ ମିଳୁନି ।

ଆଗରୁ ଏ ଅଧମ ଦିନିକଣ ଶହାଦ ନଗର, ଗୌତମ ନଗରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆଇ ଆର ସି ଭିଲେଜ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଇକେଲ୍ ଧରି, ଧକେଇ ପେଲେଇ ହେଇ ଘର ଚାଲିଥିଲେ । ଏସେଭ୍ରମ୍ ଛକର ପାନ ଦୋକାନଠି ଜଣେ କହିଲା, ‘ଆଜ୍ଞା,

ଏଇଠି ଗୋଟେ ଘର ଥିଲା ଯେ ଗଲାକାଲି ଭଡ଼ା ଲାଗିଗଲା । ଆଉଁ ଗୋଟେ ଘର
 ଅଛି ଯେ କିନ୍ତୁ କମନ୍ ଲାଟିନ୍, ଲାଇଟ୍ ନାହିଁ । ଡିଗ୍ରି ଲଗେଇ ଚଳେଇ
 ଦେବେ କି ? ଫାସାବେଲେ ଏଭେଞ୍ଚୁର୍ ଭିତରକୁ ପାଣିଡାଲେ ନେଇ ପଲେଇଲେ
 ଗଲା । ଖୋଲା ପଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଛି । ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ଲାଗିବ ।’ ଶହେଦ ନଗର ପାଣିଟାଙ୍କିଠି
 ଆଉ ଜଣେ କହିଲା, ‘ଘର ମିଳିବ ଯେ କିନ୍ତୁ ଓନର୍ ଡ଼ା ଲୁହାଛଡ଼ ସିମେଣ୍ଟ
 ଆପଣଙ୍କ ଦାଣ୍ଡ଼ଘରେ ରଖିବ । କ’ଣ ଚଳିବ ତ ? ଓନର୍ ବିଧବା । ସେ ମଧ୍ୟ ପୁଣ୍ଡେ
 ପାଞ୍ଚୁଟା ବ୍ୟାଚେଲର୍ ଭଡ଼ାଟିଆ ଖୋଜୁଛି । କିନ୍ତୁ... ।’ ନୂଆପଲ୍ଲୀରେ ଫାଲେ
 ଭଡ଼ା ଦଉଡ଼ିବା ଘର ମାଲିକାଣୀ ବ୍ୟାଚେଲର୍ ନାଁ ଶୁଣି ମୁହଁ ମୋଡ଼ିଦେଲା ।
 ସତେ ଯେମିତି ବ୍ୟାଚେଲର୍ ଗୁଡ଼ାକ ଲେପର୍ ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକ । ଆମେ ବ୍ୟାଚେ-
 ଲର୍ ରହୁନ । ପିଆ ପିଇ କରିବେ । ରାତି ଅଧକୁ ଫେରିବେ । ମାସକେ ଦଶଦିନ
 ଆଉଗୁଡ଼ିଏ ଭେଟା ଲଫଙ୍ଗାଙ୍କୁ ଆଣି ଭୋଜି କରିବେ । ଆଜିକାଲି ଉଦ୍‌ବାର୍ଯ୍ୟ
 ଟୋକାଙ୍କୁ କିଏ ପାରିବ ଲୋ ମା ! ମୋ ଝିଅ ପୁଣି ରମାଦେବୀରେ ପଡ଼ୁଛି । (ନୂଆ
 ନୂଆ ରୁତିରେ ଫଳସ୍ ଲଗଉଛି) । ଏମାନେ ଅନେକ ଚେଷ୍ଟାକରି ରୁହେଇଥିଲେ
 ଯେ ଏପରି ଝରପ କାମ କେବେହେଲେ କରିବେନି । ମାସ ହେଲା ନାହିଁ । ‘କାଉଁଟିଆ
 କାଠି ଭାଙ୍ଗିଯିବ ପଛେ ନଇଁବ ନାହିଁ’ ଡଙ୍ଗାରେ ଦୁଆରଟାକୁ ଜବର୍ ଶବ୍ଦକରି ବନ୍ଦ
 କରିଦେଲା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟା । ଏପରି ଅନେକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତି ବାଦ୍, ମୁହଁ ମୁହଁ
 ଦୁଃଖ ସମ୍ଭାଳି ଆସିବା ବାଦ୍, ଅନେକ ସାଙ୍ଗ ସାଥୀ ଓ ମୁହଁଚନ୍ଦ୍ରା ଲୋକଙ୍କୁ, ‘ଭାଇ,
 ଆମପାଇଁ ଘରଟେ ରୁଟି ଦିଅମ’ କୁହାଯାଇଥିଲା । ଏବଂ ତାପରେ ବଡ଼ଗଡ଼ର ଗୁଟ୍
 କଲୋନା । । ଇସ-ମାନେ ଇକନମିକାଲି ବ୍ୟାକ୍‌ଡ୍ରାଡ୍ ଘରେ ଗୋଟିଏ ମାସ
 ରୁମ୍‌ରେ, ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡକୁ ତା’ ଗୋଡ଼ ହେଇ ଶୋଇପଡ଼ୁଥିବା, ବାହା ହୋଇନଥିବାରୁ ହିଁ
 ବ୍ୟାଚେଲର୍ କୁହାଯାଉଥିବା, ସେମାନେ ଦିନଜଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯୁବକ ।

ବିବେକ ପୁଣିଥରେ ତାର ମାନସିକ ଦୁଃସ୍ଥିତା ବିଷୟ ଧନପତିକୁ କହିଲା ।
 ‘ଆଉ କିଛି ହବନରେ ଧନପତି । କେତେ ତ ବ୍ୟାଙ୍କିଂ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲିଣି । ଗୋଟେ
 ହେଲେ ତ ଭାଇଭା କଲ୍ ମିଳୁନି । ଅଯଥା ବୁଲିଣ ଟଙ୍କା ଲେଖିଁ ଯାଉଛି । ଲଜିକ୍-
 ଗୁଡ଼ାକ ଜମାରୁ ହଉନି । ସମ୍ ରିଭରସ୍ ଆର୍ ଚକେନ୍‌ସ୍ । ସମ୍ ଟିକ୍ ଆର୍
 ଆନମଲ୍‌ସ୍ । ଦୋଡ଼ାଡ଼ମ୍ ପରୀକ୍ଷା, ଆଉ ଦେବନି ।’ ଧନପତି ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣୁ
 ଟାଣୁ କହିଲା, ‘ତୁ ସେ ପରୀକ୍ଷା-ଫରୀକ୍ଷା ରୁଡ଼୍ ବିବେକ । ଟେଣ୍ଟି ପଏଣ୍ଟ୍ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ
 ଯୋଗୁଁ ଅନେକ ସ୍ଥିତି ପାଇଁ ଲୋନ୍ ମିଳୁଛି । ବିକିନେସ୍ କର । ମୁଁ ଅର୍ଡର୍
 ସମ୍ପାଦି କରି ଏଇ ଦିନ କେଇଟାରେ ଭଉଣୀକି ବାହା କରେଇଲି । ବ୍ୟାଙ୍କିଂରେ

ପାଞ୍ଚ ହଜାର ରହିବ । କିନ୍ତୁ ତୁ ଜାଣିଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହବୁ, ମୋର ଇନ୍ତେଜୁମେଣ୍ଟ ନିଲ୍ । ମୁଣ୍ଡରୋମସଲ ଥିଲେ ସବୁ ହବ । ମିଛ ଆଇଡିଆଲିଜମ୍ ପଛରେ ଗୋଡ଼େଇ ଗୋଡ଼େଇ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ତୁ ନିଜେ କହିଲୁ, ଆଜିକାଲି କିଏ ପଇସା ନଂଶାଉଛି, ହେରଞ୍ଜେରି ନକରୁଛି ? ଯଦି ସମସ୍ତେ କରୁଛନ୍ତି, ତୁ ନକରବୁ କିଏ ? ଲଙ୍କାମଧ୍ୟେ ହରିନାମ ଜପିଲେ, ତତେ ପରୁରବ କିଏ !

କେମିତି ବିଜନେସ୍ କରିବ କହିଲୁ । ତୁ ତ ଜାଣୁ, ବାପା ବର୍ଷେ ହେଲ ଚଟାୟାର କଲେକ୍ଟି । ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଏ ବୟସରେ ଟଙ୍କା ମାଗିବ ? ଲୋକେ କହିବେ, କ'ଣ ନା ଡେଣ୍ଡାପୁଅ ଆସିଲେ ବିଜନେସ୍ କରିବାକୁ । ହଃ ।

ଟଙ୍କାଟାଂବଡ଼କଥା ନୁହେଁ ବିବେକ । ମୁଁ ତତେ ବାଟ ବଢେଇଦେବି । ତୁ ଆଇ ସି ର ଗୋଟେ ସ୍ଟିମ୍ ଆପ୍ରୁଭ୍ କରେଇ 'ଓ ଏସ୍ ଏସ୍ ସି ରୁ ଲେନ୍ ନିଆଯିବ । ମୁଁ ତତେ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେବି । ଟଙ୍କା ମିଳିଗଲେ ଇନସ୍ପେକ୍ଟିବେଲକୁ ଗୋଟେ ଘରେ ପାଞ୍ଚଟା ଲୋକ ବସେଇ, ଅଜାର ବସ୍ତେ ଗଦେଇ ଦେଇ, ନିଆଁ ଜାଳି ଦୁଲ୍ ଦାଲ୍ ଭୁସ୍ ଭୁସ୍ କଲେ ହେଲା । ସ୍କୁଲ୍ ଇଣ୍ଟରମାନେ ଆଉ କ'ଣଟେ କି ? ନହେଲେ ଗୋଟେ ପ୍ରେସ୍ ପକା । ପ୍ରେସ୍ ପାଇଁ ସବୁ ସିଡ଼ି ଅଛି ।

କିନ୍ତୁ ଏଥିପାଇଁ ବି ତ ଟଙ୍କା ଦରକାର ।

ତୋ ଦ୍ଵାରା କିଛି ହବନି । ଆଜ୍ଞା, ତୁ ଗୋଟେ କାମ କର । ମୁଁ ଯୁଆଡ଼େ ଅର୍ଡ଼ର ପାଇଁ ପଠେଇବି ଯିବୁ । ଅର୍ଡ଼ିସ ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଡେଲେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେ ମାଟ୍ରିକ୍ ଫୋଲ୍ ହୋଇଥିଲେବି, 'ସାର୍' 'ସାର୍' କହିଲେ ସେ ଝୁସି ହବ । ସ୍ଟିମ୍ ଟା ତତେ କେମିତି ଲଗୁଛି, ଚଳିବ ତ ? ମୁଁ ତତେ ଘନେ ସମସ୍ତ ଦେଲି । ଭାବି କର ମତେ କାଲି କହିବୁ ।

ଏତକ କିହିଦେଇ ଧନପତି ବାହାରିଗଲା ତା କାମରେ । ବିବେକ ଏକୁଟିଆ ବସି ବସି ଭାବିଲା । ଧନପତିଟା ସତରେ କେତେକଥା ଜାଣିବ ମ । ପଇସାର ମୁଣ୍ଡି ଚପିବୁ ଟୋରାଟା । ତା କଥା ମଧ୍ୟ ମିଛ ନୁହେଁ । ଯଦି କିଛି ଟଙ୍କା ମିଳିଲା, ତାହେଲେ ବୋଉ ପାଇଁ ଶାଢ଼ୀଟିଏ କିଣିଲା, ସାନ ଭଉଣୀ ପାଇଁ ଫୁକଟେ ପଠେଇ ପାରନ୍ତା । ସେମାନେ କେତେ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତେ ! ମାତ୍ର ଏତକ ଟିକିଏ ସ୍ନେହ ଦେଖେଇବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସେ । ଧନପତିଟା କେଡ଼େ ସମର୍ଥଦାର ମଣିଷଟିଏ ହୋଇଗଲାଣି ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ । ନୁଆ ନୁଆ ଭୁବନେଶ୍ଵର ଆସିଲାବେଳେ ସେହେଟାଘାଏଟ୍ କୋଉଠି

ଜାଣି ନଥିଲା । ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ତ ଛକଟି ସାଇକେଲରୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା । ବାଣୀବିହାର
 ଯିବବୋଲି ଶିଶୁପୁର ଟାଉନ ବସରେ ଉଠିଯାଇଥିଲା । ସେଇ ସାଲେପୁରଥା ଟୋକାଟା
 ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ କେଡ଼େ କରତ୍ତକର୍ମଟାଏ ବନ୍ଦ ଗଲାଣି । ସେ କ’ଣ ଧନପତି ପରି
 ଉପକୋ ପିନ୍ଧା, ସବୁ କଥାରେ ଫୋ ଫା ଇଂରାଜୀ କହୁଥିବା, ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ,
 ସିଗାରେଟ୍ ଯାଚୁଥିବା, ମଣିଷଟିଏ ହୋଇ ଯାଇ ପାରନ୍ତା ? ଭାରି ଭଲ
 ଲାଗନ୍ତା ତ !

ବିଦ୍ୟାପତି ଗାଧୋଇ ସାରି ବାଲଟିଏ ପାଣି ଧରି ଆସିଲା । ପାଣି ବାଲଟି
 ଥୋଇଦେଇ, ‘ଧନପତି କେତେବେଳୁ ଗଲାଣି’ ପଚାରିଲା । ବିବେକ କହିଲା, ‘ସେ
 ପରବ ମିନିଟ୍ ହେଲା ତା କାମରେ କୁଆଡ଼େ ଗଲାଣି ।’ ବିଦ୍ୟାପତି ଦଉଡ଼ିରେ ଲୁଚି
 ଶୁଙ୍ଘେଇ ଶୁଙ୍ଘେଇ କହିଲା, ‘ଟଙ୍କା ବୋଲି ସେ ଲୋକଟା ପାଗଲ ହୋଇଯିବ ।
 ଟଙ୍କା ସତେ ଯେମିତି ସ୍ପର୍ଶକୁ ନବ । ମୁଁ ଜୁରୁକ୍ଟିଏ ହେଇଛି । ମତେ ଟଙ୍କା
 ଅଣ୍ଟୁ ନା । ତା ବୋଲି ମୁଁ କ’ଣ ଟଙ୍କାପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀ ତା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ହାତ
 ମଜିବା ନା ମଣ୍ଡୁ ନୁଆଁ କାନମୁଲ କୁଣ୍ଡେଇବ ? ଟିକିଏ ସାପାରିକ ସୁଟ୍ ପାଇଁ
 ଏତେଗୁଡ଼େ ଆଚାରମେଣ୍ଟ କ’ଣ ?’

: କିନ୍ତୁ ତୁ ଯାହା କହୁ ଭାଇ, ଟଙ୍କା ତ ମଣିଷର ନିହାତି ଦରକାର ବଢ଼ିବା
 ପାଇଁ ।

: ମୁଁ ତତେ ଏଇ ବିଷୟରେ ଗୋଟି ଗପ କହୁଛି ଶୁଣ । ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର
 ଦି ଗ୍ରେଟ୍ ସେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟଜୟ କରି ଫେରିଛନ୍ତି । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଫେରି ବିଜୟ-
 ଜନିତ ଖୁସିରେ ଥା’ନ୍ତି । ସବୁଆଡ଼େ ମଉଛବ ଲାଗିଥାଏ । ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର୍
 ରାଜସଭା ଡକେଇ ବଜ୍ର କଣ୍ଠରେ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ତାଙ୍କୁ ମହାନ
 ଲୋକ କେହି ନାହିଁ । ରାଜସଭା କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଗଲା । ମାତ୍ର ଜଣେ ଠିଆ
 ହୋଇ କହିଲେ, ‘ଭ୍ରମୁ, ଆପଣଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଜଣେ ଲୋକ ଅଛି । ସେ ହେଉଛି
 ଡାୟୁଜନଜ୍ ଲିରଟିସ୍ । ସୁଖ ଦୁଃଖ ପ୍ରତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତ । ସେ କଠୋର ଜୀବନ-
 ଯାପନକୁ ସେ ଆଦର୍ଶ ମନେ କରୁଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ ପାଣିକୂଣ୍ଡ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିରହେ ।
 ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମତାମତକୁ ସେ ଭ୍ରାନ୍ତେ କରେନା । ସେ ନିଜକୁ ‘କୁକୁର’ କହେ
 ଏବଂ ଦୁଷ୍ଟିକିଟୁ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରେ । କାରଣ, ସେ ସବୁ ପ୍ରକାର ପାର୍ଥିବ ସମ୍ପଦକୁ
 ନିନ୍ଦା କରେ ଏବଂ ମଣିଷକୁ ପ୍ରକୃତ କୋଳକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ ।’
 ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର୍ ଭାବିଲେ ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡାର୍ ଦେଶରେ ମୁଣି ଏମିତି ଲୋକ

ଅଛନ୍ତି ! ସେ ଯୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ପଠେଇଲେ ଲିରଟିୟସ୍ ପାଖକୁ । ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ
ସଦନବଳେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କର ଆଦେଶ ଜଣାଇଲେ ।

∴ ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍ ତୁମକୁ ଡାକିଛନ୍ତି ।

: ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍ କିଏ ?

କ'ଣ ହେଲା, ତୁମେ ଜାଣିନା ତାଙ୍କୁ ? ସେ ଦର୍ବଜୟୀ ରାଜା । ସେ
ତୁମକୁ ଡାକିଛନ୍ତି । ଶୀଘ୍ର ଯାଅ ।

ମୁଁ ତ ତାଙ୍କୁ ଜାଣେନି । ତଥାପି ଯଦି କହିବ, ତାଙ୍କୁ କୁହ ମତେ ଦେଖା
କରିବାକୁ ।

ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଫେରିଯାଇ ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍‌ଙ୍କୁ ଏକଥା ଜଣେଇଲେ । ସେମାନେ
ଭରୁଥିଲେ ଯେ ଲିରଟିୟସ୍‌ର ନିଶ୍ଚୟ ମୁଣ୍ଡକାଟ ହବ । କିନ୍ତୁ ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍ ନିଜେ
ସୋଡ଼ାରେ ବସି ବାହାରିଲେ ଲିରଟିୟସ୍ ପାଖକୁ । ଲିରଟିୟସ୍ ସକାଳୁ ସକାଳୁ
ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ପାଣି କୁଣ୍ଡଳାରେ ବସିଥାଏ ଏବଂ ଶୀତରେ ଥରୁଥାଏ । ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍
କୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ହାଜର ହୋଇ ଲିରଟିୟସ୍‌କୁ କହିଲେ, ‘ବୁଦ୍ଧ ତୁମେ ମତେ କ’ଣ
ମାଗୁଛ ମାଗ ।’ ଲିରଟିୟସ୍ କ’ଣ କହିଲା ଜାଣି ? ସେ କହିଲା, ‘ଭାଇଟା ଯତ୍ନରୁ
ଟିକିଏ ଘୃଣ୍ଣିତ । ସୂର୍ଯ୍ୟ କରଣଟା ମୋ ଦେହରେ ଟିକିଏ ପଡ଼ୁ ।’ ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍
ଏଇଥିପାଇଁ କହିଥିଲେ, ମୁଁ ଯଦି ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର୍ ହୋଇନଥାନ୍ତି—ତାହାଙ୍କୁ
ଲିରଟିୟସ୍ ହେଇଥାନ୍ତି ।’

ତୁ ତ ଜାଣି ବିଦ୍ୟାପତି, ମୋର ଦୁଃଖୀ ବୋଉଟେ ଅଛୁ । ଆଉ କେଜଣା
ବର୍ଷ ଗଲେ ମରିଯିବ । ତା ପାଇଁ କ’ଣଟେ ବା କରପାରିଲି ? ସାନ ଭଉଣୀଟାକୁ ତ
ପୁଣି ବାହା କରେଇିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

: କିନ୍ତୁ ଏସବୁ ପୁରେ ବି ଅନେକ ଜିନିଷ ଅଛି ଯାହା ତୁ କରିବାର କଥା ।
ତୁ କ’ଣ ପିକାସୋ ପରି ଭୁଲିରେ ଗାରଟେ ମାରି ପାରିବୁ ? ସେକ୍ସ୍‌ପିଅର ପରି
ଦି’ଧାଡ଼ି ଅନ୍ଧର ଲେଖି ଦେଲା ଦୃଢ଼ତା ଭେଦେଇ ଦେଇ ପାରିବୁ ? ଆଟିଷ୍ଟିଟେ
ଗାରଟାଏ ମାରିଦେଇ ଯେଉଁ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛୁଡ଼େ, ତାକୁ ବଡ଼ ହାଲୁକା ଲାଗେ । କବିଟିଏ
ଶବ୍ଦଟାଏ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ମିଳିଗଲେ ତାକୁ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ ତା ବ୍ୟାଙ୍କ

ଅର୍ଥସର ଡେବଟ୍ ବୁକ୍ରେ କିମ୍ବା କକ୍‌ଟେଲ୍ ପାର୍ଟିର ‘ହ୍ୟାଲେ, ଗ୍ଲାଡ୍ ଟୁ ମିଟ୍, ୟୁ’ ରେ ମିଳେନି । ଶିଳ୍ପୀଟିଏ ତାର ଦୁଃସ୍ଥିତା ନେଇ ବସେ । ଚର୍ଚ୍ଚା ପି ସେଇ ଦୁଃସ୍ଥିତାରେ ଗୁମ୍ ଗୁମ୍ ‘ଇଗୋ’ଟାଏ ଆଏ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ତା ଦୁଃସ୍ଥିତ ସମ୍ପ୍ରତି ସେ ନିଜେ ।

ଏତେ ଗୁଡ଼ାଏ କଥା କହିଦେଇ ବିଦ୍ୟାପତି ବିବେକ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ଏବଂ ତା ମୁହଁରୁ ଭାବାନ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । ଅଥଚ ବିବେକ ପଦୁଟିଏ ବି କହିଲା ନାହିଁ ଏବଂ କାନ୍ଦୁ ଅଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି ଘୋଡ଼ିଘାଡ଼ି ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପଛପଟୁ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୀତ ମଫ୍‌ସଲ୍‌ଟ ଏ ଶୋଇଥିବା ପରି ମନେହେଲା ଏବଂ ବିଦ୍ୟାପତି ମନେ ମନେ ତାକୁ ଦୟା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବିବେକ ଶୋଇଲେ ସିନା, କିନ୍ତୁ ଶୋଇତ ନ ଥିଲା । ସେ ଠିକ୍ ଜାଣୁଥିଲା ଯେ ବିଦ୍ୟାପତି ସସପେନ୍‌ରେ ନାହିଁ ବୁ’ ବସେଇଲା ଏବଂ ସେତିକି ବେଳକୁ ଲଇନ କଟିଗଲା ଯେ ମେନସୁଇଚ୍ ଫିଟେଇ କ’ଣ ସବୁ ଖଡ଼ ଖାଡ଼ କଲା । ଲଇନ ଆସିଲେ ପରେ ବିଦ୍ୟାପତି ତାର ସୀତାରଟା ଖଟାକି ବାହାର କଲା ଏବଂ ବଜେଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବିବେକକୁ ରାଆଗ୍ ଫାଆଗ୍ ବିସମ୍ଭରେ କିଛି ଜଣା ନଥିଲେ ବା ହଠାତ୍ କାହିଁକି ସ୍ଵରଟା ବଡ଼ ଭଲ ଲାଗିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ‘ବାଃ, କି ଆଲୋପ ମାରୁଛି ବିଦ୍ୟାପତି ଶିଳା ଗୁରୁଟା ।’

ବିଦ୍ୟାପତି ସୀତାର ରଖିଦେଇ ସୁଇଚ୍ ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ଖୋଜି ଯାଇଥିବା ଅଧାପୋଡ଼ା ବିଡ଼ିଟାକୁ ଲଗେଇଲା ଏବଂ ବିବେକକୁ ଉଠାଇଲା ନାହିଁ ବୁ’ ସେଆର୍ କରିବା ପାଇଁ । ମାତ୍ର ଯେହେତୁ ଉପରକୁ ବିବେକ ଶୋଇଥିଲା ତେଣୁ ସେ ବିଦ୍ୟାପତିର ପ୍ରଥମ ଡାକରେ ଉଠିଲା ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ଡାକକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା । ବିଦ୍ୟାପତି ବିବେକକୁ ହଲେଇ ଦେଇ କହିଲା, ‘କ’ଣ ନିଦ ହେଇଗଲା ? ଜୀବନ କଥା ପଡ଼ିଲେ, ଦୁଃଖ କଥା ପଡ଼ିଲେ, ଜୀବନକୁ ବିଧାମାର ରସ ଚାଟିବା କଥା ପଡ଼ିଲେ ତତେ ନିଦ ହୋଇଯାଏନାରେ ?’ ବିବେକ କିଛି ବି ନହୁଲା ନାହିଁ ଏବଂ ଖଟ ଉପରେ ବସି ବୁ’ ପିଇଲା । ବିଦ୍ୟାପତି ଆଉ କିଛି ନକହି ତା କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଲା । ତାର ଏକମାତ୍ର ସାଥୀକୁ ସେ ହାତରେ ଏପଟ ସେପଟ କରି ବେଶି ମଇଲା ହୋଇଛି ନା ଚଳିବ ସେ କଥା ଚିନ୍ତାକଲା । ଅନନ୍ୟୋପାୟ ହେଲା ଶେଷରେ ସେଇ ସାଥୀଟିକୁ ଦିହରେ ଗଲେଇ ‘ମୁଁ ଯାଉଛିରେ’ କହି ବାହାରିଗଲା ।

ଚାନ୍ଦିଆଉଥିବା ବିଦ୍ୟାପତି ପଛପଟୁ ଘାନସ୍ଥାନ ମନେ ହେଉଥିଲା ଯଦିଓ ତଥାପି ସେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚାଲୁଥିଲା । ସେ ବିବେକକୁ ହଠାତ୍ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ବିଦ୍ୟାପତି ନାମଧେୟ କେକଟା ପୁଣି ଲୋକଟିଏ ପରି ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ବି ନାହିଁ
 ଲୋକଟାର । ନାଲି ରୁ' ମୁହେ ପିଇ ଦେଇ ଏଉଡ଼ିଟାଏ ମାରିପାରୁଥିବା, ଖଣ୍ଡିଆ
 ବିଡ଼ିଂଶ୍ଟେ ଟାଣିଦେଇ ଯାତାରୁ ଶେରେ ଅଙ୍ଗୁଳି ମାଡ଼ିବା, ସଂଘାତର ମନ
 ଖୋଲା ହସ ଟିକିଏ ହସି ପାରୁଥିବା ମଣିଷଟିଏ ସେ । ବିବେକ ଭାଲ, ସତରେ
 ମୃତ୍ୟୁର ସୂଚକ ସୂଚକ, ଶେଷ ଆଶ୍ରା ଯତ୍ନ ମରାଯିବ ଛଅଶେଷ କାଠ, ଅନ୍ତ୍ରମ
 ଦହୁଡ଼ି ଯଦି ପାଲଟି ବେଣୀଟାଏ, କି ମୁଲ ଅଛି ପ୍ରମୋଦନ, ଡେପୁଟେସନରେ ବା
 ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘର ଖଣ୍ଡିଏ କଟେ, ଆରମ୍ଭ ଚୌକରେ ବସି, ଗୋଡ଼ ହଲେଇ
 ବାହାର ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୁଲୁଥିବା ଆଲିସିସିଅନକୁ ସାହେବ ଡକାନ୍ତି 'ନୋ
 ଟମି, ଆଇ ସେ ନୋ' କହିବାରେ ? ଜୀବନ ଯଦି କେବଳ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଅପେକ୍ଷା
 କରିବା, କି ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର ସତରେ ବୁଝିଟିଏ ସକଳ ସକଳ ଚୁଲିବାଡ଼ି ଧରି, ହାସ୍ୟାସ୍ତ୍ର
 ପିନ୍ଧି, ପଇସା ମାଜି କରିବା !

କ'ଣ କରିବ ସେ ଏକୃଷିଆଟା ଏ ଯୋଡ଼ାକ ଥିଲେ ଯେ ଯେବା କାମରେ
 ତ ପଲେଲେନେଣି । କୁଅଡ଼କୁ ବା ଯିବ ? ବୋର୍ ମେଇଯାଉଥିଲା ବିବେକ ।
 ଛକ ଆଡ଼କୁ ଯିବ କି ? କାହିଁକି ଯିବ ? ସେଇ ଛକ, ସେଇ ପାନ ଦୋକାନ,
 ପାନ ଦୋକାନ ଭିତରେ ସେଇ ଶୁଦ୍ଧକୋସ ମାଗୁର ନିଶ୍ଚିଆ ପହଲି । ଶୁଦ୍ଧକୋସ
 ଗୋପାଳ ଜରଦା, ଚମନ ବାହାର ଏବ ଟିକିଏ ଗୁଡ଼ି ନଡ଼ିଆ କଥାରେ ଧମେଇ
 ଧମେଇ ପୋଡ଼ୁଥିବା ନିଆଁର ଝୁଲ । ସବୁ ସେଇ ସବୁଦିନିଆ କଥା, ଷ୍ଟେଣ୍ଡ-
 ଟାଇପଡ଼ ।

ବିବେକ ପୋଷା କୁଳକୁ ଗଲା । ପାହାଚ ଉପରେ ବସି ପାଣିକୁ ଚାହିଁଲା ।
 ଧୀର ପବନରେ ଦୋହଲୁଥିବା କଢ଼ିଫୁଲର ପାଞ୍ଜୁଡ଼ାରୁ ଟେ ପା ଟୋପା ପାଣି
 ଖସି ପଡ଼ିବା ଦେଖିଲା । ପାଣି ଭିତରେ ଗୋଡ଼ ବୁଡ଼େଇ ଚାହିଁବୁ ଚାହିଁବୁ କଲା ।
 କୁନ୍ଦର ଦୁଖିଆ ସେତିକି ବେଳକୁ ଆସି ପାହାଚ ଉପରେ ଲାଗି କେମେର ସହଜ
 ଅଙ୍ଗୁଳି ଚାହିଁଲେ ଗଣ୍ଡିଲିଟି ଏବ ଗୋଟିଆ-କାଠ କେତେଶ୍ୱେ ଥୋଇଲା ।
 ପାଦ ସମ୍ଭାଳି ଓହ୍ଲାଇ ଖଲା ସବା ତଳ ପାହାଚକୁ ଏବ ବିବେକ ଟିକିଏ
 ଦୂରରେ ନିସି ଝୁଡ଼ାଝୁ ଘସିଲା । ବିବେକ 'ଆଜି କେତେ ପାଇଲୁ କରେ' ପଚାରିଲା ।
 ଦୁଖିଆ କହିଲା, 'ଆଜିକାଲି ଲୋକ ଛକ ଦଉ ନାହାନ୍ତି ମ ବାବୁ । ଦିନଯାକ
 ବୁଲି ବୁଲି ଅଡ଼େ ଚାହିଁଲ ବି ହେଲାନି ।'

କୁଣ୍ଡିଆ କୁଳି କୁଳି ଏବ ବିବେକକୁ କହିଲା, 'ବାବୁ ଦେଖିଲି ଦେଖିଲି, ମୋ
 ଛାଇଟା ପାଣି ଭିତରେ କେମିତି ଦିଶୁଛି ମତେ କହିଲି ।' ବିବେକ ଦେଖିଲା

ପାଣି ଭିତରେ ଉପରକୁ ମୁହଁ କରି କାଲିଆ ମୁଣ୍ଡଟାଏ । କିନ୍ତୁ କିଛି ନକହୁପାରି ପରୁରିଲା,

: ଆଜ୍ଞା ଦୁଖିଆ, ତୋର କ'ଣ କିଛି ବି ସ୍ବପ୍ନ ନାହିଁ ?

: କିଏ କହୁଲା ବାବୁ ? ମୋର ବି ସ୍ବପ୍ନ ଅଛି । ମୁଁ ତାକୁ ଆଜିଯାଏଁ କାହାକୁ କହୁନି । ମତେ ମଧ୍ୟ କେହି ପରୁରିନି ।

: କି ସ୍ବପ୍ନ କରେ ଦୁଖିଆ ?

: ବାବୁ ! ମୋ ସ୍ବପ୍ନଗୁଡ଼ାକ କେତେବେଳେ କଅଁଳିଆ ତ, ଆଉ କେତେବେଳେ ଗୋଲ ଗୋଲ । କେତେବେଳେ ଗରମ ତ ଆଉ ନେତେବେଳେ ଥଣ୍ଡା । ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ ଗୁଡ଼ାକ ମୋର ଏକା ଭଳିଆ । ଦିନକୁ ମୁଁ ଡାଏ ଭିତର ସ୍ବପ୍ନ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଦେଖେ । ତେମେ ଆପଣେ କ'ଣ ଆଉ ପ୍ରକାରେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖ ? ●

କାହ୍ନୁ

ଆଗରୁ ଏମିତି ନଥିଲା । ଏ ଘର ପିଲେ ସେ ଘରେ ଝୁଣ୍ଟେଇ ଖେଳୁ ଝେଳୁ ଶୋଇ ପଡୁଥିଲେ । ସେ ଘର ପିଲେ ଏ ଘରେ ହରାମୁତା କରି ନକଲ ଅବସ୍ଥା କରୁଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ଦୁଃଖ ଥିଲା । ଦି'ଘର ଏକ ଆରେକୁ ବଳି ଦରିଦ୍ର । ଠେଲ ପେଲ ସଂସାର । ବଞ୍ଚୁଥିବା ଜୀବନ । ଲଗାଲଗି ଗୁଳଘର ମଝିରେ ଆଗୁଡ଼ା ଖାଗୁଡ଼ା ମାଟି କାନ୍ଥଟିଏ ଭାଗ କରୁଥିଲା ଦି'ପରିବାର । ସଫର୍କରେ କାନ୍ଥ ପଡ଼ିନଥିଲା । ଏ ଘରେ ଶାଗଟିଏ ହେଲେ ସେ ଘରେ ପାଟିରେ ବାଜୁଥିଲା । ସେ ଘରେ ମୁଗଟିଏ ହେଲେ ବି ସେଇଆ । ଦୁଃଖର ବଞ୍ଚୁଆର ବସୁଥିଲା । ସେପଟୁ କଲ୍ଲୀଣୀ ବୋଉ ଭଲଟିରେ ମନ୍ଦରେ କାନ୍ଥର ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା ଅଂଶ ଦେଇ ହାତଟିଏ ବଢେଇ ଡାକୁଥିଲେ, 'ହଇକିଏ ଖନାବୋଉ, ନିଅ, ନିଅ ।' ଏପଟୁ ବାଲୁର ଖନାବୋଉ ଗିନାଉଥିବା ଚିଅଣ ଧରୁ ଧରୁ କହୁଥିଲେ, 'ତମେ ଏତେ କାହିଁକି ଦଉର ମ ।' ଖନାବୋଉ ମଧ୍ୟ ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ ଶିଶୁ ଗିନାଟିଏ, କି କାକେର ଦି'ଟା ଧରି ହାତ ଗଲୁଥିଲେ ସେଇ ଜଳାବାଟେ । ଏମିତି ସୁଖ ଦୁଃଖର ସଫର୍କଟିଏ ଅଭଙ୍ଗ ରହୁଥିଲା । ଦିନକୁ ଦିନ ମନ ଲଗି ଯାଉଥିଲା । ଆହୁରି ଆହୁରି ସାକୁ ହୁଉଥିଲା ସଫର୍କ । ଦଶ ହୁଉଥିଲା ସବୁ । କୁଳୁ କୁଳୁ ହୁଉଥିଲା ନିରୁକ୍ତି ମଇଦି ପଣିଆ ।

ଘାଣ୍ଟପଟେ ଶଯ୍ୟା । ଅଝାଡ଼-ଝାଡ଼ ଶଯ୍ୟା । ଶିଶୁ ସହପାଠୁ ନଥିବା ଅବସ୍ଥା । ହରି ପେସ୍ତାରେ ତାଙ୍କ ପେସ୍ତାରିଆ ପଣରେ ବନମିଶ୍ରଙ୍କଠୁ ହାତେ ଆଗକୁ । ସରକାରୀ ଘର ଲୋକ ସିଏ । ହାକିମଙ୍କ ଫାଇଲି ଖୋଲାଉଥିବା, ପଇଣ୍ଡି ଗୋଲୋଉଥିବା ଲୋକ । ସେଇ ପେଷିମୋଡ଼ା କରିଭୁକ୍ତ ମଣିଷଟି ଆମ ଗାଁର ଜଣେ ମାସ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହାଙ୍କର ଦୁନାହିତା, ପାଁ ସେଲିଆ ଟକ୍ ଏବଂ ପ୍ରବଳ ଅହଂକାର ଥିଲା । ବନମିଶ୍ର

ଛୁଡ଼ିବା ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ଟିଙ୍ଗ ଟିଙ୍ଗିଆ ନାକ ଆଗରେ ରାଗ ରଖିଥିବା ତମ୍ ତମ୍ ମଣିଷ । କଥା କଥାକେ ଦୋ ଅଛନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡରେ ଅପମାୟ କଥା । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ରାଜନୀତି ସ୍ଥଳନୁ ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜର ବିବାହ ପଦ୍ଧତି ଓଗେର ଉଦ୍‌ଗାର ଦେଇପାରନ୍ତି ହୁଁଲଗୁ । ବାଟୁଲ ବାଜେନି ପାଟିରେ ବା ଡାକ୍ତରୀରେ । ମଝିରେ ମାଟି କାଢ଼ିଟିଏ ଅଲଗା କରୁଥିବା ପଡ଼ୋଶୀ । ଅହନକୁଳ ସପର୍କ ।

ପେସ୍ତାରେ ଦିନକର ଖଟଣି, ହାକିମଙ୍କ ହାକିମାତି ପରେ ଫେରନ୍ତି । କପାଳରେ ତନୋଟି ଗାର ମଝିରେ ଅନେକ ଟୁପ୍ ଟୁପ୍ ଝାଲ । କାଢ଼ ଭିତରେ ହଳଦିଆ, ମଇଳାଆ ସାହର କାଢ଼ । ପିଠି ଉପରେ ଝାକୁଆ ସାହର ପିଠି ନରବ । ଆଖି ଭିତରେ ମାଡ଼ିଯାଉଥିବା ପରଲ । ଗୋଟରେ ଗାଁ ମୋଟ ଭାର ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ଖଟେଇ ତିଆରି ଥିବା ଚପୁଲି ଭିତରେ ଘୋଳି ହଉଥିବା ଗୋଡ଼ । ଦୁଆଁ ରବନ୍ଦ ଡିଆଁନ୍ତି । କଲାଣୀ ବୋଉ ପାଣି ତୋରଣି କରି ବାଢ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ପଟିଟା ଉପରେ ଗଢ଼ୁ ଗଡ଼ୁ ନିଦ ହେଇଯାଏ । ପେସ୍ତାରୁ ଦିନକୁ ଦିନ ଟଙ୍କା ଅଢ଼େଇ ଟଙ୍କା ଉତ୍ତର ହୁଏ । ଆଉ ବଡ଼ପୁଅ ବସନ୍ତ ବାଳୁଙ୍ଗା ହୁଏ ।

ବନମିଶ୍ରେ ପାଞ୍ଚଖଣ୍ଡ ଗାଁରେ ଜଣା । ଶ୍ଳୋକ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଅଦ୍ବିତୀୟ । କର୍ମକର୍ମାଣି କରନ୍ତି । ପୁଣ୍ୟକୁଳୁ ରୁଗିହାତ ଖୋରା କରିଆ ଖଣ୍ଡକ ପେଇଁ ହାତ ଆ ଉଣ୍ଡାସ୍ତ ସାଜେ ଝାଙ୍କ ଛତେଇ ଦିଅନ୍ତି, ଛୁଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ପିଠିରେ ଅରୁଆ ଚାଉଳ, ନଡ଼ିଆ, କଞ୍ଚା କଦଳି ଆଦି ଅଳ୍ପ ନ ଧରି ଘରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ଖନାବୋଉ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାନ୍ତି । ଖନା ମୁଢ଼ି ମୁଠେ ଦି'ମୁଠା ଖାଇ ଶୋଇଥାଏ । ରେଢ଼େଇ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଖନା ଅଧାରୁ ଉଠିପଡ଼େ । ଚୁଲୁମୁଣ୍ଡେ ବସି ପିଠା ପାତୁଆରେ ଦରଫୁଟୁଲି ଚାଉଳ ଚପୁ ଚପୁ କହେ, 'ହେଇଗଲଣି ମ ବୋଉ, ଦେଇ ଦେ ।' ଖନାବୋଉ ବୋହୂ ଡୋହୁ ଅଣକରେ ବାଢ଼ିଦିଅନ୍ତି ଭାତ ।

ପେସ୍ତାରୁଙ୍କ ପୁଅ ବସନ୍ତ ହୁଣ୍ଡାଟାଏ ଏବଂ ମୁଣ୍ଡାଟାଏ । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଦାଦାଟାଏ । କିଏ ଜଣେ ବଡ଼େଇ ଦେଲ କଣ୍ଡାକ୍ଷର କରିବାକୁ । ମାତିଗଲ । ମାଟିକାମ, ଶସ୍ତାକଡ଼ରେ ଚେକାବସା ଆରମ୍ଭ କଲ । ଚୁହୁଁ ଚୁହୁଁ ଦିନ କେଇଟାରେ 'କ' ଶ୍ରେଣୀର କଣ୍ଡାକ୍ଷର ହେଇ ଗାଁର ଜଣେ ସମ୍ମାନାୟକ ଭଦ୍ରଲୋକ ହେଇଗଲ । ହରି ପେସ୍ତାରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଦାଣ୍ଡପଟ ବାରଣ୍ଡାରେ କାଙ୍କ, କୋଡ଼ ଏବଂ ପାଣିଚୁହା ଟିଣମାନଙ୍କ ଭିତରର ମେସା ଅଥବାଟିଏ ହେଇ ବସି ହରିଜି ତାକନ୍ତି । ହରି ପେସ୍ତାରୁଙ୍କ ତାକ ହରି ଶୁଣନ୍ତି କି ନାହିଁ କେବଳ ହରି ହିଁ ଜାଣନ୍ତି । ଚୁହୁଁ ଉପରେ ବିଲେଇଟେ ଚଢ଼ିଯାଏ । ହରି ଫସରଫାଟି ଯାଆନ୍ତି । ପେସ୍ତାରେ ରାଗରେ କହନ୍ତି,

‘ରହ ତତେ ଦଉଡ଼ି ହାତମଜାଦ ।’ ମୁଲିଆଟିଏ ଆସି କହେ, ‘ପାଞ୍ଚୁଟା ଫାଉଡ଼ା ଏଇ କଣରେ ଥୋଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ାବାବୁ । ହେଉଟି ଦେବ ।’

ଜାହ୍ନ ଜଳାରେ ଆଗରୁ କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉ ପାଞ୍ଚୁଅର ଘିଅଣ ଶାଗ ଦେଲେ ଖନାବୋଉ ଅତି କମ୍ରେ ଦିଅର ଦେଇ ଶୁଣିଲ ଭଳିଆ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏବେ ଆଉ ସେମିତି ହେଲାନି । କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ହାତ ସବୁବେଳେ ଉପେରେ । ଖନା ବୋଉଙ୍କର କରୁଣ ଶିରଳ ହାତ ସବୁବେଳେ ତଳେ । ଜଳାବାଟେ କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ହାତ ଗଲିଆସେ । ଖନାବୋଉଙ୍କ ହାତ ପାଏନ । ପଥରଟିଏ ଉପେରେ ଠିଆହେଇ ପାମାନ୍ୟ ଉଡୁଁ କି କହନ୍ତି, ‘ହଁ ଧକଲି, ଛୁଡ଼ ।’ ଯେତେବେଳେ କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ହାତ ଲମ୍ବି ଆସେ, ଏପଟେ ଖନାର ଆଖି ଉଠିଲି ଉଠେ । କଥାଟାକୁ ଅତି ସାଧାରଣ କରିବାକୁ ଖନାବୋଉ କହନ୍ତି; ‘ଏତେଗୁଡ଼େ କାହିଁକି ଦଉଡ଼ି ? ଗୋଟେ ବୋଲିତ ପିଲା ଖାଇବାକୁ ।’ ଏବେ ଆଉ କାନ୍ଦକୁ କାନ୍ଦ ପଡ଼େନି । ଗେଟେ ପକ୍ଷ ନିଉନିଆ ଲାଗେ । ଆଉ ପକ୍ଷକ ଉପରୁଆ ହେଇଯାଏ ।

ହରି ପେସାରଙ୍କ ହାତରେ ପଇସା ହେଲା । ତହୁଁ ଛଇତି-ମଇତି ହୋଇ ପଇସା ପାଣି ପରି ବୋହୁଲା । ଏଯାବତ୍ ବାଳୁଙ୍ଗା ବସନ୍ତ ସବସବୁରୁଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଶୀତଳ କୁପଜଳ ପୁର ହୋଇଗଲା । ପଇସା ହେଲରୁ କଲ୍ୟାଣୀବୋଉ ପୁଅକୁ ଦି’ହାତି କରିବାକୁ ପାହଲେ । ବସନ୍ତ ବାହାହେଲା । ସେଜିଦନ ପାଞ୍ଚଖଣ୍ଡ ଗାଁରୁ ଜିଭିକା ଡକାହେଲେ । ଗାଁରେ ସେଦିନ ଚୁଲି ଜଳିଲାନି, କେବଳ ଗୋଟିଏ ଘର ଛୁଡ଼ି । ପେସାର ବନମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଡାକିନଥିଲେ । କାହ୍ନକୁ କାହ୍ନ ଲାଗିତ । ଓଲିକି ଓଲି ଲାଗିତ । ଏ ଘରେ ଚଉଦ ଚେଁ ହେଲେ ସେଘରୁ କହୁଦେଇ ହେବ ସାତୋଟି ଚକ୍କାଲି ହେଇତ । ହେଲେ କାଳ କାଳକୁ ଶହୁ ସିଏ । ଖନ୍ଦା ଲାଗିଥିଲା ବାଡ଼ିପଟେ । ଖନ୍ଦା ଚାପପଟେ ଚାପେଡ଼ା ଘେରା ହେଇଥିଲା । ଖନା ଚାପେଡ଼ା ଫାଙ୍କରେ ଚାପୁଥିଲା, ସେପଟେ କ’ଣ ହଉଛି ଦେଖିବାକୁ । ବୋଉକୁ ଆସି ପଚାରିଲା, ‘ବୋଉ, ଗାଁର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତ ଡକାହେଲା, ଆମକୁ କାହିଁକି ଡକାହେଲାନି ?’ ଖନାବୋଉ ଶିଖେଇ ହେଇ ଦି’ଗୁମୁଡ଼ା ଦେଲେ ଖନାକୁ । ଖନା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଧକେଇ ଧକେଇ ଶୋଇ-ପଡ଼ିଲା । ଶୁଦ୍ଧ ବାରଟା ବେଳକୁ କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ହାତ ଜଳାବାଟେ ଗଲିଆସିଲା । କ’ଣ ବୋଲିଟି ଭିତରେ କାନ୍ଦିକାଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବେସର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଜଡ଼ା ହେଇ-ଥିଲା । ଖନା ଉଠିପଡ଼ି ଖାଇବାରେ ଲାଗିଗଲା । ମିଶ୍ରେ ରାଗରେ ଉଠିଲେ ହେଇଗଲେ । ବେଲଟାକୁ ଏସବୁ ବସ୍ତା’ କହି ଗୋଇଠେ ଦେଲେ । ଖନା କଲରେ କଲେ କାନିକା ଥିଲା । ତକାସ ପେଇଁ ହାତ ବଢ଼ିଥିଲା । ଆଖିରୁ ଧାରେ ପାଣି ଗଡ଼ିଆସି ପାଟି ଭିତରେ ପଶି ଲୁଣିଆ ଲୁଣିଆ ଲାଗିଲା ।

ସବୁଦିନ ଛୁଇଁ ଲେଉଟା ବେଳେ ମାଇପି ଦିହେଁ କୁଅମୁଲେ ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଦେଇ ଗପସପ ହୁଁନ୍ତି । କଲ୍ୟାଣୀବୋଉ କହନ୍ତି ବସନ୍ତ ମାଇପ କଥା । ‘ତା’ କଥା କ’ଣ କହିବି ଖନା ବୋଉ । ସିଏତ ଓଲଟି ମୋ ଉପରେ ଚଢ଼ୁଛି । ଆମେ ବୋହୂ-ପଣ ବେଳେ ଶାଶୁଙ୍କଠୁ କୋଉ ସକଳନହୁଏ ସହନଥିଲୁ ।’ ଖନା ବୋଉ କହନ୍ତି ନିଜ କଥା । ‘କାଲି ରାତିରେ ପରା ଭାତ ହବାରେ ଡେରି ହେଲା ବୋଲି ଭାଣ୍ଡି ଟାକୁ ବାଡେଇଦେଲେ । କାଲି ସମସ୍ତେ ଠୋ ଠୋ ଉପାସ । ପଖାଳ ଯୋଡେ ଥିଲା ବୋଲି ଖନାର ଚଲିଗଲା ।’ ପାଖାପାଖି ଲଗାଲଗି ହେଇ ଉଲୁପି ଥୁଲୁପି ଫୁସୁରୁ ଫାସୁରୁ । ପାଣିଗାଁସେମିତି ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ଆଉ ସାଇର ଧିଲା ଗୁଡ଼ ଥିବା କାଲି ଗାର ଅର୍ଗଲି ଡେଇଁ ଲେଉଟିଆ ଶାଗ ଖାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସେଥିକି ନିଆ ନଥାଏ କାହାର ।

ବସନ୍ତ ମାଇପ ସବୁବେଳେ ଗୁରୁଜ ପିନ୍ଧେ । କୁଞ୍ଜକର ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧେ । ଗାଁ ଗୋଟାକର ଗୁରୁଜା ଗୁରୁଜ ଅଣ୍ଟାବଳା ତାକୁ ଦେଖିବାକୁ କବାଟ ଫାଙ୍କରେ ଉଠନ୍ତି । ବସନ୍ତ ମାଇପ ଟିକିଏ ଉପୁଡ଼ିଗଲା । ନ ହୁଏ କିଆଁ ? ତା’ ବରର ତ ନିଶି ଉପୁରୁକୁ । ସେ ଆସିଲା ପରଠୁ ଦିନେ ହେଲେ ବି ନର ଆଡ଼େ ଗୁଡ଼ାଖୁ ଧରି ପୋଷା ପାଣି ଯାଇ ନଥିଲା । ଗାଁ ମାଇପେ ଭାବନ୍ତି, ଦିନ ଗୋଟାକ ଗୁରୁଜା ବିଲଉକୁ, ଦିହ କଣ୍ଠି-ମଣ୍ଡି ଲଗୁନଥିବ ।

ଦି’ପଇସା ହାତରେ ବାଜିବାରୁ ପେଷାରେ ପଡ଼ିଆରୁଟା ଟିକିଏ ବଡେଇବାକୁ ଭାବିଲେ । ଧରକୁ ସରା ପ୍ରାୟ ଜ୍ଞାନ କରୁଥିବା ପୁଅକୁ ଦିନେ ଡାକି ଘର ଖଣ୍ଡକ ଟିକିଏ ବାଗେଇଦବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତେଇଲେ । ମହା ଅଳଂଭୁଆ ପନ୍ଦରଟି ଲୋକ ଲାଗି ମସିକାହୁ ଭଜା ହେଲା । ଧୁମ୍ ଧଡ଼କାରେ ମିଶ୍ରଙ୍କ କୋଉ କାଲର ଦାଣ୍ଡପଟ ଘର ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲାନି । ବଣରେ ଘର ଭୁସୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ମିଶ୍ରଙ୍କ ଅଗଣାରେ ଲଙ୍କାମରିଚ ଗଛ, ବିଲୁଡ଼ି ବାଇଗଣ ଗୁମୁଣିଆ, ବଡ଼ି ଶୁଖା ଡଲା ଏବଂ ଉଗୁଡ଼ା ହେଉଥିବା ଦିଓଟି ମୁର୍ଦ୍ଦା-ଭଜା ହାଣ୍ଡି ଦାଣ୍ଡକୁ ଦିଶିଲା । ଖନା ଭାବିଲା, ମସିକାହୁ ଭାଙ୍ଗିଗଲା, ଏଥର ତାଙ୍କ ଘରୁ ବହୁତ ଖାଇବା ଜିନିଷ ଆସିବ । ଆଉ ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ।

ଗାଁ ଗୋଟାକର ଯାବତାୟ ପ୍ରକାର ଅଭଦ୍ର ଲୋକେ ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ଭିକ୍ଷୁଲୋକ ହୋଇ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଭୁସୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବା ଘର ବିଷୟକୁ ଆଲୋଚନାରେ ଭାଗ ନେଲେ । ହରିପେଷାରେ ଘର ଦିଆରି ବାବଦକୁ ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଦେଉଣି ଟଙ୍କା ଦେଲେ । ରାଧୁ ଭାଇନା ବୋଲି ଯୋଉ ସଂସାଧକ ଅଭଦ୍ର ଲୋକଟିର ଦୋକାନରୁ ମିଶ୍ରେ ବାକିରେ ସଉଦା

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ, ଶହେଟି ଟଙ୍କା ସେଇଠି ମାଗିନେଲା । ଦାଣ୍ଡପଟ ଘର ଯୋଡ଼ି ଭଙ୍ଗାକୁ
ସେଇ ଭଙ୍ଗା । ମିଶ୍ରଙ୍କ ମୁଣ୍ଡବାଳ ଯୋଡ଼ି ଫୁରୁଫୁରୁକୁ ସେଇ ଫୁରୁଫୁରୁ ।

ମଝିରେ ଇଟାକ'ହୁ ଉଠୁଥାଏ । ହରି ପେସ୍ତାରେ ତାଙ୍କ ଘରପଟେ ଚଉକିରେ
ବସି କାମ ତଦରଖ କରୁଥାନ୍ତି । ଏପଟେ ଖନା ଅଗଣାରେ ପିଢ଼ାଟିଏ ପକେଇ ବସି
କାହୁଁ ଉଠା ଦେଖୁଥାଏ । ଥାଳକୁ ଥାଳ ଇଟା ଉଠୁଥାଏ । ହରି ପେସ୍ତାରଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରା
ମୁଣ୍ଡରେ ଝରୁଛନ୍ତି ଡକ୍ ଡକ୍ କରୁଥାଏ । ଖନାକୁ ଦୁଃଖ ଲଗୁଥାଏ, ସ୍ତ୍ରୀ ପଉଁ
ତାଙ୍କ ଘରୁ କିଛି ଖାଇବା ଆସିପାରିବନି । ବଡ଼ ସୁବଧା ହଉଥିଲା ହାଜି ଗଲେଇ
ଦେଇଦବାକୁ ସେପଟୁ । କଲାଣୀ ବୋଉ ଆସି ପେସ୍ତାରଙ୍କୁ କହୁଲେ, କାହୁଁ ଲାଗି
ତ ରେଷେଇ ଘଟୁ ହବ । ଧୁଆଁ ଯିବାକୁ ବାଟ ରଖିବ ତ ? ପେସ୍ତାରେ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ
ପଡ଼ିଲେ । କଲାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ଫୁଟେ ଓସାର ଦେଉଫୁଟ ଲମ୍ବରେ
କଣାଟିଏ ଧୁଆଁ ଯିବାପାଇଁ ରଖିଦେଲେ । ଖନା ଧାଇଁଯାଇ ତା ବୋଉକୁ କହୁଲା,
'ବୋଉଲୋ ବୋଉ, କାହୁଁରେ ବାଟ ରଖିଲେ ମ ତାଙ୍କର । ବଡ଼ ବାଟଟେ ରଖିବନି ।
ବଡ଼ ବଡ଼ ଥାଳ ବି ଗଲି ଆସିପାରିବ । ଦେଖିବୁ ଆ ।' ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ କଣା ବାଟେ
କଲାଣୀ ବୋଉ ଖନା ବୋଉଙ୍କୁ ଚାହିଁ ସାମାନ୍ୟ ହସିଲେ ।

ଆଶ୍ଚିନ ମଝାମଝି ଅକସ୍ତାତେ ଛୁଡ଼ି ବଥା ରୋଗରେ ହରି ପେସ୍ତାରେ ଗଲେ ।
ତାଙ୍କର ଅଧା ପାଟିଲା ମୋଡ଼ା ନିଶ ଆଉ ପିଠିରେ ଛୁଆ ଓଟର କୁଜଟିଏ ପରି କୁଜଟି
ଗାଁ ଗୋହରରେ ଆଉ ଦେଖାଗଲାନି । ବନମିଶ୍ରେ ଦୀର୍ଘସ ପକେଇ କହୁଲେ,
'ତାହେଲେ ହରି ଭାଇନାଟା ଆଗ ପଲେଇଲା ।' ଖନା ଭାବିଲା ଏଥର ଆଉ ଅସୁବଧା
ନାହିଁ । ସେ ବୁଢ଼ା ଥାଳ ସବୁ ଅସୁବଧା କରୁଥିଲା । ଏବେ ସେପଟୁ ବହୁତ ଖାଇବା
ଜିନିଷ ଆସିବ । ମନେ ମନେ ହେଣ୍ଡି ଟାଏ ମାରିଲା । କିଛିଦିନ ଯାଏ ସେପଟୁ କଲାଣୀ
ବୋଉଙ୍କର ହାତ ଆଉ ଖିଣ୍ଡ ପିଠା ଧରି ଗଲିଆସିଲାନି । ଦିନେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବାର
ଶେତାଲିଆ ହାତ ଗଲିଆସିଲା । ସେପଟୁ ଶୁଭିଳ, 'ଖନା ବୋଉ, ତମ ଘରେ
କୁଜିସାରୁ ଅଛି ଯଦି ଦୁ'ଟା ଦେଲ । ହବିଷ ରାନ୍ଧବ ।' ଖନାବୋଉ ଦିନୋଟି ସାରୁ
ତଳେ ବାଡ଼େଇ ମାଟି ଝାଡ଼ି ବଡ଼େଇ ଦେଲେ ।

ଦିନେ ଗାଧୁଆ ଚୁଠରେ ମିଶ୍ରେ ଦାନ୍ତ ଘଷୁଥିଲେ । ତଳ ସାଇର ଭରଥ
ପରୁରିଲା, ଆଜ୍ଞା, ଆମ ବସନ୍ତ ସାଆନ୍ତେ ମତେ କହୁଥିଲେ କଥାଟେ ପରୁରିବାକୁ ।
ମୁଁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି । ଏଇଲେ ଦେଖିଲୁ ମନେପଡ଼ିଲା । କଥା କ'ଣ କି, ବସନ୍ତ
ସାଆନ୍ତେ କହୁଥିଲେ, ଯଦି ଆପଣେ ତାଙ୍କ ପଟୁକୁ ଆପଣଙ୍କର ବଖରେ ଘର ବିକଳେ

ସେ ଟିକିଏ ବଢ଼େଇକରି ଘର କରନ୍ତେ । ତାଙ୍କର ଘର ଅଣ୍ଟା ନିମ୍ନେ କିଛି କହିଲେନି । ଭାରିଲେ, ଭୟଙ୍କର, ଭୟଙ୍କର ମଣିଷ ଏମାନେ । ମାରିଦିଅନ୍ତିନିଲେ ମଡ଼ା ଖାଇଦିବେ । ହଜିରେ, ପଇସେ ଦିଏପଇସା ଅଣ୍ଟାରେ ଖୋପିଲୁ ବୋଲି କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି । ବୋପା ପରା ଗୋଲମି କରି କରି ପିଠିରେ କୁଜ ବାହାର ପଡ଼ିଥିଲା । ଯେମିତି ଉଠୁରୁ ସେଇମିତି ପଡ଼ିବୁରେ । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ବସନ୍ତର ଫାଲୁଆ ମୁହଁ । ଯୋଉଦିନ ଲୋକ ଶୁଣି ନିପାରିବାରୁ ତାଙ୍କ ଘର କୋରଣ ହେଉଥିଲା, ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା କାଳିଆ ଟିଣ ଟ୍ରଙ୍କ, କୁଣ୍ଡ, ଶୀଳ, ଡେକାମୁଠା ଆଦି କରୁଣ ଭାବରେ ଦାଣ୍ଡରେ ଥିବା ହେଉଥିଲା, ବସନ୍ତ ତା ପିଣ୍ଡାରେ ବସି ହେଁ ହେଁ ହସୁଥିଲା । ରାଗିଗଲେ ମିଶ୍ଟେ । ମୁହଁ ଫଣ ଫଣେଇ ଗଲା, 'ଗଲା, ହାଡ଼ିକି ବିକବି ପଛେ ତାକୁ ଦେବନି । ତର ଶହୁ ଝାପ ।'

କଲାଣୀ ବୋଉ ଦୁଃଖିଆ ହେଇଗଲେ । ଆଗର ଦମ୍ଭ ଆଉ ନଥିଲା । ପେଶାରେ ଗଲପରେ ଅଲକ୍ଷଣିଆ ହେଇଗଲା ଦହ । ବିତାପଣିଆ ହେଇଗଲା ମନ । ଘର ଉପରୁ ହାକିମି କମିଗଲା । ମୁରବା ପଣିଆ ସରିଗଲା । ସେ ଯେମିତି ଦରର ଚାକରାଣୀ ହେମ ଜାତୀୟ ମଣିଷଟିଏ । ମନ ଗୁଡ଼ିଆ ଥିଲା ସବୁଥିରୁ । କୋଉଥିରେ ସେହି ସରସ ନାହିଁ । ଦି'ପହରେ ଦାଣ୍ଡ ଘରେ କି ବାଡ଼ି ଘରେ କାନି ପାରିଦେଇ ଗଡ଼ିପଡ଼ନ୍ତି । ଯିଏ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି କରୁଥା'ନ୍ତୁ ।

ଦି'ଘର ଭିତରେ ସିନହ ସୁଖ, ଦିଆନିଆ କମିଆସିଲା । କଲାଣୀ ବୋଉଙ୍କର ଦେହ ଭଲ ରହେନି । ଭଲ ମନ୍ଦରେ ମନଥିଲେ ବି ଆଉ ଖନାବୋଉକୁ କ'ଣ ଟିକିଏ ଦେଇଛନ୍ତି । କାହାର କଣାଟିରେ ଧୁଆଁ ଏବଂ କିଛି କିଛି ବାହା ଯାଉଥାଏ । ଖନି ସେଇ କଣାଟିକୁ ଚାହିଁ ଭାବେ, ଆଉ କିଛି ଆସୁନି । ଦିନେ ବସନ୍ତ ସେପଟୁ ଯୋଡ଼ିଏ ଇଟା କଣା ଭିତରେ ଥୋଇଲା । କଣାଟି ସାମାନ୍ୟ ଛୋଟ ହୋଇଗଲା । ଦି'ଘନ ପରେ ଆଉ ଚାହିଁ, ଏମିତି ସମୁଦାୟ ଇଟି ଇଟାରେ କଣାଟି ଥାକ ଥାକ ହେଇ ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା । ଖନା ରାଗିଗଲା । ତାଙ୍କ ଘର ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ କହିଲା, 'ହଁ ମ, ଧନ ଦେଖିବ ? ମୁଁ ବଡ଼ ହେଲେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ହେବି । ଆମେ ବି ଭଲ ଘର, କବିରୁ, ଭଲ ଖାଇବୁ ।' ଅଥଚ ତାକୁ ଦୁଃଖ ଲାଗୁଥିଲା ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ ମାଣବସା ଗୁରୁବାରଟା ଦି'ଘନ ପରେ ପଡ଼ିବ । ସବୁବର୍ଷ ଭଲ ପୁରୁଦିଆ କାକେରୀ ସେପଟୁ ଆସେ । ଗୁରୁବାରଟା ଯାଇଥିଲେ ହେଲେ ବାଟଟା ବନ୍ଦ କରିଥାନ୍ତେ ।

ଦିନେ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ରାତିରେ କଲାଣୀ ବୋଉଙ୍କର ଜର ବଢ଼ିଲା । ସାଇର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ଖନାବୋଉ ଓ ଖନା କଲାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ଶେଷ ପାଖରେ ଥିଲା

ଠିଆହେଲେ । କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉ ଝନା ବୋଉଙ୍କୁ ନିସ୍ତେଜ ଆଖିରେ ଟିକିଏ ଚାହିଁଲେ । ଟିକିଏ ପରେ ହକା ଉଠିଲା । ଦିହ ମୁଣ୍ଡ କୋଲ ମାରିଗଲା । ଆଖି ଭରସି ଦେଲେ । ଅନ୍ଧାର ଗହଳରେ ଲଣ୍ଡନ ଯୋଡ଼ିଏ ଏବଂ ପାଞ୍ଚୋଟି ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଯେତେବେଳେ ଜାତି କୁଟୁମ୍ବ ମଣାଣି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୋକେଇ ଉଠେଇଲେ ଘର ଭିତରୁ କାନ୍ଦର ଅନ୍ତ୍ରମ ଜୁଆରଟିଏ ଉଠିଲା । ଶିବ ଯାଇ ବାହାରକୁ ଗଲବେଳକୁ ଘରେ ସୁକ୍ ସୁକ୍ କୁଁ କୁଁ ହେଇ, ସମସ୍ତେ, ଦାଣ୍ଡଦୁଆରେ ଗୋବର ପାଣି ପକେଇବା, ଚିକ୍କାନ୍ନ ରାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ନିମପନ ଖୋଜିବା ପରି ଛୁଟ ଛୁଟ କାମରେ ଲାଗିପଡ଼ିଥିଲେ । ଅନ୍ଧାରରେ, ଲଣ୍ଡନର ଝଙ୍କରିଆ ଆଲୁଅରେ ମାଲୁଗାଜଙ୍ଗର ପୁଟିଆ ଦିଶୁଥିଲା । କେତେକଣଙ୍କର ଅଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଯାଉଥିଲା । ଝନା ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ ବସି ଏସବୁ ଦେଖୁଥିଲା । ଘର ଭିତରକୁ ଉଠିଗଲା । କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉ କୁଞ୍ଚକୁଞ୍ଚିଆ ପାଗଲ ବାଲ ଏବଂ ସ୍ନେହ ମନଟିକୁ ନେଇଗଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସିମେଣ୍ଟ କରେଇଟିଏ ଓ କରଣିଟିଏ ଧରି ରାଜମିସ୍ତାଣିଟିଏ ଝନାବୋଉ ଘର ଦୁଆର ବାଡେଇଲା । ଝନା ‘ଓ’ କଲା । ବୋଉକୁ ଡାକିଅଣିଲା । ରାଜମିସ୍ତାଣିଟି କହିଲା, ‘ବସନ୍ତ ଯାଆନ୍ତେ ପଠେଇବନ୍ତି । କାହା କଣାରେ ଯୋଉ ଇଟା ଥୁଆ ହେଇଛି ସେଠି ଟିକିଏ ପଲସ୍ତର ହବ ।’ ଝନା କହିଲା, ‘ଆମେ ଆମ ଘରପଟକୁ ତମୁକୁ ଚାଲିବୁନି । ତମେ ସେପଟୁ ଯାନ୍ନା କରୁଚ କର ।’ ଝନାବୋଉ ଝନାକୁ ଚାପୁଡ଼େ ଦେଲାକୁ ଝନା ବାର ପଣିଆ ଗୁଡ଼ି କାନ୍ଦିଲା ଏବଂ ଅଗଣାରେ ବସିଲା । ଝନାବୋଉ ମିସ୍ତାଣି କହିଲେ, ‘ଆସ ପଲସ୍ତରଟା କାହିଁକି ଆଉ ବାକି ରହବ । କରଦିଅ, କାମ ଛୁଟୁ ।’ ଅଥଚ ମଣାଣିରେ କଲ୍ୟାଣୀ ବୋଉଙ୍କ ଜୁଇର ନିଆଁ-ପାଣିଣି ଶୀତଳ ହେଇନଥିଲା ।

ରାଜମିସ୍ତାଣି କରେଇର ବାଲ ସିମେଣ୍ଟ କରଣିରେ ଡାପୁ ଡାପୁ କଣି ଗୋଲେଇ ମଲାଟିଏ କଲା ଏବଂ ମଲାରେ ପାଣି ଢାଳିଲା । ବାଲ ସିମେଣ୍ଟ ଏବଂ ପାଣି ଗୋଲେଇ କଣାଟିରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଛ’ଟି ଇଟା ଉପରେ ମାରି କରଣି ଚଳେଇଲା । ଅଗଣାରେ ବସିଥିବା ଝନାର ଆଖିରୁ ପାଣି ଉଠିବାର ବୋହୁଲା । ମିସ୍ତାଣି ଯୋଉ ଚୌକିଟି ପକେଇ, ତା ଉପରେ ଠିଆହୋଇ କରଣି ଚଳେଇଥିଲା, ଅଣଦାଣିଆଁ ହେଇ ଡକର ଡକର ହବାରୁ ଝନାକୁ ଡାକିଲା, ଧରଲୁରେ ବାପ ଚୌକିଟାକୁ । ଝନା କହିଲା, ‘ମୁଁ କ’ଣ ତମ ଚାକର ହୋଇଛି ଯେ ଧରେ ?’ ମିସ୍ତାଣି ଟିକିଏ ପରେ ‘ହାତ ଧୋଇବାକୁ ପାଣି ମୁଁଦେ ମାଗିଲା । ଝନା କହିଲା, ‘ଆମ ଘରେ ପାଣି ନାହିଁ । ତମେ ତାଙ୍କ ଘରୁ ପାଣି ଆଣିନ ।’ ଏବେ ଅସହଯୋଗ ପରେ ବି ଯେତେବେଳେ ମିସ୍ତାଣି

ତାର ଜନସପତ୍ର ଧରି ଗଲା, ଝନା ସଦ୍ୟ ସିମେଣ୍ଟ ମରାହୋଇଥିବା ଜାଗାକୁ ଚାହିଁ
 ଭାବିଲା, ‘ଶଲେ ଶେଷରେ ପଲସ୍ତ୍ର କରିଦେଲେ । ହଉ ରହ, ରାତି ଅଧରେ ତମ
 ଘରକୁ ଟେକା ଫିଙ୍ଗିବି । ଭୋରୁ ଉଠି ତମ ଦୁଆର ଆଗରେ ହରିବି ।’ ଝନାବୋଉ
 ଝନାକୁ ଚାହିଁଲେ, ‘ଆରେ, ମନ କାହିଁକି ଦୁଃଖ କରୁ । ମନ ଚାହୁଁଥିବା ଲୋକ
 ତ ଗଲାଣି । ବାଟଟା ରହିଲେ କେତେ ନରହିଲେ କେତେ । ଆହା ମୋ କଲାଣୀ
 ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ଗଲା ହେ ।’

ଝିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଦାଣ୍ଡପଟୁ ପାଟି ଶୁଭିଲା । ବନ ମିଶ୍ରେ ଓ ବସନ୍ତ
 ଲାଗିଯାଇଥିଲେ । ସାଇ ଦାଣ୍ଡ କମ୍ପୁଥିଲା । ବନମିଶ୍ରଙ୍କ ବଙ୍ଗା ନଡ଼ିଆ ଗଛରୁ
 ନଡ଼ିଆଟିଏ ଝସିପଡ଼ି, ବସନ୍ତ ଘର ଅଗଣାରେ ପାଣି ହାଣ୍ଡିରେ ପଡ଼ି, ତାକୁ ଫଟେଇ
 ଦି’ଟା ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ କଲି ଲଗେଇ ଆରମ୍ଭରେ ଗଡ଼ପଡ଼ି ହୁଅନ୍ତି । ଗର୍ଜନ
 ତରଙ୍ଗ ଭିତରେ ଉଭୟଙ୍କର ବୋପା ଅଜା ଚଉଦ ପୁରୁଷଙ୍କ ଅପକର୍ମ ବିଷୟ ଜୋର୍
 ଦେଇ ଉଭୟ କହୁଥିଲେ । ବନମିଶ୍ରଙ୍କ ମତରେ, ନଡ଼ିଆଗଛ ଅନେକ କାଲିର ଏବଂ
 ତାକୁ ଘୁଞ୍ଚେଇ ହସନ । ତେଣୁ ପାଣି ହାଣ୍ଡିଟା ଅଗଣାରେ ନ ଥୋଇ ଆଉ କୋଉଠି
 ଥୋଇଥିଲେ ହେଇଥାନ୍ତା । ଯଦି ଥିଆହେଇ ନଥିଲା, ଏ ବିଷୟରେ କିଛି କରାଯାଇ
 ପାରେନା । ବସନ୍ତ ତାଲୁକୁଥିଲା, ‘ହଇଓ, ଆମ ଘର ଆମର । ଆମ ଘରେ ତମ
 ନଡ଼ିଆ କାହିଁକି ପଡ଼ିବ ? ନଡ଼ିଆ ଶୁଣିକି ପଡ଼ୁଛି । ଆଜି ଆମର ପାଣି ହାଣ୍ଡିରେ
 ପଡ଼ିଲା, କାଲି ହୁଏତ କାହା ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିବ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ପରା ଟିକିଏ ଆଗରୁ
 ଅଗଣାରେ ଲୁଗା ଶୁଖାଉଥିଲା । ରାଗ୍ୟ ଭଲବୋଲି ବଞ୍ଚିଗଲା । ମୁଁ ସେ ଗଛ କାଲି
 ସକାଳୁ ହାଣ୍ଡିଦେବି’ । କଲିଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ପାଉଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କହିଲା,
 ‘ହଁ ତା ନୁହଁ ଆଉ କ’ଣ ।’ ଚାହିଁକି ଆସିଲେ ବନ ମିଶ୍ରେ, ‘କ’ଣ କହିଲୁ ସ୍ତ୍ରୀ’ପ,
 ଗଛ ହାଣ୍ଡିଦିବୁ ? ତୋ ହାତ ହାଣ୍ଡିଦେବିରେ । ଥାଲିଟେକା ସୁଆର ଟୋକା ।
 ବାହୁଣ ସାଇରେ ଘର କରିକରି ବାହୁଣ ହେଇବ । ତମୁକୁ କିଏ ବାହୁଣ ବୋଲି
 ଗଣେ କରେ । ହଇରେ, କାଲିକା ଟୋକା ତୁ । ରକ୍ତ-ଦୋଷ ନଥିଲେ ଇମିତି
 ହ’ନ୍ତୁନିରେ ।’ ବନ ମିଶ୍ରେ ତାଙ୍କ ଅଗଣାକୁ ଯାଇ ସେଠି ପାଟିକଲେ । ବସନ୍ତ ତାଙ୍କ
 ଅଗଣାରେ ଠିଆହୋଇ ପାଟିକଲା । ଏପଟୁ ପଦେକୁ ସେପଟୁ ପଦେ । ଦାଣ୍ଡପଟେ
 ଲୋକମାନେ ନିରାଶ ହେଲେ, କଲିଟା ଦାଣ୍ଡପଟକୁ ଆସୁନି । ଭିତରେ ଭିତରେ ଗ’ଣ
 ହଉଛି ଭଲକରି ଶୁଣାଯାଉନି । ଧାଇଁ ଆସିଲେ ବନ ମିଶ୍ରେ ଦାଣ୍ଡ ପଟକୁ । ଦୋ ଅକ୍ଷୟ
 ଲଗେଇ ଅନେକ କଥା କହିଗଲେ । ଧପଡ଼ି ଆସିଲା ବସନ୍ତ । ବନ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଚଉଦ-
 ପୁରୁଷ ମାଗିଣିଆ ଏବଂ ସେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଶୁଭଲରେ ଚଳନ୍ତି କହି ମିଶ୍ରଙ୍କ ଗୋଇ ଖୋଲିଲା ।
 ଦହେଁ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଘରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ପାଟି ଶୁଣାଯାଉଥାଏ ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ଘଣ୍ଟେ ଦାଣ୍ଡପଟକୁ ଆସି କାନ ଡେରିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପଟକୁ
 ନେଇ, 'ଆମେ ଶୁଣିଲେ ଭଲଲେକେ' କହି ଅନ୍ୟ ପଟକୁ ଯାବତାୟ ଅଶ୍ରୁମିଳ ଶ୍ଵାସରେ
 ଗାଳିଦେବା ବେଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବଢ଼ିଆ ଟୋକେ ଭାଙ୍ଗୁ ଅଳ୍ପ ବଡ଼ମାନଙ୍କୁ
 ଗାଳିର ଅର୍ଥ ପରୁରି ବୁଝୁଥିଲେ । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଉତ୍କଟ ଯୌନ ସଫର୍କ ଏବଂ
 ବକ୍ତୃତ ଯୌନ ସଫର୍କ ବସ୍ତୁରେ କିଛି କିଛି ଧାରଣା କରୁଥିଲେ । ଅନେକ ସମୟ
 ପରେଲେକେ ସର୍ବ ସମରେ ଘରୁକୁ ବାହାରିଲେ । ତେରେଗୁଣ ଶିଖାରେ ଫାଲେ କଳା
 ପଡ଼ିଯାଇଥିବା ଲଣ୍ଠନଟି ଧରି, ହରି ପୋରେହୁଡେ ଜହଲେ, 'ଯାହାହୁଡ଼ି ଭଲ ନଳିଟେ
 ଲାଗିଲା । ଦି'ଘର ସଫର୍କ ଭୁଟିଲା । ଗୁଲରେ ଗୁଲ, ବହୁତ ରାତି ହେଲୁଣି ।'

ବସନ୍ତ ଯେତେବେଳେ ଘର କଲା ଶୁଭ କରୁଥିବା ବାଉଁଶ ବାହାର କରି
 ସାରିଲାପରେ ହାତ ଗଳିପାରିବାଠୁ ଟିକିଏ ବଡ଼ କଣାଟିଏ ଅଜାଣତରେ ରହି
 ଯାଇଥିଲା । କଣାଟି କାନ୍ଦା ଆଖିରେ ପଡ଼ିନଥିଲା । ପଲସ୍ତର ହେଇଥିବା କଣାଠୁ ଆଠ-
 ଦଶ ହାତ ଗୁଡ଼ି ଯେଇ କଣାଟି । ଯୋଉଦିନ ବନ ମିଶ୍ରେ ଓ ବସନ୍ତ କଳି ଲାଗିଲେ
 ଏବଂ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଛେପ ଫୋପାଡ଼ି ଥୁ କଲେ ତାର ଆଠଦିନ ପରେ ଯେଇ ଜଳା-
 ବାଟ ଦେଇ ନାଲି କାତ ପିନ୍ଧା ସବୁଆ ଗୋରୁ ହାତଟିଏ ଗଳି ଆସିଲା ବସନ୍ତ
 ଘରପଟୁ । ହାତରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଷ୍ଟିଲ୍ ଗିନାଟିଏ । କାନ୍ଥ ଆରପଟୁ ଶୁଭିଳା ବସନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ'ର
 ପାଟି, 'ଝୁଡ଼ୀ, କ'ଣ କରୁଛ ? ଦହ ମଞ୍ଜା କଡ଼ି ଟିକିଏ କରିଥିଲି, ନିଅ । ଖନାକୁ
 ଦହକଡ଼ି ଭଲଲାଗେ ବୋଲି ବୋଉ କହୁଥିଲେ' । ଖନା ବୋଉ ଗିନାଟିକି ଧରୁ
 ଧରୁ ଯରୁରିଲେ : 'ଟିଅ, ତୋ ଦହ ପା' ଭଲ ଅଛି ତ ?'

: ଝୁଡ଼ୀ ଭଲ ଅଛି । ତମ ଦହ କେମିତି ଅଛି ?

: ଟିଅ ଭଲ ଅଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଟିକିଏ ଯାହା ମୁଣ୍ଡ ଗୁଲୋଉଡ଼ି ।

ଲୁଣ ବେଶୀ ଖାଉଛ ? ଆଉ ଖାଅନ । ●

ଭଲ ଲୋକ

କଥା ହେଲା, ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଗୋଟେ ଭଲ ମଣିଷ ହବାର ଆକାଂକ୍ଷା ନେଇ ସେ ଅନେକ କାଳ ବଞ୍ଚିଆସିଲା । ଭଲ ମଣିଷ କଥାଟି ତାକୁ ତାର ଜେଜିମା' ଅଞ୍ଜନକ ଦିନତଳେ ଗୋବର ଲିପା ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ଅନେକବାର କହିଥିଲା । ସେଇ ପିଣ୍ଡାଟି ଉପରେ ସେ କାଲେ, ଅନ୍ୟକୁ ଆଦର କରିବା, କାହାକୁ ଦୁଃଖ ନଦେବା, ବିନୟ ସ୍ୱଭାବର ହବା ଆଦି ଅନେକ ଭଲ ମଣିଷର ଗୁଣ ବିଷୟରେ କହିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଜେଜିମା'ର କହିବା ମୁତାବକ ନାଲକଣ୍ଠ ମାଝେ ଥିଲେ ଭଲ ମଣିଷ, ଯିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଚନ୍ଦନଟିପା ମାରୁଥିଲେ ଏବଂ ଦୟାକ୍ଷମା ଆଚରୁ ଥିଲେ । ସେଇପରି ଆମର ମାଧବ ଭାଇନା ଥିଲେ ଜଣେ ଅତି ଭଲ ଲୋକ, ଯିଏ ସାନଭାଇକି ମଣିଷ କରିଥିଲେ, ସାନଭଉଣୀକି ବା'ତୋଲା କରିଥିଲେ ଏବଂ କାପା ମା'ଙ୍କର ସେବା ଯତ୍ନ କରୁଥିଲେ । ହରି ମିଶ୍ରଙ୍କ ସାନବୋହୁ ଥିଲା ତା' ଅଝିରେ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ବୋହୁ ଯିଏ କପାଳରେ ସିନ୍ଦୂର ପିନ୍ଧୁଥିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ଣା ଦଉଥିଲା । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଆଗ ଦୁଆର ମିଳି ବୋଲି ଯୋଉ ଝିଅଟି ଶୀତଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଫୁଲ ଗୋଟାଉଥିଲା, ମାର୍ଗଶୀର ମାସ ଚୂଡ଼ବାର ରବିବାର ପିଠୋଉ ଚିତା ଦଉଥିଲା, ସେ ସବୁଠାରୁ ସୁନ୍ଦରୀ ଏବଂ ଭଲ ଝିଅ ଥିଲା । ଏମିତି ଗୁଡ଼ିଏ ଭଲ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସେ ସେଇ ଅନୁରାଗୀ ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ହବାପାଇଁ, ତାର ଜାଣତରେ ହଉ ବା ଅଜାଣତରେ ହଉ; ଚେଷ୍ଟିତ ଥିଲା ।

ଏଇ ଭଲ ମଣିଷ ହବାର ଇଚ୍ଛାଟି ଘା' ଭିତରେ ଅନେକ ଦାତ ପ୍ରତିଦାତ ସହଚି । ଅଧର ବଳବତ୍ତର ରହଚି । ସମୟ ଅନୁଯାୟୀ ନୁଆ ନୁଆ ଭଲ ଗୁଣ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଚି । ଅନେକ ପୁରୁଣା ଭଲଗୁଣକୁ ମୋଡ଼ି ବା'ଙ୍କେଇ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ

କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ହେଲେ ଲୋକ ଭଲ କହୁବେ, ଆଦର କରିବେ, ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ତା ମନ ଭିତରେ ହୁଳୁ ହୁଳୁ ପବନ ଟିକିଏ ପରି କୋଉଠି ଅଛି । ତା'ର ଯାହା ମନେହୁଏ ସାଂସାରିକ ଅର୍ଥରେ ସେ ଭଲ ମଣିଷ ହବାର ସମସ୍ତ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହେଇଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖ ଏତିକି ଯେ ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ବୋଲି ତାକୁ କେହି ଭାବୁ ନାହାନ୍ତି ବୋଧହୁଏ । ଯଦି ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତେ, ଅବଶ୍ୟ ସେହି କରୁଥାନ୍ତେ ନ ।

ସେ ଯୋଡ଼ିଦିନଠୁ କଟକ ସହରକୁ ଆସି ଦୋଳମୁଣ୍ଡେଇ, ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଏବଂ ଜୋଡ଼ା ଆଦି ଅଞ୍ଚଳରେ ଚାଲୁଥିଲା କଲ ସେତେବେଳେ ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ନୂଆ ନୂଆ ଜିନିଷ ଭାରି ଲାଗିଲା । ଇଂରାଜୀ ଅଧ୍ୟାପକ ଅନନ୍ତ ମିଶ୍ର ଜଣେ ଅତି ଭଲ ଲୋକ ପରି ଲାଗିଲେ । ଏଣୁ ସେ ମିଶ୍ର ଯାହାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶ୍ରାମିଶ୍ର କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଖରେ, ସିଗାରେଟ୍ ନଠାଣିବା ଏବଂ କଥାକଥାକେ କାନତଳା କୁଣ୍ଡେଇବା ପରି ଆଚରଣ ବିଧିଗୁଡ଼ିଏ ପାଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଅଥଚ ଯୋଡ଼ି ପରାକ୍ଷରେ ସେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ନମ୍ବର ପାଇଲାଣି ଲୋକଟା ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗିନାହିଁ । ଘୋଷା ଘୋଷି କରିବା ଭଲ ପିଲାଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ଶୁଣି ରାତିଅଧିଆ ଘୋଷାଘୋଷି କଲା । ଭଲ ଉତ୍ତମଜନ ପାଇ ପାସ୍ କଲା ଏବଂ ଲୋକେ କହୁଲେ ଅତି ଭଲପିଲା । ସେଇଦିନୁ ‘ଭଲପିଲା’ ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ସେ ଧୋଇ ଶୁଖେଇ ଭଲ ମଣିଷଟିଏ ହବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଗୁଡ଼ିଏ ତଥାକଥିତ ଭଲ କଥାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ବଞ୍ଚିବ ।

ସେ ଅଧ୍ୟାପକ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଘରକୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଯାଏ । ଅଧ୍ୟାପକ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଝିଅ ସୁଦର୍ଶା, ଉପାଳି । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଉପାଳି ହସିଦିଏ । ଅଥଚ ଥରେ ହେଲେ ବି ସେ ଉପାଳିଙ୍କ ପରୁର ପାରିଲାଣି, ‘ହଇଲୋ, ମିଛୁଟାରେ ତୁ ହସୁଛୁ କିଆଁ ? ଲୋକେ କହନ୍ତି ଗୁରୁଜ୍ଞ ଝିଅ ଭରିମା ପ୍ରାୟ ।’ ଯଦି ଏକଥା ପରୁରଦେଲେ ଅଶୋଭନୀୟ ଶୁଣାଯିବ ତା ହେଲେ ସେ ଗୋଟେ ନିହାତି ଖରାପ ପିଲା ହେଇଯିବ । ଏମିତି ଭାବି ସେ ଯୋଡ଼ିଦିନ କଟକ ଗୁଡ଼ିଆ ଉପାଳି ନାମ୍ନୀ ଗୋଲାପି ଓଠ ଧାରଣୀ ଝିଅଟି ଦି'ପହରବେଳେ ସିଡ଼ିତଳ ଗ୍ରେଟିଆ ଜାଗାଟିରେ ଠିଆହୋଇ ଦାନ୍ତରେ ଲୁଗାପିଏ ଏମିତି ହସିଲା ଯେ ତାକୁ କେମିତି ଗୋଟେ ରୋମାଞ୍ଚିକ୍ ରୋମାଞ୍ଚିକ୍ ଲାଗିଲା । କାହିଁକି ହସିଲା ସିଏ ? କ'ଣ ପ୍ରେମ କରୁଛି ? ଡରରେ ନମସ୍କାର ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଉପାଳି ‘ଆରେ ଯାଉଛି’ ଡଙ୍ଗାରେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର କବାଟ ଆଉଜେଇ ଦେଲା । ସେ ଭାବିଲା ସେ ଆବଶ୍ୟକ ମୁତାବକ ଭଲ ପିଲାଟିଏ ହେଇପାରିନି ବୋଧହୁଏ ।

ସେଇ ସମୟର କଥା । ସେତେବେଳେ ତା ଗାଁର ରଘୁଦାଦା କଟକରେ
 କରୁଣା ହେଇଥିଲେ । ରଘୁଦାଦା ତା ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଘର କରିଥିବାକୁ ଦାଦା । ବଡ଼
 ଅମାୟିକ ମଣିଷ । ସେ ଯୋଉଥିର ଆଠଦିନ ପାଇଁ ଟୁରରେ ଗଲେ ତାକୁ ଡାକି ସେ
 ଦିନତକ ଘରରେ ଘର ଜଗିବାକୁ କହିଲେ, ‘ଆରେ, ଖୁଡ଼ୀ ତ ଅଛି । ତୋର ଅସୁବିଧା
 କ’ଣ ? ଅଧ୍ୟବ, ସେ ଘର ଆଠଟାରେ ଗୋଟିଏ ଲୁଙ୍ଗି, ଝଣ୍ଟିଏ ଗାମୁଛା, ଟୁଅବ୍ରସ୍
 ଏବଂ ଜିଉଛେଲ ଟିଣପାତିଆ ଝଣ୍ଟିକ ଝଣ୍ଟିଏ ଝବରକାଗଜରେ ଗୁଡ଼େଇ ତାଙ୍କ
 ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ଶୋଇବାକୁ ଦେଇସାର ଖୁଡ଼ୀ ତା ପାଖରେ ବସି ରହିଲା । କଥା
 ଗତ ଗତ ବୋହୁ ବୋହୁ ଗୁଲିଲା । ତାଙ୍କ ପଡ଼ିଶାଘର ମହାନ୍ତି ବାବୁଙ୍କର ଝିଅର
 ଗୋଟେ କୁଆଡ଼େ ଅଛି । ସେ କୁଆଡ଼େ ଘି’ପହରେ ଆସେ । ଝିଅଟା ଘି’ଥର
 ଡାକରଖାନା ଗଲଣି । ଆଗରୁ ଭଲ ଦିଶୁଥିଲା, ଏବେ ହିଡ଼ିଗଲଣି । ଆଉ ସାଇର
 ସାଆନ୍ତେର ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀର ଗୋଟେ ଶକ୍ତାବାନ ସାଙ୍ଗେ ଭାବ ଅଛି । ଏମିତି ଅନେକ
 କଥା କହିଲା ଯେ ତାର ମନେ ହେଲା ପରଜାୟା ପ୍ରୀତି ଏବେ ବଢ଼ିଗଲଣି । କଟକ,
 ପୁରୀ ରାଉରକେଲା, ହାଟ ବଜାର, କୁଅମୁଳ, ଗଛ ଆଦୁଆଳ ଆଦି ଆଦି ଜାଗା-
 ମାନଙ୍କରେ ଏମିତି ପୀରତି ସବୁବେଳେ ଗୁଲୁ ରହିବ । ତା ଖୁଡ଼ୀ ଏସବୁ କଥା ଏମିତି
 ସାଧାରଣ ଭାବେ କହିଲା ଯେ ମନେହେଲା କଥା ଗୁଡ଼ାକ ନିହାତି ସାଧାରଣ ଏବଂ
 ବେଳେ ବେଳେ ମନେହେଲା ଏ କଥାଗୁଡ଼ାକ ଏମିତି ହବା ଉଚିତ୍ । ଖୁଡ଼ୀର ଏସବୁ
 କଥା ଶୁଣି ତା ଦିହ ଖାଲି ସିର୍ ସିର୍ ହେଲା । ସେ ଖୁଡ଼ୀକ ନେଇ କିଛି କିଛି
 ଭାବିଲା ଏବଂ ଭଲ ପିଲାମାନେ ଏମିତି ଭାବିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଭାବି ଆଉ ଅଧିକା
 ଭାବିଲା ନାହିଁ । ରଘୁଦାଦା ଗଲାବେଳେ ଖୁଡ଼ୀକ କହିଥିଲେ; ଏଇଟି ଆମ ଗାଁର
 ସବୁଠୁ ଭଲ ପିଲା । ନାଁ ରଖିବ । ଅଧ୍ୟବ, ‘ଏବେ କାଠ କୁଣ୍ଡୋଲ୍ କେତେ
 ହେଇବ ? ତମ ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ମିଟର କାମ କରୁଛି, ନା କାରସାଦି’ କରବ ?
 ଆଦି କେତୋଟି ଅପ୍ରାୟଙ୍ଗିକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ହାଇ ମାରିଲା ଏବଂ ‘ଭଲ ତକଥାଟିଏ
 ତ ହେଇବ’ କହି ମୁଣ୍ଡଟି ଧୀରେ ରଖିଲା ତା ଉପରେ । ଖୁଡ଼ୀ ତାର ପସର ବନ୍ଦକରି
 ଶୋଇବାକୁ ଆଉ ଘରକୁ ଗଲା ।

ଯୋଉଦିନ ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅତିଥିଟିଏରେ ମଝି ପାହୁଆର ଚାକିରିଆଟିଏ
 ହେଲା ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଭାବିଲା, ସେ ଜମାରୁ ଲାଞ୍ଜ ଖାଇବ ନାହିଁ । ବଡ଼ ନିଷ୍ଠା
 ପୁଷ୍ପକ କାମ କରିଯିବ । ସେ ବଡ଼ ଅନେଷ୍ଟ ବା ସାଧୁ ମଣିଷଟିଏ ବୋଲି ଜଣାହୁଏ ।
 କିନ୍ତୁ ଯୋଉଦିନ ପ୍ରଥମକରି ଜଣେ ଲୋକଠୁ ପହରଟି ଟଙ୍କା ନେଲା ସେଦିନ ନିଜକୁ
 ନିଜେ ସଫେଇଟିଏ ଦେଲା । ହଇଜା, ଆଜିକାଲି କିଏ ନ ଖାଉଛି । ଦାସବାବୁ
 କୋଉଠୁ ଆଣି ଏତେ ବଡ଼ ଘର କରିବ ? ମିଶ୍ରବାବୁ ଘି’ଦିଆ ଝିଅ ବର୍ଷ ଘି’ଟାରେ

ଉଠେଇଦେଲା କେମିତି ? ପୁଲିସବାଲା, ଟିକସବାଲା, ସମ୍ମାନବାଲା ଆଦିଙ୍କ
 ଭୁଲନାରେ ମୁଁ କେତେ ବା ଖାଉଛି ? ମୁଁ ତ ସେ ଲୋକଟାକୁ ମାଗୁ ନଥିଲି ! ସେ
 ତା ଆଜୁ ମୋ ପକେଟରେ ପୁରେଇଦେଲା । ଯଦିଓ ମୋର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଫେରେଇ
 ଦବାକୁ, ସେ ଲୋକଟା ତ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପଲେଇ ଯାଇଥିଲା । ଦେଇଥାନ୍ତି କାହାକୁ ?
 ହଁ ହେ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହୁଛି, ‘ଲକ୍ଷ ଖାଉଛି, ଲକ୍ଷ ଖାଉଛି, ଲକ୍ଷ ଖାଉଛି ।’
 କୋଉ ଲୋକଟା ଏମିତି ନିର୍ମଳ ଗଙ୍ଗା ଜଳ ହେ । ଏମିତି ଭାବ ଦଶଟଙ୍କିଆଟିଏ,
 ଯୋଡ଼ିଏ ଦି’ଟଙ୍କିଆ ଓ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କିକିଆକୁ ସେ ଖଇ’ବାଇ’ ଆରମ୍ଭ କଲା । ବଳି
 ପଡ଼ିଲା ଆଠଶିଟିଏ । ଦାନି କରିବାକୁ ଭାବିଲା । ଗସ୍ତା କଡ଼ରେ ଭିକାରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀଟିଏ
 ବସିଥିଲା । ବୁଢ଼ୀଟି ହାତ ବଢ଼େଇଲା, ‘ବାବୁ ଦଶ ପଇସା ଦିଅ ବାବୁ, ଧର୍ମ ହବ ।’
 ସେ ଆଠଶିଟିକୁ ବାଣ୍ଟି ଦଶ ପଇସା ଦରକାର । ପାଞ୍ଚ ପଇସା ହେଲେ ହବନି । ପଇସା
 ନଦେଇ ଆଗକୁ ଗଲା । ଅଥଚ, ଆଉ ଜଣେ ଭିକାରୀ, ଯେ କି ପଖରେ ଆଶୁ-
 ପେଡ଼ା ହଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଚାହିଁଥିଲା, ‘ନିଅ ବାବୁ’ କହି ଆଠଶିଟି ଦେଲା । ଏବଂ ଭାବିଲା
 ଭିକାରୀ ତା ଉପରେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଇଥିବ । ଆହା, କେଡ଼େ ଭଲବାବୁ ଜଣେ !
 ଯାତକରି ଦେଲେ । ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଥିବ । ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟାଶନଟା ଏଇ ବସ୍ତ୍ର
 ହେଇଯା’ନ୍ତା । ହେଲେ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ବାପା ଅରୁଆ ଚାଉଳ ବସ୍ତେ
 ଆଉ ଦେଖି ଆଜୁଟିଏ ଆଖି ଆସି ପହଞ୍ଚିଆ’ନ୍ତେ । କିଛିବାଟ ଯାଇ ସେ ଭାବିଲା,
 ପଇସା କ’ଣ ସବୁ ମୁଁ ନିଜପାଇଁ ନେଇଛି ? ସେଥିରୁ ତ ପୁଣି ଗରିବ ଭିକାରୀ
 ଦେଇଛି ଆଠଶିଟିଏ । ଗରିବମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ରହିବା ଉଚିତ୍ ।
 ନିହେଲେ ସେମାନେ ବଞ୍ଚିବେ କେମିତି ? ଅତଏବ, ପଇସାଟି ଟଙ୍କା ଉପୁରି ଆଣି
 ସେମିତି କିଛି ମନ୍ଦ କରିନାହିଁ ।

ସେଇଦିନୁ ସେ ଅଲୋ ବହୁତେ ଟା’ଖୁଇ କରି ଗୁଲୁଗୁଣ୍ଡାକୁ ମେଣ୍ଟାଇ-
 ଥାଏ । କୋଉଦିନ ଗୁଲୁ ଉପରେ ଟିକି ଆଖେନାଟିଏ ପୋରୁଥାଏ ତ ଆଉ କୋଉଦିନ
 ନୁଆପଲ୍ଲୀରେ ଜାଗା ଉପିମିଲ୍ ଦର ବୁଝୁଥାଏ । କେହି ଦେଖା ହୋଇଗଲେ କହେ,
 ‘ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା, ଆମ ଭଲଆ ଲୋକ କୋଉ ଜାଗା କରିବେ । ମାମୁଁ କହିଥିଲେ
 ବୁଝିବୀ ପାଇଁ । ସେଥିପାଇଁ...’ । ଏମିତି କହି କହି ଉନ୍ମତ୍ତର ନିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଏ ।
 କେହି ଯଦି ପଚାରେ, କ’ଣ ସବୁ ଭଲ ? ସେ ଉତ୍ତର ଦିଏ, ଭଲ ଆମର ଗୋଟି
 ଆଉ ଜୁ’ଣ । ଖାଇପିନ୍ଧି ବଞ୍ଚିଯିବା କଥା । କାହାର ଭଲ କୋଠା ଘରଟିଏ ଦେଖିଲେ
 କହେ, ‘ଇଏ ଦରମା ପଇସାର ଘର ନୁହଁ ।’

ପିଲାଟି ଦିନରୁ ସେ ଅନେକବାର ଶୁଣିଥିଲା ଯେ ଜାତିର ଜନକ ମୋକ୍ଷ ଗାନ୍ଧି ବଳିତ ଗଲବେଳେ ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ମଦ ଛୁଇଁବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଶପଥ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ଜାତିର ଜନକ ଏକଥା କରିଥିଲେ, ମଦ୍ୟପାନ ନିହାତି ଗର୍ହିତ ଅପରାଧମାନଙ୍କୁ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ସେ ଧରି ନେଇଥିଲା । ସାଙ୍ଗସାଥୀ-ମାନେ ବେଳେ ବେଳେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହେଇ ରମ୍-ହୁଇ କି ହୁଇଛି ହୁଇ ମୁଦିଏ ମୁଦିଏ ପିତୃସ୍ୱାତନ୍ତରେ ସେ ପାଖରେ ବସି ସେମାନେ ଆଖିଥିବା ମିଳ୍-ସ୍ୱତର କୁଡ଼ୁ କୁଡ଼ୁ କରେ । କମ୍ପନ ହୁଏ । ଅଥଚ ଯୋଉଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେ ରମ୍-ଟିକିଏ ପିଇଲା ସେଦିନ ଭାବିଲା, ଗାନ୍ଧିଜୀ ନିଶିଲ ମୋହନ ପିଉଥିଲେ, ବଡ଼ ଲୋକ ହେଇଥିଲେ । ସସଦ ସଦସ୍ୟ ରାଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ପିଉଥିଲେ । ବଡ଼ଲୋକ ହେଇଥିଲେ । କାଚ କାରଖାନା ମାଲିକ ରଞ୍ଜିତ ସିଂ ପିଉଥିଲେ । ସେ ବି କମ୍-ବଡ଼ଲୋକ ନଥିଲେ । ଏଣୁ ଧରି ନିଆଯାଇପାରେ ଯେ ଯେତେ ଲୋକ ପିଅନ୍ତି ସମସ୍ତେ ବଡ଼ଲୋକ ହୁଅନ୍ତି ବା ପିଇବା ବଡ଼ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଟେ ଭଲ ଅଭ୍ୟାସ । ଅବଶ୍ୟ ରାମୁ ଚକ୍ରପାଳା ପି'କରି ରାସ୍ତାରେ ଗଡ଼େ । ମାଉସକୁ ବାଡ଼ାଏ । ସେ ଶଳାଟାକୁ କିଏ କହୁଥିଲା ପିଇବାକୁ ? ସମ୍ଭାଳି ପାରୁନୁ ତ ପିଉରୁ କଥା ? ତା କଥା ରୁଡ଼ି । ଅତଏବ, ନିଶିଲ ମୋହନ, ରାଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବା ରଞ୍ଜିତ ସିଂ ପରି ଷ୍ଟାଟସ ଥିବା ମଣିଷଟିଏ ହବାକୁ ହେଲେ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ପିଆ ପିଇ କଲେ କ୍ଷତି ନାହିଁ । ଲିଭର ଡ୍ୟାମେଜ୍ ହବ ବା ହାଟ୍ ପ୍ରୋବ୍‌ଲେମ୍ ହବ । ଯିଏ ନପିଉଛି ତାର କ'ଣ ଏସବୁ ହୁଇନି ? ଯଦି ହୁଇଛି, କେତେବେଳେ କେମିତି ଟିକିଏ ଟିକିଏ ପିଇଲେ କ୍ଷତିଟା କ'ଣ କହୁନା ।

କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁହେଁ ମୁହେଁ ଶୁଣେଇଦେଲା ଲୋକ ଥିଲା ସେ କେତେ-ଦିନ । ଅବଶ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ଜିନ୍ଦଗୀର ହେଇଯାଇଥିଲା । ତା'ର ଜିନ୍ଦଗୀର ହବା ପଛରେ ଗୋଟେ କମ୍ପ୍ଲେକ୍ସ ଥିଲା । ସେ ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟଟିଏ ହେଇପାରିନି । କିନ୍ତୁ ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟରୁ ବହୁତ ପଡ଼ିଥିବାରୁ ସେ ସବୁ କଥାରେ ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟକୁ ସମାଲୋଚନା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଇନ୍‌ଫିମେଣ୍ଟ ବନ୍ଦ ହେଲା । ମାତ୍ର କେଇଟାରେ ଦୁଇଟି ଏସପ୍ଲାନେଶନ୍ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଦେଇଯାଉ ଡକ୍ଟରୀକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲାବେଳେ ଭାବିଲା ତାର ଏତେଟା ଜିନ୍ଦଗୀର ହବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ସଂସାର ଭିତ୍ତରେ ବାସ ଆପିଥିଲେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପଥର ଗୁଲ ଉପରେ କ'ଣ ମୁଣ୍ଡ ଡିପରେ ପଡ଼ିଲେ ବି ସହ୍ୟକାରୀ ହବ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ସେ କଥାକଥାକେ କାନମୁଲ କୁଣ୍ଡୋଉଛି, ହାତ ମକରୁଚି, ସାର୍-ସାର୍ କହୁଛି । ଦିନେ ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟଆଣୀ ତାକୁ ଧୁମସ୍ତାନ ଟଗାଲ କୋଇଲା ଆଣିବାକୁ କହୁଲେ, ଅଥଚ ଚକ୍ରପାଳା ଉଡ଼ାଟା ଦେଲେନି । ତା ମୁତରେ

ଏହାଥିଲା ମାଧ୍ୟାଧିକ । କିନ୍ତୁ, ଯେହେତୁ ସେ ଏତେକାଳ ସହ ଆସିବ ଏବଂ ଆଉ ଦିନ କେଇଟାରେ ପ୍ରମୋଶନ୍ ଟା ବି ହବାର ଅଛି, ଏ ସମୟରେ ଆଉ ଟିକିଏ ସହ୍ୟିବା ଭଲ । ଅଫିସର ହେଇଗଲେ ଆଉ ସେଗୁଡ଼ାକୁ କିଏ ପଚାରେ ? କୋଇଲି ବସାର୍ଥୀ ହାଇକେଲି ପଛପଟେ ଲଦି ଆସୁଥିବାବେଳେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା ଦିଗମ୍ବର ଦାସ । ତାକୁ ଦେଖି ଦିଗମ୍ବର ଦାସ ସାମାନ୍ୟ ହସିଦେଲା । ସେ ହଠାତ୍ କହୁ ପକେଇଲା, ‘କାଠ ରେଟ୍ ଯାହା ହେଲୁଣି ଆଉ ଚାଲିହବନି । ଏ ମାସଠୁ କୋଇଲି ମିଶାମିଶି କରୁଚଲେଇବାକୁ ଛାଡ଼ି ।’ ଦିଗମ୍ବର ଦାସ ତା ବାଟରେ ଗଲା । ଅଫିସରଙ୍କ ଗେଟ୍ ଝୋଲି ପଶିବା ବେଳକୁ ଚାଟୁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । କେହି ଫେରିନି ତ ! ଶଲା ସେତିକିବେଳକୁ ରଥବାରୁଙ୍କ ପୁଅ ହାପ୍ ପ୍ୟାଡିଲ ମାରି ଆସିଲା । ଓଃ, ଦେଖି ଦେଇଥିବ ତ ! ଈଁଲେ ଯାଇ ତା ବୋଉକୁ କହବ, ‘ଜାଣିରୁ ବୋଉ, ମଉସା ଆଜି ତାଙ୍କ ଅଫିସରଙ୍କ ଘରକୁ କୋଇଲି ବୋହୁଥିଲେ ।’ ତା ବୋଉ କମ୍ ଖଣ୍ଡେ ନୁହଁ । ହାଟ ବସେଇଦବ କୁଅମୁଲେ ଦରସହସାଆଣୀଙ୍କ ମେଲରେ । ପୁଣି ଭାବିଲା, ଚାଟୁର ମାନେ ନୌକରି । ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ମାନବା ଉଚିତ୍ । ବଡ଼ଲୋକଙ୍କୁ ମାନବା ଉଚିତ୍ । ବଡ଼ ସାନ ବେଲି କଥାଟେ ପୁଣି ସଂସାରରେ ଅଛି ତ । ଯଦି କେହି କାହାକୁ ନ ମାନିବେ ତାହେଲେ ଦେଶ ଚଳିବ କେମିତି ? ଜାତିର ଉନ୍ନତି ହବ କେମିତି ? ଆହା, ବିଚର ଅଫିସରମାନେ ବୁଝିଣ ଅମଳରେ କେଡ଼େ ଆଟ୍ରେ ଥିଲେ । କେତେ ପିଅନ ଚପସ୍ପି ଥିଲେ । ଆଜିକାଲି ଭଲ ଘିଅ ମହୁ ଟିକିଏ ପାଟିରେ ବାଜୁଛି । ଆଗକାଳ ହେଇଥିଲେ ଅଫିସରଆଣୀ ତ ଲଲ୍ କାରୁ ଥାଁନ୍ତେ । ଏବେ କେତେ ନମ୍ରତାର ସହ କହୁଛନ୍ତି, ଦାସ ବାବୁ, ଯଦି ମାନେ ମାଇଣ୍ଡ ନ କରିବେ କୋଇଲି ବିସ୍ତାଟେ ଆଣିଦେବେ । ଆଉ କ’ଣ ବେଶି ଗୋଟେ ଆଶା କରାଯାଇପାରେ ଏତେ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କଠୁ । ତାପରେ ଅଫିସରମାନେ ଯଦି ଏତିକି ଟିକିଏ ସୁଖ ସୁବିଧା ପାଇବେନି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ ନିଷ୍ଠି ନେବେ କେମିତି ? ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବେ କେମିତି ? ଏମିତି ଭାବି ସେ ସେମିତି କିଛି ଗୋଟେ ଅବାସ୍ଥିକ କାମ କରନ୍ତାନ୍ତି, ଅବାସ୍ଥିକ-କ’ଣ ଅତି ଭଲ କାମଟିଏ କରିବି ଭାବି ଝାଡ଼ିବୁଡ଼ି ହୋଇ ଘର ଆଡ଼କୁ ଦାଣ୍ଡେଇଲା ।

ତାରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟକ୍ଷଣ, ପ୍ରଗତି ଦାୟିତ୍ବବୋଧ ଏବଂ ପ୍ରବଳ ପଣ୍ଡେମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ୍ଷମତା ଆଦି ଭଲଗୁଣ ପାଇଁ ତାକୁ ପ୍ରମୋଶନ୍ ଦିଆଗଲା । ଅନ୍ତରାଳି ପାଇଁ ସାରିବା ପରେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରାକଳା, ଅନ୍ୟ ଜାଗାକୁ ବଦଳି ହେଇଯିବା ଦରକାର । ଏକା ଜାଗାରେ ରହିଲେ ପ୍ରେଷ୍ଟିଜ୍ ମିଳିବନି ଭାବି ସେ ପୁଣି ବଦଳି ହେଇଗଲା ।

ସେଠି ପଦ୍ମ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳା ଅର୍ଦ୍ଧ ଆଗରେ ଏପଟ ସେପଟ ହେଲୁ । ଦରଓ୍ଵାନ ଠିଆ ହେଇଥିଲା । ସେ ଭାବିଲା ସେ ବିରାଟ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହବ ସିଏ । ବିରାଟ ଦରଓ୍ଵାନଟି ଜାଣି ପାରୁ ନଥିଲା ତାକୁ । ପରଦିନ ଯେତେବେଳେ ଦରଓ୍ଵାନ ତାକୁ ଅର୍ଦ୍ଧସର ଗୁମ୍ଫାରେ ଦେଖିବ ଆଗରୁ କୋଉଠି ଦେଖିବ ଆଗରୁ କୋଉଠି ଦେଖିବ ଭାବି ଘାରିହବ ଏବଂ ହଠାତ୍ ତାର ମନେ ପଡ଼ିଯିବ ଯେ ଗଲା-କାଲି-ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯୋଉ ଲୋକଟା ଅର୍ଦ୍ଧସ କାଢ଼ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ମୁରୁଥିଲା ସେଇ ଲୋକଟା ।

ଅର୍ଦ୍ଧସରେ ଜଏନ୍ କରି ସତ୍ୟ, ନିଷ୍ଠା, ସମୟଜ୍ଞାନ, ଦାୟିତ୍ଵବୋଧ, ନୈତିକତା, ଚରିତ୍ରବତ୍ତା ଆଦି ବେଳାଏ ବିଷୟରେ ନାହିଁ କିଛି ଗୁଣ ଥାଉ ବୋଲି ତା ରୂମର ଟେବୁଲଟାର ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କଲା ଏବଂ ଷ୍ଟେନୋକୁ ଡାକିଲା । ଉକ୍ତ ଆଧୁନିକ ଷ୍ଟେନୋଟିଏ ଆସି ଠିଆହେଲା । ମନ୍ଦ ନୁହଁ । ଚଳବ । ଆଗ କିଛିଦିନ ମେଣ୍ଟେନ କଲା । ଅଥଚ ଯୋଉଦିନ ତାର କୌଣସି ପୁରୁଷ ନାମ ସହଜ ଏକାନ୍ତରେ ବସାଉଠା ଟିକିଏ କରିପାରି ନ ଥିବାର ପୁରୁଷା ଆତ୍ମଗାନାହିତି ସାନ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା, ଷ୍ଟେନୋକୁ ନେଇ ଟୁରରେ ଗଲା ଏବଂ ବସାଉଠା କରି ଫେରି ଆସିଲା । ହଁ, କ'ଣଟେ ଭାସିଗଲା ସେଠୁ । କେହିତ କାହା ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ କିଛି କରୁନାହିଁ । ସଫାରରେ ଏସବୁ ଅତି ସାଧାରଣ ଭାବେ ଘଟୁଛି । ତ୍ୟାମ୍ ଇଓର ମିଡ଼ଲ କ୍ଲାସ ମୋରାକିଟି ।

ଅର୍ଦ୍ଧସରଟିଏ ହେଇଯାଉବା ପରଠୁ ତା ମନରେ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । କ୍ଷମତା, ପ୍ରତିପତ୍ତି, ଲୋକେ ଜାଣିବା, ଏସବୁ ତ ଜୀବନ ଭିତରର କଥା । କିନ୍ତୁ ତା ପରେ ଆହା, ଶେଷରେ ପୁଣି ମରିବାକୁ ହବ । ଦାଣ୍ଡଘରେ ସେଇ ସୋଫାସେଟ ସେମିତି ଥିବ, ସେ ନଥିବ । ବାଡ଼ିପଟ ଚମ୍ପା ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟୁଥିବ, ସେ ନଥିବ । ଶୋଇଲା ଘରେ ଅଧାବଜା ମଣାସା ବନ୍ଧ୍ୟା କଣ୍ଟା ସେମିତି ଅଧାବଜା ହେଇଥିବ, ସେ ନଥିବ । କେହି ଜଣେ ହେଲେ ମନେ ରଖିବେନି । ଏମିତି ଭାବି ସେ ଅନେକ ଚିନ୍ତା କଲାପରେ ସ୍ଥିରକଲା ଯେ ସେ କବିତା ଲେଖିବ । ଏଇଟା ହେଲା ଏକମାତ୍ର ସହଜ ଉପାୟ ଯାହାଦ୍ଵାରା ଅମର ହେଇଯାଇ ହବ । ପୁଞ୍ଜେ ମାଞ୍ଜୁଷା ବହୁ ଲେଖି ପୋଷ୍ଟରଟି ଆଡ଼କୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦବ । କ୍ଲାସିକ ହେଇ ରହିବ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି । କ'ଣ କେବଳ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ କବିତା ଲେଖିପାରିବେ, ଆମେ ପାରିବୁନି ? ଆମର ବି ଟାଲେଣ୍ଟ ଅଛି । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପଢ଼ିବୁ ଜାଣିବୁ । ଅର୍ଦ୍ଧସର ହେଇବୁ ବୋଲି ଆମର କ'ଣ ମୁଣ୍ଡରେ କିଛି ନାହିଁ ? ସେମାନେ ସବୁ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଇଣ୍ଡିଆନ୍-ରୁଆଲ୍, ଆଉ ଆମେ ନୋହୁଁ ? ଅତଏବ ସାହିତ୍ୟ ଗୁପ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ସେମିତି

ଆମର ଦର୍ଶନ ଥିଲା ପକ ସାଇଁ ସାର୍ ତାଙ୍କ କମିଶନର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଟାଲ
ଭିଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେକେଣ୍ଡ ହ୍ୟାଣ୍ଡ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ ଗଜଲଟିଏ କଣି
ସବୁଦିନ ସକାଳୁ ଗ୍ୟାରେଜ ଭିତରେ ଘୁଁ ଘୁଁ କରୁଥିଲେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ।

ଦିନାକେଳେ ସେ -ଆହୁରିମୋହତ ହେଇଥିଲା ଯେ ସେ ଜଣେ ଭଲ ମଣିଷ
ଭାବରେ ଗଣା ହେଲୁଣି । ଯୁଆଡ଼େ ଗଲେ ଲୋକେ ନମସ୍କାର କରୁଚନ୍ତି । ସ୍ନେହ
କରୁଚନ୍ତି । ସୋଗୁଣିଏ ଅତି ଭଲ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ବୋଲି କହୁଚନ୍ତି । ଆଉ ଅଧିକ
କ'ଣ ଦରକାର ମଣିଷର ? କାହିଁକି, ସେ କଣ ସତରେ ଭଲ ଲୋକ ନୁହଁ କି ।
ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛି, ଅର୍ଘସର ହେଇଛି, କବିତା ଲେଖୁଛି ଏବଂ ହସଖୁସି କରି ମଧ୍ୟ
ପସ୍ତଲର ହେଇପାରିଛି । ବଡ଼ ଅର୍ଘସରଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପସ୍ତଲର । ଦାସ
ବାବୁଟା ଅତି ଭଦ୍ର, ମାଜିତି । କରଣିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ହସ ଖୁସି କରିଛି । ଦୁଃଖ
ପୁଣ୍ୟ ହେଇଛି । ଅବଶ୍ୟ ତାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଥାଏ, କରଣିମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ଘର
କଥା ଟିକିଏ କଥାବାଣ୍ଟି ହେଇଗଲେ ସେମାନେ ଭାବିବେ, ଅତି ଭଲ ଅର୍ଘସରଟିଏ ।
ମଣିଷକୁ ମଣିଷପରି ଦେଖେ । ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବସି ବେଳେ ବେଳେ ନିଜକୁ
ଅତି ନିଉନ କରିଦେଇ କହେ, ମୁଁ ଆଜ୍ଞା କୋଉ ବଡ଼ ଲୋକଟେ ? କେତେ ବଡ଼
ବଡ଼ ଅର୍ଘସର ଅଛନ୍ତି । କଥା ହଉଛି; ମଣିଷର ବଡ଼ ପଣିଆଟା ଉପତାରୁ ଜଣା
ଯାଏନି । ଜଣାଯାଏ ତା'ର ମଣିଷପଣିଆରୁ । ମୋ ଆଗରେ ଛୋଟ ବଡ଼ ସମସ୍ତେ
ସମାନ । ଖାଇ ପିଇ ବଞ୍ଚିବା କଥା କିଛିଦିନ ଏ ସଂସାରରେ । ଅର୍ଘସ ଲୋକେ
କହନ୍ତି; ଭଲ ଅର୍ଘସରଟିଏ । କେତେ ଫୁ-ଫୁଙ୍କ ଲୋକଟା । ସେ କିନ୍ତୁ ଭାବୁଥାଏ,
ଅର୍ଘସର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କେତେ ନିଉନ ହେଇଯାଇ ପାରୁଛି । କେଡ଼େ ସହଜରେ
ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯାଇ ପାରୁଛି । ସ୍ତ୍ରୀ କଣ ମୋର ଗୋଟେ ଅତି ଭଲ
ଗୁଣ ନୁହଁ ?

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜାଚାନ୍ଦ୍ରା ମାଗି ଆସିଲେ ସାଇଟୋକାଏ ।
ହସ ହସ ମୁହଁରେ କଥାବଞ୍ଟି କଲା । ପରୁରଲା ପଡ଼ିଶାଘର କେତେ ଦେଲେ ।
ଟୋକେ କହୁଲେ 'ଦଶଟଙ୍କା ।' ସେ ସାଗ୍ରହେ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଦେଲା । ଯାଉପଛେ
କୋଡ଼ିଏଟା ଟଙ୍କା, ହାତ ଡୋଲ ମଣିଷଟେ ବୋଲି ଲୋକେ କହୁବେ ତ । ଆମେ
ଅର୍ଜିତ ନୋହୁଁ ! ଆମର ବି ଯତ୍ନସା ଅଛି । ଆମେ ଜକା ନୋହୁଁ । ସାନଭାଇର
ପରୀକ୍ଷା ଫିସ୍ ପାଇଁ ବାପା ଚଠି ଲେଖିଲେ ଶହେଟଙ୍କା ପଠେଇବା ପାଇଁ । ସେ
ଉତ୍ତରଟିଏ ଦେଲା । 'ମୋର ଟଙ୍କା ଅଣ୍ଟୁ ନି । ପନ୍ଦରଶ ଟଙ୍କାରୁ ସବୁ କଟିକାଟି
କ'ଣ ଟଙ୍କା ପାଉଛି । ଦିନିଶ ଟଙ୍କା ତ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପାଇଁ ରଖିବାକୁ ହବ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ।

ଏଠା ଅବସ୍ଥା ତମେ ବୁଝିପାରିବନି । ଏ ସଂସାରରେ କିଏ କାହାର ହୋ । ଏଇଟା ଗୋଟିଏ ନିପଟ ମାୟା । କେହି କାହାର ନୁହଁ । ଯୋଉଠି ସ୍ତ୍ରୀ ପିଲା ନଜର ନୁହଁ ସେଠି ଭାଇ କୋଉ ପାଖଲୋକ ? ଏ ମାୟାରୁ ମଣିଷ ମୁକୁଳିବା ଉଚିତ୍ । ଯେ ମୁକୁଳି ଯାଇଛି ସେ ନାଁ କରିଛି ।

ଚିଠିଟି ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସର ପକେଇ ଫେରିଲାବେଳେ ବାଟରେ ଦେଖାହେଲା ଅଜୟ ମିଶ୍ର । ସ୍କେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କର ଅଫିସର । ଅଜୟ କହିଲା, ‘ସାଞ୍ଚୋଟି ଟଙ୍କା ଦେ ଭାଇ । ଗୋଟିଏ ରସିଦ୍ ନେ । ଟଙ୍କାଟା ବନ୍ୟା ପାଣିଟି ଯିବ ।’ ସେ ସାମାନ୍ୟ ହସିଦେଲା । ବନ୍ୟା ଫନ୍ୟା ମିଛ । ଖାଲି ଗୋଟିଏ ଫନ୍ । ଏମିତି ଭାବ କହିଲା, ‘ଦେଖ୍ ଭାଇ, ମୋ ପାଖରେ ଜମାରୁ ପଇସା ନାହିଁ । ତମ ଭାଲିଆ କଣ ବଡ଼ ଚାଲିଲା କରୁ ? ପାଇ ପାଇକରି ତ ଟଙ୍କା ପନ୍ଦର’ଣ । ତମେ ବ୍ୟାଙ୍କବାଲା ମାସକୁ ଅଡ଼େଇ ହଜାରେ ପାଉଛ । ତମେ ଭାଇ ଦିଅ । ମୁଁ ଦେଇପାରିବନି । ଆମେ ଭାଇ ସ୍କେଟ୍ ଗ୍ରମେଣ୍ଟ ଚାଲିଲା । ଆମର କିଛି ନାହିଁ । ଅଜୟ କହିଲା, ‘ଆରେ ଭାଇ, ଆମର ଦରମା ଏବେ ଆଉଥରେ ଗିରିଜାନ୍ ହେଲାଣି । ମତେ ମିଳୁଛି ସତେଇ ଶହ ଅଣି ଟଙ୍କା । ବୁଝିଲୁ ।’ ସେ ଏକଥା ଶୁଣି ଟିକିଏ ହତ ବଡ଼େଇ ଗଲା ଏବଂ ମନକୁ ବୁଝେଇ, ଶଲେ ଟଙ୍କା ପାଇଲେ କ’ଣ ହବ ? ଆମର ପ୍ରେଷ୍ଟିଜ୍ ଅଛି । ପାଉଁର ଅଛି । ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଯେତେ ବଡ଼ହୁଁ ସେଇ ଲେଜର ଭିତର, ନା ଆମପରି ହବ ? ଆମେ ଯାହାହେଲେ ଏକ୍ସକ୍ୟୁଟିଭ ଲଜନ୍ ଲୋକ ନା । ଜିପ୍ଟାଏ ମିଳିଛି । ରେସେଇ କରିବାକୁ ଲୋକଟିଏ ଆସୁଛି । ପରବା ଆଣିବାକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଲୋକ ଆସୁଛି । ତାଙ୍କର ଏସବୁ କାହିଁ ?

କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ସେ ତାର ବ୍ୟବହାର ରକ୍ଷଣଶୀଳ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଛାଡ଼ିପାରୁ ନଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସ୍ନେହପ୍ରବଣା, ଲଜକୁଳା ଲଜପାତ୍ରୀ, କଥା ଛନଛନ ଢେଉପତ୍ର ପରି ବା ଅରୁଣ ଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦାସୀ ନିର୍ମାୟା ଶିଖି ନଥିବା ଗାଁ ଅପନ୍ନାପରି ହେଇଥିବେ ଏବଂ ରୋଷ ଗାଈଲି ପ୍ରେମ କରିପାରୁଥିବେ । ଏମିତି ହିଅଟିଏ ସହର ବଜାରରେ ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଉ ନ ଥିବାରୁ, ସେ ବାହାହେଇ ନ ଥିଲା ଏବଂ ବାହା ନ ହେବା ସ୍ଥିତି କରି ନେଇଥିଲା ଆପାତତଃ । କିଏ ସେ ଝାମ୍ବୁଲର ପଶୁଟି ହେ । କିନ୍ତୁ ବେଳେ ବେଳେ, ଉପର ଅଫିସର ଗାଲିଦେଇଥିବା ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବା ତା ବୟସ ବଢ଼ିଗି ବୋଲି ମନେ ପଡ଼ିଯିବା ବେଳେ ସେ ଭାବେ ବାହାହେଲେ ଭଲ ହୁଁନ୍ତା । ମାଲ ଆକାଶରେ ବରବରୁଲି ଦିଟା ଦୂରପର୍ବତ ଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଗଲା ବେଳେ, ବରଗଛ, ଓହ୍ଲଗଛ ଯୋଡ଼ିଏ ପୁଣିମା ରାତିରେ ସାମାନ୍ୟ ହଲି ହଲି

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହବାବେଳେ, ବଣି ଚଢ଼େଇ ଦୁଇଟି ପାଚେଣ୍ଡା ଉପରେ ବସି ଖୁସୀଖୁସୀ ହେଲାବେଳେ ଅଥବା ଚଟାୟାଡ଼ ମିଷ୍ଟର ଗୋସ୍ତମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମନ୍ଦର ବାହା-
ରବା ହେଲେ ତାର ମନେହୁଏ ପୃଥ୍ବୀଟା ତା ପାଇଁ ଗୋଟେ ଅପନ୍ନସ୍ୟ ନିବାସନ ।
ନାଁ କିଛି ଗୋଟେ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଝିଅଟିଏ ପାଖରେ ଥିଲେ କେତେ କଥା ।
ନଶୋଇ ଶୋଇବାର ଛଳନା କରନ୍ତା । ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦକରି କଡ଼ ଲେଉଟାଣି
ଥାନ୍ତା । ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ହିସ୍ସ ଦଉଥାନ୍ତା । ଅବଶ୍ୟ ସବୁବେଳେ କହନ୍ତା, ତା ବାପା
ଅନେଷ୍ଟ, ତାଙ୍କ ବାଡ଼ିଆଡ଼ ପିଲୁଲି ଭାରି ମିଠା, ତା ଭାଇ ଗୋଟେ ଜିନିଆସ, ଝଙ୍କ
ପପି ପାଟିରୁ ଚନ୍ଦନ ବାସ୍ନା ବାହାରେ ଆସି ଆସି ଅନେକ କଥା । ନାହିଁ, ପଦଟିଏ
ପାଟିରୁ ପଡ଼ିଲେ ତା ମୁଣ୍ଡରୁ, 'ପେଟ ଟାଣିବା, ଆଖି ବନ୍ଦିବା ଆଦି ରୋଗ ସବୁ
ବାହାରନ୍ତା । ସେ 'ସେଇବସ' ଶୀତଦିନେ ବାହାହେଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଯୋଉଦିନ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ହେମା ତାର ଅଳତାଲଗା ପାଦ ଯୋଡ଼ିକ ଘର
ଭିତରକୁ ପକେଇଲା ତାର ମନେହେଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀପାଦ ଯୋଡ଼ିଏ । ତାର ଚାଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ
ମନଲୋଭ । ସରଳିଆ ହାତ ଯୋଡ଼ିଏ । ସେ ସୁନ୍ଦର ରାଜପାରେ । ସେ ସୁନ୍ଦର ଗୀତ
ଗାଇପାରେ । ହନୁମନ୍ତରେ ହିଁ ତପ୍ତପାଣି ଗଲେ । ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଲା । ତାର
ମନେ ହେଲା, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାର ଯୋଉ ଧାରଣାଟି ଥିଲା ତା ଠିକ୍
ନୁହଁ । ସେମାନେ ସ୍ନେହଶୀଳା, ମମତାମୟୀ । ସେମାନେ ଅଛନ୍ତ ବୋଲି ସୃଷ୍ଟି ଅଛି ।
ସେମାନେ ନ ଥିଲେ ପିଲାଜନ୍ମ କିଏ କରନ୍ତା ? ପିଲାଜନ୍ମ ନ କଲେ କୋଠାବଞ୍ଚି
କାହିଁକି ହୁଁନ୍ତା । ଦୋକାନ, କଚେରୀ, ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରି, ଏମ୍ପ୍ଲୟମେଣ୍ଟ ଅଫିସ କାହିଁକି
ଖୋଲନ୍ତା । କୋଉଠି ଧାଡ଼ି ଲାଗନ୍ତା ନାହିଁ । 'କୁ'ରେ ଆସନ୍ତୁ, ଆଉ ଲେଖା
ହୁଁନ୍ତାନ୍ତି । କାଉଣ୍ଟରମାନେ ଲାଗୁଆ ଦିଶନ୍ତେ । ସଂସାରଟା ଏବେ ଯେମିତି ଆରାମରେ
ଚାଲିଛି, ଆଉ ଚାଲିପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ବଡ଼ ସମସ୍ୟାଟିଏ ଉଠୁକନ୍ତା ।

ହେମା କହୁଲା, ତମର ମୋର ଇହକାଳ ପରକାଳର ସାଥୀ । ଜନ୍ମ-
ଜନ୍ମାନ୍ତର ପାଇଁ ଆମେ ସ୍ତ୍ରୀ-ସ୍ତ୍ରୀ । ମତେ ତମେ ପର କରିବ ନାହିଁ ତ ? ସେମିତି
କଲେ, ସତ କହୁଛି, ମୁଁ ବିଷ ଖାଇଦେବି । ଏ ସଂସାରରେ ତମଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ
କେହି ନାହିଁ । ସେ ହେମାର ଏସବୁ କଥା ଶୁଣି ଗର୍ଭଗର୍ଭ ହେଇଗଲା । 'ହେମା,
ତମ ବିନା ମୁଁ ମୃତୁରୁ ବା ବୃକ୍ଷ ପାରିବିନି । ମୁଁ ତୁମକୁ କେମିତି ଲାଗୁଛି ?' ହେମା
ତାର ବାଳରେ ତାର ମୁହଁକୁ ଘୋଡ଼େଇ ପକେଇଲା । ହେମାର ବାଳ ଭିତରେ
ତାକୁ କିଛି ଦିଶିଲାନି । ଲିଭିଗଲା ତା ବାପାଙ୍କ ପିଠିର ଟିପ୍ ଟିପ୍ ଝାଲ, ବୋଉର
ଗୋବର ଲିପା ହାଟି ଏବଂ ସାନ ଭାଇର ନିଶ୍ଚିତ ଆଖି । ହେମା କହୁଲା, 'ଆମ

ଗାଁରେ ଗୋଟେ ଘର ବିନ୍ଦୁ ହୁଅନ୍ତି । ପକ୍କା ଘର । ଗୁଲୁନ କଣିଦବା ।’ ସେ କହିଲା, ‘ହଉ, ନଜର ଗାଁ ବୋଲି ଗୋଟେ କଣ ? ଯୋଉଠି ରହୁବ ସେଇଟା ଗାଁ ।’ ସ୍ତ୍ରୀ କହୁଛି ସେଠି ରହୁବାକୁ । ତାକୁ ନେଇ ଜୀବନ ଗଢ଼ାଯିବ । ସେ ତ କିଛି ଗୋଟେ ଖରାପ କଥା କହୁନି । ଘରଟି କିଣି ପକେଇଲା ଏବଂ ଶଶୁରଘର ଗାଁକୁ ଧରାଧର କରି ବଦଳି ହୋଇଗଲା । ପେଡ଼ି ପୁଟୁଲି ଧରି ଶଶୁରଘର ଗାଁକୁ ପଳେଇ ବସା ଆସିଲା ଏବଂ ଶଶୁର ଓ ଘିଟା ଟାଉଟର ଶଲାଙ୍ଗ ବାହୁଛୁଆ ଡଳେ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟରେ ଜୀବନଯାପନ କରିବାରେ ଲାଗିଗଲା । ନା ଭାଇ, ନା ଭଣେଇ ଅବସ୍ଥାରେ ମାରିଦିଆ ମହନାଟିଏ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ କାଳାଦିପାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ତାକୁ ଦୋଳି ଖେଳିଲା ପରି ସାମାନ୍ୟ ରୋମାଞ୍ଚକର ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ମନେହେଲା ଜୀବନ । ଏ ପୃଥିବୀଟା ସତରେ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର । କି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଆକାଶ । କି ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଗୁନ୍ଥନ ରାତି । କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସୁଲୁସୁଲିଆ ପବନ ଏଠି ବୋହେ । ଏ ଜୀବନକୁ ଯେ ଗୁଣିନି ସେ କେମିତି ଜାଣିବ ସେଇଟା କ’ଣ ? ଏ ସଂସାର ସତରେ ବିଶ୍ୱନିୟନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅନବଦ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି । ଅନନ୍ୟ ଅନନ୍ୟ ।

ମଝିରେ ବହୁଦିନ ଉତ୍ତରେ ରାଜମହଲ ଛକରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ପରୁରଦେଲି, କିଓ ଦାସବାବୁ, ଶେଷରେ ଶଶୁରଘର ଗାଁରେ ରହୁଲ ? ସେ ପାନଖିଆ ପାଟିରେ ମୁରୁକିହସା ମାରି ଉପରକୁ ହାତଟେକି କହିଲା, ବୁଝିଲ ମିଶ୍ଟ୍ରି, ହେଁ ହେଁ...ସବୁ ସେଇ ଭିଣ୍ଡରଙ୍କ ଇଚ୍ଛା । ଆଉ କ’ଣ ଗୋଟେ ଅଧିକା କହିବ ? ●

ସ୍ବପ୍ନ ନାଇଁ/ସ୍ବପ୍ନ ପାଇଁ ରାତି ନାଇଁ

କାଳିଦାସ ଗୋବର ଘଷି ମରାଯାଇଥିବା କାନ୍ଥଟାଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଠିଆଏକ କଲା । ପକେଟ୍‌ରେ ହାତ ପୁରେଇ ଜାଣିଲା, ଚାଲିଛି ପଇସା ଅଛି । କମ୍ ନୁହେଁ, ରୁଁ କପ୍‌ଟେ ହେଇପାରିବ । ସେ ଚନ୍ଦ୍ରାକାଳ କୁଆଡ଼େ ଯିବ । ଯୁଆଡ଼େ ଗଲେ ସେଇ କେତୋଟି ଧାରବାହକ ପ୍ରଶ୍ନ ‘କେତେ ପାଉଁର ? କଣ ରେଗୁଲରଲି ଦଉବନ୍ତି ନା ନାହିଁ ?’ କେନ୍ଦ୍ର କେନ୍ଦ୍ର କହନ୍ତି, ‘ଆପଣ କଂପିଟିଟି ପାଇଁ ସିରିଅସ୍‌ଲି ପ୍ରିପେୟାର୍ କରନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କର ଟ୍ୟାଲେଣ୍ଟ୍ ଅଛି, ପାଇଯିବେ ।’ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନମାନଙ୍କୁ ସେ ଘୃଣା କରେ । ଯେଉଁ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଏମିତି ଗୁଡ଼େ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସେ ଘୃଣା କରେ । ପୁଣି ଥରେ ମନକୁ ବୁଝେଇଦିଏ ଯେ ଛତୁ ଫୁଟିଲା ପରି ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହେଲେ ସେମାନେ ଆଉ କ’ଣ ବା ପଚାରନ୍ତେ ? ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ଲଭ ନାହିଁ । ପର ଘା’ରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ଗେଞ୍ଜି ଆନନ୍ଦ ପାଇବା ତ ସେମାନଙ୍କର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ।

ବାଟ ଚାଲୁଚାଲୁ କାଳିଦାସ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ଯେ ତା ଡାହାଣ ଗୋଡ଼ ଜୋତାର ତଳେ ଗୋଟିଏ କଣା ଫିଟିଯାଇଛି ଏବଂ ସେଇ କଣା ଦେଇ ରାସ୍ତାର ସନ୍ଦ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଥିବା ମୋରମ ତା ଗୋଡ଼ରେ ବାଜୁଛି । ଜୋତାଟା ତାର ବହୁ ଦିନର । ଭାଙ୍ଗି ଛାଣିଥିଲେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ । ତାଙ୍କୁ ଭଲ ନ ଲାଗିବାରୁ କାଳିଦାସକୁ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଜୋତାର ଟ୍ରାକ୍ ଗୁଡ଼ି ଆସିଲାଣି । ସେଇ ରଙ୍ଗଛଡ଼ା ଛେତେବେ ଅଂଶଗୁଡ଼ାକୁ ଲୁଚେଇବାକୁ ସେ ସବୁଦିନ ତା ଦେହରେ ରଙ୍ଗ ମାରେ ଓ ମନକୁ ମନ ବୁଝେଇ ଦିଏ ଯେ ସ୍ବେମିତି କିଛି ହେଇନି, ଚଳିବ । ପାଦ ତଳର କଣାଟା ତ ସମାଜକୁ ଅଗୋଚର । ସେ କେବଳ ଜାଣେ ଯେ ମୋରମ ତା ଗୋଡ଼ରେ ବାଜୁଛି,

ଆଉ ସେଇ ଗୋଡ଼ରୁ ଗୋଟେ ଅତି ସମୁଦରେ ଗୋଇଁ ଆଡ଼କୁ ପଶିଆସି କରସ୍ କରସ୍ କରୁଛି । ଏ ଦୁଃଖଟି କାଳିଦାସର ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ।

ସେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କୁଆଡ଼େ ଯିବନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ଥିରକଲ ଏବଂ ଗୁଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ । ପାର୍କରେ କିଛି ସମୟ ବସାଯାଇପାରେ । ହସ୍ତିପିଟାଲ ଛକରେ ବରଗଛ ମୂଳେ ଠିଆହୋଇ ବାଦାମ ଚୋରାଯାଇପାରେ— ପଟ୍ଟ କସ୍ ଫୁଟ ବବର ବବର, ପଟ୍ଟ କସ୍ ଫୁଟ ବବର ବବର । ମାର୍କେଟ୍ ପାଖ ଗୋଲେଇ ଛକରେ ଠିଆହୋଇ ଫୁଟର ପଛପଟେ କାନି ଉଡ଼େଇ ହଜି ଯାଉଥିବା ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ନାଗ-ମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ସେମାନଙ୍କ ଗୁଡ଼ି ଲାଗିଯାଉଥିବା ସ୍ବାମୀଟିର ପିଠିରେ । ବାସ୍ତବିକ, ବଡ଼ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ।

ପୁଣିଥରେ ପକେଟ୍‌ରେ ହାତ ମାଗଲ କାଳିଦାସ । ଗୁଲେଟି ଦଶପଇସି ପକେଟ୍ ଭିତରେ ରଥଚକ ପରି ଗଡ଼ୁଥିଲେ । ଗୋଲ୍ ଗୋଲ୍ ବଡ଼ ଦଶପଇସି । ଗୋଟିଏ ଦଶପଇସି କାଢ଼ି ଦେଖିଲା ସେ । ଏଥିରୁ ଗୋଟେ ଗଲେଇ ଦେଲେ ଧସ୍‌ଧସିଆ ଯନ୍ତ୍ର ଓଜନ କହିଦେବ । ପଦରଟା ବଢ଼େଇଦେଲେ, ‘ଆଜ୍ଞା, ଗୁଟ୍ ଖାଇବେ ଆଜ୍ଞା’ ହର୍ଦ୍ଦମ୍ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ୁଥିବା ଟୋକାଟା ଭୁନି ପଡ଼ିଯିବ । ତିନିଟା ଦେଲେ ଲଣ୍ଡା ଗୁ’ ଦୋକାନୀ କପେ ଜମ୍ବାଣିଆ ଗୁ’ ବଢ଼େଇଦେବ । ପଇସାଟାକୁ ‘ପକେଟ୍‌ରେ ରଖି ସ୍ଥିର କଲ ଯେ ସେ ଆଗରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଦୋକାନରେ ଗୁ’ ପିଇବ ।

ଦୋକାନ ଭିତରେ ପଶିଯାଇ ଭୁନିହୋଇ ଗୋଟେ କୋଣକୁ ବସିଲା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରି କାନ୍ଥରେ ମରାଯାଇଥିବା ସୁନ୍ଦର ନାଗକୁ ମନେ ମନେ ଉଲଗ୍ନ କରୁଥିଲା । ନବେ ଭାଗ ଅଟାରେ ତିଆରି ତଥାକଥିତ ବରଗୁଡ଼ିକୁ ମହାଦାନୀ କର୍ଣ୍ଣିଙ୍କ ପରି ଆଚରଣ ଦେଖାଉଥିବା, ଅଧା ଗାଈଲ ଅଧା ସହରା ଟୋକାଟା ଲେକଗୁଡ଼ାଙ୍କ ଆଗରେ ଧଡ଼୍ ଧାଡ଼୍ ଥୋଇଦେଇ ଯାଉଥିଲା । କାଳିଦାସ ସେଇ ପିନ୍ଧି ଆଡ଼କୁ ଗୁଡ଼ିଲ ଗୁ’ ବରଦ ଆଶାରେ । ଗୁ’ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିବା! ଏବଂ ଗୁ’ ଆସୁନଥିବା ଜନିତ ବିରକ୍ତିକର ପରିବେଶକୁ ଏଡ଼େଇବାକୁ ଯାଇ ସେ, ଏଣେ ତେଣେ ଗୁଡ଼ିଲ । ବର ଗୁଡ଼ୁଥିବା ଲେକଟା ବାଁ ପଟ ପିରୁରୁ ଫାଲେ ମେଲୁ ରଖି ବାଁ ହାତରେ ଯାଉଥିଲା କ’ଣ ସବୁକୁ କରୁ କରୁ କରି ଗୁଡ଼ୁଥିଲା । ଗୁଆରେ ଯାଉଥିବା ମାରେଣା ପଶୁ ଆଡ଼କୁ ଗୁଡ଼ି, ପଶୁର ଏମିତି ମାରେଣାମି ଆଗରୁ ନଥିଲା ଏବଂ ସେ ଛୋଟିଆ ବସୁ ବଶିଷ୍ଠ ହେଇଥିବାରୁ କୌଣସି ଗରମିଥିବା ଗାଈ ସହଜ କିଛି କରିପାରୁ ନଥିବା ଜନିତ ଭାଗକୁ ଯୁକ୍ତି ତାକୁ ମାରି ମେଣ୍ଟାଉଥିଲା, କହିବାବେଳେ ଆକ୍ରନ୍ତ

ଝାଉଁଶବା ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ସେଇ ଜନ୍ମ ଆଡ଼କୁ ବଡ଼ ଦୟାପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଖିରେ ଚାହିଁଥିଲେ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାର/ପନ୍ଦର ବର୍ଷର ଗୁଲୁଗୁଲୁଆ ପିଲା ପାଣିଗିଲସେ ଦେଇ ଗଲବେଳେ କାଳିଦାସକୁ ସେ ପିଲାଟା ଟିକିଏ ହୋମୋ ହୋମୋ ପରି ଲାଗିଲା ଏବଂ ସତରେ ହେଉ ବା'ମିଛରେ ହେଉ, ଦୋକାନ ମାଲିକର ସେ ପିଲାଟାକୁ ରଖିବାର ଯଥାର୍ଥତାକୁ ସନ୍ଦେହ କଲ । ଏବଂ ଠିକ୍ ପରେ ପରେ 'ସେ ଯାସକାଟି ଆସି ଯୋଡ଼ା-ମୁଲି' କରିବା ଫରକାର ନାହିଁ ବୋଲି ଭାବି ବାହାରକୁ ଚାଲିଲା । ସେତିକିବେଳେ ରକ୍ଷାଟିଏରେ ସୁନ୍ଦରୀ, ପ୍ରେମିକା, ପ୍ରେମିକା ଚେହେରା ରଖିଥିବା ଡରୁଣୀଟିଏ ରୂପର ଔଚିତ୍ୟରେ 'ସ୍ୱର୍ଗ ହିଁ ଆଜ୍ଞାନ' ପରି ମୁହଁ କରି ଅଥବା ଭିକ୍ଷୋଗିଆଙ୍କ ପରି ଆଗଷ୍ଟୋଡ଼ାଟିକ୍ ଦୈବୀୟିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ କରୁ ରକ୍ଷାବାଲର ପରିଲ ସୁରୁଲ ହସ୍ତକୁ ଚାଲିଥିଲା । ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ଶୁଣିଥିବା ଆଇମା' କାହାଣୀରେ କନ୍ଦର୍ପ ସୁନ୍ଦର ରାଜକୁମାର କୋଉ ଗସ୍ତର ବାବାଜୀଠୁ ବିଭିନ୍ନ ନେଇ ଇଚ୍ଛା ମୂଳାବକ ମାଣ୍ଡିଟିଏ ହୋଇ ସୁନ୍ଦରୀ ରାଜକେମାର ଶୋଇଲୁଅର ସ୍ଥାଇଲଇଟ୍ ଦେଇ ପଶିଥିବା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ କରିଥିବା କଥା କାଳିଦାସର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେମିତି ବାବାଜୀଟିଏ ସେ ମନେ ମନେ ଗୋଜିଲ ଏବଂ ରକ୍ଷାକୁ ଫାଲେ କରିବାକୁ ଚିନ୍ତାକଲ, ମାତ୍ର କଲନାହିଁ । ଏସବୁ ବାଜେ କଥା ସେ ଭାବିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଭାବି ଡାହାଣ ପାଦ ଟେକି ଫିଟିଯାଇଥିବା କଣାଟିକୁ ଦେଖିଲା ଏବଂ ନିଜକୁ ନିଜେ ଦୟା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ ।

ହଠାତ୍ କାଳିଦାସକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରି ଗୋଟିଏ ପ୍ଲେଟ୍ ଆକୃତିୟ ଥୋଇ ଦେଇ ପିଲାଟି ପଲେଇଲା । କାଳିଦାସ ହସାବ କଲ, ଗୋଟିଏ ଆକୃତିୟ ପତଙ୍ଗ ପଛପା ଦେଲେ ଚାରିଟାକୁ ମିନିମମ୍ ଟଙ୍କା । ତା ପକେଟ୍ରେ ମାତ୍ର ଚାଲିଗି ପଛପା ଥିଲା । ଆକୃତିୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଖାଇବ କି ନାହିଁ ସ୍ଥିର କନେପାର ପୁଟ୍ ବଡ଼ ବସିରହିଲା ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧ ଉଲଗ୍ନ କାହୁଁ—ନାଗ'କୁ ନିଜ ସହିତ ଯୋଡ଼ି ସେମାଣ୍ଡିତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲ । କିଛି ସମୟ ପରେ ସେ ପିଲାଟା ପୁଣି ଆସିଲା ଏବଂ ପଚାରିଲା,

‘ଆଉଁକ’ଣ ଦେବ ସାର୍ ?’

‘ଏ ଆକୃତିୟ ନେଇଯା । ମୁଁ ତ ଆକୃତିୟ ଆଣିବାକୁ କହି ନଥିଲି ?’ ସେ ପିଲାଟା ପ୍ରଥମେ ଟିକିଏ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ଏବଂ ନରମିଆଇ କହିଲା, ‘ଗୋଡ଼ିଅଳୁ ସାର୍ । ଦେଇଦେଲିଣି ତ ?’

କାଳିଦାସ ଅନ୍ୟମାନ କଲ ତା ଆଡ଼କୁ ହୋଟେଲ୍‌ର ସବୁଲୋକ ଚାହିଁଥିଲେ ଏବଂ ପିଲଟା ବି ଟିକେ ଭଲ ଲାଗିଥିଲା । ଏ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ଏମିତି । ପରକଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରେଇବାକୁ ହାଉଁ ହାଉଁ । କୁଡ଼ି ଫୁଲ୍‌ସ । ସେମାନେ କ'ଣ ଭାବିଛନ୍ତି ତା ପାଖରେ ପଇସା ନାହିଁ ବୋଲି ? ସେମାନେ କ'ଣ ଭାବିଛନ୍ତି ତା ପାଖରେ ପଇସା ନାହିଁ ବୋଲି ସେ କ'ଣ କୋଉଠୁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ପାରିବନି ! ସେମାନେ କ'ଣ ତାକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି ସେ ଗୋଟେ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କଲେଜର ଅଧ୍ୟାପକ ବୋଲି ଏବଂ ଦୟା କରୁଛନ୍ତି ? ଆଗରୁ ଅନେକ ଥର ସେ ଏପରି ଫକଟମୟ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ମୁକୁଳି-ଯାଇଟା' ଅନେକଥର କପିଲେଶ୍‌ବରଙ୍କ ସେବକ ବୋଲୁଥିବା ସେଇ ଚୁଟିଆ ଲୋକଟା ବଣି ଆଙ୍ଗୁ ଟିପରେ ଟିପେ ସିନ୍ଦୂର ତା ବେକରେ ମାର୍ ନମାର୍ ଅବସ୍ଥାରେ, ସେ ଗାଧୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗାଧୋଇନି ବୋଲି କହୁଛି । ଧବଳେଶ୍‌ବରଙ୍କ ପାଦୁକ ଧରି ଆସୁଥିବା ଲୋକଟା ବଗମୁହାଁ ତାଳଟିକୁ ଟେକିଦେଲାବେଳେ ‘ଆଜ୍ଞା, ମୁଁ ଶ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍’ କହି ତାର ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ପ୍ରତିହତ କରିଛି ।

ହେଲେ ଏଠି ସେମିତି କରିବାକୁ ଉଚିତ ମନେକଲାନି । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜଣେଇଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ସେ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଡ଼ିନାରୀ ମଣିଷ ନୁହେଁ । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କମ୍ ନୁହେଁ । ସେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଅନର୍ଗଲ ଫାଷ୍ଟାଷ୍ଟିକ୍ ଇଂରାଜିସ କହିପାରେ । ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ କବିତା ଲେଖିପାରେ । ସେ ମଧ୍ୟ ନିରୋଳା ପ୍ରେମ କରିପାରେ । ସେ ‘କଦାପି ଅରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ନୁହେଁ’ । ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କଲେଜର ଅଧ୍ୟାପକ ହେଲେ କ’ଣ ହେଲା ?

ଆଳ୍ଟରପ୍ ଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା କାଳିଦାସ । ଆଳ୍ଟରପ୍‌କୁ ଷ୍ଟେବୋଉ ଷ୍ଟେବୋଉ ଭାବିଲା, ଆଳ୍ଟରପ୍ ତା ଦାନ୍ତରେ ଗୁଣ୍ଡିହେଇ ଜିଭରେ ତଣ୍ଡିକୁ ଗଲା, ତଣ୍ଡି ଡୋକିଦେଲା, ପେଟକୁ ଗଲା । ଫୁଲ୍ ଇଣ୍ଡେୟଟାଇନ୍ ଲାର୍ଜ ଇଣ୍ଡେୟଟାଇନ୍ ଦେଇ ପଦାକୁ ବାହାରିଗଲା । ମାଟି ଉପର ହେଲା । ସେଠି ପୁଣି ବୁଟଗଞ୍ଜ ଲାଗିଲା । ବୁଟରୁ ବେସନ ଏବଂ ବେସନରୁ ପୁଣି ଆଳ୍ଟରପ୍ । ଆଳ୍ଟରପ୍‌ରୁ ପୁଣି ଦାନ୍ତ, ଜିଭ, ତଣ୍ଡି, ଇଣ୍ଡେୟଟାଇନ୍..... ଚାରିପଟେ ପରି ଚାହିଁବିଏ ଘୁରୁଛି । ମଣିଷ ଏଠି ‘ସ୍ପେସା କରେଜେ, ଡେସା କରେଜେ’ କହୁଛି — କିଛି କରିପାରୁନି । ଯାହାବା କରୁଛି ଅତି ସାଧାରଣ । ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଲୁ ବୁଲୁ କିଏ ଗୋଟେ ବାଟ ବଢେଇ ଦଉଛି । ଲୋକଟିଏ କାଣିଆଙ୍ଗୁ ବଢେଇ ଦଉଛି — ସେ ରାହା ପାଇ ଯାଉଛି । ତାକୁ ‘ବାପା’ ବୋଲି ଡାକୁଛି । ମାଇକ୍‌ନିଆଟେ ଥନ ମୁହାଁଇ ଦଉଛି ତା ଆଡ଼କୁ । ତାକୁ ‘ମା’ ବୋଲି ଡାକୁଛି । ଅନ୍ଧତ ଯୋବନଟି ଦେହ ମେଲି ଦଉଛି

ତା ପାଇଁ, ତାକୁ ‘ସୁ’ କହୁଛି । ଏମିତି ଜୀବନଯାକ ନେସେଡ଼ି ହେଇଯାଉଛି, ଆଉ ମଝିରେ ମଝିରେ କେବଳ ଚିତ୍କାର କରୁଛି ଯେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଘରକରି ପକେଇବ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ମହାସାଗରରେ ଭାବୁଡ଼ି ମାଛ ଚାପ କରିବ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

କାଳିଦାସ ଆଜୁବ଼ ଖାଇସାରି ସମସ୍ତକୁ ଶୁଣେଇ ଶୁଣେଇ ଏଉଡ଼ିଟେ ମାରିଲା । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ‘ରକ୍ଷାକରି ଚା’ ପାଇଁ ବରାଦ୍ ଦେଲା ଏବଂ ଚା’ ପିଇ ପିଇ ପକେଇରେ ହୁଅନ୍ତ ମାରିଲା । କେବଳ ଚାଷେଟି ଦଶପଇସି, ଗାଏମୋଟ୍ ଚାଲିଛି । ସେ ସେଠୁ ଖସିବାର ଉପାୟ ଖୋଜିଲା । ଦାଦା ମାର୍ଗେ ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡେ ଲାଗେଇ ରହା ଉପରକୁ ବାହାରିଗଲେ ଗଲା । ବେଶି ବକ୍ ବକ୍ କଲେ ‘କିରେ ଚନ୍ଦ୍ର ନୁ କିରେ ?’ କହୁ ଗାରେଡ଼େଇ ଚାହିଁଲେ ହୁଅନ୍ତାନି ? ତଥାପି ଯଦି ଲୋକଟା ନଶୁଣେ ? କାଳିଦାସ ଥରେ ଟଙ୍କା ରଝୁଥିବା ଲୋକକୁ ଏବଂ ଥରେ ନିଜକୁ ଚାହିଁଲା । ହଠାତ୍ ଗରମ ଉପୁ ଚୁକୁ ପଲେଇବାଟା ଭଲ ନୁହେଁ, ସେ ଲୋକଟାର ମୋଟା ମୋଟା ନିଶ । ମସ୍ତବଡ଼ ଲୋକଟେ । ‘ହ’ ଚାପୁଡ଼ା ଦେଲେ କାଳିଦାସ ମାଟି କାମୁଡ଼ି ପକେଇବ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କଲା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କଲା । ଚା’ ଗ୍ରାସଟାକୁ ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଅତି ଧୀରେ ଠୁକ୍ ଠୁକ୍ କଲା ଏବଂ ଭାବିଲା । ପଛ ପକେଇରୁ ପାନ୍ଥା ବାହାରକରି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡେଇଲା ଏବଂ ଭାବିଲା । ହଠାତ୍ ମନେ ମନେ ପାଟିକଲା, ‘ଇଉରେକ୍କା, ଇଉରେକ୍କା, ମିଲିଗଲା, ମିଲିଗଲା’ ହୋଟେଲ୍ ବସ୍ତୁକୁ ଡାକି ‘କେଡେହେଲା’ ପରୁରିଲା । ସେ ଟୋକାଟା ‘ଟଙ୍କେ ଆଠଶା’ କହିଲା ।

ଚାଷପଟକୁ ଚାହିଁଲା କାଳିଦାସ । ଲୋକ ଭିଡ଼ କମି ଆସିଲାଣି । ଗୋଟେ କଣକୁ ଗୋଟେ ଟୋକା ବସିଥିଲା ଏବଂ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ସେଇ ପିଲାଟା ତା’ର କେହି ଜଣେ ଭ୍ରାତା ପରି ତାକୁ ମନେ ହେଲା । ଟିକିଏ ପରେ ଆଉ ମନେ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଯାଇ ବେସିନ୍ରେ ହାତ ଧୋଇଲା । ପାଟି ଭିତରକୁ ପାଣି ନେଇ ଗଲ୍ ଗଲ୍ କଲା । ଟଙ୍କା ରଝୁଥିବା ହୋଟେଲ୍ ମାଲିକ ପାଖକୁ ଆସି ଚାଷ-ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା, କେହି ଦେଖୁନାହିଁ ତ ! ସେ ଲୋକଟା ଆଡ଼କୁ ଟିକିଏ ଉଡ଼ୁକି ଯାଇ କହିଲା, ‘ମନି ପର୍ସଟା କୋଉଠି ଛାଡ଼ିଦେଇଛି ଆଜ୍ଞା । ପରେ ଦେଇଦେବ, ମୁଁ ଆଜ୍ଞା ସେଇ ଆଗ-ଗଲି ମୁଣ୍ଡର ବରଗଛ ପାଖ ଘରେ ରହୁଛି ।’ ମାଲିକଟା ତାର ସୁନାଦାନ୍ତ ଯୋଡ଼ାକ ଦେବେଇ ହସିଦେଲି ଏବଂ କହିଲା, ‘ହଁ ଆଜ୍ଞା, ସେଥିରେ କ’ଣ ଅଛି ? ଆପଣ ପରେ ଦେଇ ଦେବେନି !’ ସେ ଲୋକଟା ତାକୁ ଦୟାକଲା ବୋଲି କାଳିଦାସର ମନେଝୁଲିଲା ।

କାଳିଦାସ ଚାଲୁଥିଲା । ନୈତିକତାର ବେକଟାକୁ ଧୂଳି ଓରରେ ଉକୁଚେଇ ସେ ବାଟ ଚାଲୁଥିଲା । ବେକଟା ତାର ଗୋଟେ ପଟକୁ ଓହଳି ପଡ଼ିଥିଲା । ମୁଣ୍ଡଟା ଝୁଙ୍କି ଯାଇଥିଲା ସାମାନ୍ୟ ଆଗକୁ । ଅଣ୍ଟା ଦୁଃଖ/ଆତ୍ମଗ୍ଳାନରେ ଜଡ଼ିଯିବ କାଳିଦାସ ଏ ସମାଜକୁ ଭୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେ କ’ଣ ଏମିତି ଗୋଟେ ନିରା ଜୀବନ ଚାଲୁଥିଲା ! ତା ପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ ! ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲେ ବି, ଦେଖିବାକୁ ସତ ନାହିଁ ।

ଲଣ୍ଡା ଚା’ ଦୋକାନରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଉଁ । ତା ଜଳେଜର ଅର୍ଥନୀତି ଅଧ୍ୟାପକ ଶାରଦାକାନ୍ତ ଏବଂ ସେଇଠୁ କୋଉଠୁ ଚାଲି ଚାଲି ଆସି ବସୁଥିବା, ସବୁ କଥାରେ ‘ଏଇଯୁ’ ‘ଏଇଯୁ’ କହୁଥିବା, ପଚାଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଗାନ୍ଧି ଚଷମା ପିନ୍ଧି ତା ଭିତରୁ ମିଶ୍ରି ମିଶ୍ରି ଚାହିଁ ଥିବା ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ଗପରେ ମାତିଥିଲେ । କାଳିଦାସ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ତା ଆଭିଜାତ୍ୟ ତଥା କଥାକଥା ଅହଂ’ଟି ଉପରେ ଏଇମାସ ବୋହୁ-ଯାଇଥିବା ଦୁର୍ଘଟିବାତ୍ୟା କଥା କହିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିଫଳକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ଲଣ୍ଡାକୁ ଦି’ଟା ଚା’କୁ ଚିନିଟା କରିଦେବାକୁ କହିଲା । ତା’ପରେ ଗମ୍ଭୀର ହେଇଗଲା । ତାକୁ ଦେଖି କାଳିଦାସର ମନେହେଲା ସତେ ଯେମିତି ସେ ଗୋଟେ ଭୟଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିବାକୁ ଯାଉଛି । ତା ଆଗରେ ବସିଥିବା ‘ବିଚର କାଳିଦାସ’ଟିକୁ ସତେ ଯେମିତି ସେ ନିଷାଣର ବାଟ ବଢେଇଦେବ ଏକାକୀ । ସେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା, ‘ଶୁଣ କାଳିଦାସ ! ଏଇ ମଣିଷଙ୍କ କଥା । ଏମାନେ ଯା’କୁ କୁଣ୍ଠାବଦ୍ଧ କଲେ । ଏମାନେ ଦିନବେଳେ ଲଣ୍ଡା ଧରି ଚାଲୁଥିବା ସଂସ୍କୃତି ଜବରଦସ୍ତ ବସ ଡୋକେଇ ହତ୍ୟା କଲେ । ଏମାନେ ଚନ୍ଦ୍ରାମୁଣ୍ଡିଆ ଠାକେଇ ଗାଲିଆ ବୁଢ଼ାଟାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଣ୍ଡପଟାରେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଗଡ଼େଇଦେଲେ । ଏମାନେ ଏସବୁ କଲେ କାହିଁକିନା, ସେମାନେ ନିହାତି ଭଲ ମଣିଷ ଥିଲେ । ସେଇ ଲୋକ ଏମାନେ । ଏମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଅଧିକ କ’ଣ ଆଶା କରାଯାଇପାରେ ?’

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନୀରବରେ ସିଗାରେଟ୍ ଖାଉଥିବା ଶାରଦାକାନ୍ତ କେବଳ ହସିଦେଲା ଆର୍ଟିଷ୍ଟର ଦର୍ଶନ ଶୁଣି । ହଠାତ୍ ପଚାରିଲା, ‘କାଳିଦାସ ! କୁହ କ’ଣ ମାତ୍ର ତ ଦରମା ମିଳିବନି । କ’ଣ କରିବା କରେ ?’

‘ମୁଁ ତ ସେ ବସସ୍ତ୍ର ଚିନ୍ତା କରିନି ଏଯାଏଁ । ତୁ କ’ଣ କରିବୁ ?’

‘ମୁଁ ଗାଁକୁ ପଳେଇବି ।’

“ତୁ ସିନା ଗାଁକୁ ପଳେଇବୁ । ମୁଁ କ’ଣ କବେ କହିଲୁ । ତୁ ତ ମୋର ସବୁ କଥା ଜାଣିବୁ । ନନା ବୋଉ ମୋ ପାଖରେ । ଘରଭଡ଼ା ଦିନେ ଟଙ୍କା ଖେଟ୍ । ଭାଇନା ଚାରିଶ ଟଙ୍କା ପଠାଉଥିଲେ ସବୁ ମାସରେ । ଭଉଁଜିକର ହାତଟପ୍ ହାଣ୍ଡିଆ ଅପରେସନ୍ ହବ । ଭାଇନାଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଭଲ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ମାଗିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହଉନି । ବୋଉଟା ମଧ୍ୟ ଆଉ ପାରୁନି । ସବୁବେଳେ କ’ଣ ନା କଣ ଗୋଟେ ପ୍ରବଳେମ୍ । ଏସବୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସ୍ତ୍ରୀସାଇତାଲ୍ ଟେନ୍ଡେନ୍ସି ଡେଭଲପ୍ କଲଣି ମୋ ଭିତରେ, ସତରେ ଶାରଦା ! ମାଝି ଏକ୍ସପ୍ଟାନସ୍ ଇଜ୍ ଆଟ୍ ଷ୍ଟେକ୍ ।”

‘ସତରେ କାଲି, ଏମିତି ଆଉ ବଞ୍ଚିବନି ।’

ଖାଲି ଗ୍ରାସ୍‌ଟାକୁ ଠକ୍କନା ଥୋଇଦେଇ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ଗୋଟେ ଆଡ଼କୁ ଆଙ୍ଗୁ ଡେଖେଇ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି, ‘ଏଇଯୁ କ୍ୟାବିନ୍‌ଟା ଦେଖୁର, ସେଇଟା ଗୋଟେ ଧୋବାର । ସେ ଦିନସାରା ଇସ୍ତ୍ରୀ କରେ ତା ଭିତରେ । କ୍ୟାବିନ୍‌ର ତଳ ପୋର୍ସନ୍‌ଟା ଅଙ୍ଗା କେରୁପାଲ ବେଢ଼ା ହେଇଛି, ସେଇଟା ତା ଘର । ପଛପଟେ ବାଟ । ତୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସେଇଠି ବସି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଏ, ମୁହଁରେ ଦହରେ ହଲଦି ମାଖେ । ଦହେ ପୁଣି ରାତିରେ ତା ଭିତରେ ପଶିଯାଆନ୍ତି । ପରସ୍ପରକୁ ପ୍ରେମ କରନ୍ତି, ଘୃଣା କରନ୍ତି, ଅଭିମାନ କରନ୍ତି—ସବୁ ତାରି ଭିତରେ ।

ଏତକ କହିସାରି ହଠାତ୍ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ଉଠି ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲି । ସ୍ତ୍ରୀର ଅଥଚ ଦୃଢ଼ ପଦକ୍ଷେପରେ ସେ ଆଗ ମୋଡ଼ ପାରୁ ହେଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଲିଦାସ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଯିବାପାଇଁ ବାହାରିଲେ । ଶାରଦାକାନ୍ତ ଲଣ୍ଡାକୁ ପଚାରିଲା, ‘ଆମେ ଏତେ ସମୟ ତୋ ଦୋକାନରେ ଗସ୍ତରୁ ବୋଲି ତୁ ଗରୁରୁ କି ?’ ଲଣ୍ଡା ହସିଦେଇ ‘ନାହିଁମା ଆଜ୍ଞା’ କହିଲା । ଶାରଦାକାନ୍ତ ସାଇକେଲ୍‌ରେ ଚଢ଼ିଲା ବେଳକୁ କୁଁ...କିଁ ଡାକିଲା । ସେ ଦି’ ହାତରେ ସାଇକେଲ୍‌ଟାକୁ ଟେକି ‘ହେଁ...ଝି...ଲୋ’ କହି ଦି’ଥରୁ କିରୁଗଲା । ସାଇକେଲ୍ ଏଥର ଠିକ୍ ଚାଲିଲା ।

କାଲିଦାସ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ତା ନନା ଡାଇସାରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ବୋଉ କୁଆଁରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍ ସାର୍ଟ ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ କାଲିଦାସ ବୋଉକୁ ପଚାରିଲା, ‘ତୋର ଆଉ ମୁଣ୍ଡ ଚାଲୁନା ତ ?’ ବୋଉ ‘ନାହିଁ’ କଲା । କିନ୍ତୁ କାଲିଦାସ ଜାଣେ ତା’ର ହା’ଇ ବୁଡ଼ ପ୍ରେସର୍ । ରାତିରେ ଶୋଇପାରେନି । ପୁଅ ମାନେ ଏମିତି ପଚାରିବା କଥା ବୋଲି ଭବି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଇଯାଏ ।

ଖାକ ବସିଲା ବେଳେ, ଭାଇନା ଦେଇଥିବା ଚିଠି ଆଣିଦେଲା ବୋଉ । ଭାଇନା ଲେଖିଥିଲେ, ଦରମା ନ ମିଳିଲେ ଅଧିକ ଟଙ୍କା ପଠେଇବେ । କାଳିଦାସ ଭାବିଲା, ସେ ଯେମିତି କରୁଣାର ପାତ୍ର ହେଇ ରହିଯିବ ସବୁଦିନ ପାଇଁ । ଆଖିକୁ ଟେକି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ନୟର ପସର ହେଇ ମାଗିବ ଟିକିଏ ସ୍ନେହ, ଟୋପାଏ ସହାନୁଭୂତି । କି ଜୀବନ ଇଏ ?

ସେଇ ରାତିରେ କାଳିଦାସ ଅଦଭୁତ ସ୍ବପ୍ନଟାଏ ଦେଖିଲା.....ସେ ଛୋଟ ପିଲା ହେଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ କୌଣସି କୋଠାଘର ଆଗରେ ଠିଆହୋଇ ଆଉଜାତ୍ୟର ଛତା ପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା ଟିକି ଆଖେନାକୁ ଚାହିଁ, ତାଙ୍କା ଟାଣିପାଗୁଥିବ କି କେବଳ ଭୁବନେଶ୍ବର ଟାଣୁଥିବ ଭାବୁଥିଲା । ସେଇଘରୁ ଗୋଟି ଗ୍ରେଟିଆ ଝିଅ ଆସି ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ଏବଂ ହସିଦେଲା । ଝିଅଟାକୁ ସେ ଜାଳଧରି ଗେଲକଲା ଏବଂ ଝିଅଟା ତାକୁ ପଚାରିଲା ‘ତମେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯିବ ?’ ‘ହଁ’ । ‘କାଠ ହାଣ୍ଡିବ ?’ ‘ହଁ’ । ‘ବାଘ ଦେଖିଲେ ଡରିବନି ?’ ‘ନା !’ ‘ଫୁ...ଡରିଗଲ ଡରିଗଲ ।’ ଏମିତି ବାରମ୍ବାର ‘ଆଉ ଡରିବନି’ ବୋଲି କହିଲା ଏବଂ ବାରମ୍ବାର ଝିଅଟିର ଫୁ ପବନରେ ତା ଆଖିପତା ପଡ଼ିଗଲା । ସତକୁ ସତ କାଳିଦାସ ବାଘକୁ ଡରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ●

ପିତା-ପୁତ୍ର

ପିଣ୍ଡ ଦାସ କହୁଥାଏ । ଛୋଟ ପୁଅ ଟିମନ୍ ଶୁଣୁଥାଏ ।

: ସେଇଠୁ କ'ଣ ହେଲାନା, ବାଘଟା ମୋ ଆଡ଼କୁ ରଟ୍ ରଟ୍ କରି ଚାଲିଲା ।
ତା' ଆଖି ଯୋଡ଼ାକ ନଥାଁ ରଡ଼ ପରି ଜଳୁଥାଏ । ମୋ ଉପରେ ଶୁଷ୍କ ଗୁଣିଯାଇ-
ଥାଏ । 'ମୋ ବାଲ୍ୟରେ ତୁ କିଏରେ ପାମର' କହୁଥାଏ । ମୁଁ ସଜ ହୋଇଗଲି ।
ଗୋଟେ ଗଛ ଉଡ଼ାଡ଼କୁ ପଛେଇ ପଛେଇ ଧଳେଇଲି । ମୁଁ ବାଘକୁ ଦେଖିପାରୁଥାଏ,
ସେ ମତେ ଦେଖିପାରୁ ନଥାଏ । ରାଜଫଲ୍ ଉଠେଇଲି । ରାଜଫଲ୍ ମୁହଁ ବାଜିଗଲା
ଅସନଗଛ ଡାଳରେ । ସେ ଭରକିଗଲା । କାନ ଠିଆ ଠିଆ କରିଦେଲା । ମୁଁ ଲାଗି
କଲି । ଚାରିପାଖ ଗୁଲିକଲି । ବିଚର ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ବେତରୁଦା ମୂଳେ । ମୁଁ ତା'
ପିଠିରେ 'ଉ' ଗୋଇଁ ଦେଇ କହିଲି, ଆରେ, ମତେ ଚିହ୍ନିବୁ ? ମୁଁ ଅନ୍ୟ
ଶିକାର ପିଣ୍ଡ ରଞ୍ଜନ ଦାସ । ହାଃ ହାଃ ହାଃ ।

: ବାବା, ତମେ ତା'ହେଲେ ଜଣେ ବୀର ।

: ଆଉଁ ଅରକର କଥା । ରବଟ୍ ସାହେବ ଶିକାର କରି ଆସିଥାନ୍ତି । କୋଉଠୁ
ଶବର ଶୁନଇଥାନ୍ତି । ଆସି ମତେ ଖୋଜିଲେ । ଅମେ ରାତି ଆଠଟାରେ ଜାଣିରେ
ବାହାରିଲୁ । ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଯାଉଥାଉ । ରାଜଫଲ୍ରେ ଗୁଲି ଭରି ଥାଏ । କିଏ
ଜାଣେ, କେଉଁଠୁ କେତେବେଳେ ସିଂହଟାଏ କି ବାଘଟାଏ ଡେଇଁପଡ଼ିବ । ସତକୁ
ସତ ମହାବଳଟାଏ ଶୁଭ୍ରା ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ହାଉଁ ହାଉଁ ହଉଥାଏ । ଜିଭ
ଗୁଡ଼ୁଥାଏ । ରବଟ୍ ସାଇବ ସେତେବେଳକୁ ଥରୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ କହିଲି, ଭୟନାହିଁ

ସାହେବ । ମୁଁ ପିଣ୍ଡୁ ଦାସଟି । ଦେଲି ଚିତା ଗୁଳି କରି । ରବଟ୍ଟୁ ସାହେବ ମୋ ପିଠିରେ ହାତ ଆପୁଡ଼େଇଲେ । ସାବାସ୍ ମିଃ ଦାସ୍ ସାବାସ୍ ।

: ତମେ କେବେ ଡକାୟତକୁ ମାରିବ ବାବା ?

: କହୁଚି ଶୁଣ୍ଢ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ଥାଏ । ନୟାଗଡ଼ରେ ପୋଷ୍ଟିଂ ହୋଇଥାଏ । ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ସେତେବେଳେ ଲୁଟେନ୍ ସିଂ ବୋଲି ଗୋଟେ ଉକ୍ତାସ୍ତ ବଡ଼ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପାତ କରୁଥାଏ । ମତେ ଏସ୍. ପି. ସାହେବ ଡାକ କହିଲେ, ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ପିଣ୍ଡୁ ଦାସ୍, ତମ ଉପରେ ମୋର ଭରସା ହେଉଛି । ଲୁଟେନ୍ ସିଂକୁ ଧରିପାରିବ ? ମୁଁ କି ପଛେଇବାର ଲୋକ । ଦିନେ ବାଟାଲିୟନ୍ ଧରି ତା' ଆଡ଼ିଆ ଚଢ଼ି କଲି । ଶଲା ପଳାଉଥିଲା । ମାଜଲି ଗୁଳି । ତା' ଜଂଘରେ ବାଜିଲା । ସେ ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ସୁନା ପଦକ ପାଇଲି ।

: ବାବା, ସେ ସୁନା ପଦକ କାହିଁ ?

: ଆରେ ମର୍ଗ, ସେ ସୁନା ପଦକ କ'ଣ ମୁଁ ରଖିଥାନ୍ତି । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଗରିବ ଲୋକକୁ ଦାନ କରିଦେଲି ।

ପିଣ୍ଡୁ ଦାସର ମନ ଭିତରକୁ ଆସିଗଲା ଆଜି ଅଫିସର ଘଟଣା । ସେକ୍ସନ୍ ଅଫିସରର ମୁହଁ । ଶୁଣ ଦାସବାରୁ, ଅଫିସ୍‌ରେ କିଛି କାମ କରୁନ । ବସି ବସି ଭୁଲୋଡ଼ିବ ।

: ମୁଁ ଭୁଲୋଡ଼ିବି ସାର୍ । ମୁହଁପୋତି ବସୁଚି ।

: ମୁଁ ଦେଖୁଚି ତମେ ଭୁଲୋଡ଼ିବ । ଅଫିସ୍‌ରେ କିଏ ଭୁଲାଇବ ?

: ଶଲିଭ୍ ମି ସାର୍ । ମୁଁ ଭୁଲୋଡ଼ିବି । ମୁହଁପୋତି ବସୁଚି ।

ଯୁଦ୍ଧ କରି ତମେ ଅଥରିଟିର ଅବମାନନା କରୁଚି । ଜାଣିବ କ'ଣ ହବ ସ୍ୱା'ର ପରିଣାମ ? ତମକୁ ଏକସ୍ ପ୍ଲାନେସନ୍ ମରାହବ । ଏକସ୍ ପ୍ଲାନେସନ୍ କଦାପି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବନି । ସସ୍‌ପେଣ୍ଡ୍ କରାଯିବ । ପ୍ରୋସିକ୍ୟୁସନ୍ କରାଯିବ । ଶୁର୍ଜ-ସିଟ୍‌ରେ ଲେଖାହବ ତମେ ମତେ ଗାଳି କରିବ । ମୋ ଆଡ଼କୁ ଜୋଡା ଟୋପାଡ଼ିବ ।

: ମୁଁ ତ ଏସବୁ କରିନାହିଁ ସାର୍ ।

: ତମେ ଅଲବତ୍ କର ।

: ନା ସାର୍, ମୁଁ କରିନାହିଁ ।

: ପରୁର ଅଫିସ ଲୋକଙ୍କୁ । ହଜଡ଼ ମହାପାତ୍ର ବାବୁ, ଇଏ ମୋ ଆଡ଼କୁ
ଜୋତା ଫୋପାଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ?

: ହଁ ସାର୍ । ଜୋତା ଆପଣଙ୍କ ବାଁ ଗାଲରେ ବାଜିଛି । ମୁଁ ଏଇ ଆଖିରେ
ଦେଖିଛି । ମୁଁ କେବେ ଭୁଲ୍ ଦେଖିନାହିଁ ସାର୍ ।

: ମହାନ୍ତି ବାବୁ, ଏ ମୋତେ ଗାଲ ଦେଇନାହାନ୍ତି ?

: ହଁ ସାର୍, ଏମିତି ଅଭଦ୍ର ଗାଲ ମୁଁ କାନ ଉଠିଲି ବନ୍ଧୁ ଶୁଣି ନଥିଲି ସାର୍ ।
ଆପଣଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଛେପ ମଧ୍ୟ ଫୋପାଡ଼ିଚନ୍ତି । ଆପଣ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ସାର୍ ।

: ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ୁଛି ସାର୍ । ଆପଣଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଛି
ସାର୍ । ମୁଁ ମାଟିରେ ମିଶିଯିବି ସାର୍ । ମତେ ଦୟା କରନ୍ତୁ ସାର୍ । ମୋ ପିଲାଛୁଆ
ମରିଯିବେ ସାର୍ । ମୁଁ ଦାଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧନାଭୂତ ହେ ଇସିବି ସାର୍ । ମତେ ଦୟା
କରନ୍ତୁ ସାର୍ ।

ଟିମନ୍ ପାଟିକଲ୍ : ବାବା ବାବା, ତମେ ନଈ ପହଁରି ଜାଣ ବାବା ?

: ନଈ'ଲି ନଈ କ'ଣ, ମହାନଦୀ ପାର ହେଇଛି ପହଁରି ପହଁରି । ସେତେବେଳେ
ମୁଁ ଗଣିଆରେ ବଡ଼ ଥିଲି । କଲ୍ ଡେଭଲପ୍ମେଣ୍ଟ ଅଫିସର । ବନ୍ୟା ହେଲା ।
ରିଲିଫ୍ ବାଣ୍ଟିବାକୁ ଯାଇଥାଏ । ନଈ କୁଳେ କୁଳେ ମୋ ଜୀବ ଯାଉଥାଏ ।
ଦେଖିଲି, ଲୋକଟେ ଶୁଣିଯାଉଛି ମଝି ନଈରେ । ଲୋକେ ପାଟି କରୁଥାନ୍ତି, ଭାସିଗଲା,
ଭାସିଗଲା । କେହି ଭରସି ପାଣି ଉତ୍ତରକୁ ଡେଇଁ ନଥାନ୍ତି । ମୁଁ ଡେଇଁଲି । ପହଁରି
ପହଁରି ତା' ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି ବେଳକୁ ସେ ଘ' ଡୁବ ମାରି ସାରିଥାଏ । ଜୀବନ
ବିକଳରେ ମୋ ବେକକୁ ଧରି ପକାଇଲା । ମୁଁ ବହୁ .କଷ୍ଟରେ ସୁଅକାଟି କୁଲରେ
ଲଗେଇଲି । ଚିତ୍ତିଲି ଟିମନ୍, ମଣ୍ଡିଷ ସାହସୀ ହବା ଦରକାର । ଭୟାଙ୍କ ହେଲେ
ସେ ଜୀବନରେ କିଛି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତା'ର କଦାପି ଉନ୍ନତ ହବନାହିଁ ।

ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ ଶୁଣିବ ଶିଖିବ ବୋଲି ଶିଖିପାରିନ । ପୋଟ୍ରେରେ ଅଣ୍ଟେ
ପାଣିରୁ ତଳକୁ ଯାଏନ ।

! ତମେ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ି ଜାଣିବ ବାବା ?

: ଆରେ, ସେ ତ ମୋ ପିଲାବେଳର କଥା । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ସ୍ବାଇଚ୍ଛରେ ମିଶିଥିଲି । ଆମର ହିମାଳୟ ଆଗେହଣ ହୋଇଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଡେରାଡୁନ୍ ବୋଲି ଗୋଟି ଜାଗାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ସେଠୁ ଗଲୁ ନେପାଳର କାଠମାଣ୍ଡୁ । ସେଠୁ ମ୍ୟାପ୍ ନେଇ ଗଲୁ ହିମାଳୟ । ପ୍ରଥମେ ତିନିଦିନର ଫୁଟ୍ରେ କ୍ୟାମ୍ପ କଲୁ । ତା' ପରେ ପାଞ୍ଚ ଦିନର ଫୁଟ୍ରେ । ତା' ପରେ ଯୋଉ ବିରାଟ ବିରାଟ ପଥରମାନ ପଡ଼ିଲା, ଆଉ କହନ । ଆମେ କେବଳ ସେପରେ ଟଣାଟଣି-ହୋଇ ଗଲୁ । ଗୋଟି ଜାଗାରେ କ'ଣ ହେଲାନା, ଗୋଟି ପଥର ଉପରେ ଶିଉଳି ଲାଗିଯାଇଥିଲା । ଭଲେଣି ପଡ଼ିଲା କେମିତି ଚଢ଼ିବୁ । ସେପରେ ଗୋକିଆ ଲୁହା ଆକ୍ରୁସ ଲଗେଇ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ିଲୁ । ଆକ୍ରୁସ ପଥର ଉପରେ ଲାଗିଲା । ଦଉଡ଼ି ଭିଡ଼ିଲୁ । ଜାଣିଲୁ, ଠିକ୍ ଅଛି । କଥା ପଡ଼ିଲା, କିଏ ଚଢ଼ିବ । ମୁଁ କହଲି, ମୁଁ ଚଢ଼ିବି । ସେପରେ ଭିଡ଼ି ଓଟାରିହୋଇ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଲି । ତାପରେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ସମସ୍ତେ ଗଲେ । ଶେଷବେଳକୁ ମୋ ଗୋଡ଼ ଆଉ ସମ୍ଭାଳିଲାନି । ମୋଡ଼ ହୋଇଗଲା । ବାଁ ପଟ ପଥର ସରରେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଦେଖିବୁ, ଗୋଡ଼ଟା କେମିତି ଅଞ୍ଜୁ ହୋଇଯାଇଛି ।

ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ୍ ବାଁ ଗୋଡ଼ଟା ଅଞ୍ଜୁ । ଟିକିଏ ଛୋଟେଇଲା ପରି ଲାଗେ । ସେ ପିଲାଦିନେ ପିକୁଲିଗଛରୁ ପଡ଼ିଯାଇ ଏ ଅବସ୍ଥା ହେଇଛି । ତା' ଜେଜେ ବଳଭଦ୍ର ଦାସ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ।

ବାବା, ତମେ ସିନା ପୋଲିସ୍ ହେଇଛ, ବି. ଡି. ଓ. ହୋଇ ନରୁ ପହଞ୍ଚିଛ, ସ୍ବାଇଚ୍ଛ ପିଲାହେଇ ହିମାଳୟ ଚଢ଼ିଛ, ହେଲେ ତମେ କେବେହେଲେ କାର୍ ରେସ୍ରେ ଭାଗନେଇ ନଥିବ । ଟି. ଭି. ରେ କେମିତି ଦେଖିବୁ, ସାଫ୍ ସାଫ୍ ହେଇ କାର୍ ସବୁ ଉଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି । ତମେ ଚଲେଇ ପାରିବନି । ଆମେ କେବେ କାର୍ କଣିବା ବାବା ?

ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ୍ ଧୋକଡ଼ା ହାଇକେଲରେ ପୁରୁଣା ଟିଉର୍ ସବୁବେଳେ ପାଉଁରାଲେସ୍ । ତିନି ଦିନଟା ଡକଲ୍ ପ୍ୟାଟ । କୈ-କୈ-କୈ-କୈ ।

: ଆରେ ଟିମନ୍, ଆମେ କାର୍ କଣିବା । କାର୍ଟା କ'ଣ ଗୋଟି ବଡ଼କଥା । ମୁଁ କାର୍ ରେସ୍ରେ ଭାଗ ନେଇନି । ହେଲେ କାର୍ ଅଣି ନବେ ମାଇଲ୍ ଷ୍ଟିଡ଼ରୁ କମ୍ରେ ଚଲିଯିବ । ଷ୍ଟିଅର୍ ଧକଲେ କାର୍ ଉଡ଼ିଲା । ଥରେ

ମିନିଷ୍ଟର ଆସିଥାନ୍ତି ଆମ ଗାଁକୁ । ତାଙ୍କ ଡ୍ରାଇଭର ମଦ ପିଇ ଶୋଇଥାଏ । ମିନିଷ୍ଟର ରାଗି ନଥାନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କ କାର୍ ରଲେଇଲି । ଦ'ଘଣ୍ଟାରେ ରାଜଧାନୀରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଘରେ ମିନିଷ୍ଟରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ବସି ଅପେକ୍ଷା କରି କରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ମିନିଷ୍ଟର ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ମୋ କଥା କହୁଲେ । ମୋ ସାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରା କରାଇ ଦେଲେ । ମିନିଷ୍ଟରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମଙ୍ଗେ କଫି ଯାଗଲେ । ମୁଁ ନାହିଁ କଲି । ପରେ କେବେ ଆସିବାକୁ କହୁଲେ । ମତେ ନଷ୍ଟେ କେତେ କ'ଣ ଦେଇଥାନ୍ତେ । ମୁଁ ଯାଇନି ।

: ବାବା, ବାବା, ତମେ କୁଅରେ ପଶି ପାରିବ ? ଗହ୍ମର କୁଅ ବାବା, ଗହ୍ମର କୁଅ । ତମେ ପାରିବ ?

ସୁଲେଚନା ଘୁଅପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀର ଆଖି ଦେଇଗଲେ । ସେ କ'ଣ ଶୁଣିଥିବେ ? ଶୁଣିଥା'ନ୍ତୁ । ମିଛ ହେଲେ ବି ଏସବୁ ଛୋଟପିଲକୁ ବଡ଼ ହେବାପାଇଁ, ସାହସୀ ହେବାପାଇଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ସେ ଦିନେ ଗୋଟେ ସାହସୀ ପୋଲିସ ଅଫିସର ହୋଇଯାଇପାରେ । କିଏ କହିବ, ସେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ଜାଲି ପାଦରେ ହିମାଳୟ ଆଗେହଣ କରିପାରେ । ତାକୁ ଏଇ ବୟସରେ ସାହସ ଦେବା ଦରକାର । ତା' ବାପା ଜୀବନ ଗୋଟାକ କରାଣି ବାପୁଡ଼ା ହୋଇ ରହିଗଲା ବୋଲି ସେ କ'ଣ ସେଇଆ ହବ ? ବଡ଼ଟାଏ କ'ଣ ହବନା । ଛୋଟ କାମ ହଉ, ବଡ଼ କାମ ହଉ, ନାଁ କରିବା ଦରକାର ।

ବାବା ବାବା, ତମେ ତାହେଲେ ଗହ୍ମର କୁଅରେ ପଶିପାରିବ ନାହିଁ ନା ।

: ଆରେ, ଜୀବନରେ କେତେ କୁଅରେ ପଶି ଜିନିଷ ବାହାର କରିବି । ଆଗରୁ ମୁଁ ନାହିଁଆ କୁଅରୁଡ଼ାଳି ଥିଲି । ଗାଁରେ ଯୋଉ କୁଅରେ ଯାହା ପଡ଼ୁନା କାହିଁକି ବାହାର କରିଦିଏ । ଥରେ ରାଜାଙ୍କର ଗୋଟେ ଦଣ ଭରିବ ହାର ପଡ଼ିଗଲା । ରାଜ ଉଆସରେ ଡୁରି ପଡ଼ିଲା । ଇଏ ଇମିଡିସିମିଡି ହାର ନୁହେଁ । ରାଜା ନରସିଂ ମଢ଼ୁରାଜ ହାରଟି ପାଇଥିଲେ ତାଙ୍କ ବାବା ମକରଧୂଳ ସିଂଙ୍କୁ । ମକରଧୂଳ ସିଂ ପାଇଥିଲେ ନଟବର ସିଂଙ୍କୁ । ହାରଟିର ଇତିହାସ ଥିଲା । ଏଡ଼େ ପୁରୁଣା ଜିନିଷଟେ କୁଅରେ ପଡ଼ିଯିବ ଏକଥା କେମିତି ହେବ । ରାଜାଘର କଥା । ମତେ ଜୋକାପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ବାହାର କରିଦେଲି । ମତେ ତାଙ୍କର ଅତି ସ୍ନେହର ଗୋଟିଏବୋଲି ନିତିଆ ଗଛରୁ ଏଡ଼େଟାଏ ନିତିଆ ଦେଇଥିଲେ । ତୋ ବୋଉକୁ ପଚାରିବୁ । ସେ ଦେଖିବି ।

ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଉଡ଼େ । ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ ପିଲାଦିନେ ତା' ଗାଁ ଉପର ଦେଇ ଜେଟ୍‌ପ୍ଲେନ୍ କେତେଥର ଉଡ଼ିଯାଉଥିବାର ଅବଶ୍ୟ ଦେଖେ । ମାତ୍ର

କେବେହେଲେ ପାଖରୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇନି । ମାତ୍ର ‘ପୁଅକୁ ଗୋଟେ ପାଇଲଟ୍ କରିବାର କଥା’ ରୁନ୍ ରୁନ୍ ଇଚ୍ଛାଟିଏ ବରାବର ଅଛି ।

: ଟିମନ୍, ତୁ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଦେଖିଛୁ ?

: ହଁ ବାବା, ଅନେକ ଥର ଦେଖିଛି ।

: ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗରେ ପାଇଲଟ୍ ଥିଲି । ଜାଣିନୁ ?

: ତମେ କ’ଣ ଯୁଦ୍ଧ କରିଛ ବାବା ?

: ହା, ହା, ହା । ଭାରତ ପାକିସ୍ତାନ ଯୁଦ୍ଧ କଥା କହୁଛି ଶୁଣ । ସେତେବେଳେ ଲାଲବାହାଦୂର୍ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ । ତାଙ୍କ ଦେଇଥାନ୍ତି, ଜୟ ଜବାନ୍, ଜୟ କିଶାନ୍ । ପଠାଣ-କୋଟ୍ ଘାଟିରେ ମୁଁ ଥାଏ ପାଇଲଟ୍ । ଆମକୁ ମୁକର୍ କରେଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଦୁସମନ୍ ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆକ୍ରମଣ କରିପାରେ । ସଜାଗ ଥାଅ । ସତକୁ ସତ ଦି’ ଦିନ ପରେ ପାଞ୍ଚଟା ବୋମାବର୍ଷି ବିମାନ ଆମ ଘାଟି ଆଡ଼କୁ ଉଡ଼ିଆସିଲେ । ଗୁଡ଼ର୍ ଓଁ ଶିଂ ଦେଲା । ଆମ ପାଖରେ ବିରାଟ ବିରାଟ ତୋପ ଥିଲା । ଫୁଟେଇଲୁ । ଦି’ଟା ବିମାନ ଜଳି ଜଳି ଖସିପଡ଼ିଲେ । ଆମ ସ୍ଵାଜିନ୍ ଲିଡ଼ର୍ ହରକତ୍ ସିଂରାଣେ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଆମେ ପାଲଟା ଆକ୍ରମଣ କଲୁ । ଦୁସମନ୍ର ପିଣ୍ଡ କଲୁ । ତାଙ୍କ ଦେଶ ରାଜରକୁ ବହେ ବାଟ ପଶିଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଡରେଇ ଦେଲୁ । ସେଠୁ ଶେଷକୁ ଗୋଟେ ବୋମା ତାଙ୍କର ଗୋଟେ ସହର ଉପରେ ପକେଇ ଦେଇ ଛୁ’ ମାରିଲୁ । ସେମାନେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଆମର କିଛି କରିପାରିଲେନା । ମତେ ସ୍ଵାଧୀନତା ଦିବସରେ ବାରଚନ୍ଦ୍ର ଉପାଧି ଦିଆଗଲା । ଲାଲବାହାଦୂରଙ୍କ ପରାଗଲେ, ‘ବାବୁ, ତମ ଘର କୋଉଠି ?’ କହିଲି, ‘ଆଜ୍ଞା, ହରିପୁର ଦିନେଇପୁର ମର୍ସିରେ କଣ୍ଟାବାଡ଼ର ମୁଁ ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ ।’ ଅବଶ୍ୟ ଏସବୁ କଥା ମୁଁ କାହାକୁ କହିନାହିଁ । ନିଜ କଥା ନିଜେ କହି ଲାଭ କ’ଣ ?

ଟିକିଏ ରହୁଯାଇ ପିଣ୍ଟୁ ଦାସ୍ ପରାଗଲ ଆଜ୍ଞା ଟିମନ୍, ତୁ ବଡ଼ହେଲେ କ’ଣ ହବୁ କହିଲୁ ?

ଟିମନ୍ ଟିକିଏ ସମୟ ଭାବିଲା । ‘ବାବା ବାବା, ମୁଁ ବଡ଼ହେଲେ ମୋର ପୁଅ ହବ । ମୋ ପୁଅହେଲେ ତମପରି ମୁଁ ତାକୁ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ମିଛ ଗପ କହିବି । ତଳାୟତ ଆଉ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ଗପ । ଗଣିଆରେ ବି ଇ. ଓ ଥିବାଟେଲେ ନର-ପହୁର ଗପ । ହିମାଳୟ ଗପ । ସ୍ତବ୍ଧ ଗପ, ଆହୁରି ଆହୁରି କେତେ ମିଛ ଗପ । ●

ଭଗବାନ ଜଣେ ଅନ୍ଧ ଲୋକ

ଭଗବାନ ଜଣେ ଅନ୍ଧ ଲୋକ ।

ନୁହଁ ତ ଆଉ କ'ଣ । ସେ ଯଦି ଅନ୍ଧ ଲୋକ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତେ, ଜାଣିଶୁଣି ମୋ ଉପରେ ଦାଉ ସାଧୁଥାନ୍ତେ କିଆଁ ? ଭଗବାନ କହିବେ, ଆରେ, ତୁ'ତ ସବୁ ଡବା ବୁଲିପାରୁନୁ, ମୋ ଉପରେ ଶୁରୁତୁ କିଆଁ ? ମୁଁ କହିବି, ଭଲଲୋକ ତମେ ତ ଭଗବାନ । ଭରଥର ଗୋଟେ ଆଖିକି ଜାଲଜାଲୁଆ ଦିଶୁଛି ବୋଲି ସେ ସବୁ ଡବା ଯାଉଛି । ଯୋଉ ସିଟ୍ରେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ସେଠି ମାଗୁଛି, ଯୋଉଠି ଲୋକ ନାହାନ୍ତି ସେଠି ମାଗୁଛି । ମୋର ତ ଯୋଡ଼ାକସାକ ନାହିଁ । ମୁଁ ସବୁଠି ମାଗୁଛି । ଲୋକେ ଥିବାଠି ମାଗୁଛି, ଶୂନ୍ୟକୁ ମାଗୁଛି । ଭରଥ ଛ'ଟଙ୍କା ପାଇଲେ ମୁଁ ଦି'ଟଙ୍କା ପାଉଛି । ଏଥେରେ କହୁଛି ତମେ ଭଲଲୋକ । ପୁଣି ଭରଥପଟିଆ ହଉଛି । ହେଲୁ ଏବେ ମୁଁ ପାଗଲିନି । କେତେ ଝୋଜିଲି ଟୋକାଟିଏ ହାତଧରି ମତେ ଟିକିଏ ଭିକ ମଗେଇ ଦିବାକୁ । ଦଶ ବାର ବର୍ଷର ଟୋକାଟିଏ ହେଲେ ଚଳିଯାନ୍ତା । ମୋ ହାତଟିକି ଧରି ଲୋକେ ବସିଥିବା ଜାଗାରେ ଟିକିଏ ଆଗକୁ ବଢ଼େଇ ଦିଅନ୍ତା । ମୁଁ ଜାଣିହୁଅନ୍ତି, ସେଠି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି । ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ପାଞ୍ଚ ପଇସା ଦଶ ପଇସା ଦିଅ ବାବୁମାନେ । ପୁଣ୍ୟକାଣ୍ଡ ବାବୁମାନେ, ଦୟାକାଣ୍ଡ ମା'ମାନେ, ତମର ମଙ୍ଗଳ ହୁଏ । ହେଲେ ମିଳୁନି ସେମିତି ଟୋକାଟିଏ ।

ହେଲୁ ଏବେ ଟୋକାଟିଏ ମିଳିଲା ନାହିଁ ଆଉ ମୁଁ ସବୁ ଡବା ବୁଲିପାରିଲିନି । ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ଦଶଟି ଝୁଣ୍ଟ । ଷ୍ଟେସନ ଦାଣ୍ଡେଗା କହିଛି, ଯାହା କରୁଛି କର, ଝୁଣ୍ଟ ମୁଲେ ବସିବା ମଝିରେ କୋଉଠି ବସିଲେ ନିକାଲି ଦେବି ଏକାଥରେ । ନଅଟି

ଶୁଣ୍ଢ କାହା କାହା ଅନ୍ତରରେ ଅଛି । ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅନ୍ଧା, ବାଜି ଆଉ
ଟିଣ୍ଡବା ଥୋଇଚନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦାବା ଭିତରେ ଅଛି । ଆଉ ବଳକା ଗୋଟିଏ
ଶୁଣ୍ଢ । ସେକଥା ଭରଥ ମତେ ଖବର ଦେଲା । ଆରେ, ଯାଉନୁ ସେଠି ବସିବୁ । ମୁଁ
ପାଞ୍ଚଦିନ ହବ ସେଠି ବସୁଛି । ଦିନକୁ ଯୋଉ ଦି'ଟଙ୍କାକୁ ସେଇ ଦି'ଟଙ୍କା । ଆସ
ବତୁନ । ଆଜି ଭରଥକୁ ସେଇକଥା ପଚାରୁଥିଲି ।

ଆରେ, ମୋର ତ ବତୁନରେ । କଥା କ'ଣ ?

ବୁଝିଲୁ ଚକରାଇ, ତୋ ଶୁଣ୍ଢଟି ସବୁବେଳେ ଲିଗେଇ ଡବା ଲଗୁଛି ।
ଡବାରେ ଲୋକ ଥିଲେ ସିନା ପଇସା ଦେବେ ।

ଆରେ ମୁଁ ଅଛୁଟେ ବୋଲି ସିନା ଦେଖିପାରୁନି ଲୋକେ କୋଉଠି ବସି-
ଚନ୍ତି । ଭଗବାନ କ'ଣ ଦେଖୁନାହାନ୍ତି ମୁଁ ଏଠି ଅଛୁଟେ ବସିଛି ବୋଲି ! ସବୁ-
ବେଳେ ଲିଗେଇ ଡବା ଲିଗେଇ ଦଉଚନ୍ତି ।

ଚକରା ଏମିତି ରାତି ରାତି ଭାବେ, ଅଣ୍ଟିର ଡିଏ ଅଥଚ ପଡ଼ିରହେ । ଅପେକ୍ଷା
କରେ । ରାତିରେ ବୁଝି ବୁଝି ନିଦ ଭାଙ୍ଗେ । ଭଗବାନ ଆସିବେ ଦିନେ ନା ଦିନେ
ଏଇବାଟେ । ସେ ପଚାରିବ ଗୋଟିଏ କଥା, 'ତମେ ତ ଗୋଡ଼ ଦେଲା, ହାତ ଦେଲା,
ନାକ କାନ ସବୁ ଦେଲା, ଆଖିଟି କାହିଁକି ଦେଲନାହିଁ ? କୋଉଥିପାଇଁ ଏଡ଼େ
ହଂସୁକପଣିଆ କାଢିଲି ?'

ସେ ଜାଣେ ଯେ ଭଗବାନ ମହମହ ବାସନ୍ତି । ଗୁଲିଗଲେ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ ମହିଳା-
ଯାଏ । ସେମିତି ଜଣେ କିଏ ଗୋଟେ ରାତିରେ ତା' ଶୁଣ୍ଢ ପାଖରେ ବସିପଡ଼ିଥିଲେ
ଦଉଣ । ଭରସି ପାରି ନ ଥିଲା ସେ ପଚାରିବାକୁ । ଭରଥ ପରେ କହିଲା ସେଇଟା
ଗୋଟେ ଅତର ବିକାଳ । ଭଗବାନ ନୁହଁ ।

ତା'ହେଲେ କ'ଣ ଭଗବାନ ଆସିବେ ନାହିଁ ଆଉ ପିଲଟିଏ ମିଳିବ ନାହିଁ
ଆଶ୍ରା ହବାକୁ । ଦିଅନ୍ତା ପଛେ ରାତିପାଇଁ ପାଉଁରୁଟି ଆଉ ଆଠଣା ମଇସା । ମିଳି-
ଯାଆନ୍ତା ହେଲେ ।

ଆଜି କାହିଁକି ଏତେ ଖରାପ ଲଗୁଛି । କେହି ତ ନ ଥିଲେ କେବେ ।
ହେଲେ ଆଜି ବେଶି ଏକୁଟିଆ ଏକୁଟିଆ ଲଗୁଛି । ସେ ଛୋଟିଟା ଏଯାଏଁ ଆସିଲା
ନାହିଁ । ସବୁଦିନ ଏତେବେଳକୁ ଆସିଯାଇଥାଏ, ଘୁଡୁ ଘୁଡୁ ହଉଥାଏ, କଡ଼

ଲେଉଟୋଡ଼ିଆଏ, ଖୁଁ ଖୁଁ କାଶୁଥାଏ । ତା ଦିହରୁ କିମିଡ଼ିଆ ଗନ୍ଧଟେ ବାହାରେ ।
ମୁହଁ ବୁଲେଇଦେଲେ ସହ ହେଇଯାଏ । ସେ କାଲି ରାତିରେ ପଚାରିଥିଲା—

କର-ମଣ୍ଡଳ ଗଲଣି ?

ହଁ ।

ଆଜି କ'ଣ ଖାଇବୁ ?

ଆଜ୍ଞା ଗୋଦାମ ହୋଟେଲ୍‌ରୁ ରୁଟି ଦି'ଟା ଆଉ ଭଜା । ଶଲା ସବୁ ଯକ ।

ସେ ମାଇପିଟା ଆଗରୁ ଖରାପ ଗଲିରେ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ତା'ର ବସ୍ତ୍ରସ
ଥିଲା । ବେଶୀ ଲୋକ ଆସୁଥିଲେ । ବେଳ ପଡ଼ିଲେ ଏକା ରାତିକେ ଦିନିଶ ପାଆଁଶ
କମେଇଚି । ଆଉ ପଛୁ ସୁନ୍ଦରୀଆ ସୁନ୍ଦରୀଆ ଝିଅସବୁ ଚାଲିଗଲା ହୋଇ ଆସିଲାଠୁ ଆଉ
କେହି ଆସିଲେନି । ପୁଲିସବାଲାଙ୍କୁ ଡେଇଁ ଦିନଟଙ୍କାକୁ ଦିନଟଙ୍କା ।

ହେଇ, ଆସିଲଣି ବୋଧେ । ତା ଦିହ ଗନ୍ଧେଇଲା ପରି ଗନ୍ଧେଇଲଣି । ଝେର
ଝେର ଶୁଭଲଣି । ଅଖା ପାରୁଚି । ଶୋଇବ । ସେ ଆଉ କୋଉଠି ଶୋଇନି କିଆଁ ?
ସବୁଦିନ ଏଇଠିକି ଚାଲିଆସୁଚି । ଆଜି କାହିଁକି ବେଶୀ ଓଃ ଆଃ ହଉଚି ।

ତୋର ଆଜି କ'ଣ ହେଇଚି କଲେ ?

ନାହିଁମ କିଛି ନାହିଁ । ଆଜି ସେଇ ଗୋଦାମ କୁଲିଟା ଗୋଟେ ଖାଲି ମାଲ
ଦେବା ଭିତରକୁ ଭିଡ଼ୁଥିଲା । ମୋ ଗୋଇଠି ଛୁଡ଼ିଯାଇଚି ।

ତୁ ସେମାନଙ୍କଠୁ ଦୂରେଇ ରହୁନୁ ।

ସବୁବେଳେ ତ ଦୂରେଇ ରହେ । ଆଜି ମୁହଁମୁହଁ ପଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ତାକୁ
ନାହିଁ କଲି । ମୁଁ ସେସବୁ ଗୁଡ଼ିଦେଲିଣି । ସେ ଶେଷକୁ ମୋ ଡଳିପେଟକୁ
ଗୋଇଠାଟେ ମାରିଲା ଯେ ମୁଁ ପଡ଼ିଗଲି ।

ଶଲା ଆଉ କାହା ଭିତରେ ଟାଣ ଦେଖେଇବ । ଆଖି ନାହିଁ ମିନା ହାତରେ
ପଡ଼ିଥିଲେ ଗୁଡ଼ି ନ ଥାନ୍ତି । ବେକରେ ଦାନ୍ତ ଲାଗେଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ମାଇପିଟି ଅନ୍ଧାରରେ ସାମାନ୍ୟ ହୁଏଲା । ସେ ହସ ଟିକକ ଅନ୍ଧାରରେ
ମିଶିଗଲା । ସେ ଏମିତି କୋଉଥିପାଇଁ ହୁଏଦେଲା ? ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲା ।
ଚକର କହିଲା, ମନଦୁଃଖ କରୁନା, ଶୋଇପଡ଼ ।

ମାଇପିଟି ଚକଟପାଖ ଆଦରି ନେଲା ସବା ଶେଷରେ । ଆଗ ସେ ପାନ
ଦୋକାନ ତଳେ ଶୋଉଥିଲା । ଦୋକାନରୁ ଦିନେ ଚୋରି ହେଲା । ସମସ୍ତେ କହିଲେ
ସ୍ତ୍ରୀର ହାତ ଅଛି । ପୁଲିସ ବାଡ଼େଇଲା । ତା'ପରେ ଶୋଇଲା ପାଣି ଟାଙ୍କି ତଳେ ।
ସେଠି ଆଉ ଗୋଟେ ପେଟୁଆ ଝାଡ଼ୁଦାର ଶୋଉଥିଲା । ସେ ରାତିରେ ଖାଲି ଅଧାନ
ଥାନରେ ହାତ ମାରିବ । ଶୁଆଇ ଦବନ । ଏଥେରେ କୋଉଠି ବେଧଡ଼କ ଶୁଅନ୍ତା
ସେ ।

ଶେଷରେ ଚକଟ । ହୁମାଲିଆ ଲୋକଟା । ଏଡ଼େବଡ଼ ଦିହ ଅଧୁର ଜଡ଼ପରି
ଉଦାସ । ଭଲ, ଏଠି ଡରିବାର କିଛି ନାହିଁ । ଏଇଠି ଲୋକକୋଟ ହୋଇ ଶୋଇ-
ପଡ଼ିବାକୁ କାହିଁକି କେଜାଣି ଭଲ ଲାଗେ । ଭୁଲ୍ ଧରୁ ଧରୁ ନଦୀ ହୋଇଯାଏ ।

ସେ ବେଳେବେଳେ ଭାବେ, ଏଇ ମରଦଟାର ପ୍ରିୟ ବୋଲି ଭାବିଦେଲେ
କ'ଣ ଅତି ବେଶୀ କ୍ଷତି ହବ ।

ଅଜାଣତରେ ବାଜିଗଲାପରି ବି ବଜେଇ ଦଉନ କହୁଣିଟା ଦିହରେ । କି
ମରଦ ମ ଇଏ । ଏଡ଼େ ହେମାଳ ହେଇଯାଇଛି କିଆଁ ? ଯେତେ ଉଠାରିଲେ ପାଉଁଶ
ହୁଁ ପାଉଁଶ, ଟିକିଏ ବି ନାଆଁ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ତା ହାତଧରି ସବୁ ଡବା ବୁଲେଇ ଆଣନ୍ତି । ଭଲ ଆସୁ ହୁଁନ୍ତା । ଆମେ
ବଞ୍ଚୁକିଆ ଗୋଟେ ଘର କରନ୍ତୁ । ଆଉ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଶୁଅନ୍ତୁନି । ଦାଣ୍ଡପଟକୁ ଶାଗ
ପଟାଳିଟିଏ କରନ୍ତୁ ।

ଚକଟ ନିର୍ଧୁମ୍ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରୁଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଭୋକ ଲାଗେ
ସେ ଶୋଇପଡ଼େ । ଏ ସଂସାର ତାକୁ ଯେତେ ମାରିବ ମାରୁ । ସେ ଭୁନିତାନ ଶୋଇ-
ପଡ଼ିବ । ଅଧରାତିରୁ ଉଠିପଡ଼ି ମନକୁ ମନ କ'ଣ ସବୁ କଥା ହବ । ଆଉ ଯଦି
କନେଷ୍ଟକଲଟେ ରାତିରେ ଆସି ଉଠେଇବ, ଗୋଇଠା ମାରିବି, ସେ ଉଠିଯିବ ଟିକିଏ
ଦୂରକୁ । ସେଇ ଦୃଶ୍ୟ ହେଉ ନ ଥିବା ରୁକ୍ଷ ଆଦେଶକାର୍ତ୍ତର ଖାତିର୍ରେ, ଆଉ ଠାଏ
ଅଖାପାରି ଶୋଇପଡ଼ିବ । ମାଇପିଟି ତା ପଛକୁ ପଛ । ଖରାଦିନେ କିଛି ଲାଗେନି ।
ଶୀତଦିନେ ବଡ଼ ବାଧେ । ହାଡ଼ ମଞ୍ଜି ଥରିଯାଏ । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।

ତୋର ଆଉ କିଏ ଅଛି କଲେ ?

ବୁଢ଼ୀ ମା'ଟିଏ ଥିଲା । ମରିଚି କୋଉକାନ୍ତ । ତା ମୁହଁ ମଝିରେ ମଝିରେ
ମନେ ପଡ଼େ ।

ଆଉ କେହି ନାହିଁ ?

ଆଉ କିଏ ଆ'ନ୍ତା ?

କାହିଁକି, ତୋ' ବର ?

ବାଜେ ଗଳରେ ରହୁଥିବା ମାଇକନାର ପୁଣି ତମ୍ବା କାଠିଆ ବରଟିଏ କୋଉଠୁ ଆସିବ ।

ଆଉ ତୁ ତ ସେ ଗଳରେ ରହୁନୁ । ଏବେ କାହାକୁ ଦେଖୁନୁ ।

ଇଷ୍ଟକୋଷ୍ଠ ଲାଗିଲା । ପାନବଡ଼ ସିଗାରେଟ୍, କେଲ କେଲ, ଚାଏ ଗରମ ଚାଏ, ବ ରୁ ଏଇଟା କୋଉ ଷ୍ଟେସନ୍, ଡୋରା ରୋଡ୍, ଅଣ୍ଡା ଅଣ୍ଡା, ଅଣ୍ଡା ଅଣ୍ଡା, କିଣି ଯିବ ବୋଲି କ'ଣ ଆମ ଉପରେ ଚଢ଼ିକରି ଯିବ ? ରୁଟିବେଲ ପଥରଚକ, ରୁଟିବେଲ ପଥରଚକ, ରୁଟିବେଲ ପଥରଚକ, ରୁଟିବେଲ ପଥରଚକ ।

ଚକର ପରୁଣିଲା, ସେଇ ଯୋଡ଼ି ରୁଡ଼ାଟା ଆଜି ଚାରି ନମ୍ବର ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମରେ ମରଗଲା ତା'ର କିଏ ଥିଲା ନା ତାକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେଲେ ?

ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଆସିଥିଲା । କୁଲିମାନେ ଚାନ୍ଦାଭେନ୍ଦା କରି ତାକୁ ଦଶଟଙ୍କା ଦେଲେ । ସେ କହିଲା, ଗାଁରେ ଶବ ପୋଡ଼ିବ ।

ଯାହାହଉ କପାଳିଆଟା । ଗାଁରେ ପୋଡ଼ାହବ । ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ କ'ଣ ଅଛି କେଜାଣି । ମନେ ରଖିଆ ମୋ ଗାଁ ନାଁ ପିତୁକୁଳ । ସେଠି ମୁଁ ଅଛୁହେଇ ଜନ୍ମ ହେଇଥିଲି । ଅତି ଚକର କହିଲେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିବେ । କାଠପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେବେ ।

ତୁଳସୀ ମଝିରେ ମଝିରେ ଟାଉନ୍ ଆଡ଼େ ଯାଏ । ଦୁଆର ଦୁଆର ଛୁଲି ମାଟି । ଜଗନ୍ନାଥ ଜୁଗାଣ ବୋଲେ । ଯୋଉଦିନ ଭଲ ପଇସା ହୁଏ ଜଳପିଟିଏ ଖାଏ । ହାଟବାଡ଼ିଢ଼ା ଲୋକଙ୍କୁ ପାରୁଆ ମାଛ ଭାଗ କେତେ ବୋଲି ପରୁରେ । କଣିକାକୁ ମନହୁଏ । ହାତ ଯାଏନି । ନାସ ଟିକିଏ କିଣି ଫେରିଆସେ । ଏବେ ତା'ର ଦିହ ମୁହଁ ହଲଧିଆ ଦଶିଲାଣି । ରକ୍ତ କମିଗଲାଣି ।

ସେଇ ଖୁଁ ଖୁଁ ଛୋଟୀଟି ପାଖରେ ଶୋଇଲା ଦିନଠୁ ସେ ଆଉ ଆଗପରି ଟାଉନ୍ ଭିତରୁକୋଉ ଦୋକାନ ପିଣ୍ଡାରେ ଶୋଇପଡ଼େନି । କିଏ ଜାଣେ, ସେ

ଗୋଦର କୁଲିଟା କୋଉଠୁ ଆସି ତାକୁ ଅଣଆଡ଼ିଆ ଜାଗାକୁ ଡାକିବ । ପେଟା
ଟାଡ଼ୁଦାରଟା ନାହିଁ କରୁ କରୁ ତା ପାଖରେ ଶୋଇପଡ଼ିବ, ଆଉ ପୁଣି ଏଠି ସେଠି
ହାତ ମାରିବ । ମାଇପିଟି ଭାବିବ, ଏତିକିବେଳକୁ ସିଏ ଥାଆନ୍ତା ହେଲେ । ଯେତେ
ଡେରି ହୁଏ ପଛେ ବାଡ଼ି ଠକ୍ ଠକ୍ କରି ଫେରିଆସେ । କହେ, ‘ଆଲୋ ଟିକିଏ
ସିଆଡ଼କୁ ଘୁଞ୍ଚି ।’ ମାଇପିଟି ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ଵରରେ କହେ, ‘ଆଜି ବହୁତ ଡେରି କଲୁ ।’

ଆଲୋ, ତୁ ଆଉ କୋଉ ଜାଗା ଦେଖ । ମତେ ଲୋକ ମୁଁ’ରୁ ସମ୍ପା’ରୁ
କହୁଛନ୍ତି । କହୁଛନ୍ତି, ଅନ୍ଧ ବାନ୍ଧୁଟି ବନ୍ଧ ।

ମୁଁ ପଲେଇବି ମ । ଜାଗା ଖୋଜୁଛି । ଭାବୁଥିଲି ତୋର କିଛି ଅସୁବିଧା
ହଉନି । ତୁ କହୁଲୁଣି, ମୁଁ ଆଉଠେ ଶୋଇବି ।

ମୁଁ ମିଛରେ କହୁଥିଲିମ । ତୁ ଏଇଠି ଶୁଅ ସବୁଦିନ ।

ତୁ କହୁଲେ କ’ଣ ମୁଁ ପଲେଇବି ? ମିଛରେ ହିଁ କହୁଥିଲି ନା, ମୋର କ’ଣ
ମନ ହବ ।

ଅନ୍ୟମନସ୍ତ ହେଇଯାଏ ଚକର । ଏ ଛୋଟାଟିର ମୋ ପାଖ ଛାଡ଼ି ଆଉଠେ
ଯିବାପାଇଁ ମନ ହବନି କଥା ? କିଏ ତ ବଡ଼ ଅଡ଼ୁଆ କଥା । ଛୋଟା ହୁଏ ପଛେ,
ପାଖକୁପାଖ ଲାଗିଲୁଣି ହେଇ ମଣିଷଟିଏ ତ ପଚାରିବ କି, ମୋ ହାତ ଧରି ବୁଲେଇ
ଆଣ୍ଟିକୁ ? ଆମେ ଏକାଠି ଭିକ ମାଗନ୍ତେ । ତତେ ଛୋଟା ବୋଲି ଭିକ ମିଳନ୍ତା ।
ମତେ ଅନ୍ଧ ବୋଲି । ଗୋଟେ ଡବାରେ ପଇସା ରଖନ୍ତେ । କ’ଣ କହୁଛୁ ? ନାହିଁ
ମ, ମୁଁ ଅଛୁଟେ । ସିଏ କ’ଣ ମଙ୍ଗିବ !

ଦୋ ଦୋ ପାଞ୍ଚ ହେଇ ଫକ୍ତୁରିତ ହେଇଯାଏ ଚକର । ସେ ନିପଟ ଅନ୍ଧ ।
ଘିଆଖିଟା ଏବେ ବେଶୀ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ଦଉଛି । ମଝିରେ ମଝିରେ ‘ରକ୍ତ ଟିକିଏ
ଟିକିଏ ଝରୁଛି ।

ଶୀତରେ ଥରୁଛି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟା । ତୁଳା କମ୍ବଳ ଖଣ୍ଡକ ଛୋଟ । ଗୋଡ଼କୁ
ହେଲେ ମୁଣ୍ଡକୁ ପାଉନି । ମୁଣ୍ଡ ଘୋଡ଼େଇ ଦେଲେ ଗୋଡ଼ କହୁଛି ମତେ ଶୀତ ।
ଗୋଡ଼ ଘୋଡ଼େଇ ହେଲେ ମୁଣ୍ଡ କହୁଛି ମତେ ଶୀତ । ଚକର ତା ବ୍ୟାଗ୍ରୁ କାଢ଼ି
ଖଣ୍ଡେ ଗୁଦର ଘୋଡ଼େଇ ଦେଲା । ଦରଣି ଜାଣିଲା, ହିଁ ଗୁଦରୁଟା ସବୁ ଯିଟକୁ
ପାଉଛି । ଆଉ ଶୀତ ହବନି ।

ଏଠି ସେଠି କେତେ ଲୋକ ପଡ଼ିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଶୀତରେ ଥରୁଗନ୍ତି । ଏ ମାଇପିଟିକୁ ସେ ଚାହିଁବଟିଏ ଘୋଡ଼େଇଦେଲା କିଆଁ ? ମାଇପିଟିର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

କ'ଣ ସକାଳ ହେଲାଣି କିରେ ?

ନାହିଁଲେ, ସକାଳ ହବାକୁ କାହିଁକି ବାଜି । ସକାଳ ହେଲେ ତ ଭୋକ ହବ । ସକାଳ ନ ହଉ, ଭୋକ ନ ହଉ ।

ସବୁଦିନ ରାତିରେ ପାଉଁରୁଟି ଖାଇ ଖାଇ ଭଲ ଲାଗୁନି । ଗ୍ରେଟ ଆନ୍ତିକାଟିଏ ଆଣି ସେ ନିମଗଛ ମୂଳେ ରୁଉଳ ଦି'ଟା ଫୁଟେଇବା କି ?

ନାହିଁ ନାହିଁ, ଏଠି ସବୁ ଭିକାରୀ ହସିବେ । ପୁଣି କହୁବେ ଅନ୍ଧ ବାନ୍ଧୁର ବନ୍ଧ । ତୁ ତୋର ରନ୍ଧେ । ମୁଁ ପାଉଁରୁଟିରେ ଚଳେଇଦେବି ।

ମଲା ମୋର, ମୋର ପେଇଁ ମୁଁ ହାଣ୍ଡିରୁଲି କରିବି ? ମୁଁ ବି ପାଉଁରୁଟିରେ ଚଳେଇଦେବି ।

୦

ଶୋଇପଡ଼ି । ଭୋରୁରୁ ଉଠି ପାଣି ପାଇପିଠି ଲୁଇନା ଦବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଚକରା ଭାରିଲା, ଭଗବାନ କାହିଁକି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲେନି । ତାଙ୍କର ତ ଏତେବେଳକୁ ଆସିଯିବାର କଥା । ସେ କ'ଣ ଆଉ କେବେହେଲେ ଏବାଟେ ଆସିବେନି ଅଥଚ ବାଦ ସାଧୁଲା ପରି ମାଲ୍ ଗାଡ଼ି ଲଗେଇ ଦଉଥିବେ ମୋ ଆଗରେ ଆଉ ମୋ ହାତ ଧରି ଚାଲେଇ ଆଣିବାକୁ ପିଲଟିଏ ମିଛୁ ନ ଥିବ ତାଙ୍କର କୁଟରେ । କିଏ ଜାଣେ, ଏଇଠି କୋଉଠି ଛପିଗଲା । ଗ୍ରେଟପିଲ ସବୁ ମୋ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲେ ଭଗେଇ ଦଉଛନ୍ତି । ହେ, ସେପଟେ ବାଦ ଅଛି ଯା'ନା । ଭଗବାନ ଅଜାଣତରେ ଯଦି ହାବୁଡ଼େ ପଡ଼ିଲେ କହନ୍ତି, ଭଗବାନ, ତମେ ଜଣେ ବଡ଼ ଖରାପ ଲୋକ ।

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କି ଏ ମାଇପିଟିକି, ରୁଲୁନୁ ଆମେ ଗୋଟେ ଘରେ ରହୁବା । ମୋର ଦିହ ବେମାର ହେଲେ ତୁ ଆଉଁସି ଦରୁ । ଗରମ ପାଣି ଟିକିଏ ବସେଇଦରୁ । ମୁଣ୍ଡ ଚପିଦରୁ । ତୋ ଦିହ ଖରାପ ହେଲେ ମୁଁ ତୋ ପେଇଁ ସେଇଆ କରିବି । ପାଖା-ପାଖି ଯେତେଦିନ ଶୋଇଲେଣି । ମୋର ସବୁଦିନ ମୁଣ୍ଡ ବନ୍ଧୁଛି । ତୋ ପିଠି କୁଳ ସବୁବେଳେ ଧକ୍ ଧକ୍ ହଉଛି । କ'ଣ ଲାଭ ଏଥରେ ପାଟରେ ଶୋଇ ।

ଆଲୋ, ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର ଟିକଟ କାଉଣ୍ଟର ପାଖରେ ଯୋଉ ରକ୍ତ ପଡ଼ିଥିଲା ସେ କାହା ରକ୍ତ ?

କାହା ରକ୍ତ କ'ଣ, ଏଇ ଆମର ମାଗିଣିଆ ଭିତରୁ କାହାର ହେଇଥିବ ।
ତୁ ଶୋଇପଡ଼ । ସକାଳ ହେଇଯିବ ଆଉ ଟିକକୁ । ଏଇ ଗୁହରଟା ତୁ ଘୋଡ଼େଇ
ଦେଇରୁ କି ?

ତୁ କାଲିଠୁ ମୋ ହାତଧରି ଚାଲୁନୁ ସାଙ୍ଗ ହେଇ ଭିକ ମାଗିବା ।

ମାଇପିଟି ତୁନି ପଡ଼ିଲୁ ଟିକିଏ । ତା'ର ଶୀଘଳ ହାତଟିରେ ଚିକରୁ ମୁଣ୍ଡ-
ବାଳ ସାଉଁଳିଲା । ଦହକୁ ଦହ ଲାଗେଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲାବେଳେ କହୁଲା, 'ହଉ' ।
କିଏ ଜାଣେ, ସେତେବେଳକୁ ରାତି କେତେ ଘଡ଼ ବାକି ଥିଲା ।

ମାଉସ୍ ମେଲ୍ ତନି ନିର୍ଦ୍ଦରରେ ଲାଗିଲା । ଦିନଟା କୁଲି ଘିଡ଼ୁଆସ୍ ସେ
ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଲେ । ଆଉ କାହାକୁ ଧରିପାରି ନ ଥିବା ବୁଢ଼ା ପୁଲିସ୍ ଟି ଘୋଡ଼େଇ
ଘୋଡ଼େଇ ହେଇ ଶୋଇଥିବା ଲୋକଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଥିଲା । ଅଚିହ୍ନି କିଏ । କାହାକୁ
ଲକ୍ଷ୍ୟକରିଲେ ଆଠିଟିଏ ମିଳିଯିବ । ଚାପ ଚାପ ଗରମ୍ ଚାପ୍, ଗରମ୍ ବଏଲ୍ ଅଣ୍ଟା,
ଗରମ୍ ବଏଲ୍ ଅଣ୍ଟା, ଆଜ୍ଞା ସେଠି ମୋ ରୁମାଲ୍ ରଖିଦେଇ ଯାଇଥିଲି ଆପଣ
ବସିପଡ଼ିଲେ କେମିତି ? ଆଜି ଗାଡ଼ି ଦି'ଘଣ୍ଟା ଲୋଟ୍, ମେକପ୍ କରିଦିବ ମ, କୁଲି
କୁଲି, କୁଲି କୁଲି ।

ମାଛ ଅନ୍ଧାର । ଆଉ ଟିକକୁ ସକାଳ ହେଇଯିବ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦ୍ଭବ । ଝାଡୁଦାନ-
ମାନେ ଖରକା ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଟାଉନ୍ ଆକା ପାଖରେ ମାଉସ୍ କଟା ହବ ।
ଭିଡ଼ ହବ । ଭୋକ ହବ ।

ଚକର ଶୋଇଥାଏ । ମାଇପିଟି ଉଠି ପଡ଼ିଲା । ଅଧା ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା
ଶିଘ୍ର ପାନ୍ଥଆରେ ରାମ୍ପି ରାମ୍ପି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡେଇଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପାଟିଏ
ମାଗିଲା । ବଜାର ଆଡ଼କୁ ବାହାରିଲା । ଆଉ ବେଳ ହବନି । ସେ ଉଠିପଡ଼ିବ ।
ତାକୁ ଆଜିଠୁ ସବୁଆଡ଼େ ହାତ ଧରେଇ ବାଟ କଢ଼େଇବ । ଏଇ ସୁଖଦ୍ ଗୁଳିମାଟି
କାଲି ରାତିରେ ହେଇଛି । ସେ ଉଠିବା ଆଗରୁ ବଜାରରୁ ଫେରି ଆସିଥିବ । ତା'
ପରେ ହାତ ଧରି ଧରି ସବୁ ଗାଡ଼ିର ସବୁ ବଗି ଚାଲେଇ ଆଣିବ । ଲୋକେ ଛୋଟା
କି ଅତି ଭଲ ଆଦେଶକ୍ରମ ଭାବିବେ । ଦଣ୍ଡ ପଇସା କୋଡ଼ିଏ ପଇସା ଦେବେ ।
ସ୍ବାକୁ ସହଜେ ଭଲ ଜଣାଣ ବୋଲି ଆସେ । ଭଲ ଆସୁ ହବି ମ, ଭଲ ଆସୁ ହବ ।

ଚକ୍ର ଉଠିପଡ଼ି ଦେଖିଲା ମାଇପିଟି ନାହିଁ । ତା'ର ବ୍ୟାଗ୍ରଟି ଅଛି ଅଥଚ
 ସେ ନାହିଁ । ଏଡ଼େ ସକାଳୁ ତ ସେ ଉଠେନି । କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? କାଲି ରାତିରେ
 କ'ଣ ସେଇ ଗୋଦରା କୁଲିଟା କୁଆଡ଼ୁକୁ ଭିଜିନେଲା, ଆଉ ପାଖଟାରେ ଶୋଇ ବ
 ସେ ଜାଣିପାରିଲାନି ! କାଲି ରାତିରେ କ'ଣ ପୋଲିସ୍‌ଟେ ତା ଦହରେ ହସ୍ତର ଠେପି
 ମାରିଥିଲା, ଆଉ ସେଇ ଭୟରେ ସେ ଆଉ କୋଉଠିକି ଉଠିଯାଇ ଶୋଇବ ।
 ତା'ର ଅଙ୍ଗ କେରୁପାଲ୍ ତ ଅଛି । ସେ ଆଉ କୋଉଠି ଶୋଇନି । ତେବେ ଗଲା
 କୁଆଡ଼େ ?

ଭରଥ କହିଲା, ଶାଳୀ ମାଇକିନା ପଲେଇଲା । ବାଜେ ଗଲିର ବଜ୍ରାତ୍
 ମାଇକିନା ସେ । ନାର ଲୋକଙ୍କଠି ମନ ତା'ର । ପୁରୁଣା ଗୁଣ ଗୁଡ଼ନ୍ତା କୁଆଡ଼ୁ ।

ଦେଖ୍ ଭରଥ ! ସେ ମୋର କିଏ ଯେ ମୋ ପାଖରେ ରହନ୍ତା । ତା ଉପରେ
 ତୋର ଏତେ ରାଗ କିଆଁ ? ତା'ର ମନ ହେଲାନି, ସିଏ ପଲେଇଲା । ଯାଉ ।
 ଭବିଷ୍ୟ କି ହାତଧରି ଚଉଦ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ବୁଲିଯିବ । ହେଲାନି । ନ ହେଉ । କୌଣାରକ
 ଆସିଯିବ । ଉଠିପଡ଼ୁ, ଯିବା ।

ଦିନଗୋଟାକ ଚକ୍ର ସବୁ ଟେନ୍ ବୁଲି ବୁଲି ମାଗିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ
 ସେ ମାଇପିଟିର କଥା ମନେ ପଡ଼ୁଥିଲା । ସିଏ ହଠାତ୍ ପଲେଇଲା କିଆଁ ? ତା'ର
 ତ ଏମିତି ପଲେଇ ଯିବାର ନ ଥିଲା । ଗଲାବେଳେ ସେ ମଙ୍ଗିଥିଲା ରହୁବ
 ବୋଲି । କେଡ଼େ ଖୁସି ଖୁସି ଲାଗୁଥିଲା । ନ କହୁ ନ ପୋଛି ଉଭୟ ହେଇଗଲା !
 ହୁଏତ ଆସିଯାଇପାରେ ସଞ୍ଜ ସଞ୍ଜକୁ । ଆସି ଲୋଚକୋଚ ହେଇ ଶୋଇପଡ଼ିବ ।
 ଆସିଲେ ପରୁରବ, ମତେ ନ କହୁ ତୁ ଗଲୁ କିଆଁ ? ଏଥର ଯୁଆଡ଼େ ଯିବୁ, ମତେ
 ପରୁର ଯିବୁ, ବୁଝିଲୁ ।

ସଞ୍ଜକେଳକୁ ଭରଥ ଆସି ଖବର ଦେଲା, 'ଚକ୍ରର ଶୁଣିଲୁଣି, ସେ ଯୋଉ
 ମାଇକିନାଟା ତୋ ପାଖରେ ଶୋଇ ନ ଥିଲା, ସାଉଥ୍ ସିଙ୍ଗଲ୍ ଖୁଣ୍ଟି ତଳେ ଆଜି
 ସକାଳୁ ସକାଳୁ ତା'ର ଗୋଡ଼ ଦ'ଟା କଟିଯାଇଛି । ବଜାରରୁ ଫେରୁଥିଲା ।
 ଆଟିକ୍‌ଟେ ଧରିଥିଲା, ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି । ଗୁରୁଲତକ କାନିରେ ବଜାହେଇ ସେମିତି
 ରହିଛି । ଆଜି ତ କ'ଣ ଏଡ଼େ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପାଟେ ମାରିଥିଲାରେ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ।

ଏଁ କଟିଗଲା ! ଦରଣି ହେଇଗଲା ବୁହେ ଚକ୍ର । ହାତରେ ତା'ର ଆବୁଡ଼ା
 ଖାବୁଡ଼ା ବାଡ଼ିଛି ପଡ଼ିଗଲା । ବାଡ଼ିଧରି ଚାଲିଗଲା ଖଣ୍ଡେବାଟ ଠକ୍ ଠକ୍ । ଠିଆ

ହେଉଗଲା ଟିକିଏ । ଏଠି ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ଶେଷ । ଆଉ ପାରୁନି । କୋଉ ପଟକୁ ଯିବ
ଜାନ ହୁଏନି । ଗୋଡ଼ ଶୂନ୍ୟରେ ଏପଟ ସେପଟ ହୁଏନି ହଲ ହଲ । ହାତବାଡ଼ି ଭୁଲ୍
ପାଉନି ।

ଆଜ୍ଞା ଭରଥ, ମତେ ଟିକିଏ ତା ପାଖକୁ ନେଇଯାଇ ପାରିବୁ ?

ସିଏ ଆଉ କ'ଣ ଅଛି ଚକରାଇ । ତାକୁ ପରା ପୁଲିସ୍‌ବାଲୁ ଡାକ୍ତରଖାନା
ନେଇଲେଣି କେତେବେଳୁ । ତୋ ବାଁ ଆଖିରୁ ଏମିତି ରକ୍ତ ଝରୁଛି କିଆଁରେ
ଚକରାଇ ?

ତୁ ଜମାରୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହ'ନାରେ ଭରଥ । ମୁଁ ଯୁବେଷ୍ଟ ରଜା ନୁହଁ ଯେ ରକ୍ତ
ଟୋପାକରେ ମାଟି ବାରବର୍ଷ ନଷ୍ଟଲା ହେଉଯିବ । ମୋ ପରି ଶବ୍ଦେ ଅନ୍ଧଙ୍କର ରକ୍ତ
ବୋହୁଲେ ବି କିଛି ହବନରେ । ତୁ ଯା । ତୁ ତୋର ଖୁଣ୍ଟ ମୁଲକୁ ଯା । ମୁଁ ଟିକିଏ
ଏଠି ଠିଆ ହେଇଥାଏ । ●

ସେଇ ଅନୁତଃସର ହସ

ବାଉଁଶ ନାନା ସମସ୍ତଙ୍କ ନାନା । ମୋ ଜେଜେଙ୍କ ବାଉଁଶ ନାନା । ମୁଁ
'ବାଉଁଶ ନାନା' ଡାକେ । ମୋ ଦିନ ବର୍ଷର ସୁରୁର ଏବେ ଖନେଇ କହିଲଣି,
'ବା...ଉ...ଇ...ନା...ନା ।'

ବାଉଁଶ ନାନା ରଜାଙ୍କର ପ୍ରଜା ନୁହଁ କି ସାଉଁର ଖାତକ ନୁହଁ । ସେ
ଗୋଟାପଣେ ବାଉଁଶ ନାନା । ଆକୁଲ ବୁଢ଼ୀ ମଣିଷଟିଏ । ଦେଖିଲେ ମନ ପୁରୁଯାଏ ।
ବୁଢ଼ୀଟିଏ ପରି ବୁଢ଼ୀଟିଏ । ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ।

ସେ ସବୁଦିନ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଗାଁମୁଣ୍ଡ ଡାକି ଘରଠୁ ବାହାରେ । ଚନ୍ଦ୍ରରେ
ଶସ୍ତ୍ରା ଧଳା କସ୍ତା ଖଣ୍ଡେ । ହାତରେ ବାଉଁଶଟିଏ ଠୁକୁ ଠୁକୁ । ପାଟିରେ ପାନ
କଣ୍ଡିଏ କୁଟୁରୁ କୁଟୁରୁ । ସେ ଦୂରରୁ ହଠାତ୍ ଘୁଲୁଟିଏ ପରି ଦିଶେ । ଟହଲି ଟହଲି ପାକୁଆ
ପାଟିରେ ପାନ ଚୋବେଇ ଚୋବେଇ ସେ ବାହାରେ । ସବୁଦିନ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠିବାଟା
ଝେମିତି ଠିକ୍, ବାଉଁଶ ନାନାର ଗାଁ-ଗୁଲୁଟା ବି ସେମିତି ସତ ।

ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ବାରକଥା ପରୁରେ, ବାର ପରାମର୍ଶ ଦିଏ । 'ତମର
ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ କଥାଗୁଡ଼ିଏ ଅମଳ ହେଲଣି ନା ନାହିଁ ?' 'ତମର ଗଲବସ' କେତେ ମୁଗ
ପାଇଲ' 'ତୋ ଝିଅ ପରା ଘରୁ ଚାଲିଗଲାରେ, ବାହା କର ଦେ, ବାହା କର ଦେ,
ଝିଅ ଘିଅ ପରା', 'ଆମ ଗାଁରେ ଚକବନ୍ଦ କେବେ ହବ କରେ ?' ଏମିତି ଅନେକ
ପ୍ରଶ୍ନ, ଅନେକ ପରାମର୍ଶ । ଲୋକଙ୍କୁ କିନ୍ତୁ ଭଲ ଲାଗେ । ତାର ମୁରବୀ ପଣିଆଟା
ଭାରି ନିଜର ନିଜର ମନେହୁଏ । ସବୁ କଥାରେ ତାର ଯେମିତି ସ୍ନେହ ବୋହୁ ପଡ଼ୁ-

ଥାଏ । କଥା ପଦକରେ ମନକୁ କଅଁଳେଇ ନିଏ, ଆଉଁସି ଦିଏ ଯେମିତି । ମନ ହୁଏ
ତା ଆଡ଼କୁ ଆଉଜି ଯିବାକୁ ।

ସବୁବେଳେ ମୁହଁରେ ଥାଏ ମଧୁଆଁ ହସ ଟିକିଏ । ଗାଁର ସବୁ ଲୋକ
ଯେମିତି ତା ପେଟରୁ ବାହାରଚନ୍ତି, ତା ଦିହରୁ ଜାଳଚନ୍ତି, ତା କୋଳରେ ହସିଚନ୍ତି,
ମୁଦିଚନ୍ତି । ତାର ସତେ ଯେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିକାର ଅଛି । ଲଲ୍‌କାଶ
ଦବାକୁ ହକ୍ ଅଛି । କଥା ପଦେ କହୁଲେ ସମସ୍ତେ ଟିକିଏ ଶ୍ଵାସନ୍ତି । ‘ନାମା
କହୁଟିଟି’ କାଳ ଅଣ୍ଟା କେବେଠି ପଡ଼ୁଛି ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ‘ବାଉଁଶ ନାମା ।
ଏଥର କେତେ ମୁହଁର ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ରହୁ ଗ୍ରାସିବ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ସେଇ ବାଉଁଶ
ନାମା । ଗାଁଟାକୁ ସତେ ଯେମିତି ସେଇ ଆମ୍ବୁଆଳିଆ ମାଇପିଟା ଚଳେଇ ନିଏ ।
ଗାଁର ମଙ୍ଗ ଉପରଟାରେ ବସି ପଡ଼ିଥାଏ ବୁଢ଼ୀଟା । ନାମକ ଦେଖିଲେ ବେଳେ-
ବେଳେ ମନେହୁଏ ଯେ ସେ କେବେହେଲେ ମରିବନି । ସେଇମିତି ବୁଢ଼ୀଟିଏ
ହେଇ କାଳକାଳକୁ ଥିବ, ପାନ ଶ୍ଵେଦୋତ୍ତପ୍ତ, ସକାଳୁ ସକାଳୁ ହଂସୁଲ ଚାଲି
ପକଡ଼ିଥିବ ।

ମାଇପି ମହଲରେ ନାମା ବୋଇଲେ ଅମୃତ । ସମସ୍ତଙ୍କର ନାମକୁ ଆପଣେଇ
ନବାକୁ ମନ । ‘ମୋ ନାମା’ ‘ମୋ ନାମା’ ଡାକିବାକୁ ମନ ହୁଏ ହୁଏ । ପାଖରେ
ଲଗିକରି ବସିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଆଗ । ନାମା କାହା ଘରକୁ ଆସିଲେ ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଜଣ
ଅମୁକ ବୋଉ, ସମୁକ ଆଉ ହେଇ ମେଲ ହେଇଯ’ନ୍ତି । ନାମାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗପସପ
ହୁଅନ୍ତି । ନିଜ ନିଜର ସମସ୍ୟା କଥା ଉଠାନ୍ତି । କାହା ପୁଅର ଅଇଣ୍ଡିଆ ହେଇଛି
ତ ଆଉ କାହାର ଆଙ୍ଗୁ ଶରରେ ଜାକୁସି ହେଇଛି । ନାମା-ଓସୁଅ ବତାନ୍ତି ।
ଏକୁଟିଆ ପଇସାଲେ ବଢ଼ୁଥିବା ଜଣେ କିଏ ପରୁରେ, ‘ହଇକିଏ ନାମା, ମୋର
ତ ମାସ ଗଡ଼ ଗଲଣି, କୁଆଁ ହୋଇନି, କ’ଣ ହବ କହୁଲ ?’ କାହାସିଏ ଘରେ
ରହୁଲେ ନାମାକୁ ଡକାପଡ଼େ । ସିଏ କୋଉ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ବସିବ, ସାତଜଣ
ଅହୁଅ ମାଇକନିଆ ବନ୍ଦେଇବେ ଯେ ଗାପ ଦରକାର, ଅଣ୍ଟିରୁ ପିଲଙ୍କର ଛିଇ
ପଡ଼ିବନି, ସବୁକଥା ବତାଏ ନାମା । ନାମା ବିନା ଏସବୁ କାମରେ ମାଇକନେ
ବାଉଲି । ଏ ଜିନିଷ ସେଠି, ସେ ଜିନିଷ ଏଠି, ସବୁ ଗୋଲମାଲିଆ, ଆଲୁରୁ ବାଲୁରୁ ।

ଦ’ପହର ଗୋଟାକ ଘା’ ଘର ତା’ ଘରୁ ବୁଲୁଥାଏ ନାମା । କାହାର
କାଲ ରଗଡ଼ିଥିବ ତ କାହାର ବିଶି ଫେଣେଇ ଥିବ । କାହା ଘର ଚିତା ଦେଇ-
ଥିବ ତ ଆଉ କୋଉଠି ଧାନ ଉଠିବ ଥିବ । ଯୋଉ କାମଟା କଲେ ବି ଖୁଣି
ହୁଏନି ନାମାକ ।

ଏସବୁ ନାନୀର ଗୋଟେ ପଟ । ଆଉପଟେ ସେ ଦୁଃଖୀଟିଏ, ନିର୍ମାଣୀଟିଏ ।
 ବଡ଼ଦର ଦେଖି ବାହା ହୋଇଥିଲା ଯେ ବର୍ଷ ପାଞ୍ଚଟା ମୁଣ କରନ୍ତୁ କି ନାହିଁ ଗିରସ
 ମଲା । ମଲା ତ ମଲା ଯାଇଥାନ୍ତା, ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଲଗେଇ ଦେଇଗଲା । ପୁଅ ଝିଅ ଦ'ଟା
 ଯେ ଯୋଡ଼କ ଯାକ ବାପା ବାପାଣୀ । ନାନୀ ସ୍ନେହରେ ପୁଅ ନା ଦେଇଥିଲା ଅମର,
 ଝିଅ ନାଁ ମୟୂର । ଅମର ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ନେଲିଆ ପୋଷାରେ ଦିପହର ଯାଏ ଡବ-
 ମାରୁଥାଏ । ମାଟି ଖାଏ । ହେଁ-ହେଁ ହସେ । 'କାହିଁକି ହସୁଛୁକରେ' ପଚାରିଲେ
 ଭେଁ ଭେଁ କାନ୍ଦେ । ପୋଷା ପାହାଚରେ ଶୋଇପଡ଼େ । ମୟୂରଙ୍କ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି
 ଆସେନି । ଗାଈ ହୁରୁଡ଼ୁଲି ପରି ବେଳେ ବେଳେ କଲିକାଟୁଆ ହୋଇ ଦଉଡ଼େ,
 ଦିହରୁ ଲୁଗା ଖସିଯାଏ, ସେଥିକି ନିଦା ନ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ତା ପୁଅଝିଅଙ୍କୁ ନାଁ ଧରି
 ନ ଡାକି ବାପା ବାପାଣୀ ଡାକିଲେ ନାନୀ ରାଗିଯାଏ । ବୁଝେ ଗାଳିମନ୍ଦ କରି ସାରିଲା
 ପରେ ନିଜେ ରସେଇ ହୋଇ ପିଲା ଦ'ଟାଙ୍କୁ ମାରେ ! ମାରିସାରି କାନ୍ଦେ, ନିଜ
 ପୋଡ଼ା ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦେ ।

ଦିହ ମୁଣ୍ଡ ହେଲେ ନାନୀ ବୁଲିବାକୁ ଆସେନି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ କେମିତି ଥିବୁଆ
 ଲାଗେ । କେଉଁଠି କ'ଣଟେ ଅଟକି ଯାଇଥିବା ପରି ମନେହୁଏ । ସମସ୍ତେ ପଚାର
 ପଚାରି ହୁଅନ୍ତି, 'ନାନୀର କ'ଣ ହେଇଗଲା, ଆସୁନି କିଆଁ ?' ଅବଶ୍ୟ କୋଉ କାମ
 ଅଟକି ଯାଏନି କିନ୍ତୁ ହେଲୁପଡ଼େ ହୁଏନି ।

ନାନୀ ବାଡ଼ର ପିଜୁଳି ଗଛ ଆମ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ନିଉଦିନିଆ ଚରାଭୁଇଁ ।
 ହୁମୁମନ ପରି ଏ ଡାଳରୁ ସେ ଡାଳକୁ ଡେଇଁ, ମନଇଚ୍ଛା ଖାଉ । ପେଣ୍ଠ ପକେଟରେ
 ସାଟରେ ଅଣ୍ଟାକରି ପିଜୁଳି ନଉ । ନାନୀ କେବଳ ଆମର ଆନନ୍ଦ ଦେଖେ, ଆଉ
 ମଧୁରୀଆ ମଧୁରୀଆ ହସେ ।

• ମୁଁ କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲି ଚାକିରି କଲି । ସୁନ୍ଦରୀଆ ସ୍ତ୍ରୀଟିଏ ବାହା ହୋଇ
 ସୁନ୍ଦର ପଛପଟେ ବସେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଘିରି ଘିରି ବୁଲେଇଲି । ମୋଟା ମୋଟା
 ନଈ ଗୁଲିଲି । ଗାଁଠୁ ଦୂରେଇ ଗଲି, ବାଉଁଶ ନାନୁ ଦୂରେଇ ଗଲି । ମଝିରେ ମଝିରେ
 ଅବଶ୍ୟ ଗାଁକୁ ଯାଏ । ଗାଁ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପରେ ନ ହେଲେ ବି ଭିତରେ ଭିତରେ ନ୍ୟୁନ
 ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖେ । ନିଜେ ବଢ଼ିଟାଏ କ'ଣ ହୋଇଗଲା ପରି ଭାବେ । ସତେ ଯେମିତି
 ନିଜକୁ ନିଜେ ତୋପଟାଏ ମୁଁ । ଗାଁ ଲୋକଗୁଡ଼ାକ ନିପଟ ମୁଣ୍ଡ ମନେ ହୁଅନ୍ତି ।
 'ଫକିରସ୍, କେମ୍ବେଷ୍ଟି, ବଟାନାଁ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି, କିକେଟ୍ ଡେଲି କ'ଣ ଜାଣି
 ନାହାନ୍ତି, କୋଉ ମଣିଷ ଏଗୁଡ଼ାକ, ଏମିତି ଭାବେ ।

ସେଥର ଦଶହରାକୁ ଗାଁକୁ ଯାଇଥାଏ । ଗାଁରେ ମଉଛବ ଲାଗିଥାଏ । ନୂଆ ନୂଆ ବାହାରଥିବା ଟୋକା ପଛାଏ ପୁକା କରୁଥାନ୍ତି । ଦିନରତ ରେକର୍ଡ ଲାଗିଥାଏ । ମୁଁ କିଛି ବସ ଆଗର ଗାଁ କଥା ଭାବୁଥାଏ । କେତେ ସୁନ୍ଦର ଆଉ ସୁରଲ ଥିଲା ଜୀବନ ସେତେବେଳେ । ହୃଦୟ ବୋଲି ଜିନିଷଟେ ଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କଠି । କୁଆଡ଼େ ସତରେ ଗଲ ସେ ଦିନଗୁଡ଼ାକ । କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ସେ କାଳର ସ୍ନେହାଳୁ ମଣିଷ-ଗୁଡ଼ିକ, କାହିଁ ଆଉ ଦିଶୁ ନାହାନ୍ତି ତ !

‘ଯାଉନୁ କରେ, ବାଉଁଶ ନାନା ଘରଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବୁ,’ ବୋଉ କହୁନ ।

ତା ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲି । ସେ ଭିତର ପଟ ବାରଣ୍ଡାରେ ବସିଥାଏ । ଅଣ୍ଟା ଲାଞ୍ଜିଯାଇଥାଏ । ଆଖିକୁ ଭଲ ଦିଶୁ ନଥାଏ । ପାଖକୁ ଯାଇ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲି । କହିଲି, ମୁଁ ପରା ବନ ମିଶ୍ର ପୁଅ ରମାକାନ୍ତ ! ରମୁ ମ । ମତେ ଚିହ୍ନିପାରୁନୁ ? ସେ ଆଗ ବୁଢ଼ାଟେ ମୋ ମୁହଁ ଦିହ ଆଉଁସି ପକେଇଲ । କହିଲା, ‘ରୁ ପରା ତୋ ବୋଉଠୁ ଗୁରବସି ଯାଏ’ ଗାଈଥିଲୁରେ । କେଡ଼େ ବଡ଼ଟିଏ ହେଇଗଲୁଣି ମ ।’ ସେ ଏଣୁ ତେଣୁ ଅନେକ କଥା ଗପିଲା । ମୟୂରାଜ ଦୋ’ଡ଼ ପକ୍ଷ ବର ଦେଇଚି । ତା ବାଇଆ ପୁଅ ଅମର କାମ କରିବାକୁ ଇରାନ୍ ଯାଇଚି । ସେ ଏବେ ଏକୁଟିଆ । ଆଖିକୁ ଦିଶୁନ । ଗୁଲିବାକୁ ଗୋଡ଼ରେ, ମନରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।

ଅନେକ ସମୟ ଗପକରି ଯାରିବା ପରେ କହିଲା ‘ରୁ ପରା କ’ଣ ବଡ଼ ଗୁରୁଗଣେ କରୁରୁ ।’

“ନାହିଁମ ନାନା, ବଡ଼ ଗୁହଁ କି ସାନ ଗୁହଁ, ମହିମଣିଆ ।”

“କେତେ ପାଉରୁ ?”

“ପାଖା ପାଖି ଦି ହଜାରେ ଟଙ୍କା ।”

ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଟିକିଏ ଲାଗି ଆସିଲା । ଭୁନି ଭୁନି କହିଲା, “ରମୁରେ, କାହିଁକି ମାସଟା ଆସୁଚି । ମୋ ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଡରିଣ ଟଙ୍କା ପଠେଇରୁ । ହରିଷ ମାସଟା । ଆରବର୍ଷକୁ ଆଉ ତ ନଥିବ ।”

‘ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ପଠେଇବି’ କହିଦେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲି । ପରଦିନ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ ବାହାରିଲା ବେଳକୁ ମୋ ହାଁ ଚିଠିଟି ମାଛ ପାଇଁ ପଠେଇ ଦେଲା । ତା ପରଦିନ ଟୁରରେ ଗଲା । ହଁ ମ ଆଜି ଦବା, କାଲି ଦବା ହେଇ ହେଲାରେ ଆଉ ପଠେଇ ପାରିନଥିଲି । ଦି’ମାସ ପରେ ବାପା ଚିଠିରେ ଲେଖିଲେ, “ବାଉଁଶ ନାନାଟା କାଉଁର ଏକାଦଶୀରେ ଗଲା ।” ଭାବିଲି, ଆହା ନାନାକ ତରଣ୍ଡା ଟଙ୍କା ଦେଇ ପାରିଲାନି ।

ଏବେ ବି ରାସ୍ତାଘାଟରେ ମୋଟି ବୁଢ଼ାଟିଏ ଦେଖିଲେ ଦଶିଯାଏ ସେଇ ଆକୁଳ ବୁଢ଼ାର ମୁହଁ, ହଂସୁଳ ଚାଲି, ଆଉ ତାର ସେଇ ଅମୃତସ୍ୱର ହସ । ●

ପରକୀୟା

ଏମିତି କିଛି ବଡ଼ କଥା ନୁହଁ । ହେଲେ ତାଙ୍କୁ କହି ହୁଏନ । ହୁଏତ ସେ କ'ଣ ଭାବିବେ । ସନ୍ଦେହ କରିବେ । ମିସେସ୍ ଦାସ୍ କହିବେ କହିବେ ହେଇ କହିପାନ୍ତି ନାହିଁ ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ । ଅଥଚ ମନଟା ଗୋଲେଇ ଦାଣ୍ଡି ହୁଏ । କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । ବାବୁ ଅଫିସ୍ ଗଲପରେ ସେ ଦିନ ଗୋଟାକ ଏକୃଷ୍ଟିଆ । ମୁମୁଲ, ପୁସୁଲ ସ୍କୁଲକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଘରଟା ନିଛୁଟିଆ ଲାଗେ । କେତେ ସୁତରତା ପଡ଼ିବେ । କେତେ ଫିଲ୍ମ୍ ଫେସ୍ଟାବୁର ଚାଲିଗପ ପଡ଼ିବେ । ଘର ଭିତରଟା କେବଳ ଫ୍ରଜର ସିଂ-ସିଂ ଶବ୍ଦ । ଫ୍ୟାନରୁ ମଝିରେ ମଝିରେ ଝଟ୍ ଝଟ୍ ଶବ୍ଦ ବା ପାଣି ଟ୍ୟାପ୍‌ରୁ ଟୋପା ପଡ଼ିବାର ଶବ୍ଦ ଛଡ଼ା କିଛି ବି ନଥାଏ ଘର ଗୋଟାକରେ । ଦିନ ଗୋଟାକ ବୋରୁଡମ୍ । ସତେ କି ବନ୍ଦୀ । ଭାବ ଅଫିସ୍ ଆଉ ପିଲେ ସ୍କୁଲ ଯିବାପରେ ତାଙ୍କର କିଛିବ କାମ ନାହିଁ । ପୁଣି ଏ କଲେଜଟା ଏମିତି ଯେ ଖାଲି ଉନ୍-ତାନ୍ । ସ୍ଵାଁ ଲୋକ ଗୁଡ଼ାକ ଏଣୁ ତେଣୁ, ବାଜେକଥା ଗପନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜ ନିଜର ଘର ଭିତରେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ରହି କ'ଣ କରନ୍ତି କେଜାଣି । ଏଇ ସମୟଟା ଭୟଙ୍କର ସମୟ ମିସେସ୍ ଦାସଙ୍କ ପାଇଁ । ଠିକ୍ ଏମିତି ସମୟରେ ହିଁ ସେ ଲୋକଟାର ଚନ୍ଦ୍ରା କୋଉଠୁ କେଜାଣି ମାଡ଼ିଆସେ । ତା'ର କଥାହିଁ କେବଳ ମନେପଡ଼େ । ସ୍ଵାମୀ ଓ ପିଲାଙ୍କ କଥା ମନେ-ପଡ଼େନ । ଦହ ଝାଲେଇଯାଏ । ଏଇ ତୃଣସ୍ଵ ପୁରୁଷଟି କେମିତି ପୁରାକୁ ପାଇ ତାଙ୍କ ମନଭିତରକୁ ପଶିଆସେ ସେ ନିକାଲି ଦେଇପାରନ୍ତିନି ତାକୁ । ଅଥଚ ଭୁର ଲାଗେ । ବେଳେ ବେଳେ ସେ ଦୁହ୍ନରେ ପଡ଼ନ୍ତି ଏ ଲୋକଟିର କପା ଭାବିବାକୁ । ଅଥଚ ତାକୁ ନେଇ କେତେକଥା ଚନ୍ଦ୍ରା କରିବାକୁ ମନହୁଏ । ଭଲ ଲାଗେ ବି, ଏଟା ଏମିତି ଗୋଟେ କଥା ଯେ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ ସେଆରୁ କରିହୁଏ । ଏଟା ମିସେସ୍ ଦାସ୍‌ଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ନିଜସ୍ଵ ଆନନ୍ଦ ।

ବଜୟାବାବୁ ବୟସରେ ମିଷ୍ଟର ଦାସଙ୍କଠାରୁ ସାନ । କ'ଣ ଗୋଟେ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଫିଣ୍ଡିଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଦେଖିବାକୁ ସୁନ୍ଦର । ସେ କୌଣସି ଝିଅ ଟିକିଏ ଚାହୁଁବ । ଯୋଉଦିନ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରୋକ ଦେଇଥିଲେ ବଜୟା ବାବୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିସେସ୍ ଦାସ ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବ ପୁଣି ସେମିତି ଭାବିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଭାବ ହସିଦେଲେ । ମୋର ଦ'ଟା ଫିଲ୍‌ସ୍ଟଲ୍ ଗଲେଣି । ମୋର ଆଉ କୋଉ ସେ ଡର ଅଛି ।

ସେଦିନ ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମିସେସ୍ ଦାସଙ୍କ ଗୁଡିରୁ ଲୁଗା ଖସି ଯାଇଥିଲା ଅଜାଣତରେ (?) ଏବଂ ଝିଅମାଲ ପ୍ରକଟ କରିଥିଲା ଯେ, ସେ ଏବେ ବିଷୟରେ ସୁନ୍ଦର କୁହାଯିବେ । ଯଥେଷ୍ଟ ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ । ଯଥେଷ୍ଟ ସେକ୍ସି । ଏମିତି ହଠାତ୍, ପବନ ଟିକିଏ ବୋଲି ନଥାନ୍ତା, ଶାଢ଼ୀ ଖସିଯିବାଟାକୁ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ମାନେ କ'ଣ କହନ୍ତି କେଜାଣି ? ବିଶେଷକରି ବିବାହତା ସୁନ୍ଦରକର । ସେ ଯାହାହୁଏ ଆଉ କେହି ଦେଖିବା ଆଗରୁ ସେ ଲୁଗା ସଜାଡି ନେଇଥିଲେ । ଏବଂ ବେଶ୍ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ମହିଳା ଜଣେ ହେବେ ବୋଲି ମନେ ହେଇଥିଲେ ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ଶାଶୁ ବୁଢ଼ୀ ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜରିଥିଲେ । ଘରର ବୋହୂ । କାହାର ଗୁଲ ପଡିନଥିଲା । ସେ ବହୁ ଦିନୁ ମରିଗଲେଣି ।

ମିସେସ୍ ଦାସଙ୍କର ଏଇଟା ଗୋଟେ ଅଙ୍ଗ । ସେ ସୁନ୍ଦର । ଯେତେ ଲୋକ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ତାଙ୍କର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ଆକର୍ଷିତ ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ସେମିତି ମଧ୍ୟ ଘରେ । ଅନେକ ଆସନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳିଆ ଅର୍ଡିସ କାମ ବାହାନାରେ ହୁଏ ବା କଟିଫ୍ରିଜ୍‌କିଟ୍ ନାଁରେ ହୁଏ । ଆସି ଆସର ଜମେଇ ଦିଅନ୍ତି ଡ୍ରଇଂ ରୁମ୍‌ରେ । ଇଏତ ମେଲାରୀ ଲୋକ । ବୁ' ଆଉ ଗରମ୍ ପକେଡ଼ର ବୋଦ ହୁଏ । ବିଚରଟି ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଲୋଲୁପ ବୁଢ଼ାଣୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅଥାନ ଆନକୁ ଯେ... । ମିସେସ୍ ଦାସ ମଝିରେ ମଝିରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି ଆଲୋଚନାରେ । ଥରେ ଥରେ ହଠାତ୍ ଉଠି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଆଲୋଚନା-ରତଙ୍କର ମନ ମରିଯାଏ । ମିସେସ୍ ଦାସଙ୍କର ସାମାନ୍ୟତମ ମୁହଁ ମୋଡ଼ା, ଟିକିଏ ପହଁର ଆସୁଥିବା ଆଖି, ବାପଟ ଗାଲରେ ଦଉଁ-ହସର ଭଉଁଷ ପରିବେଶଟାକୁ କେମିତି ଗୋଟେ ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲ ମଲ୍ଲୀ ଫୁଲ କରିଦିଏ ।

ଶନିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାର ଆସର ଅଧିକ ରାତିଯାଏ ଚାଲେ । ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ପାମ୍‌ସ୍ ସାଙ୍ଗକୁ କିଛି ଚେନାଚୁର, ସିଝାଅଣ୍ଡା ଆଉ କଟା ପିଆଜ କାମରେ ଲାଗେ ।

ରାତିରେ ଖଟକୁ ଗଲବେଳକୁ କ୍ଳାନ୍ତ ଲାଗୁଥାଏ । ଅଥଚ ମିଷ୍ଟର ଦାସ କି ମିସେସ୍ ଦାସ୍ ଜମାରୁ ପିଅନ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନିଜଘରେ ଏ ସହରର ମହାମହା କର୍ମଗୁଣ୍ଠାଗଣଙ୍କୁ ଅଧା ବେହୋସ୍ ଅବସ୍ଥାରେ ଗାଡ଼ିଯାଏଁ ଧରାଧରକରି ନେବାବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଯେଉଁ ଦୟନୀୟତା ଝରେ ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗେ । ଇଏବି ତ ଗୋଟେ ପ୍ରକାର ଆନନ୍ଦ । ପରଦିନ ସକାଳୁ ମେକପ୍ ଛଡ଼େଇବାର୍ତ୍ତେ ପଟ୍ଟ ।

ଏସବୁ ଦାସ୍ ଦମ୍ପତିଙ୍କର ଜୀବନର ମାଟି ଗୋଟିଏ ଦିନ । ଆନନ୍ଦମୟ ଜୀବନ ପରି ମନେହୁଏ । ଖୁବ୍ ଗୋଟେ ହାଇ ସୋସାଇଟିର ମଣିଷ ପରି ଲାଗନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ତାଙ୍କର ଜୀବନ ସୁରେ ନଇଟିଏ । କୁଳ୍ଟୁ କୁଳ୍ଟୁ ନାଦରେ ବହୁତ ଦି'କୁଲ ଗାଲ । ସୁଖର ସଂସାରଟିଏ ମେଲି ହେଇ ଯାଇଛି ।

ମିଷ୍ଟର ଦାସ୍ ଏ କଲେଜକୁ ଆସିବା ଦିନଠୁ କେହି ଭରସି ଆସି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଦୂରରୁ ଥାଇ ଦେଖନ୍ତି । କେତେ ଗାଡ଼ି ମଟର ଆସେ । କେତେ ବାବୁ ଘଣ୍ଟା ଆସନ୍ତି । କଲେଜର ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲାମାନେ ଦୂରରୁ ଥାଇ ଭାବନ୍ତି ଏମାନେ ସବୁ ବଡ଼ଲୋକ । ଏମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ଲୋକ କୁହାଯାଏ । ସେମାନଙ୍କ ମା'ମାନେ ଅନେକ କଥା ଗପିଲେ ମଧ୍ୟ ମିସେସ୍ ଦାସ୍ ସହଜ ଥାଲାପ କଣିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିନଥିଲେ । ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କ ଡର ଯୋଗୁଁ । ଗୋଟେ ଜନ୍ମଫେରିଅଣ୍ଟି କମ୍ପିଲେକ୍ସ ଯୋଗୁଁ ।

ହେଲେ କାହାର କ'ଣ କେବେହେଲେ କିଛି ଗୋଟେ ଦରକାର ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇ ଧର, ଟିକିଏ ଆପଣଙ୍କ ଫୋନରୁ ଫୋନ କରିବି, ଟିକିଏ ଲୁଣ ଦବକି ମାଉସୀ, ଆପଣଙ୍କର ଜିଜ୍ଞାସୁଡ଼ାକି ଖୁବ୍ ଭଲ, ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଦେବେ କି ? ଏମିତି କିଛି ହେଲେ ପରୁରୁ ପରୁରୁ କେହି ଜଣେ ଗେଟ୍ କୋଲ୍ ପଣି ଯାଆନ୍ତି । ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ଡ୍ରାଇଁ ରୁମ୍ରେ ବସିପଡ଼ି ପରୁରନ୍ତି, ଆଜି କ'ଣ ଚିଆଣି କରିଥିଲି ? ବାବୁ ତମର ଭାରି ରାଗିପରି ଦିଶନ୍ତି । କଲେଜ ପିଲେ ଭାରି ଡିରନ୍ତି । ଏମିତି କିଛି ଗୋଟେ ଆରମ୍ଭ ତ ପୁଣି ହବା ଦରକାର । ଅଥଚ କେବେ କି ସେମିତି ହୁଏନା ।

ଦିନ ଗୋଟାକ, ବିଶେଷ କରି ଦି'ପହରୁ ବେଳଟା ନିହାତି ବୋର୍ ହେଇଯାଆନ୍ତି ସେ । କେବଳ ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି । ଦିନ ଗୋଟାକ ଡ୍ରାଇଁ ରୁମ୍ ସଜାନ୍ତି । ସବୁ ଘରୁ ଅଲଗା ଝାଡ଼ନ୍ତି । ଛ' ମାସର ପେଟରେ ହୋଇଥିବା ଚାକିରୀ

ମାଳତୀକୁ ସିଠି ତଳଟାରେ ଟିକିଏ ଶୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ କହୁ ନିଜେ ସବୁ କାମ କରି ଦିଅନ୍ତି । ମାଳତୀଟା ଦରବୁଜୀ ବେଳକୁ ପେଟରେ ହେଙ୍ଗର । ହଲୁ ହଲୁ ଗୁଲୁ ଗୁଲୁ ତା'ର ଢେଲ ଯାଉଛି । ସବୁକାମ ସାରିଦେଲେ ବି ସମୟ ବଳେ । ବୋର୍ ଲଗେ । କାହା ସାଙ୍ଗରେ ବସିପଡ଼ି ଟିକିଏ ଗପ କରିବାକୁ ମନହୁଏ । ମାଳତୀଟା ସାଙ୍ଗରେ ବା କଣଟେ ଗପିବେ ।

• ଏମିତି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦାସି ବିପନ୍ନ ସମୟରେ ବିଜୟ ପଣି ଆସନ୍ତି, ପରଦା ଟେକି, ଭାଉଜ ଥିଲୁ ? ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଧରୁ ପରୁ । ସତେ ଯେମିତି ଏହା ଝରବେଳେ କୋଉଠୁ ଘର ଭିତରକୁ ସୁଲୁକି ଆସେ ଥଣ୍ଡା ସୁଲୁ ସୁଲୁ ପବନ ଟିକିଏ । ମିସେସ୍ ଦାସକୁ ଭଲ ଲଗେ । ଦିହ ଭିତରଟା ଉଷୁମ ଉଷୁମ ଲଗେ । ଯେମିତି କୋଉ ପିଲାଦିନେ ଥରେ ଅଧେ ଲାଗିଥିଲା ଆଉ ମଝିରେ କେବେ ବି ଲାଗି ନଥିଲା ।

ବିଜୟ କେବଳ ଏମିତି ନିରୁଚିଆ, ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଲୋକ ନଥିବା ଝରବେଳେ ଆସନ୍ତି । ଆସୁ ଆସୁ ପାଣି ପିଇବାକୁ ମାଗନ୍ତି । ଅଥଚ ସେ କେବେହେଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା-ବେଳେ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଇଟା ତାଙ୍କର ଯେମିତି ଏକମାତ୍ର ସୁବିଧା ବେଳ । ଏଇ ଝରବେଳେ, ନିରୁଚିଆ ବେଳ, କେହି ନଥିବା ଘର, ସୁନ୍ଦରୀ ନାହିଁ ଏବଂ ପଣି ଆସିଥିବା ଛତାରେ ଅରାଏ ବାଲୁଥିବା ଚୂଡ଼ାୟୁ ପୁରୁଷ, ଏସବୁକୁ ନେଇ କ'ଣ ଟିକିଏ ଭାବି ବସିଲେ କେବଳ କଥା ସେକ୍ସ୍ ହିଁ ଆସିବ ମନକୁ । ପରିବେଶଟା ଭାଷଣ ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ହିଁ ହବ ।

ଅଥଚ ଯେମିତି କିଛି ଘଟେନା ଯେମିତି କଲ୍‌ଜନାରେ ଆସେ । ବିଜୟ କେବେହେଲେ ଆସି ନାହାନ୍ତି ସେ ମେକପ୍‌ରେ ଥିବାବେଳେ । ସବୁବେଳେ ସେ ଆସନ୍ତି ଝାଲନାଲ ବେଳେ, ଅଲଗା ମୁଣ୍ଡବାଲ ବେଳେ । ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଚେହେରା ଅଥଚ ତା'ର ଭିତରେ କେତେ ମୋହନେଲପଣିଆ ତାଙ୍କର । କହନ୍ତି, ‘ଭାଉଜ ତମେ ଏବେ କାହିଁକି ଶୁଖିଲ ଶୁଖିଲ ଦିଶୁଛି ।’

କେତେବେଳେ କ'ଣ ଟିକିଏ ଅଶ୍ରୁମିଳି ଭାବିଦେଲେ ମିସେସ୍ ଦାସ ଦୁଃଖ କରିନ୍ତି । ବିଚାରଟି ଆସୁଚନ୍ତି ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ନେଇ ଏମିତି ଯେମିତି କଥା ଭାବିବା ଭରିଛି ନୁହେଁ । ଆଗରୁ ଆସିଲେ ପାଞ୍ଚ/ଦଶ ମିନିଟ୍ ବସି ଯାଉଥିଲେ । ଏବେ ଅଧଘଣ୍ଟା/ଘଣ୍ଟା ବସି ଯାଆନ୍ତି । ହେଲେ ବଡ଼ ଗମ୍ଭୀର ଥାଆନ୍ତି । କେବଳ ଉପରକୁ ଗୁହଁ କ'ଣ କ'ଣ ଭାବୁଥାଆନ୍ତି । ଏକ ଲୟରେ । କ'ଣ ଯେ ଭାବନ୍ତି ଏତେ । ମିସେସ୍ ଦାସ କେବେ ବି ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ କହୁନି ତାଙ୍କର ସବୁବେଳେ ଆସିବା କଥା ।

ମୁମୁକ୍ତ ପୁମୁକ୍ତ ବି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ପରି ଲାଗେ । ଗୋଟେ ରାହାରେ
 ଗୋଟାପଣେ ଖୋଲି ହୋଇଯିବାକୁ ମନ ହୁଏ କାହା ଆଗରେ । କାହା ଆଗରେ
 ଆଉ, ସ୍ବାମୀଙ୍କ ଆଗରେ ମ । କେଡ଼େ ଭଲ ଲୋକଟିଏ ଇଏ ସତରେ । କେଡ଼େ
 ସରସ କରନ୍ତି । ରାତିରେ ଛୋଟ ପିଲଟିଏ ପରି କୋଳ ଭିତରେ ପଶିଯାଇ ଶୋଇ-
 ପଡ଼ି ଝୁଲୁଛୁଛୁ ହୁଏ । ଆଉ କହନ୍ତି, ତମେ ସୁନୀ ମୋ ବୋଉ ବୋଉ ପରି
 ଲାଗୁ । ମନ ହଉଛି ଛୋଟ ହେଇ ପୁଣି ମୁଁ ଶୁନ ପେଟ ଭିତରେ ପଶିଯାଆନ୍ତି ।
 ତମେ ମତେ ଆଉଥରେ ଜନ୍ମ କରନ୍ତି । ଏମିତିଆ ଲୋକ ସିଏ । ତାଙ୍କର ଆଗରେ
 ସବୁକଥା ଖୋଲିଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୋଇ ଯାଆନ୍ତି କି ରାତିଟେ । କହୁ ହୁଏନି ।
 କୋଉଠି ରୋଧ ହୋଇଯାଏ କଥା । ଏ ପୁଣି ହଉ ବା ଦୁଃଖ ହଉ ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି-
 ଗତ । ଏ ଅନୁଭବଟି ସେ କାହାକୁ କହବେ ନାହିଁ । ଲୁଚେଇ ରହିବେ ।

ମୁଣ୍ଡରେ କେତୋଟି ବାଳ ପାଟଗଲା ବେଳକୁ ଏମିତି ଗୋଟେ କୁଆଁରୀ
 କୁଆଁରୀ, ଡର ଡର ଅଥର ସର୍ ସର୍ ପୁଣ ପୁଣ ଭାବଟିଏ କୋଉଠୁ ଆସିଗଲା ?
 ଏ ବହୁସ କ'ଣ ସେଥିପାଇଁ । ବଡ଼ ଲଜ କଥା ।

ବିଜୟ ଅବାବେଳେ ଗମ୍ ଗମ୍ ଲାଗେ । କିଏ ଯଦି, ସ୍ବା'ଙ୍କର ମଝିରେ
 ମଝିରେ ଆସୁଥିବା ମଉସା, ଜଳ ଭଦର ରେଗରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ଆକାନ୍ତ,
 ହୋଇଥିବା ପିଉସୀ, ମାଜକନାଟେ ହେଇ ଅର୍ଦ୍ଧମ ଡାଉଥିବା ଅଣସ୍ତ୍ରୀ ବର୍ଷର
 ଜେଠେଇ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି ଆଉ ପରୁରନ୍ତି, 'ବିନା ଅର୍ଦ୍ଧ ଯାଇଛି କି ? ଆଉ
 ଏଇ ବାବୁ ଜଣକ କିଏ ?' ସେ ଥ'ଥ ମ'ମ ହେଇଯିବେ । ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ।
 ସେମାନେ ପୁରୁଣାକାଳିଆ ଲୋକ ହେଲେ ବି ଲକ୍ଷଣରୁ ବାରିନେବେ ଗତ । ଅନ୍ଧାଳ
 ଜଣେ ଜଣେ ।

ଏମିତି ଡରଟିଏ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆସେ । ଦୁହାଁ ଉପୁଜେ । ଭାବନା ଆସେ ।
 ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ । ଅବାଟରେ ଚାଲିଯାଇ, ଅରମା ଆଡ଼େ ମାଡ଼ିଯାଇ ଧରା ପଡ଼ିଯିବାର
 ଭୟ ବେଶୀ ଆଉ ସେଥିପାଇଁ, ମୋର ସିଆଡ଼େ କିଏ ଯାଉଛି ମ । ମୁଁ କ'ଣ ଝରପ
 ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟେ, ନା ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି ବେଶୀ । କୋଉପଟ ଭୁଣା କୋଉପଟ
 ଅଧିକ ରୁହି ହୁଏନି । କୋଉଥିପାଇଁ ସିନ୍ଦୂର ଟୋପା ଏଡ଼େ ଜଳ ଜଳ । କେମିତି
 ଗୋଟେ ବିମର୍ଷ ଲାଗେ ।

ଗାଧୋଇ ପାଧୋଇ ମୁଣ୍ଡ ଧୋଇ ମନ୍ଦିର ଗଲବେଳେ, ରଞ୍ଜି ରଞ୍ଜି ସଞ୍ଜରେ
 ବେକ ଚାରିପଟେ ଲୁଗା ଚୁଡ଼େଇ ଶୁଭ ମନାସିଲା ବେଳେ ଚଉପା ମୁଲେ, ନିଜକୁ

ନିଜେ ମିଶ୍ରେଇ ପରି ଲାଗେ । ଭିତରେ ଗୋଟେ ବାହାରେ ଗୋଟେ । ଏ ଅକାଶ,
ଏ ପୃଥିବୀ, ଏ ଜୀବନ, ଏ ମନ ସବୁ ଧୂସର ଧୂସର ମନେହୁଏ । ସବୁ ଯେମିତି
ପ୍ରବନ୍ଧନା ? ମିଛ । ସ୍ବାମୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତି ନାହିଁ । ଯେମିତି ଯିଏ ଯୁଆଡ଼େ ଯେତେ-
ବେଳେ ଡାକିଲେ ସେ ଚାଲିଯିବେ । ଗୋଟେ ଅର୍ତ୍ତଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାରିକିନା । ମେକପ୍
କରା, ରାତି ଅଧରେ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଠିଆ ମାରିକିନା । ପ୍ରଫେସନାଲ । ଅଥଚ ସେ
ଏମିତି ନୁହନ୍ତି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ବାହାଘରଠୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟେ ସ୍ନେହ ଆଦରର
ବୋହୂଟିଏ/ସ୍ବାସ୍ତିଏ/ମମିଟିଏ ହେଇପାରିବନ୍ତି । ଆଜି କୋଉ ଦମକାଣି ପବନରେ
ମନ ଚହଲିଯାଇଛି !

ହୁଏତ ସବୁ ନାଶ ମନରେ ବାଟ ହୁଡ଼ିବାର, ଅରମା ମାଡ଼ିବାର, ରକ୍ତାକ୍ତ
ହୃଦୟ ଛୋଟିଆ ଛଜ୍ଜାଟିଏକୁ ଗୋପନରେ ଶୁଆଇ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ସୁନ୍ଦର, ବଳିଷ୍ଠ
ଲୋକଟିଏ ମିଳିଲେ ଉଠିପଡ଼େ । ବଡ଼ ଅଥୟ ଲାଗେ । କିନ୍ତୁ ଏ ବୟସରେ, ଅନ୍ଧା
ମୋଟା ହବା ପରେ, ଆଖିତଳ କଳାହବା ପରେ, ଏମିତି ହବ ବୋଲି କିଏ
ଜାଣିଥିଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ, ଏଠି ପାପ ପୁଣ୍ୟର କଥା ଉଠୁଛି କି ?

ଇଏ କ'ଣ ରାସ୍ତାରେ କୋଉ ଝିଅକୁ ଚାହିଁ ନଥିବେ ? ରାତି କରୁନଥିଲେ ବି
ରାତି କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଆସୁ ନଥିବ କି ? କଲ୍ଲନାରେ, ଭାବନରେ କିଛି କିଛି ଅନା-
ବନା, ମଲ୍ଲିମଲିଆ, ରୁଗୁରୁଗୁ ପୋଡ଼ୁଥିବା ପରି କଥା ଆସୁ ନଥିବ ବୋଲି ସେ ହଲପ୍
କରି କହୁ ପାରିବେ ? ତା'ହେଲେ ମୁଁ ଯଦି ଟିକିଏ କ'ଣ ଭାବିଦେଲି, ତ୍ରୁଇଂ ରୁମ୍‌ରେ
ଗୋଡ଼ରୁ ଆଶୁ ଯାଏଁ ଲୁଗା ଟେକି ହେଇଗଲା, କୋଉଠି କ'ଣ ଟିକେ ଦିଶିଗଲା,
ଏବଂ ବିଜୟ ଚାହିଁହେଲେ, କ'ଣଟା ଭାସିଗଲା ? ଏଥିରେ କ'ଣ ସଂଖ୍ୟା ନଷ୍ଟ ହେଇ-
ଗଲା ? ତମେ ଯଦି ଏମିତି କଥା କଥାକୁ ଧରିବସିବ ଚଳିବକି । ମାଈନର କଥାକୁ
ଛାଡ଼ିଦେନା ।

ଏଠି ପାପ ପୁଣ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ । ପାପ ବଦଲେ ପୁଣ୍ୟ ବଦଲେ । ସମୟକୁ
ସମୟ, ସହରକୁ ସହର । ସେସବୁ ବୁଢ଼ାଲିଆ କଥା । କିଏ ପଚାରେ । ତାଙ୍କୁ କିଏ
କହୁଛି, ଦୁନଗୋଟାକ ଅଫିସରେ ରହିବାକୁ । ତାଙ୍କର ବୁଝିବା ଉଚିତ୍ତ ଯେ, ମୁଁ
ଗୋଟେ ନାଶ, ମୋର କି ପୁଣି ଗୋଟେ ଇଚ୍ଛା ଅଛି ? ମୁଣ୍ଡରେ କେତେଟା ବାଲ ଧଳା
ହେଇଗଲା ବୋଲି ମନଟା କ'ଣ ଧଳା ହେଇଗଲା ?

କଞ୍ଚାହୁଏ ହଠାତ୍ ଦି'ଦିନ ଘରୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି କୁଆଡ଼େ । ସବୁଆଡ଼େ
 ଖୋଜାଖୋଜି ଚାଲନ୍ତି । ପିଲେ କାନ୍ଦନ୍ତେ । ଇଏ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତେ । ପୋଲିସ୍‌ରେ
 ଝବର ଦିଅନ୍ତେ । ଦି'ଦିନ ପରେ ଝରବେଲେ ରୁମାଲରେ ମୁହଁ ପୋଛି ପୋଛି ମୁଁ
 ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ସେ ଦୁଇଟି ଅନୁପସ୍ଥିତିର ଦିନ ବସ୍ତ୍ରରେ କାହାକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ ।
 ଯିଏ ପଚାରିଲେ କେବଳ ମୁର୍ ମୁର୍ ହୁଏନ୍ତି । ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହେଲ ରହି-
 ଯାଆନ୍ତି । ସେ ଦୁଇଟି ଦିନ ।

ବଳିୟୁକ ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିଗଲେ କେମିତି ହୁଏନା । ଇସ୍ । ଦି'ଟା ପିଲର
 ମା' ମୁଁ । କି କଥା ସବୁ ମନକୁ ଆସୁଛି । ଏବେ କାହିଁକି ଏଡ଼େ ସବୁ ବାଜେ ଚିନ୍ତା
 ଆସୁଛି ? ସେ ହେଲେ କିଛିଦିନ ଭୁଟି ନିଅନ୍ତେ । ଆମେ କୁଆଡ଼େ ଟିକିଏ ଚାଲି
 ଯାଆନ୍ତୁ । ମନ ଭଲ ଲାଗନ୍ତା ।

କୁଆଟିଏ କା କା କରି ଉଡ଼ିଗଲା । ଆରେ କୁଆ, ଏଡ଼େ ଭରବଗିଆ କଥା ?

ମୁଣ୍ଡିବାଲାଟିଏ ମୁଣ୍ଡି ମୁଣ୍ଡି ଡାକି ଯାଉଛି । କି ବାଜେ ମୁହଁ ଲୋକଟାର ।
 ଗୁଣ୍ ଉଠି । ଏମିତି ମୁହଁଟେ କୋଉଠି ଦେଖିଲ ଦେଖିଲ ପରି ଲାଗୁଛି । ମନେ
 ଗ୍ରହଣ । ଆରେ ହଁ, ଅନିମେଶ ବୋଲି ପିଲାଟେ ପଢୁଥିଲା ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ । ତାଙ୍କୁ
 ନେଇ କବିତା ଲେଖୁଥିଲା । କୋଉଠି ଏବେ ସିଏ କେଜାଣି । କ'ଣ କରୁଛି ।
 ମୁଣ୍ଡିବାଲା ପାତ ଯିବଣି । ଯେତେ ତନଟା ପିଲା ହେବେଣି । ଆଉ କବିତା
 ଲେଖୁ ନଥିବ ।

ମୁଣ୍ଡିବାଲା ଚାଲିଗଲାଣି । ଆହା ଚାଲିଯାଉଛି । ବଡ଼ ଗଣିବ ହୋଇ ଯାଇଛି ।
 କେତେ ବା ମୁଣ୍ଡି ବକୁଥିବ । ଆଜିକାଲି ଅନିମେଶ କ'ଣ ଠିକ୍ ସ୍ଥାନ ପରି ଦିଶୁ-
 ଥିବ ! ବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ଥିବ । ଯାହାହଉ ଦୁଃଖରେ ଥିବ ।

ଏ ମୁଣ୍ଡିବାଲା, ତମ ମୁଣ୍ଡି ଭଲ ତ ? ଦି'ଟଙ୍କାର ଦେଇଯାଅ ।

ବଳିୟୁ କିଏ ଯେ, ତାଙ୍କ କଥା ଭାବିବ ? ଜମାରୁ ଭାବିବନି । କୋଉ
 ମଣିଷଟେ କି । ନ ଆସିଲେ ନ ଆସନ୍ତୁ । ମୋର କିଣଟେ ଭାସି ଯାଉଛି । ଏଥର
 ଆସିଲେ ଜମାରୁ କଥା କହୁବନି । ରାଗୁ ରାଗୁ ସତରେ ଯଦି ରାଗି ଥାଉବନି । ମୋ
 ମୁହଁରୁ ଯଦି ହଠାତ୍ ହସଟିକିଏ ବାହାରି ପଡ଼େ କ'ଣ ହବ ? ସେ ବି ହସିଦେବେ ।

ପାଖରେ ବସିପଡ଼ନ୍ତି । ଏଣୁ କେଣୁ ଗପିବୁ । ଇଶ୍ଵରନାମ୍ନାଲ ପଲଟିକ୍ସଠୁ ଆରମ୍ଭ
କରି ଧର୍ମାବରମ ଶାନ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ହେଲେ ଟିକିଏ ସଞ୍ଜିତ ହେବ । ଦେହରୁ ଶାନ୍ତି
ଯେମିତି ନଷ୍ଟସେ ।

ଭ୍ରାତୃ ରୁମ୍‌ରେ ଶଶୁରଙ୍କ ଫଟୋ । ସତେ ଯେମିତି ଗୁଞ୍ଜିଛନ୍ତି, ଓଗାଳୁଛନ୍ତି,
ଆକଟ୍ କରୁଛନ୍ତି । ବୁଢ଼ାଙ୍କର ଫଟୋଟା କଣ ସେଠି ନ ରହିଲେ ହୁଁନାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ
ପରସ୍ପରକୁ ଲାଏ କି'ଣ ଆପଣଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ଫଟୋ ? ସେଠୁ ଆମବାବୁ ଆରମ୍ଭ କରୁବେ,
ଆଜ୍ଞା ହୁଁ । ସେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ମଣିଷ ଥିଲେ । କି'ଣ ଗୁଞ୍ଜିଲେ ଭାତ ଖାଉଥିଲେ ।
ଗୋଟେ ପାତଲ ପଣସ ଖାଇଦେଇ ରାଜା ରାଜ୍ୟବର୍ଦ୍ଧନ ହିଁଙ୍କଠୁ ଦିଏକର ଅଭିଳାଷ
ଜମି ପାଇଥିଲେ । ସବୁ ବାଜେ କଥା । କିଏ ପରୁରେ ହୋ ତମ ବାପାଙ୍କୁ ।

ମୁଢ଼ିବାଲାଟା ଆସି ମୁଢ଼ିବସ୍ତା ରଖୁଛି । ଅନମେଶ ପରି ଦିଶୁଛି । ଅନମେଶକୁ
ବାହା ହେଉଥିଲେ ସେମିତି କିଛି ଖରାପ ହେଇ ନଥାନ୍ତା । ଗୁଡ଼ି ସେକଥା । ମୁଢ଼ି-
ବାଲାଟା ଆସିଗଲାଣି । ମୁଢ଼ି କିଣ୍ଡ କିଣ୍ଡ, 'କ'ଣ ଅନମେଶ ଲେଖା-ଲେଖି ଗୁଡ଼ିଦେଲେ ?
ତମେ ଶେଷରେ ମୁଢ଼ି ବିକଲ । ହୁଁମ ଯାହାର ଯାହା ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି ନା ?' ସେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଇ ବଲ ବଲ କରି ଗୁଞ୍ଜିଲା ।

ଯଦି ସେ ମୁଢ଼ିବାଲାଟା ମୁଢ଼ିବାଲା ନହେଇ ଅନମେଶ ହେଇଥାଆନ୍ତା । ସତକୁ
ସତ୍ତା । ଘର ଭିତରକୁ ପଶନ୍ତା । ଦୁଆର ଦେଇ ଦିଅନ୍ତା ? ଏଠାକୁ ସେଠା କରି,
ବାର ପ୍ରକାର କରି ଖୁସି ହୁଅନ୍ତା । ସେ କ'ଣ ବିନା ଲୁଗାରେ ଏଙ୍କରି ପରି ଦିଶନ୍ତା ?
ଲାଏ ତ ଏମିତି ଲୋକ ଯେ, ରାତିରେ ଜମାରୁ ଦିହରେ ଲୁଗା ରହେନା । ପିଲୁଗୁଡ଼ାକ
ବଡ଼ ହେଲେଣି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସବୁ ଜାଣିଲେଣି । ଘାଙ୍ଗର କ'ଣ ସେ ଡର ଅଛି ।
ନିଦ୍ରା ବାଉଳିରେ ଝୁଁ ଯାଁ ହେବେ । ହାତ ପକେଇବେ । ଥରେ, ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ,
ଘରେ ରହୁଡ଼ା ବର୍ଷ, ଆରମ୍ଭାଇର ଗାଣ୍ଡୁ ଆଉ ଏମିତି ଜାକପକେଇ ବାଉଁଶ ବୁଢ଼ା
ପାଖରେ ଯିଁ ଯିଁ ହେଉଥିଲା ଆଉ ପାହାଡ଼ ଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ଡାକିଥିଲା ଯେ, ସେ ଡାକ
କେମିତି ବଜାଗ ବଜାଗ ଲାଗିଥିଲା । ଘରକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲା । ଯଦି ଯାଇଥାନ୍ତା
ସେଦିନ, କ'ଣ କରୁଥାନ୍ତା !

ଶୁଣ ଅନମେଶ ତମେ ଏଥର ଚାଲିଯାଅ । କାହାକୁ ଏକଥା କହିବନି ।
ମୁଢ଼ିବାଲାଟା ପାଣି ଗିଳିଥାଏ ମାଗୁଛି ।

ଇଏ ଯଦି ଠିକ୍ ଏଇ ସମୟରେ ଆସନ୍ତେ କ'ଣ ହୁନ୍ତା ? ଏ ମୁଢ଼ିବାଲାଟା
କ'ଣ ମନ୍ତ୍ର ଜାଣିଥାଆନ୍ତା । ହଠାତ୍ ବୁଢ଼ିଆଣୀଟିଏ ହେଇ ଘର କୋଣରେ ଜାଲ ବୁଣି
ବସନ୍ତା । ଇଏ ଜମାରୁ ଜାଣିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଏମିତି ଅନମେଶ ମୁଢ଼ିବାଲା ହେଇ,
ସେଠୁ ଗୁଣି ବୁଢ଼ିଆଣୀ ହେଇ ଝୁଲୁଥିବା ବେଳେ ଇଏ ପଶିଆସନ୍ତେ । ‘ହାଏ ମାଝି
ତାରୁଲ୍’ କହି ଗୋଲ କରନ୍ତେ । ବିଚର ଅନମେଶ କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତା ବୁଢ଼ିଆଣୀ ହେଇ ।

କି ବାଜେ ଚନ୍ତା ଆସୁଛି ମନକୁ । ଇମା, ମୋ ପେଟରେ କେତେ ଝାଲ ।
ମୋ ପେଟ ଦିହ ମୁଣ୍ଡ ସତରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଅଛୁମ । ମିତେ ଲେଉ ହଉଛି ।

ଭୁଇଁ ରୁମ୍‌ରୁ ମୃତ ଶଶୁରଙ୍କ ଫଟୋ ବାହାର କରିବାକୁ ହବ । ମଲା ପରେ ବି
ଏତେ ଦମ୍ଭ ବୁଢ଼ାର !

ଦିଅ ମା, ଟଙ୍କାଟା ଦେଇଦିଅ । ମୁଁ ଯାଏ । ମୁଢ଼ିବାଲା ମାଗୁଛି । ଆରେ
ସତେଜ ମୁଢ଼ିବାଲା ପଇସା ନେଇନି । ପଇସା ନେଇ ମୁଢ଼ିବାଲା ଚାଲିଗଲା ।

ଘର ଶୁନ୍ ଶାନ୍ । ସତରେ ବିକୟ ଆସନ୍ତେ ହେଲେ । ଜୋତା ପିନ୍ଧି ଡ୍ରାଇଁ
ରୁମ୍‌ରେ ପଶନ୍ତେ ଦାମି କାର୍ପେଟକୁ କେଆର ନକରି । ମୋ ପିଲେ ତ ବାହାରେ
ଜୋତା ରଖନ୍ତି । ତମେ ଏମିତି କେତେ ନିଜର ଯେ ଜୋତା ପିନ୍ଧି ଆସୁଛ । ଅଥଚ
ସେ ସେମିତି ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ହଲୁଉଥାନ୍ତେ ଏବଂ କହନ୍ତେ, ‘ସତରେ ତମେ
ବହୁତ୍ ଝଡ଼ିଗଲଣି ।’

ମୁମୁଲ୍ ପୁସୁଲ ଆସିଯିବେ । ପାଟି କରିବେ । ହୋ ହୋ ହେବେ ।
ଖାଇଦେଇ ପୁଣି ଚାଲିଯିବେ ଖେଳିବାକୁ । ଯାଏଁ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ କ’ଣ ଟିକିଏ କରେ ।
ବୋଷେଇ ଘରକୁ ଉଠିଗଲେ ମିସେସ୍ ଦାସ୍ ।

କୁଆଟାଏ ଫୋନ୍ ଖୁଣ୍ଟରେ ବସି ରହୁଛି, ରହୁଛି । ଆଗରୁ, ପିଲାଦିନେ
କୁଆ ରାବିଲେ କିଏ ଆସିବ ବୋଲି ଚାହିଁ ରହି ଚାନ୍ତି ବସିଥିଲେ ସେ । ସେତେବେଳେ
ଗଲି ମୁଣ୍ଡରୁ କିଏ ଗୋଟେ ଟୋକା ଆସୁଥିଲା ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିବାକୁ । କହୁଥିଲା,
“ମୁଁ ତତେ ବାହାହେବି ।” ସେ ପିଲାଘର ବାଡ଼ିରେ କେତେ ଅନବରାଜିତା ଫୁଟୁଥିଲା ।
ଭୋରରୁ ସତରେ କେତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥିଲା ।

ଫ୍ୟାନଟ୍ସ ଘିର୍ ଘିର୍ ଘୁରୁଛି । ଘୁରୁଥାରେ ଘୁରୁଥା । ଶୀର ଉତୁର ଯାଉଛି
ଚୁଲିକ ଉତୁର ଯାଉଛି । ଉତୁର ଯାଉଛି ।

ଦାଣ୍ଡ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଆସିଲେ ମିସେସ୍ ଦାସ । କିଏ ଲୋକଟେ ଗସ୍ତାରୁ
ରୁହୁଁଛି । ସେ କ'ଣ ଭାବୁଥିବ । ମୁଁ କ'ଣ ତାର ହସାବରେ କୋଉଜଣେ ପିଲାସାଁ ଝିଅ
ଉଠିଣୀ ପରି ଲାଗୁଥିବ ? ନା, ମୁଁ ତାର ଏକଦା ପ୍ରେମିକର ବାହାହେଇ ପାରୁନଥିବା
ବଡ଼ାଉଠିଣୀପରି ଦିଶୁଥିବ ? ନା, ମୁଁ କ'ଣ ତାକୁ ତାର ପ୍ରେମିକା ପରି ଲାଗୁଥିବ
ଆଉ ସେ ତାର ପ୍ରେମିକାର ଦଶ ବର୍ଷ ଆଗର ପାଦର ପାଉଁଶ, ଓଠର ସଫୁଁ ସରୁ
ଗାର, ଆଖିର ରଙ୍ଗ, କେଶର ଭରଜ ମନେ ପକେଇଥିବ ? କବିଟିଏ ହେଇଯାଉଥିବ
ମନେ ମନେ ? ନାହିଁ ମ, ସେ ତାର ଚାଲିଗଲାଣି । ହୁଏତ ପଢୁଥିବ 'କୁକୁର ପ୍ରତି
ସାବଧାନ' । ଲେଖାଅଛି ଗେଟ୍ରେ । ହୁଏତ ଭାବୁଥିବ ଏ ଘରଟା ଗୋଟେ
ଲୁହୁଆର । ହୁଏତ ଭାବୁଥିବ ଏମିତି ଘର ଶେଷରେ ଦିନଟିଏ ରହନ୍ତିକି । ଏମାନେ
ସବୁ ଧନୀଲୋକ । କେଡ଼େ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି ।

ହୁଁ, ସୁଖ । ସୁଖ କ'ଣ ଏଇଆ ? ଗୋଟେ ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ଝାଲି ସର୍
ସର୍ ହବା, ପିଲା କରି ପାଳିବା । ଗାଈ, ଛେଳି କୁକୁର, ବିରଡ଼ିଙ୍କ ପରି ସେମାନଙ୍କୁ
ଗେଲ କରିବା । କି ବାଜେ ଜୀବନ । ସେଇ ଲୋକର ଝାଲୁଆ ଦିହ ରୁଣିପଟେ
ହାତ ଗୁଡ଼ାଅ । ନହେଲେ ତାଙ୍କର ନିଦ ହୁଏନି । ତାଙ୍କର ଝାଲୁଆ ଗଞ୍ଜି, ଝାଲୁଆ
ମୋଜା, ଝାଲୁଆ ଚଢ଼ି ଆଦି ସଫାକର । ସିଗାରେଟ୍ ଧୂଆଁରେ ସିଝି ଯାଇଥିବା
ବିକୃତ କଳା ଓଠ ଦଇଟାର ଦିହଗୋଟାକରେ ଅତ୍ୟାଚାର, ଅଲର ବଲରକୁ ମନା
କରନା ଟକିଛି କିଛି ଯସ୍ତଣା ମିଶା ସୁଖପାଅ । ଖୁସି ହୁଅ । ଆହା ଏ ଜୀବନ କେଡ଼େ
ଚମକାର !

ଏତିକିହେଲେ ବିଜୟ ଟିକିଏ ଆସନ୍ତେ ନାହିଁ ମୁଁ କ'ଣ ତାଙ୍କର ଟିକିଏ,
ହେଲେ ମନେପଡ଼ୁନି ? ଟିକିଏ ଏଠିକି ଆସିବାକୁ ତାଙ୍କର ମନ ହଉନି ?

ଖୁଁ ଖୁଁ କିଏ ଜଣେ କାଶୁଚନ୍ତି । ଶାଶୁଙ୍କର କାଶ ପରି ଶୁଭୁଛି । ଶାଶୁଜ
ମଲେଣି କୌଣସିକାଳୁ । ତଥାପି କୋଉଠି ରୁହୁଥିଲା ପରି ଲାଗେ । ଏମିତି
କେତେବେଳେ କେତେବେଳେ ସେ କାଶି ଦେଲା ପରି ଲାଗେ । ଏମିତି ଲାଗେ
ଯେମିତି ଏଇଠି କୋଉଠି ଅଛନ୍ତି । ନିରେଙ୍ଗୁଚନ୍ତି, ପରେଙ୍ଗୁଚନ୍ତି । କହୁଚନ୍ତି, ବୋହୂ
ଇଏ କ'ଣ କରୁଛୁ ? ଶଶୁର ଶାଶୁଙ୍କ ପରି ପୁରୁଣା କାଳିଆ ଲୋକମାନେ କାହିଁକି ସେ

ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି କେଜାଣି । ଖାଲି ଆକଟ କରିବାକୁ, ଦୋଷ ବୁଝିବାକୁ କୋଉଠି
ସେମିତି ଉଣି ରହନ୍ତି ।

ଏବେ କାହିଁକି ସେମାନେ ବେଶୀ ଆକଟନ୍ତି, ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ
ମନେପଡ଼ିଲେ କେମିତି କେମିତି ଲାଗେ । କୋଉଠି କ'ଣ ଭୁଲ କରି ପକେଇଥିବା
ପରି ମନେହୁଏ । ଆଉ କେଇଦିନ ସେମାନେ ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି ନା ।

ଭ୍ରୂରୁମ୍ କାହାରୁ ଶଶିରଙ୍କ ଫଟୋଟିକି କାନ୍ଦିଦେଇ ଥିବ । ହେଲେ
ଶାଶିଙ୍କର ଖୁଁ ଖୁଁ କାଣଟିକୁ କୋଉଠୁ ପାଇ ଲିଭେଇ ଦେଇଥିବ ? କୋଉଠୁ ଆସେ
ସେଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟବଦ୍ଧ ଶବ୍ଦଟି ? ଖରାବେଲେ, ଘରେ ଏକୁଟିଆ ଥିବାବେଳେ, କାହିଁକି
ସବୁ ସ୍ବେପ କଥା ମନକୁ ଆସେ ଆଉ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳକୁ କାଣ ଶବ୍ଦଟିଏ ଖୁଁ ଖୁଁ
ହୋଇଯାଏ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲଣି । ଏଯାଏଁ ସେ ଫେରି ନାହାନ୍ତି ।

କ'ଣ ଇଏର ଟିକିଏ ଆଗରୁ ଅସି ପାରନ୍ତେନି ? କ'ଣ ଏତେ ଅର୍ଘ୍ୟ
କାମ ଯେ । ସମସ୍ତେ ଅର୍ଘ୍ୟରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି ନା ଇଏ ଏକୁଟିଆ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ
କ'ଣ ଅର୍ଘ୍ୟ ? ଅର୍ଘ୍ୟରେ ବିଶେଷ କେହି ନଥିବେ । ଗୋଟେ ଅଧେ ଲୁଇଟ୍
ଜଳୁଥିବ । ଜଣେ ଅଧେ କିଏ ଟଙ୍କା ରୁ ଟାଙ୍କର ଦେଇଥିବେ । ବୁଢ଼ା ପିଅନଟା ଦିନକର
କାନ୍ତିରେ ଭୁଲୋଇଥିବ । ଏଇ ସମୟରେ କ'ଣ ସେଇ ମିସ ସାନ୍ୟାଲ୍ ବୋଲି
ଶ୍ୟାମଲ ଅଥର ସୁନ୍ଦର ହିଅଟି, ସ୍ବାଙ୍କର ଷ୍ଟେନୋ ମ, ଥିବ ଆଉ ଇଏ କ'ଣ
ତାକୋଇଛି ଡିକ୍ଟେଶନ ଦେଇଥିବେ ? କେମିତି ଅବଶ ଅବଶ ଲାଗୁଛି । ମୁଣ୍ଡରେ
ଦୁଇଟି ବାଲ ଧଳା ହୋଇଗଲେ କ'ଣ ସବୁ ସରିଗଲା ?

ମିସ୍ ସାନ୍ୟାଲ୍‌ଟା ବାଜେ ହିଅଟେ । ଘରେ କେବଳ ମା' । ସେ ତ
ବୁଢ଼ାଲେକ । ତାଙ୍କୁ କିଏ ପରରେ । ହିଅ ଇଆଡ଼େ ବୁଲୁଛି । ଆଉ ସ୍ବାଙ୍କର ପୁଣି
ମିସ୍ ସାନ୍ୟାଲ୍ ପାଇଁ ପ୍ରେଜ୍ କ'ଣ କମ୍ । ଅନେକ୍ସ, ପିନ୍‌ସିପୁର, ଗୁଡ଼ି ନେକରଡ଼
ଆଦୁର ଆଦୁର ଅନେକ କହୁ । ଗୋଟେ ହିଅକୁ ଏତେ ପ୍ରେଜ୍ କ'ଣ ? ନ'ଶଟା
କାଠି ଅଛି ଯେ ଏତେ ଇଏ ମ ?

ହେନା ଫୁଲର ବାସ୍ନା । ରଞ୍ଜି ରଞ୍ଜି ସଞ୍ଜି ନ କୋଉଠୁ ଆସୁଛି ଏ ଚନ୍ଦ୍ରଟ
ବାସ୍ନା । ଏଇଠି କାହା ବାଡ଼ିରେ ଥିବ । ଅନେକ ଦିନ ଆଗେ ହେନା ଫୁଲର ବାସ୍ନା
କେମିତି କରିଦେଇଥିଲା ଦହମନ । ଏତେ ଫୁଲ ଥିଲା, ଏତେ ବାସ ଅଛି, ଏଇ

ହେନା ଫୁଲଟାର କଥା ? କାହିଁକିନା ପିଲାଦିନେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିବା,
ବାହାହବାର ଅର୍ଥ ନକାଣି ବାହାହବ ବୋଲି କହୁଥିବା ପିଲାଟି ଏମିତି ଏକ ସଞ୍ଜରେ
ହେନାଫୁଲ ପେନ୍ଥାଟିଏ ଆଣି, ଲଜରେ ନ ଦେଇପାରି, ହୁଏତ ଡରରେ, ଚାଲିଯାଇ-
ଥିଲା । ଆଉ ଅକସ୍ମାତ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡର ହେନାଫୁଲ ଲଟାଟା ମରିଯାଇଥିଲା ।

କୋଉଠୁ ଆସୁଛି ଏହି ହେନାଫୁଲର ବାସ୍ନା ?

:ଆଜ୍ଞା ରଘୁନାଥ, ଏଇଠି କୋଉଠି ହେନାଫୁଲ ଫୁଟୁଛି କି ?

ନାହିଁ ମାଁ, ଏଠି ହେନାଫୁଲ କେଉଁଠୁ ଆସିବ ? ଇଏ ପରା ସହର ।
ପୁଣି । ରାଜଧାନୀ । ତାହେଲେ କୋଉଠୁ ଆସୁଛି ହେନାଫୁଲର ବାସ୍ନା ।

ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଆଗେ ସବୁବେଳେ ଶାଶୁ ଯୋଉଠି ବସୁଥିଲେ ସେଇ ପିଣ୍ଡିଟା
ଦିଶୁଛି । ଯୋଉ କାନ୍ଥରେ ଅଉଳୁଥିଲେ ସେଠି ପିଠି ପସା ଚନ୍ଦ୍ର ଅଛୁ । ସେଇଠି ବୁଢ଼ୀ
ବସୁଥିଲେ ଦିନ ଗୋଟାକ । କ'ଣ ସବୁ ଗାରୁଡୁ ମାରୁଡୁ ହେଉଥିଲେ ମନକୁ ମନ ।
ଦ୍ଵାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କୁଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବାହାରକୁ ଚଲେ କହୁଥିଲେ 'ଶୀଘ୍ର ଫେରି
ଆସିବ' । ସେ ସିନା ମରିଗଲେଣି ହେଲେ ଏ ଘରୁ ତାଙ୍କର ଚନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ି ନାହିଁ ।
ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ିବାର ନୁହଁ । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରୁ ସେଇ ତେଲ ଚନ୍ଦ୍ରଟା ଛଡ଼େଇ ଦେଇ
ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ? ସେ ଚନ୍ଦ୍ରଟା ଏମିତି ଯେ ଏବେବି ଘରୁ ଗୋଡ଼ କାଢ଼ିଲେ ସେଇଠି
ଟିକେ ଅଟକି ଯାଏ ।

ସବୁଆଡ଼େ ଯେମିତି ଗୋଟେ ଅଦୃଶ୍ୟ ବଳ । ବେଢ଼ି ଉପରେ ବେଢ଼ି ।
ମୁଁ କ'ଣ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବିନି ରାସ୍ତା ସେପଟକୁ ଅନ୍ଧାରରେ । ସେଠି ଟିକିଏ ଠିଆ
ହେବି । ମୁଁ କ'ଣ ବାଜେଗଲର ଯୁବତୀଟିଏ ପରି ଦିଶିବି ? ମତେ ବକାଶ ପିଲଟେ
କିଏ ମୁଲେଇବ । ହସିବ । ନୁଆ କରି ବେପାରକୁ ଆସିବ ବୋଲି ଭାବିବ ।

ହଠୁ ପଛକେ ମୁହଁକରି, ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ ପାଇଯିବି । ମିସେସ୍ ଦାସ ତ ସେଠି
ନଥିବେ । କିଏ ଗୋଟେ ସ୍ତ୍ରୀ ଝୁଲିକଟେ । ମାନେ ମୁଁ । ସ୍ଵାଙ୍କର ମିସେସ୍ ନୁହଁ ।
ମୁମୁଲ ପୁସୁଲଙ୍କ ମମି ନୁହଁ । ଅସୁକ ରାଜଗୁରୁ ଘର କୁଳବୋହୁ ନୁହଁ । ମୁଁ ଖାଲି
ମୁଁ । ଅକାଳୁ ଭାବେ ମୁଁ । କାନିଛା ଚାଲିଯିବି ମୋ ମନଇଚ୍ଛା କେହି ଧରି
ପାରିବେନି । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି ମୁଁ ତାଙ୍କର । ସ୍ନେହ ମମତା ଟିକିଏ ଦଉଛନ୍ତି

ବୋଲି ମୁଁ ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କର । ଦି'ପହରେ ଚାକରଣୀ ମାଲତୀର ଦୁଃଖ ଶୁଣିବା । ସେତେବେଳେ ତା'ର । ପିଲାଙ୍କୁ ହସାମୁତା କରି ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର । ରାତିରେ ସ୍ବାକ୍ଷର-ବନ୍ଦନ ଭିତରେ ଗୋଟାପଣେ ସ୍ବାକ୍ଷର । ମୁଁ ତା'ହେଲେ ମୁଁ ନୁହଁ । ମୁଁ କ'ଣ ମିଛ ? ମୁଁ କ'ଣ କେବଳ ନାଟିଏ ମୋର ଦେହ ନାହିଁ ? ମୁଁ କ'ଣ କେବଳ ଦିହଟିଏ, ମୋର ମନ ନାହିଁ ? ମୋର କ'ଣ ଏମିତି ମନଟିଏ, ସତେ ଯେମିତି ପରହୁଣ୍ଡା ପ୍ରଜାପତିଟିଏ, ଫୁଲ ଭିତରେ ଫୁଲ ଟରର ଫୁଲଟିଏ ।

ଏମିତି ଅସୁ ଆସୁ ଅନ୍ଧାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲି ଆସିଲେଣି ଅନେକ ବାଟ । ଆଉ ଘର ଦେଖାଯାଉନାହିଁ । ଏଠି ବାଧାଦବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ଆକଟିବାକୁ କେହି ନାହିଁ । ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଗର୍ଭାକ୍ଷର ସନ୍ଦେହ ଆଣି ନାହିଁ । ମୁମୁକ୍ଷୁ-ପୁପୁଲଙ୍କର ମାୟାର ତୋର ନାହିଁ । ଚାଲିଯିବି କୋଉଆଡ଼େ ବୋଲେ କୋଉଆଡ଼େ । ମାୟା ବଳୟର ଖୁବ ଦୂରକୁ ।

ଏମିତି ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ଯେ ?

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିଏ ଆସୁଛି । ପରୁରୁଟି 'ମା ମୋ ପୁଅ, ଆଠ ଦଶ ବର୍ଷର ହୁଏ । ତୋ'ରୀଆ ପେଶା, ହାତକଟା ଗଞ୍ଜି ପିନ୍ଧିଛି । କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଉଛି । ତାକୁ ଦେଖିବି କି ଏଇ ବାଟରେ ?'

: କାହିଁ ନାଁ ତ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଚାଲିଯାଉଛି । ଯାଉଛି ତା' ହଜିଲା ପୁଅକୁ ଖୋଜି ଖୋଜି ଅନ୍ଧାରରେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ନିର୍ଜ୍ଜନତା ଭାଙ୍ଗି ତାକୁଟି, ମହନରେ... ମହନ... ମହନ...

ପୁପୁଲ ଯଦି ଏମିତି ବାଟ ଚାଲିଯାଏ କିଏ ଖୋଜିବ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ତାକୁ ଡାକି ? କେମିତି ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଲଗୁଛି । ଦୂରରୁ ଶୁଭୁଛି, ମୁମୁକ୍ଷୁ ପୁପୁଲ କାହାକୁ ପରୁରୁଟି, 'ଆମ ମମି, ତେଜା ହେଇକରି, ଗୋଲ ମୁହଁ, ମାଲଗାଡ଼ୀ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି । ଦେଖିବି କି ?'

କିଏ ଯେମିତି ଗୋଡ଼ ଡି'ଟାକୁ ବାନ୍ଧି ପକାଉଛି । ଦମ୍ଭ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଛି । ମୁହଁ ଚାଲିଲେ ଦେବକି ପଛକୁ ? ପାଦ ଅଟକି ଯାଉଛି । ସତରେ, ପାଦ ଅଟକି ଯାଉଛି । ●

ଅପର ପକ୍ଷ

ସେମାନେ ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଆସୁଥାନ୍ତି ମନଭିତକୁ । ସେମାନଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ସୁଖାନ୍ତ ପରର ଲେହନ ଆକାଶ ମନେ ପଡ଼େ । ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ମାଛ ଅନ୍ଧାରରେ ଶୋଇ ରହିଥିବା ଡଗର ରସାତି କଥା ମନେପଡ଼େ । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଦି କାଳରୁ ଥିବା ବରଗଛରୁ ଉଠୁଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବା ଶିଅ କେତେଟା ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି । ମନେ-ପଡ଼େ ଅନେକ ଦିନ ତଳର ଅନ୍ଧାରୁଆ ଗାଁ । ଡିବରଟିଏ ଧରି ପୋଟୋ ହୁଡ଼ା ଉପରକୁ ଉଠି ଆସୁଥିବା ବୋହୁଟିଏ । ଆମ ଗାଁ ବନ୍ଦିଆ ମୁକ୍ତିଆରଙ୍କର ବାଡ଼ି ଠୁରୁ ଠୁରୁ !

ସେମାନେ ଆସିଲବେଳେ ଆସନ୍ତି ଦର୍ପିତ ଠାଣିରେ । ଭରପୁର ସ୍ବାଭିମାନରେ ସେମାନେ ଆସନ୍ତି । ଗୋରା ତକ୍ ତକ୍ ମଣିଷ ସବୁ । ବସସ୍ତର ଭାବରେ ନରମି ଯାଇଥାନ୍ତି ଯଦିଓ ଦର୍ପଣ ପରି ବଢ଼ିଯାନ୍ତି । ଆସିଲ ବେଳେ ଆଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ସମସ୍ତେ ଆଡ଼େଇ ହୋଇଯାନ୍ତି ସତ୍ରମତାରେ ।

ସେମାନଙ୍କ କଥା ଭାବିଲବେଳେ ମନକୁ ଆସେ ପରିଣତ ରାଜିଶିର ପାହାଡ଼ । ଅତିକାନ୍ତ । ସବୁକିନ୍ତି ଅତିକାନ୍ତ ।

ସେମାନେ ସବୁ ଆଗର ଲୋକ । ଆଗ ଆଗ କୋଳାହଳ କରି ଆଗ ଶୁଲି-ଯାଇଥିବା ଲୋକ ।

ସେମାନେ ଅନବରତ୍ନ ଆସୁଥାନ୍ତି ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେଖି ମନ ଭିତରକୁ । ସୁଲ୍ ସୁଲ୍ ପବନ ଟିକିଏ ପରି ଆସନ୍ତି । ସେଇମିତି ଶୁଲିଯାନ୍ତି । ମନେ ପକେଇ ଦିଅନ୍ତି, ଆରେ ଅରୁ, ଆମେ ଅଛୁ ତୋ ହାଡ଼ରେ ମା'ସରେ, ରକ୍ତରେ । ଭୟନାହିଁ

ଆମେ ଅଛୁ ତୋ ପାଖେ ପାଖେ । ଗୁରୁକିନା ଲଗେ । ବାରି ହୁଏନ କିଏ ଆସିଥିଲୁ,
ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ଅରବିନ୍ଦ ବିଶ୍ୱାସ କରେନା । ଆସ୍ତା ଗୋଟେ କ'ଣ ? ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ
ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ଗୋଟେ କ'ଣ ? ସେମାନେ ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଜୀବନ । ଝିଟିପିଟି ପରି,
ପାଗ ପରି, କୁକୁର ପରି, ବାୟୁ । ଚଢ଼େଇପରି, ଡାଉଁ ଡାଉଁ ଯୋକପରି । ଏଠି
ବଢ଼ିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର କାମନା ଯେନା । ସେମାନେ ଶ୍ରେକ ପାରିଲେନି । ମଉ
ହେଲେ । ବୁଢ଼ିଆଣୀ ପରି ନିଜ ଦିହର ଲଳରେ ନିଜ ଗୁଣପଟେ 'ମାୟାର ବଳୟ
ରଚିଲେ । ଆଉ କେତୋଟି ଜୀବନ ଆସିଲେ ପୃଥିବୀକୁ । ଏଥିରେ ଏତେ ଇମୋସ-
ନାଲ ହବାର କଣ ଅଛି ?

ଅଥଚ ସେମାନେ ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି ବାରମ୍ବାର ।

ନନା ଲେଖିଲେ, 'ଆରେ ତମେ ସବୁ ଏଥର ବଡ଼ ବଡ଼ିଆ ଟେକାକୁ ଆସ ।
ତମର-ତ ସବୁ କୁଟି ହେଇଥିବ । ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ କଥା । ବୁଲୁକୁ ବି ବୁଲୁହବ ।' ଅନ୍ୟ
ଭାଇମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଲେଖି ପାଇଥିବେ । ପାଇ କ'ଣ
ଭାବିଥିବେ ଏବଂ କିପରି ସେମାନଙ୍କ ଜଟିଳ ପରିବାରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେମାନେ
ଗାଁରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବନ୍ତି ଅରବିନ୍ଦକୁ ସେକଥା ଜଣାନାହିଁ । ଅରବିନ୍ଦ ଭାବିଲା ଗାଁ
ପୋଖରୀରେ ବନଶୀରେ ଗଡ଼ିଣୀ ମରୁଥିବେ । ବାଡ଼ିପଟ ଟୁରୁଣ ମୁଣ୍ଡି ଆରେ କଣ୍ଢେଇ-
କୋଳ ପାରୁଥିବ । ଯାଏଁ, ଦେଉଳେ ଚାଲିଆସେ ।

ଦାଣ୍ଡପରେ ଆଠ ଦଶୋଟି ଲେଉଟ ଚପଲ । ସେଠି ଆଗେ ଜେଜେ ଖଡ଼ମ୍
ଥୋଇଥିଲେ । ଏସବୁ ଚପଲ କାହାର ହୋଇପାରେ ? ତିନୋଟି ତିନି ଭଉଜଙ୍କର ।
ଆଉ ଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କ ଝିଅ ଫିଅଙ୍କର ହୋଇଥିବ । ତା ଭିତରୁ ତିନୋଟି ହଲ୍ ବାଲ ।
ଠକ୍ ଠକ୍ ଆବାଜ୍ କରିବ । ମଉନଟି, ଓମାନ ଲବ୍, ସ୍ନାଟନେସ ଆଦିର ପ୍ରତୀକ ।

ଭିତରୁ ମୃଦୁ କଲସୋଲ ଶୁଭ୍ର । ଛୋଟ ଛୋଟ ଚାଖୁକି ଅର ଗୁଡ଼ାକ
ଶୁଣିରେ ମାଡ଼ିଥିଲା ପରି ଶବ୍ଦ ।

ଆରେ, ଅରୁକାକା ଆସିଲେଣିରେ ଦେଖିବା ଆସ ପାଟିଟାଏ କଲା ମାମି ।
ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କ ସାନଝିଅ । ବଡ଼ଝିଅ ବାହାହେଇଯାଇଛି ତିନିବର୍ଷ ଆଗରୁ । ମାମିଟି
ସତରେ କେଡ଼େ ବଡ଼ ଭୋଇଗଲାଣି । ଟ୍ରାନସ୍ ପ୍ୟାରେଣ୍ଟି ଟିପ୍ପି ପିଇଛି । କି ବାଜେ

ଟେଷ୍ଟ୍ । ସ୍ବାକୋଇ କ'ଣ କହନ୍ତି ମର୍ତ୍ତନଟି ? ଧର ସେ କିଛି ଦେଖିନାହିଁ । ଭଜନା
କ'ଣ କିଛି ଦେଖିପାରୁନାହାନ୍ତି ? ନା, ଯୁଗ ସହୃଦ ତାଳଦେଇ ଚାଲିଗଲା
ସେମାନେ ?

ନନା କହିଲେ : ଆରେ ଅରୁ, ଆଠଦିନ ଛୁଟି ଆଣିଛୁ ତ ?

ବହୁକଷ୍ଟରେ ଦି ଦିନ ଯିଲି । କାଲି ଫେରିଯିବି । ବୋଉ କହିଲୁ, ପଟାଲ
ଭାତ ଅଛି । ଦହି ଅଛି । ବାଇଗଣଟେ ପୋଡ଼ି ଦେବି କି ?

ନାହିଁ, ଭୋକ ନାହିଁ ।

ଲୁଙ୍ଗି ପାଲଟିଲା ଅରବିନ୍ଦ । ଗ୍ରେଟ ଗ୍ରେଟ ପିଲଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଲା । ଇଏ ମଝିଆଁ
ଭଜନାଙ୍କ ସାନଝିଅ ବେବି ତ । ତାକୁ ତ ମୁଁ ଜମାରୁ ଦେଖିନି । ଆଲୋ, ତୋ
ଆଗଦାନ୍ତ ଦିଅଁଟି କିଏ ନେଲା ? ମୁଷା ନେଇଗଲାକି ? ଫିକ୍କିନା ହସିଦେଲା ବେବି ।
ସ୍ନେହର ବେବିନା ।

ଇଏ ସାନଭଜନାଙ୍କ ଝିଅ ରୁମ୍ବୁକି ନା ? ଆଂଗ୍ଲୋଇଣ୍ଡିଆନ୍ ପରି ହୋଇଛି,
ଗୋଟି ଫରେନରୁକୁ ବାହା କରିଦେଲେ ହବ । ସେ ଖନେଇ ଖନେଇ ପଚାରିଲା ।

: ଅଙ୍କଲ୍ ଅଙ୍କଲ୍, ବାବା ବୋଉ କହନ୍ତି କଟକରେ ଅଙ୍କଲ୍ ଅଛନ୍ତି,
ତମେ କ'ଣ ସେଇ ଅଙ୍କଲ୍ ?

: ହୁଁ, ମୁଁ ସେଇ ଅଙ୍କଲ୍ ।

: ରାଉରକେଲରେ ଆମ ଘରୁକୁ ତ ବହୁତ ଅଙ୍କଲ୍ ଆସନ୍ତି, ତମେ ଆସନ୍ତି
କାହିଁକି ।

ଆଲୋ ଝିଅ ! ଚୁକାଣିକୁ । କଟକ ବହୁତ ଦୂର । ହଜାର ହଜାର ମାଇଲ
ଦୂର । ଦେଖୁନୁ, ମୁଁ କେତେ ପତଳା ଲୋକ । ମୁଁ କ'ଣ ଏତେବାଟ ଯାଇପାରିବି ।

: ତମେ କମ୍ପ୍ଲେନ୍ ଝୁଜନ । ଆଇ ଆମ୍ ଏ କମ୍ପ୍ଲେନ୍ ଗାଲ୍ ।

ଉତ୍ତରପଟ କାନ୍ଥରେ ବଇଁଷମ ରାଜଗୁରୁଙ୍କର ଫଟୋ । କପାଳରେ ଚନ୍ଦ୍ରଗାର
ଚନ୍ଦନ । ହାତରେ ବାଡ଼ି । ଦିହରେ ପାଟ ଜୋଡ଼ି । ଫଟୋ ମଲିଚିଆ ପଡ଼ିଆସିଲୁଣି ।

ଏଇ ବଇଷମ ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ନନା ଥିଲେ ଗତିକୃଷ୍ଣ ଝେଡ଼େଙ୍କା । ବଇଷମ ରାଜଗୁରୁ
 ରାଣି ମାଇକନାଠୁ ଖଡ଼ିକୁଇଁ ପାଠ ପଢ଼ିଥିଲେ । ଗତିକୃଷ୍ଣ ଝେଡ଼େଙ୍କା ଥିଲେ ରାଜ
 ପୁରୋହିତ । ନିତି ଉଆସକୁ ଯାଉଥିଲେ । ବଇଷମ ରାଜଗୁରୁ ସେତେବେଳେ
 ପିଲାଲେକ । ବହୁ ବିଦ୍ୟା ପଢ଼ାଟେଜ ଯାଉଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ର ବଳରେ ତମ୍ବାପାତ୍ର ଉଷ୍ମକରି
 ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ । ସେତେବେଳେ ନଟବର ସି ରାଜା । ରାଜା ପ୍ରୀତ ହେଲେ ।
 ତାଙ୍କୁ ରାଜଗୁରୁ ଉପାଧି ଦେଲେ । ସେ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡେ ଘୋଷଣା ଖୋଲିଥିଲେ । ରାଜ
 ଅନୁଗ୍ରହ ଥିଲା । ଲୋକେ କହୁଥିଲେ, ରାଜଗୁରୁଙ୍କର ଅଭାବ କ'ଣ ? ତାଙ୍କର ଉତ୍ସ
 ଯେତିକି, ପୋତା ସେତିକି । ଦିନେ ଲାଲ୍ ଟହ ଟହ ଟହକୁଥିବା ରାଜଗୁରୁ ଫଟୋ
 ଭିତରେ ଛୁଣି ଛୁଣି ଆସିଲେଣି । ପୋକର ହେଉ ଆସୁଛି ଚନ୍ଦ୍ରଟି । ଆଉ ବେଶାଦିନ
 ରହୁପାରିଲା ପରି ଲଗୁନାହିଁ । ମଝିଆ ଭାଜନାଙ୍କ ଝିଅ ରୁନୁ ପଢ଼ିଗଲା ଅରୁକାକା,
 ତମେ 'କର୍ମକୋଞ୍ଚା' ପଢ଼ିବ ?

: ନାଁ ।

: ପଢ଼ିନା ! ହାଟ୍ ଏ ବିଉଟିଫୁଲ ଆନାଲିସିସ୍ ଅଫ୍ ଓ୍ବେଣ୍ଟି କଲଚର ।
 ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ପଢ଼ ।

ଲେଖି ଶ୍ରୀରାମ କଲେଜରେ ପଢ଼େ ରୁନୁ । ବବ୍ କରନ୍ତି । ତା କଲେଜରେ
 କୁଆଡ଼େ ଅଣିଭାଗ ଝିଅ ନିନେ ଡ୍ରାଇଭ କରି ଆସନ୍ତି । ଆନ୍ଦ୍ରର ଅନେକ କଥା ସେ
 କହୁଲା ଯହ୍ନ ତାକୁ କୁହାଯିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ବୋଲି ଅରବିନ୍ଦ ମନେକଲା ।
 କହବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହଉଥିଲା, ଆଗଲା ଝିଅଟି, ତତେ ପରା ମୁଁ ନେପ୍ଟିଲ୍ଡ ଗ୍ରାମ୍ଭାର
 ଦି' ବସ୍ ମୋସେରଟ । ତୁ ନ'ଶ ମତେ କହୁରୁ କର୍ମକୋଞ୍ଚା ପଢ଼ିବାକୁ ? ମିଛରେ
 ଏତେ ଫୁଲେଇ ହଉରୁ କିଆଁ ? ମାତ୍ର ଅରବିନ୍ଦ ଏ କଥା କହୁଲା ନାହିଁ ।

ନନାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଭିଲା । ଆଜ ସମସ୍ତେ ଗାଧୋଇ ଭଲ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବାକୁ
 ହେବ । ଶୁଭପୁର ଭାବରେ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆବାହନ କରାଯିବ । ମାନସିକ ତଥା
 ଦୈହିକ ଶୁଦ୍ଧତା ନିହାତି ଦରକାର ।

ରୁନୁ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ କଲା; ଆଜ୍ଞା ଅରୁକାକା, ତମେ ପରା ମାର୍କସିଜିମ୍ରେ
 ବିଶ୍ୱାସ କର । ମାର୍କସିଜିମ୍ ଚିନ୍ତାଧାରା ଇମ୍ପ୍ରୋବିଜିକାଲ୍ ନୁହଁ କି । ଓ୍ବିଲ୍ଡ
 କମ୍ୟୁନିଜିମ୍ ହେବ । ଝେଟ୍ ଓ୍ବିଦିଦର ଆଓ୍ବେ କରାଯିବ । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ବୋଲି
 କିଛି ରହୁବ ନାହିଁ । ସୋସାଲିଜିମ୍ ଆସିଯିବ ମନକୁ ମନ ସେତେ ସବୁ ଫାଲ୍ସୁ
 କଥା ।

ଅରବିନ୍ଦ ସାମାନ୍ୟ ହସିଲା : ଆଲୋ ରୁନୁ, ମାର୍କସଙ୍କ ଉପରେ କେତେ ଖୁସି ବହି ପଢ଼ିବୁ ? ନା କୋଉ ମାଗାଜିନରୁ ମାର୍କସ, ଲେନିନ୍, ସ୍ଟାଲିନ୍‌ଙ୍କର ଡଳକୁ ଡଳ ଥିବା ଫଟୋ ଦେଖି ଏତେ କଥା କହୁଛୁ ? ମୋଠୁ କେତେ ଖୁସି ବହି ନେ । ପଢ଼ । ତା'ପରେ କହୁ ।

ରୁନୁ ସେଠୁ ଉଠିଗଲା । ସେ ସାମାନ୍ୟ ଲଞ୍ଜିତ ହେଇଥାଇପାରେ । ପୁସ୍ତକ କାନ୍ଥରେ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟଦୋସି । ମୁଣ୍ଡ ପଛପଟକୁ କେରାଏ କଲା ମର୍ ମର୍ ବାଲରେ ଚୁଟି । ଚୁଟିରେ ଘୁନା ଝୁମ୍ମି ଓହ୍ଲାଇଥାଏ । ହଲୁଥାଏ ଏପଟ ସେପଟ । ଅରବିନ୍ଦର ବାପା ସେ । ବଇସମ ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ପୁଅ । ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଙ୍କର ଦିନଭାବ । ବଳଭଦ୍ର ପୋରେହିଡି, କେଲା ପରମ୍ପରାରେ ଆଉ ରୁନୁନାଥ ଛଦସେ । ଦିନହେଁ ସବୁଦିନ ଏକାଠି ବସି ଖାଉଥିଲେ । ଏକାପରି ଥାଲିରେ ଦିନଠା ବଢ଼ାହୁଏ । ଦିନହେଁ ଖାଉ ଖାଉ ରୁସବାସ କଥା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି । ଏଉଡିଟିଏ ଲେଖି ମାରି ଉଠନ୍ତି । ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟଦୋସି ସାମାନ୍ୟ ଝଟକୁଚନ୍ତି କାନ୍ଥରେ । ବଇସମ ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ପରି ଅଢ଼ ଝାପ୍‌ସା ହେଇଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ଚନ୍ଦିଟି ଭିତରୁ ଚକ୍ ଚକ୍ ଆଖିରେ ଚାହିଁଚନ୍ତି ।

ଅରବିନ୍ଦ ସାନଭାଇଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲା ରାଉରକେଲ ଦିନବର୍ଷ ତଳେ । ଡାଇନିଂ ଟେବୁଲରେ ଅନବେକେବଲ ପ୍ଲେଟ୍‌ରେ ଖିଆଯିଆ । ସେପଟେ ଭାଇନା, ଏପଟେ ଅରବିନ୍ଦ । କିଛି କଥା ନଥାଏ କଥା ହବାକୁ । ଦିନଦିନ ମାରବରେ ଡାଇନା ପିଢ଼ର ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ଭାଇନା ଟିଭି ନିଉଜ୍ ଦେଖିବା ଆଳରେ ଏକାଠି ଡାଇନସିଲେନ । ପରେ ଝାଙ୍କିବେ କହିଲେ । ଅରବିନ୍ଦ ସେଦିନ ଭାବିଥିଲା କୋଉଠୁ ଆସିଲା ଏ ହେମ କାକର ଶୀତଳତା । ପିଲାଦିନେ ତ ଏମିତି ନଥିଲା । ଏ ମରବତାକୁ ସହ ହଉନି । ଏମିତି ଅକଥମାୟ ଅକାରଣ ମରବତାଟିଏ କ'ଣ ରହିଯିବ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମରବ ସାର ? ଏକାଠି ଦସି ଦି' ମିନିଟ ହୋ ହୋ ହେଇ ହସିପାରୁନି ଆମେ ଆଉ କେବେ ହେଲେ ? ଆସୁନ, ଯଦି ଅଜାଣତରେ କୋଉଠି କ'ଣ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଯାଇଛି, ଫିଟେଇଦବା ।

ସମୟ ବିଦଳୁଛି ନା ଶଶିସମାନେ ବଦଳିଯାଉଛନ୍ତି ?

ସମୟ ବିଦଳୁଛି । ମଣିଷମାନେ ବଦଳି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଏଣୁ ଅର ରଙ୍ଗ ଭଲିକ ଭଲି ।

ଦିନେ ପଶ୍ଚିମପଟ ପାଟେର କଡ଼ର ଛାଇଦେଖି ବୋଉ କହୁଥିଲା, ‘ଆରେ, ସ୍କୁଲଯିବା ସମୟ ହେଇଗଲାଣି ।’ ସେଇ ପାଟେରର ଛାଇ ଦେଖି ଦୋ’ଡ଼ା ପଶାଳ ବାଉଁଶ ଥିଲା ସେ । ଯୋଉଦିନ ଘରେ ଖାଇବାକୁ ନ ଥାଏ ବୋଉ କହେ, ‘ଆରେ ଅରୁ । ଛାଇ ଲେଉଟିଲଣି । ଯା ଦେଠେଇ ଘରଆଡ଼େ ଚାଲି ଆସିବୁ । ଯଦି କ’ଣ ଯାଚବେ, ଖାଇଦବୁ ।’ ଆଜି ବି ସେଇ ପାଟେରର କରୁଣ ଛାଇ ସେମିତି ପଡ଼ିଛି । ଅଦରକାରୀ ଛାଇ ଲେଉଟି ଗଲାଣି କେତେବେଳୁ । ନନ୍ଦାଙ୍କ ‘କଡ଼ା ତାଗିଦ୍’, କେନ୍ଦୁ କନ୍ଦୁ ଖାଇପାରିବେନି । ଆଜି ପିତୃ ପୁରୁଷ ଆସିବେଟି । ବୋଉ କହି ନଶିଣି ‘ବଡ଼ ଭାଇନାଙ୍କ ଟିଅ ଆଉ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭାଇନାଙ୍କ ପୁଅକୁ ମୁଠି ବାରମଜା ମିଶେଇ ଦେଇ ଦେଇଛି । ସେମାନେ ବାଡ଼ପଟେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଚଲଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଛାଇ ଲମ୍ବି ଯାଉଛି ।

ମୁରୁଜ ଗାର ପଡ଼ିଲା ଅଗଣାରେ । ଆଉ କେତେ ବା ସମୟ । ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ସେମାନେ ଆସିଯିବେ । ନନା ଏ ପଟକୁ ସେପଟ ହଉଥା’ନ୍ତି । ଅରବିନ୍ଦ ଦେଖୁଥାଏ ଦୁଇଟି ପଟର ଯୋଗସୁନ୍ଦରୀ ବୃକ୍ଷଙ୍କ ବ୍ୟସ୍ତତା । ସେ କ’ଣ ଜାଣି ପାରୁଥିବେ ଯେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଅପର ପକ୍ଷର ଲୋକ ହେଉଥିବେ ଦିନାକେତେ ପରେ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପୁଅମାନେ ଏମିତି ପିଣ୍ଡଦାନ କରିବେ ନାହିଁ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିନ୍ଦୁସାଗର ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଫରୁ ଟେକି ଦେବେ । ଦୁଇଟି ଟଙ୍କା ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇଦେବେ ।

ପଥର ପାହାଚ ଉପରେ ପିଣ୍ଡ, ଗୁଡ଼ିଲକୁ ଖୁଣ୍ଟା ମାରିଦବ ଟାଉଥା ଟାଉଥା କାଉ ।

ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ଭାଇନାଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ମିହିର ଜେ ଏନ୍ ମୁର ରାଜନୀତି ବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ର । ବିପର୍ଯ୍ୟୟ । ସବୁବେଳେ ଉଦାସ ଭାବ । କ’ଣ ବା ଦୁଃଖ ତାର ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲା । ଫ୍ୟାନ୍ଟା ଅନ୍ରେ ଦେଇ ରୁମାଲରେ ମୁହଁ ପୋଛିଲା ଏବଂ ଅରବିନ୍ଦକୁ ପଚାରିଲା; ଅରୁକାକା, ଜୀବନର ମାନେ କ’ଣ ଜାଣିବ ? ମତେ ତ ଜୀବନ କାହିଁ ଭଲ ଲାଗୁନା ।

ଅରବିନ୍ଦ ବୁଝେଇବା ଡଙ୍ଗାରେ କହିଲା : କାମୁଷ କହୁଥିଲେ, ମଣିଷ ଜୀବନ ଡଙ୍ଗା ଆଉ ମନୋଚିନ୍ତ । ତୁ କିଛି ନୁଆ କଥା କହୁନୁ ।

: କିନ୍ତୁ କାକା, କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ ଏ ମନୋଚିନ୍ତ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ?

: ଛନୋଟି ଉପାୟ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ହେଲୁ ଆସୁହତ୍ୟା କରିବା । ଦୁଃଖୀୟଟି ହେଲୁ ଆଶା କରିବା ଆଶାକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିବା । ଆଉ ତୁମ୍ଭେଟି ହେଲୁ ସବୁ ସହନକାରୀ, ଆକ୍ଷେପ୍ଟ କରିଯିବା । ଶୁଣ ମିତ୍ର, ଯଦି କିଛି ଆଶା କରିପାରୁନୁ ଏ ସଂସାରଠୁ ଜୀବନଠୁ ତେବେ ସହନେ ସବୁ । ଆକ୍ଷେପ୍ଟ କରିଯା ରଥଲଟିକି । ଏଇତ ଜୀବନ ।

ବଡ଼ ଭାଉଜ-ସିଂହଲେସ ପିନ୍ଧି ଚାଲିଗଲେ । ବୟସ ଚାଲିଗି । ଅରବିନ୍ଦ ମନକୁ ମନ କହିଲା, 'ମୁଁ ଦେଖିବା ଉଚିତ ନୁହେଁତ, ତେଣୁ ଦେଖି ନାହିଁ । ମୋର କ'ଣ ଯାଏ କିଏ କ'ଣ ପିନ୍ଧିଲା ନ ପିନ୍ଧିଲା । କିନ୍ତୁ ସତରେ କ'ଣ ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ ? ଯଦି ସେ ଏଠି ସିଂହଲେସ ପିନ୍ଧି ଚାଲିଯାଇ ପାରିଲେ, ମୁଁ କାହିଁକି ଲଜରେ ଚାହିଁ ପାରିବି ନାହିଁ ? କେମିତି ବୋଉ ପରି ଭାବିବା ତାଙ୍କୁ । ପାପ ହଉ ପୁଣ୍ୟ ହଉ ଅଲବତ୍ ଚାହିଁବି ।'

ଅଟାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁଳା ଘିଆରି ହେଇଗି । ଖଡ଼ିକାରେ କନ୍ ଗୁଡ଼ା ହେଇ ଘିଆରେ ବୁଡ଼ା ଯାଇଛି । ଖୁସି ଖଜା, ଶାକର ଆଉ ଛୋଟ ଛୋଟ ଆଖୁଖଣ୍ଡ ସବୁ ପକ୍ଷ ଠୋଲରେ ଥୁଆହେଇଗି । ବେଳ ରତ ରତ । ନନା ଓଦା ଗାମୁଛା ପିନ୍ଧି ସଙ୍ଗଲୁ କରୁଛନ୍ତି । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଆରମ୍ଭ ହବ ।

ମଝିଆଁ ଭାଇନାଙ୍କ ସାନପୁଅ ବାପୁ ପଚାରିଛନ୍ତି ତା ବୋଉକୁ,

: ବୋଉ, ଯୋଉମାନେ ମରଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତ ଆକାଶଠୁ ବହୁତ-ଉପରେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆସିବେ କେମିତି ?

: ବାଦଲ ଦେଖୁ । ଧଳା ଧଳା ବାଦଲ ଉପରେ ବସି ସେମାନେ ଆସିବେ । ଆମ ଅଗଣାରେ, ବାଡ଼ିଆଡ଼େ, ସାରୁ କଥାଗାରେ ଭ୍ରମକନା ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ିବେ ।

: ଓହ୍ଲେଇ ଟିକିରେ ଯୋଉ ପାଗରୁଟି ଲ୍ୟାଣ୍ଡିଂ ଦେଖାଉଥିଲା ସେମିତି ତ ?

ଛୋଟ ଛୋଟ ପିଲା ହିନ୍ଦି ଚାରିଟିଙ୍କି ଛୁଡ଼ିଦେଲେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ମଝିଘରେ ଗପରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ବଡ଼ ଭାଇନା ପଚାରିଛନ୍ତି,

: ଆରେ, ତମେ ସବୁ ସେଦିନ ଟିକିରେ ମାୟା ମିଶିଗ ଦେଖିଲ ? କେମିତି ଲାଗିଲା ? ତା ଡିଜିଟାଲ ନିରୂପଣକାରୀ ମୋର ବନ୍ଧୁ ।

ମାମି କହିଲ : ମୁଁ ଦେଖିନି । ଆମ କଲେଜକୁ ସେଦିନ ଝୁସୁଓଫୁନ ସିଂ
ଆସିଥିଲେ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ । ମୁଁ ମିସ୍ କରଗଲି ।

ମଝିଆ ଭାଇନା କହିଲେ : ମୁଁ ଅଧାରୁ ଦେଖିଛି । ଷ୍ଟୋର ନିହାତି ଅତି-
ନାସ । ସବୁ ମିଡଲକ୍ଲାସ ଫ୍ୟାମିଲିରେ ଘଟୁଛି ଏ କଥା । କିନ୍ତୁ ଭଲ ହେଇଛି ।
ଓଡ଼ିଆ ଡ଼ନ ।

ଅରବିନ୍ଦ ପରୁଗଲି, ତୋ ମତ କ'ଣ ମିଶ୍ରର ?

: ଭଲ ହେଇଛି । ସେଇ ଯୋଉ ଲେବ୍ କୋର୍ସ ଜେଜ୍ ବୁଢ଼ୀ ନୂଆବୋହୁ
ଆଣିଥିବା ଫ୍ରଜିରୁ ପାଣି ମାଗୁଛି, ନାରୁଣୀ କହୁଛି, ପିଇନା ଲେ ଅଣ୍ଟା ହେବ । ଆଉ
ବୁଢ଼ୀ କହୁଛି ନା'ମ ଅଣ୍ଟା ହବନି, ଦେ ।

ନନାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଭୁର ଅଗଣାରୁ । ଓଂ ଆବାହନମ୍, ସଂସ୍ଥାପନମ୍, ସକଳ
କରଣମ୍, ଅବଗୁଣନମ୍, ଧ୍ୟେନ ମୁଦ୍ରା, ଅମୃତକୃତ୍ୟ, ମହା ମୁଦ୍ରା, ପରମିକୃତ୍ୟ...
ଆରେ ସମସ୍ତେ କ'ଣ ସିଆଡ଼େ ରହୁଲ । ଏଠିକ ସବୁ ଆସ । ଶ୍ରୀକ ଆରମ୍ଭ ହେଲୁଣି
ପରା...ଇଦଂ ଆସନମ୍ ପାଦାସନମ୍ ପୁଷ୍ପାଣୀ ବୌଷଟ୍ ।

ବଡ଼ଭାଇନା କହିଲେ : ଯାଉଛୁ, ଯାଉଛୁ ।

ବଡ଼ଭାଇ ଆସ୍ତେ କହିଲେ ବଡ଼ବଡ଼ଆ ଟେକିଲ ବେଳକୁ ଗରେ
ହବନି ? ଘଣ୍ଟେକାଳ ମାଟି ପିଣ୍ଡାଟାରେ କିଏ ବସିବ ମ । ଅରୁ, ତମର ମଝି କ'ଣ
ମାୟାମିଶ୍ରଣ ଉପରେ ।

: ମତେ ହିଁଟା ସଟ୍ ଭଲ ଲାଗିଲ । ବଡ଼ପୁଅ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବଢ଼ିଲି ହୋଇ-
ଯିବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଛ ଆପାତତଃ । ଟ୍ରେଟ ଝିଅଟି କାନ୍ଦୁଛି । ବୁଢ଼ା ବାମା ତାକୁ
ଭୁନି କରୁ କରୁ କହୁଛନ୍ତି, ତୁ ବି ଆମକୁ ଏକୁଟିଆ ରୁଡ଼ି ଚାଲିଯିବୁ ? ଆଉ ଗୋଟେ
ହେଲ, ବଡ଼ ବୋହୁ ସକାଳୁ ବୁଲି ଲଗେଇବାକୁ ଉଠୁନ । ଶାଶୁ କୋଇଲି ଚାଲିରେ
ଆଞ୍ଚଦେଇ ଠିଆ ହେଇଛନ୍ତି ବିମସ୍ତ ହେଇ । ରଥଲ ଅଫ୍ ପ୍ରୋସ୍ପେକ୍ଟ ।

ବଡ଼ ଭାଇନା କହିଲେ କେତେ ଦିନ ଆଉ ସେମାନେ ବୁଝୁଥାନ୍ତେ ଘର
କଥା ? ଆମ କଥା ଦେଖୁନ, ନନାବୋଉ କ'ଣ ଆମ ପାଖରେ ରହୁଥାଉ ନଥାନ୍ତେ ।

ହେଲେ ତମେ କୁହ ଅରୁ, ଆମର ଫ୍ରୁଡମ୍ ଆଉ ରହିବ ? ଆମର ତ ଜୀବନ ଅଛି ।

: ଭାଉଜ, କାହାର ଏଠି ଜୀବନ ନାହିଁ ? କଥା ହଉଛି କିଏ ଉପଭୋଗ କରିପାରୁଛି, କିଏ ପାରୁନାହିଁ । ତମର ଜୀବନ ଅଛି, ମୋର ଜୀବନ ଅଛି, ଆଉ ଅଗଣାରେ ପିଣ୍ଡଦାନ କରୁଥିବା ନନାବୋଉଙ୍କର ବି ଜୀବନ ଅଛି । ଫ୍ରୁଡମ୍ କଥା କହୁବ । ତମର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱିବାକୁ, ସ୍ୱର୍ଗୀନ ହବାକୁ ରହା ଅଛି । ତମର ଫ୍ରୁଡମ୍ ଦିର-କାର । ତମର ଯଦି ଅବସ୍ଥା ନଥାନ୍ତା, ଘରୁ ତଡ଼ିଲେ ବି ଯାଆନ୍ତା ନାହିଁ । ଏଇ ଘର ଏଇ ଗାଁ କେଡ଼େ ଭଲ ଲାଗନ୍ତା । ଫ୍ରୁଡମ୍ କଥା କହୁନୁନି ସେତେବେଳେ । ତମର ଉପଭୋଗ କରିବାର ମାଧ୍ୟମ ଅଛି, ତମେ କରୁବ । ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଆଶା ରଖିବି । କିନ୍ତୁ ଅଗଣାରେ ସେଇ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ଦି'ଟା କ'ଣ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବନ୍ତି ? କୋଉଥିପାଇଁ ଆମକୁ ଏଠିକି ଆଜି ଡାକିବନ୍ତି ? ସେମାନେ ଏବେବି ତ ସେମିତି ଅଛନ୍ତି । କାହାର ଛୁଇଁ ଦେଖି ସମୟ ବାରୁବନ୍ତି । ବୋଉ ପଟି ପକେଇ ଏବେ ବି ଶୋଉଛି । ନନାଙ୍କର ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟ ସେମିତି ଅଛି । ତେଲ ଚିକଟା ତଳିଆରେ ଖୋଲନାହିଁ । ଭୋକ ପାଇଁ ଆମ୍ଭିକି ତୋରାଣୀ, ଲୁଣ ଆଉ କଞ୍ଚା-ଲିଙ୍କା ଅଛି ।

ତମେ କହୁବ ତମ ଅଖିରେ ଜଳ ଚଷମା ନାହିଁ । ଦେଖ ତମ ପାଖ ଲୋକଟିର ଅଖି ନାହିଁ ।

ସମସ୍ତେ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତିବନ୍ତି । ଅଗଣାରୁ ନନାଙ୍କ ପାଟି ଶୁଭୁଛି । ଓଁ ସନକ, ସନଦ, ସନାତନ, ଅସ୍ତାଶ୍ୱ, କପିଳ, ବୋଡ଼, ପଞ୍ଚଶିଖ, ସନକାଦି ସପ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ପୁଷ୍ପାକ୍ଷୀ ବୌଷଟ୍ । ଆରେ, ସମସ୍ତେ ଆସ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ଟେକ୍ ଦେବରେ ।

କୁଣ୍ଡୁରିଆ କାଠି ବଡ଼ା ଅଗରେ ଘିଅ ବଳିତା । ଘିଅ ବଳିତାରେ ନଥାଁ । କୁଣ୍ଡୁରିଆ କାଠିରେ ଗୋଟିଏ ପଟେ ନଥାଁ ଆଲୁଅ । ଅନ୍ୟପଟେ ଆମେ ସବୁ । ଏ ପକ୍ଷର ଲୋକ । ଆମ ମୁହଁ, ଡିମ୍ବ, ହାତ ଗୋଡ଼ ସବୁ । ସ୍ୱାର୍ଥପର ପଂହେଁ ଲୋକ ଆମେ । ହେ ଅପର ପକ୍ଷରୁ ଲୋକେ, ଦେଖ ଆମେ କେତେ ହେଇଗଲୁଣି । କେଡ଼େ କେଡ଼େ ହେଇଗଲୁଣି ।

କାଉଁରିଆ କାଠି ଧରିଥିବା ପଂଡ଼େ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ବାପୁ
ଦେଖି ପାରୁନ ଥାକାଣ । ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ଚପିହୋଇ ରହୁଯାଇଛି ତଳେ ।

ଗୁର ଦିଗକୁ କାଉଁରିଆ କାଠି ବିଡ଼ା ଦେଖେଇ ନନା କହୁଚନ୍ତି, ‘ହେ
ବଡ଼ବଡ଼ିଏ, ଅନ୍ଧାରରେ ଆସି ଆଲୁଅରେ ଯାଅ । ବାଇଶି ପାହାଚରେ ଗଡ଼ଗଡ଼ି
ଥାଅ । ଆମ ଉପରେ ଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଅ । ଆମ ଉପରେ ଶୁଭ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥାଅ ।

ଅପର ପକ୍ଷର ଲୋକମାନେ ଫେରିଯାଉଥିବେ ଆଲୁଅରେ । ବାପୁ ପରୁରୁଚି
‘ବୋଉଲେ, ତୁ କହୁଥିଲୁ ପରା ଯାହା ହବ । ଇଏ କୋଉ ଯାହା ମ । ମୁଁ ଏମିତି
ଜାଣିଥିଲେ ଆସିନଥାନ୍ତି ।’ ●

ତୋର

ଯାହା କହନ୍ତି ରଜ ଶିତଳା ନନ୍ଦରୁଣ୍ଡ ଘର ଭାଙ୍ଗି ଗଲା, ସେଇଆ ହେଲା । ସତେ ଯେମିତି ଅପେକ୍ଷା ଥିଲା । ବୁଢ଼ାଙ୍କର ଅଳ୍ପ ହବାର ମାସ ନପୁରୁଣୁ ବଞ୍ଚୁଆର ବସିଗଲା । ଘର ଫାଟିଗଲା । ଘର ଭିତରେ ଗୋଟେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଗାର ପଡ଼ିଗଲା । ଏଇଠୁ ଆମର, ସେପଟକୁ ତମର ଏମିତି ଭାବଟିଏ ଆସିଗଲା । ବୁଢ଼ୀଙ୍କର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ସେ ଏ ପୁଅ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଦିନ ଖାଇଲେ, ସେ ପୁଅ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଦିନ ଖାଇବେ । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସକ ପୁରା ଯିବେ । ଦୁଃଖୀ ନାନା (ପିଇସୀ) ଘରେ ରହୁବେ । ବର୍ଷକୁ ଦି'ପଟୁ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ଲୁଗା ପାଇବେ । ଦିଅଁ ପା'କୁ ଉଭୟେ ଚୁଝିବେ । ରାତିରେ ଡିଙ୍ଗିଶାଲେ ଶୋଇବେ ।

କୁନି ପୁଅକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା 'ଆରେ ପୁଅ, ଜେଜେବାପା ମରି ନାହାନ୍ତି । ଭାଙ୍ଗିର ଦିଅଁ ଖରାପ ଅଛି । ତାଙ୍କୁ ଆମେରିକା ପଠାଯାଇଛି । ସେ ଆସିବେ ପୁଣି ତୋ ସୀଙ୍ଗରେ ଝେଲିବେ ।' କୁନିପୁଅ ଚୁଝିଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆଉ କାନ୍ଦି ନଥିଲା । ଅଥଚ ସେ ଜମାରୁ ଚୁଝିପାରୁ ନଥିଲା ଏବେ ବୋଉ କ'ଣ ଦାଦାଘର ପଟକୁ ଯିବାକୁ ମନାକରେ । ଝୁଞ୍ଚି କ'ଣ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ଫୋପାଡ଼ି ଦବାକୁ କହେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଦାଦା ରହୁଥିବା ଘର ଦୁଆର ଆଗ ପାଲିସ ଝୁଣ୍ଟିକି ଧରି ସେ ଘିରୁ ଘିରୁ ଚାଲିପାରିବ ନାହିଁ କିଆଁ ?

ଏବେ କିଛି ଦିନ ହେଲା ଦାଦା ବାହାରୁ ଆସି ସିଧା ସିଧା ଶୋଇଲା ଘରକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ତାକୁ ଜମାରୁ କଥା କହନ୍ତି ନାହିଁ । ହେଲା ବାବା ତମେ ମୋ ଉପରେ ରାଗିବ । ତା ବୋଲି ଗେଲି ଟିକିଏ କରି ପକେଇବନି ମତେ । ମୁଁ ପରା ତମର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁରୁର । ଦେଖି ନଦେଖିଲପରି ପଲଉଚ ? ହଉ ହେଲା, ସତ କହୁଛି, ମୁଁ ଜମାରୁ କଥାବାତ୍ତା କରିବିନି ।

ଏମିତି ରାଗେ, ହେଲେ ଦାଦା ଆସିଲା ବେଳକୁ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ । ଦାଦା ଟିକିଏ ଗେଲ କିରିଦିଅନ୍ତେ ହେଲେ । ମାଗନ୍ତା ତା ବଲ୍‌ଟା । ତାଙ୍କ ଘର ଖଟତଳେ ରହିଯାଇଛି । ବୋଉକୁ କହିଲେ ତ ମାରିବ ।

ଜେଜେମା'କୁ କୁହ'ଗଲା, ପାନଝିଆ କମାଅ । ତମେ "ବୁଢ଼ୀ ହେଲଣି । ଘର କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ଝେଲାଇଅଛି । ମାଲି ଜପ । ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ନଅ ।

ସ୍ତ୍ରୀର ହେଲ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ କଥାସ ବଡ଼ପୁଅ ପାଇବ । ନରୁପଠା ମାନପୁଅ ନବ । ଆମ୍ଭ ତୋଟା ବିକାହବ । ପୁଅପଟ ଝାଞ୍ଜାରେ ବଡ଼ ପୁଅ ରହିବ । ପଣ୍ଡିମ ପଡେ ସାନ । ମଝିଅଗଣାରେ ଦୁହେଁ ଚଳାଚଳି କରିବେ । ଅଗଣାଟା ଅଧାକୁ ଅଧା । ବଡ଼ ପୁଅ ପଟକୁ ଚଉରା ଅଛି । ସାନପୁଅ ଚଉରା କରି ବୁଢ଼ାବଢ଼ା ଲାଗିଲେ । ବାଢ଼ିପଟ ତାଲଗଛ କାଟି ବିକାହବ । ହଜା ବଳଦ ପଟକ କ'ହେଇକି କେମିତି ଦେଇହବ ? ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ସେଇଟା ଦାନ କରାହବ ।

କୁନିପୁଅ ଭାବେ ବୋଉ କହୁଛି ଏ ଅଗଣା ବି ଅଧାକୁ ଅଧା । ମୁଁ କ'ଣ ଆଉ ଜନ୍ମପକ୍ଷ ରାତିରେ ଚକା ଚକା ଭଉଁରି ଝେଲିପାରିବିନି ? ନଚୁ ବୁଲେଉ ବୁଲେଉ ନଚୁ ଯଦି ସେପଟକୁ ଚାଲିଯାଏ ମୁଁ କ'ଣ କରିବି ? ଭୁଆ ବିଲେଇ ଯଦି ଆମ ଘରୁ ମାଛ ଖଣ୍ଡେ ନେଇ ଦାଦା ଘରକୁ ଚାଲିଯିବ, ଆଉ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ହସି ହସି ଖାଇବ, ମୁଁ କ'ଣ ଠିଆହୋଇ ଦେଖୁଥିବି ?

କୁନିପୁଅର ପାଟି ଲାଗେ । ଖୁଡ଼ୀକି ସେ ଝୁଲ ଝୁଲ ଡାକେ । ଖୁଡ଼ୀ ତାକୁ ସବୁଦିନ ଗପ କହେ । ହାତର ପଞ୍ଚ ଆଙ୍ଗୁଠି ଦେଖେଇ କହେ ବୁଢ଼ା (ଆଙ୍ଗୁଠି) ଓ ଚାରି ଚାରି ପୁଅ ଥିଲେ (ଚାରି ଆଙ୍ଗୁଠି) । ବୁଢ଼ା ଦିନେ କହିଲା, କ'ଣ ଖାଇବା ? ଖୁଡ଼ୀ ସେଠୁ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଆଙ୍ଗୁଠି ବନ୍ଦ କରେ । ଏଇଟି କହିଲା, କାହୁଁ ପାଇବା ? ଏଇଟି କହିଲା, ଖଣି କରିବା । ଏଇଟି କହିଲା, କାହୁଁ ଚାହିଁବା ? କାଣି ଆଙ୍ଗୁଠି ସାନ ପୁଅ । ଥିଲା ଥିଲା କହିଲା ଖାଇବା ପିଇବା, ଫୁରୁ କିନା ଉଡ଼ିଯିବା ହେଲେ ବୁଢ଼ା ମୁଣ୍ଡ ହଲେଇ ଦେଇ ନାହିଁ କରିଦେଲା । ଖୁଡ଼ୀ ବୁଢ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠି ହଲେଇ ଦିଏ । ଏବେ ଆଉ ଖୁଡ଼ୀ ଆଉ ସେ ଗପ କହୁନି ।

ଜେଜେବାପା ଆମେରିକା ଗଲୁଦିନୁ ଜେଜେମା ସବୁବେଳେ ଶୋଉଛି ଆଉ ବେଳେ ବେଳେ ଥରୁଚି । ଜେଜେ ଆଗରୁ ଏମିତି ଶୋଉଥିଲେ ଆଉ ଥରୁଥିଲେ ଜେଜେମା କ'ଣ ଜେଜେବାପାଙ୍କ ପରି ଏ ଭିତରେ କୋଉଦିନ ଆମେରିକା ଚାଲିଯିବ ?

ଘରେ ମଉଳା ଫୁଲ ଗୁଡ଼େନ ଶାଳଗ୍ରାମଙ୍କ ଦିହରୁ । ଇଏ ଭାବେ ସିଏ
ଦିଅଁ ବସେଇଥିବ । ସିଏ ଭାବେ ଇଏ ଦିଅଁ ବସେଇଥିବ । କୋଠ ଦିଅଁ ଅଖିଆ
ରହୁଯାଆନ୍ତି ଦିନେ ଦିନେ ।

ସାନ ପୁଅ ଘରୁକୁ ଚଣା ଶାଗ ଆସିଲେ ଭାବେ, ଆହା ଭାଇଁ ଚଣାଶାଗ
ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ । ବଡ଼ପୁଅ ଚୁନାମାଛ ଆଣିଲେ ଭାବନ୍ତି, ଓଁ ତବାସକୁ ତ ଚୁନାମାଛ
ଆମ୍ଭିଲ ଭଲ ଲାଗେ । ଭାବନାରେ ଛେଦ ପଡ଼େ । ଅଉ ଅଧିକ ବେ ହୁଏନି ।

ଅଗ ଆଗ ଏକୃଷିଆ ବସି ଖାଇବାକୁ ସେପ ଲାଗିଲା । ପଛକୁ ଗତରେ
ପଡ଼ିଗଲା । କିନ୍ତୁ ବଦଲେଇ ହେଲାନି ସେ ମେଞ୍ଚଡ଼ି ଟୋକା ଖଣ୍ଡକୁ । ସମସ୍ତଙ୍କ
ଅଂହକାରକୁ / ଅକିଟକୁ ବେତାଡ଼ିବ କରି ସେ ଯାବ୍ ଘରଟାରେ ବୁଲୁଥିଲା କରୁଥିଲା ।
ଦିନେ ଦିନେ ତା ଝୁଡ଼ୀଠୁ ମାଛ ଭଜା ଖାଇ ଖାଇ ଫେରୁଥିଲା । ଅଗଣା ଗୋଟାକ
ନଟୁ ଘୁରେଉଥିଲା । ଦାଦାଙ୍କ ଘର ଦୁଆର ପାଖ ଝୁଣ୍ଟିଟାକୁ ଧରି ଘିର୍ ଘିର୍ ଘୁରୁଥିଲା
ଏବଂ ଚକାଚକା ଉଠିଲା ଝେଳୁଥିଲା ।

ବୁଢ଼ୀମା ସବୁଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଅଗଣାରେ ବସନ୍ତି । କୁନିପୁଅ ବସି ଗପ
ଶୁଣେ । ଏଘରୁ ମାଛ ଭଜା ବାସନା ଆସିଲେ ସେପଟୁ ଆସେ ଡାଲି ବଘର ଛୁଙ୍କ ।
ବୁଢ଼ୀମା ଭାବନ୍ତି, ଏମାନେ କ'ଣ ଅନ୍ତତଃ ମୋ ଝିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରି
ନଥାନ୍ତେ । ତା ପରେ ତ କାହାର କିଛି କହିବାର ନଥିଲା ।

ବୁଢ଼ୀମା ଯେମିତି ଉଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଚଢ଼େଇ ଦିହରୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିବା ଅଲେଡ଼ା
ପରିଟିଏ । ପାହାନ୍ତି ପହରର ମଳିନ ଉଦାସୀ ଜହ୍ନଟିଏ । ଧୋବ ଫର୍ ଫର୍ ବାଲି
ପିନ୍ଧା ମିଲି ନରୁଟିଏ । ଅଥଚ ସେ ଗୋଟେ ଅସୁବ କୋମଳତା । ସତେ ଯେମିତି
ତାଙ୍କର ବହୁ ଆଗରୁ ପଲେଇ ଯିବାର ଥିଲା, କେବଳ ଗାଈ ଆସି ନ ଥିବାରୁ
ଯାଇପାରି ନାହାନ୍ତି ଏଯାଏଁ ।

କୁନିପୁଅ ଦିନେଦିନେ ପଢ଼ରେ, ଜେଜେମା, ତମେ ଆମେରିକା ଗଲେ
ଜେଜେଙ୍କୁ ଧରି ଆସିବ । ତମେ କେବେ ଆମେରିକା ଯିବ ଜେଜେମା ?

'ବୁଢ଼ୀ କହନ୍ତି, 'ସବୁସ୍ତୁ ହେଇଗଲାଣିରେ ବାପା । ସ୍ତ୍ରୀ'ର ଭିତରେ ହିଁ
ସିବାକୁ ହବ ।'

ଉପରକୁ ତ ସବୁ ଠିକ୍ ଚାଲୁଥିଲା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ତଥାପି ଘର ଭିତରଟା
ବୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧ ଲାଗୁଥାଏ । ପିଣ୍ଡା ଅଡ଼ଙ୍ଗ, ଘର ଦୁଆର ସବୁ ମରି ମରି ଗଲାପରି

ଲଗୁଥାଏ । ସେଇ ଝୁଁ ଝୁଁ କାଣ୍ଡୁଥିବା ବୁଢ଼ାଠି ଏମିତି କ'ଣଟାଏ ଥିଲା ଯେ ତା ବନା ଏମିତି ଲଗୁଛି ।

ବୁଢ଼ା ଥିଲେ ଅଦୃଶ୍ୟ ଏରୁଣ୍ଡି-ବନ୍ଧଟିଏ । ଏବେ ସେ ବୁଢ଼ା ନାହାନ୍ତି । ବନ୍ଧ ନାହିଁ କି ବନ୍ଧନ ବି ନାହିଁ । ଦି ପୁଅ ପୁଅର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପରିଧିଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଆବର୍ତ୍ତି ସାରିଲେଣି । ଖାଲି ଯାହା ସେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ପକେଇ ଦବାକୁ ବୁଢ଼ୀ ଏପଟ ସେପଟ ହେଇଯାଆନ୍ତି ଖରାଦନଆ ଦକ୍ଷିଣା ପବନ ଟିକିଏ ପରି । ଅଗଣାରେ/ଘର ଭିତରେ/ମନ ଭିତରେ/ରକ୍ତରେ ଯୋଉ ଗାର ପଡ଼ିଥାଏ - ଦେଖି ନ ଦେଖିଲା ପରି ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । କାହାକୁ କହିବେ ଦୁଃଖ ।

ଖାଲି ଗୋଟିଏ କଥା ପଚାରିବାକୁ ମନହୁଏ ତାଙ୍କର । ହଠାତ୍ ପିଲେ, ସଂସାର ଗୋଟାକ ଲୋକ ଯଦି ଖାଲି ସୁଖ ନେଇଯିବ, ଦୁଃଖ ଭାଗକ କିଏ ନବ କହିଲ ?

କୁନିପୁଅ ବୁଝି ପାରୁନଥାଏ । ଖୁଢ଼ୀ ତାକୁ ଆଗପରି ତ ମନ ଇଚ୍ଛା ଗେଲ କରୁଛି । ଅବଶ୍ୟ ବୋଉକୁ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ, ଆଗପରି ମାଛଭଜା ଖଣ୍ଡେ ଧରୁଇ ଦଉଡି କେହି ନଥିବା ବେଳେ । ଆଉ ଏମାନେ କ'ଣ କଥା ହୁଏତକୁ ଆମେ ଭିନେ ହେଉଛୁ ବୋଲି । ଯଦି ଭିନେ ହେଉଛୁ, ଯଦି ଆମ ହାଣ୍ଡି ଦାଦାଘର ହାଣ୍ଡି ଅଲଗା, ଯଦି ତାଙ୍କ ଚଉଁଶ ଅଲଗା, ବାବାଙ୍କର ଆଉ ଦାଦାଙ୍କର ବୋଉ କେମିତି ଏକା ଲୋକ, ଜେଜେମା ?

ଜେଜେବାପା ଆମେରିକାରୁ ଫେରନ୍ତି । ସବୁକଥା କହିବ । ସେ ନଥିବା-ବେଳେ ଏମାନେ ଏଠି ଭିନେ ହୋଇ ଗୋଟେ ପାଲ କରୁଛନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ୀଙ୍କର ଏବେ ଆଉ ନିଦ ହୁଏନି । ରାତି ଗୋଟାକି ଏପଟ ସେପଟ ହୁଏ । ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ବାଡ଼ି ଦୁଆର ଦିଆହେଇଛି ନା ନାହିଁ ଥରକୁ ଥର ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଅଗଣାରେ ଠିଆହେଇ ଫୁକିଆ ତର ଦେଖନ୍ତି । କ'ଣ ସବୁ ଭୁଟୁରୁ ଭୁଟୁରୁ ହୁଏଥାନ୍ତି ଜଣା ପଡ଼େନି । ଅଥଚ ଏତିକି ବାରି ହେଲୁଯାଏ ଯେ ସେସବୁ ଦୁଃଖର ଶ୍ବପ୍ନ ।

ଖରାବେଳେ, ନିଶ୍ଚିନ୍ତା ବେଳେ ରାଉରାଉଆ କାଉଟିଏ ଗୁଲି ଉପରେ ବସି ରାଗୁଥାଏ । ଦି'ପହରେ ଶୋଉ ନଥିବା ଅମାନିଆ ପିଲେ କୋଉ ଖଞ୍ଜରେ ଖସି

ଆସୁଥାନ୍ତି ବାହାରକୁ । ମାଟିରୁ ନିଆଁ ଧାସ ଉଠୁଥାଏ ଉପରକୁ । ଆଉ ସାଇର
 ନେତ ବୋଉ ବର୍ଷେ ତଳେ ମରିଯାଇଥିବା ନେତକୁ ବାହୁନ ବହୁନ କାନ୍ଦୁଥାଏ ।
 ସ୍ବର ଶୁଭୁଥାଏ ଏ ସାଇକ । ଦୂର ଆମ୍ଭ ତେ ଟାରେ କୋଇଲିଟିଏ କୁହୁକୋଉଥାଏ ।
 ଶୁଣିଲୁ ନଥିଆ ବାହୁଙ୍ଗାଟିଏ ପବନରେ ପଡ଼ିଯିବ ପଡ଼ିଯିବ ହେଉଥାଏ । ଏମିତି
 ଅବେଳାରେ କିଏ ଜିଣେ ଏପଟ ସେପଟ ହେଇପଲ ପରି ଲାଗେ । ତାଙ୍କର ପରି ରୁଲି
 ପକେଇ, ଝଙ୍କାର ଝାଁ ମାରି ଡକାଉଥାଉ ଆସି କୋଉଆଡ଼େ ରୁଲିଯାଏ ଦୃଶ୍ୟଟିଏ ।
 ରୁଝିକନା ଲଗେ । ପିଂ ଡୁ ଧାର ଲମ୍ବିଥାଏ ପିଣ୍ଡା ଗୋଟାକ । ମନଟା ରେମିତି
 ଲଗେ ।

ଏମିତି ଖୋଟେ ଅସମୟରେ ହଠାତ୍ ବୁଢ଼ୀ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ଦସ୍ତା ସୁଟ-
 କେସକୁ ସଜ ଡି ବସିଲେ । ଦିଅଁ ଶାଲଗ୍ରାମ କନା ଗୁଡ଼େଇ ରଖିଲେ । ପୁଅମାନେ
 ଘରେ ନାହାନ୍ତି । ଇଏ ପୁଣି କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଲେ ? ବୋହୂ ହହେଁ ଭାବିଲେ ।
 ବଡ଼ବୋହୂ ଶୋଇରହୁ କାନେଇଲୁ । ସାନବୋହୂ ମୁହଁ ମୋଡ଼ି ଦେଲା ସିନା,
 ମନରେ ଶଙ୍କା ପଶିଲା । ଗାଁଟାଯାକ ରାସ୍ତା ହବ । ବୁଢ଼ୀଟାକୁ ତଡ଼ିଦେଲେ ହେ,
 ସମସ୍ତେ କହୁବେ । କିଏ ଯିବ ରେକିବାକୁ । କୁଆଡ଼େ ବାହାରିଗଲୁମ ଇଏ । ତାଙ୍କର
 କିଏ କୋଉଠି ଅଛନ୍ତି ଯେ କୋଉଠିକି ଯିବେ ?

ବୁଢ଼ୀ ଶୁଣେଇ ଶୁଣେଇ କହିଲେ । ମତେ କ'ଣ ଭାବିଗଲୁ କି ଏମାନେ ?
 ମୋର ରୁଣ ରୁଣଟା ଭାଲ ମ । (ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତେ ମଲେଣି) ଏଇଲେ ପାଇଗଲେ
 ମୁଣ୍ଡରେ ଥୋଇବେ ମ । ମତେ କେଡ଼େ ଗେଲବସର କରି ନଥିଲେ । ଏମିତି
 କହୁଥିଲେ, ହେଲେ ଆଶା କରୁଥିଲେ ବୋହୂମାନେ ଆସି ଆକଟିବେ । ଗୋଡ଼
 ହାତ ଧରିବେ । ଯାହା ହେଲଣି ତ ହେଲଣି ଆଉ କଥାକୁ ଧରନି ମ, ରୁଲି ଝାଇବ
 କହିବେ । ଶାଇସାରିବା ପରେ ଦିହରେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ବୁଲେଇ ଦେବେ । ହେଲେ
 କେହୁ ଆସିବେନୁ ଆଗକୁ ।

ବୁଢ଼ୀ ବାହାରି ଯିତଲେ ଦାଣ୍ଡକୁ । ଧୋବ ଫର୍ ଫର୍ ଲୁଗାରେ ବୁଢ଼ୀ
 ହଲି ହଲି ଚାଲୁଥାନ୍ତି । ନିଛୁଟିଆ ବେଳଟାରେ ସେ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରେତପରି ଦିଶୁଥାନ୍ତି ।
 ଯେମିତି ସବୁ ଭୁତ ଗପରେ ଥା'ନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ୀଙ୍କର ପଛେ ପଛେ ସେ ଟୋକାଟା ଚାଲୁଥାଏ । ବଡ଼ ଅବେଇକି ଟୋକା
 ଖଣ୍ଡିକି । ହାତରେ ବାଉଁଶ କଣିଟେ ଧରି ଚାଲୁଥାଏ । ପେଣ୍ଟ ଗଲପଡୁଥାଏ । ବୁଢ଼ୀ
 ଭାଗରେ ଏକମୁହାଁ ହେଇ ଚାଲୁଥାନ୍ତି । ଜାଣି ନଥାନ୍ତି ପଛରେ ଟୋକା ଖଣ୍ଡକ

ରୁଲିତ ବୋଲି । ମନ ମାନିଲାନ । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁହଁ ବୁଲିଲେ ଦେଲେ ଘର ଆଡ଼କୁ ।
ପଛପଟେ ସିଂଘାଣି ନାକା ଡୋଆ ପେଶ୍ଟ ପିଛା ଟୋକାଟି ଡାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ରୁଢ଼ି
ହସୁତ । ଛୁଗୁଲେଉଡ଼ି । ଯାଉଥିଲୁ ପରା ଜେଜେମା, ଏଡ଼େ ଟାଣରେ ମୁହଁ
ବୁଲିଲେଦେଲୁ କଥା ? ଯା ଯା କେତେବାଟ ଯାଉଛୁ ଯା । କେତେବଟ ଯାଇ-
ପାରୁଛୁ ଯା । ତତେ କିଏ ଅଟକଉଡ଼ି ଯେ ।

ଦେଖମ ଟୋକା ଖଣ୍ଡକୁ । କିଛି ନକହୁ କେତେ କହୁଯାଉଡ଼ି ମ । କେଡ଼େ
ରୁଲିଲେ ହାକୁଡ଼ି ମ ଭିତରେ ଭିତରେ । ଆରେ ଗଲ, ଭୁଂ ଯା ଠୋଉ ସେ
ମୋଠୋଉମ । ମୋ ଆଗରେ କ'ଣ ବାତାନ ବତଉବ । ତୋ ରୁଲିକି ସବୁ ମତେ
ଜଣାମ ପୁଅ । ହେଲେ ମୁଁ ଆଉ ଫେରିବନି ମ । ଯା ଫେରି ଯା । ମୋ ପଛେ ପଛେ
ଆଉ ଆ ନା ।

ଯାହାକୁ ସବୁ ଦିହରୁ ବାହାର କରିଥିଲି ସେମାନେ ତ ହେଲେନି । ବଡ଼
ବଡ଼ ଗଲେ ଫସର ଫାଟି ନା ସାନ ଆସୁଛନ୍ତି ବେସର ବାଟି । ନହେଲ ବା ନାହିଁ ।
ମୁଁ କାହାପାଇଁ କିଛି କରିନି । ତମେ ସବୁ ତମର ମନକୁ ମନ ବଡ଼ ହୋଇଗଲ,
ନା ରେ । ଏଇନେ ମାଇପ ସବୁ ହୋଇଗଲେ ।

‘ଆରେ ତୁ ଯା’ ମୋ ପଛେ ପଛେ କାହିଁକି ଆସୁଛୁ ?’

‘ତମେ ଜେଜେମା କୁଆଡ଼େ ଯିବ ? ତମେ ଯୁଆଡ଼େ ଯିବ ମୁଁ ସିଆଡ଼େ
ଯିବ ।’

କେଡ଼େ ଟାଣ ଦେଖମ । ଗାଁ ମୁଣ୍ଡ ଡେଇଁ ଅନେକ ବାଟ ରୁଲି ଆସିଲେଣି ।
ସେ ଟୋକା ଖଣ୍ଡକ ତଥାପି ଶୁଣୁନି । ପଛେ ପଛେ ରୁଲିତ । ଜେଜେମା ଟିକିଏ ଠିଆ
ହୋଇଗଲେ । ସେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ଠିଆ ହୋଇ ହସୁତ । ସତେଁ ଯେମିତି ରହୁଲେ
ବୁଢ଼ୀ, ତୁ ପାରୁଛୁ କି ମୁଁ ପାରୁଛି ଦେଖିବା । ଗୋଡ଼େଇ ଆଲେ ପଛକୁ ଦଉଡ଼ୁଛି ।
ଆଗକୁ ରୁଲିଲେ ପିନ୍ଧି ଧରୁଛି । ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ପଛରୁ ହସୁତ । ରହମ ବୁଢ଼ୀ ତୁ
ଯିବୁ କୁଆଡ଼େ । ମତେ ବଞ୍ଚିତଥା ପଣରେ ପାରିବୁ ?

ଏମିତି ଗୋଟେ ରାଗ ସ୍ନେହ ଅଭିମାନ-ଦୁଃଖ-ସୁଖ କୋହ-ଲୁହର ଝୋଲଟିଏ
ରସ୍ତା ସାରା ରୁଲିଆଏ ।

“ଜେଜେ ମା, ଆଉ କେତେବାଟ ଯିବ ?”

“କାହିଁକି ଗୋଡ଼ ବନ୍ଦଲୁଣି କି ? ଭୁ ଯା ପଳା । ମୋ ପଛେ ପଛେ କାହିଁକି ଆସୁଛୁ । ତତେ କିଏ କହୁଛି ଆସିବାକୁ ଯେ ।”

ଅବୁଆ ପିଲଟି ଆସୁଥାଏ ପଛେ ପଛେ । ଏ ସଂସାରକୁ ଆସିବାର ଭାର ବେଶିଥିବ ହେଉନି । ଏବେ ବି ଯରଳ/ତରଳ ଅଛି ଭାର ମନ । ପୃଥିବୀର ଆବର୍ଜନାର ଗନ୍ଧ ବାଜିନି ତା’ । ଜୀଷ୍ଠାପ ଅଣି ଦିଗୁଟି ଭାର ଏବେ ବି ଚକ୍ ଚକ୍ । ଜେଜେମା ତା ପାଇଁ ସ୍ନେହସିନ୍ଦୂ କୋମଳ ପିଣ୍ଡୁ ଲାଟିଏ । ଜେଜେମାର ମଜଲା କାନିର ଗନ୍ଧ ତା ପାଇଁ କହୁଣ୍ଡର ଧାରଟିଏ ଯେମିତି ।

ସେ ଅବୁଆ ପିଲଟିକୁ ରୁହେଇ ଦବାକୁ ହେଲେ ପୃଥିବୀ ସମ୍ପର୍କରେ କେବଳ କହିବାକୁ ହବ କପଟତର କଥା । ପ୍ରବନ୍ଧନାର କଥା । ଦୃଶ୍ୟର କଥା । ସନ୍ଦେହର କଥା ।

କେମିତି ପାହୁଲ ପକେଇ ଚାଲିବ ଦେଖୁନ ଟୋକାକୁ । କେହି ନଜାଣିଲେ ସେ ଯେମିତି ଜାଣିବ ଜେଜେମା ଦୃଢ଼ ସୀମାରେଖା, ସାନ୍ତତା ସବୁକିଛି । ବାଉଁଶ କଣି ଖଣ୍ଡକ ଧରି ନିଦ୍ରାସ୍ଥରେ ଚାଲିବ ପଛେ ପଛେ । ଲଗା ନାହିଁକି ପଦା ନାହିଁ ।

ସୁଧା ହେଇ ଆସୁଥାଏ । ରୁଞ୍ଚର ପାଦ ଥମି ଆସୁଥାଏ । ପଛରୁ ନାଦ-ଟୋକା କହୁଥାଏ, ଜେଜେମା ଏଥରକ ଚାଲି ଫେରିଯିବା ମତେ ଭା’ର ଭୋକ ହେଲୁଣି । ଆମକୁ ସମସ୍ତେ ଖୋଜୁଥିବେ । ଚାଲିମ ଫେରିଯିବା । ଅଉ ଥରେ କେବେ ତମେ ଚାରିବ ପଛେ ଆଜି ଚାଲି ଫେରିଯିବା । ମୁଁ ଆଉ ଚାଲିପାରୁନି ଜେଜେମା, ଏଇଠି ରହିଲି ।

“ଅବଶ ମିନ ଅବଶ ଗୋଡ଼ରେ ଆଉ କିଛି ବାଟ ଆଗେଇଗଲେ ଜେଜେମା । ହେଲେ ମିନ ମାନ୍ଦଲୁନ, ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ । କେହି ନାହିଁ । କେମିତି ଫାଙ୍କା ଲାଗିଲା । ଗ୍ରେଟ୍ ପିଲଟା ପଛରେ ରହିଗଲା ଗାଁ ଅନେକ ଦୂର । କେମିତି ଯାଇଥିବ । ବାଟରେ ଡର ଲାଗିବ ତ ! କେମିତି ଗୋଟେ କାନ୍ଦିଲା କାନ୍ଦିଲା ଭାବ ଆସିଗଲା ସମଗ୍ର ସତ୍ତ୍ୱରେ ବୁଢ଼ୀଙ୍କର । ପାଦ ଅଟକିଗଲା । କୁଆଡ଼େ କେତେ ଦୂରରେ ରହିଗଲାମ ପିଲଟା ।

ପାଦ ଚାଲିଗଲା ପଛକୁ । ଶେଷ ବାଟ ଆଗେଇ ଆସି ଦେଖିଲେ ନାହିଁ ତୋକା ବସି
ବାଲିରେ ଘର କରୁଛି । ଡର ନାହିଁ କି ଭୟ ନାହିଁ ।

ଜେଜେମା'ଙ୍କୁ ଦେଖି ଫିକ୍ କିନା ହସିଦେଲା । ସେଇ ଛୁଟୁଲିଆଁ ହସ ।
ଜାଣିଛି ତୋ ଦମ୍ଭଲେ ବୁଢ଼ୀ । ମୁଁ ଜାଣିଛି ତୁ ଫେରିବୁ ବୋଲି । ସେଇଥିପାଇଁ ତା
ଏଠି ବସି ଖେଳୁଛି । ଏଥର ଯିବା ?

ବୁଢ଼ୀ ମନେ ମନେ ବିର ବିର ହେଲେ । ତୋର ଯୋଗୁଁ ମର ପାରୁନିରେ
ଧନ । ମତେ ତୁ ମାରି ଦେ'ରେ । ମତେ ତୁ କେମିତି ହେଲେ ମାରିଦେ ।

ହାତ ଧରି ଟାଣି ଟାଣି ଘର ମୁହଁ ହେଲା ବେଳକୁ ବୁଢ଼ୀ କହୁଥିଲେ ‘ଆରେ
ତୋ ବୋଉକୁ ଆଉ ଝୁଣ୍ଟି କି କହିବୁ ମୁଁ ଫରାବେଲପାଇଁ ଫେରୁନି ମ । କାଲି ପୁଣି
ଗୁଲିଯିବି ମୋ ବାପ ଘରକୁ । ମୋର ଗୁରୁ ଗୁରୁଟା ଭାଇ ମ । ମୁଁ କାହାକୁ
ଡରିବି କି ?’

କୁନି ପିଲାଟିର ଉତ୍ତର ‘ହଉ ଜେଜେମା ତମେ କାଲି ନିଶ୍ଚୟ ଗୁଲିଯିବ ।
ଚମ୍ପୈଇ-ନଳି ଜେଜେମା, ଜେଜେମା ଚମ୍ପୈଇ ନଳି ।’

ଫିକ୍ କିନା ହସିଦେଲା ପିଲାଟି ଏବଂ ଭାର ଜେଜେମା । ●

ଓଃ ଜୀବନ

ଏଇଟା ଜମାରୁ ଗପ ନୁହେଁ ।

ସେଦିନ ଦି'ପହରରେ କଟକ ବାଦାମବାଡ଼ି ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ଓହ୍ଲେଇଲି । ବସରୁ ଓହ୍ଲେଇ ଓହ୍ଲେଇ ଦେଖିଗଲେ ଶିକ୍ଷାବାଲାମାନେ । ବାବୁ ଶିକ୍ଷା । ମୋର ଏଇଟା ଗୋଟେ ଧାରଣା ଯେ ବସ୍ ପାଖରେ ଟେରି ଭାଙ୍ଗି ଛୁଟି ଯାଉଛି ପିନ୍ଧା ଶିକ୍ଷା-ବାଲା ଗୁଡ଼ାକ ଚଢ଼ାଦର ହାଙ୍କନ୍ତି । ଏଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନାହିଁ ନାହିଁ କରି ମୁଁ ଟିକିଏ ବାଟ ଚାଲିଲି । ଏକୁଟିଆ ଏକୁଟିଆ ଆସୁଥିବା ବୟସ୍କ ଶିକ୍ଷାବାଲାଟିଏ ଦେଖି ମୁଲ୍-ଗୁଲ୍ କରେ । ଦର ଛୁଣାଏ । ଏମିତି ମୁଁ ସବୁବେଳେ କରେ । ସେଦିନ ମଧ୍ୟ ସେମିତି କଲି । ବସ୍ ପାଖ ଶିକ୍ଷାବାଲାଙ୍କୁ ଡେଇଁ ଚାଲିଲି । ମୋର ମଙ୍ଗଳାବାଗ କଟକ ନର୍ସିଂ ହୋମ ଯିବାର ଥାଏ ।

ମୋର ଆଗେ ଆଗେ ଗୋଟେ ଟୋକା, ବାଇଶି ଡେଇଶି ବର୍ଷ ହେବ, ଚାଲିଥାଏ । ସାଇକେଲଟିଏ ଧରି ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ଚାଲିଥାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଦୃଢ଼ି ଶିକ୍ଷାବାଲାଙ୍କୁ ମୁଲେଇଲି । ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକକୁ ଯିବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଦର । ଦିନଟଙ୍କା ଦବ ବାବୁ । ଅଡେଇଟଙ୍କା ଯାଗିଲେ ବି କେହି ମଙ୍ଗିଲେନି । କିଣ କରାଯାଏ । ଆଉ କିଛି ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ପାଇ ଖରାରେ ଖରାରେ ଚାଲିଲି ।

ହଠାତ୍ ଦେଖିଲି ମୋ ଆଗେ ଆଗେ ସାଇକେଲ ଗଡ଼େଇ ଗଡ଼େଇ ଯାଉଥିବା ଟୋକାଟି ଅଟକି ଗଲା । ସେ ସାମାନ୍ୟ ହସି ପରୁଣିଲା, 'ସାର, କୋଉଠିକି ଯାଇଥାନ୍ତେ କି ?'

ମୁଁ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି । ‘ମଙ୍ଗଳାବାଗ । କାହିଁକି?’

ସେ ବଡ଼ ନମ୍ରତାର ସହୃଦ କହିଲା ‘ନାହିଁ ସାର୍, କଥା କଣ କି, ଆପଣ ମୋ ସାଇକେଲରେ ବସନ୍ତ । ମୁଁ ନେଇଯିବି । ଆପଣଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବେ ।’

ମୁଁ ସାଇକେଲକୁ ଚାହିଁଲି । ଭଲ ସାଇକେଲଟିଏ । ଭଲ କ୍ୟାରିଅରଟିଏ ଲାଗିଥାଏ । ସେ ସାଇକେଲଟିକୁ ଧରି ଠିଆ ହେଇଥାଏ । ସେ କଟକିଆ ନୁହଁ ଏକଥା ଜଣାପଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ତାର ଦାବିକ୍ଷର ଗାଈଲିଆଲଗୁଥାଏ । ଚନ୍ଦ୍ରା କଲି । ଷଷ୍ଠକ ଭିତରେ ମନେ ମନେ ହସାବ କରିଦେଲି । ଆଉ ଟିକିଏ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟେଇଲେ ଦୁଇ ଟଙ୍କାରେ ଚଳିଯାଆନ୍ତା ମିଳିଯିବ । ହିଁ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଚଳିଯାରେ ଆଗ୍ରମରେ ଗୋଡ଼ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଥୋଇ ଯାଇପାରିବି । ସ୍ୱାକୃତ ସେଇ ହିଁ ଟଙ୍କା ଦେବି । ସ୍ୱା ସାଇକେଲ ପଛପଟେ ବସି କାହିଁକି ଯିବି । ତାକୁ ନାହିଁ କରଦେବି ବୋଲି ଭାବିଲି । ସେ ପିଲାଟା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲି । ସତେ ଯେମିତି ସେ ମୋର ନିଷ୍ଠୁରତାକୁ ଉତ୍କଣ୍ଠାର ସହ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । ଟିକିଏ ଭାବି, ଏପଟ ସେପଟ ହେଇ ତା ସାଇକେଲ କ୍ୟାରିଅରରେ ବସିଗଲି ଏବଂ ଭାବିଲି ମତେ କେହି ଚିନ୍ତା ପରିଚିତ ଲୋକ ନ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ମନହେଲା ପରୁଷବାକୁ ସେ ପିଲାଟାକୁ, ତା ଘର କୋଉଠି, ଗାଁ କୋଉ-ଆଡ଼େ, ଘରେ ଆଉସବୁ କିଏ କିଏ ଅଛନ୍ତି । ପୁଣି ଭାବିଲି ଏତେକଥା କାହିଁକି ପଚାରିବି । ମଙ୍ଗଳାବାଗଠି ମତେ ଓହ୍ଲେଇ ଦେଲା ପରେ ସିଏ କିଏ ମୁଁ କିଏ । ଦଶ ପଦର ମିନିଟର କଥା । ତା ସାଙ୍ଗରେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହବା ଜମାରୁ ଦିରକାର ନାହିଁ । ସେ କ’ଣ ମତେ ମାଗଣା ନଉଛୁକି । ସେ ପଇସା ପାଇଁ ମତେ ନଉଛୁ । ଯଦି ମାଗଣାରେ ନଉଥାନ୍ତା ଭାବିଥାନ୍ତି, ଆହା କେଡ଼େ ଭଲ ପିଲାଟିଏ । ଖରାବେଲେ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିବାର ଦେଖି ଡାକକରି ନଉଛୁ । ବିଚାରଟିକି କିଛି ହଉଥିବ । ତା ସହୃଦ ଦିପଦ କଥାବାତ୍ତା କରେ । ପଦେ ଅଧେ କି’ଣ ପଚାରେ । କିଛି ନ ପଚାରିଲେ ସେ କ’ଣ ଭାବିବ । ଲୋକଟାର ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ ନାହିଁ । ଏମିତି ଭାବନା ଆସିଥାଆନ୍ତା ।

ଏମିତି ଯୁକ୍ତିବାଦି, ଯେହେତୁ ସେ ପିଲାଟି ମୋଠୁ କିଛି ପଇସା ଆଶାରେ ମତେ ତା ସାଇକେଲ ପଛରେ ବସେଇଥିଲା, ମୁଁ ତା ସହୃଦ ନମାରୁ କଥାବାତ୍ତା କଲିନାହିଁ । ଅଥଚ କିଛି ବାଟ ପରେ ସେ ମନକୁ ମନ କହିଲା, ସାର୍, ମୁଁ ଆଗରୁ

ଆଇଜି ପ୍ରଜନ୍ୟରେ କଣ୍ଠଜେନ୍ସିରେ ଥିଲି । ମୋର ଗୁକିର ଗୁଲିଗଲ ମାସେ ହବ ।
 ସକାଳେ ଘଟା ଆଉ ରାତିରେ ଗୋଟିଟି ଟିଉସନ ଜୁରୁ । ଟିଉସନରୁ ସମୁଦାୟ
 ଅଢେଇଟା ଟଙ୍କା ପାଉଛୁ । ଘରେ ସାନଭାଇ ଆଉ ବାପା ମା । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ମାସକୁ
 ଶହେ ଟଙ୍କା ପଠଉଛୁ । ସେମାନେ ତ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ଏବେ ବି ଗୁକିରରେ ଅଛି ।

ମୁଁ ତଥାପି କିଛି କହୁଲିନ । ଭାବିଲି, ମତେ ତା ଦୁଃଖ କହୁଛି । ଭାବିଛି ମୁଁ
 ହୁଏତ ତା କଥାରେ ତାକୁ ଦିୟାପାଇ କିଛି ଅଧିକ ପଇସା ଦେବ । କିନ୍ତୁ ଜମାରୁ
 ଦେବନାହିଁ । ଠିକ୍ ଘଟି ଟଙ୍କା ଦେବ । ସାଇକେଲ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ବସି ଆସୁଛି । ଦୁଃଖ
 ଅଧିକା ଦେବ କାହିଁକି ?

ସତରଫିରେ ଗହଳି ଚହଳି ରାସ୍ତାରେ ସାଇକେଲ ଚଳଉଥାଏ ସେ ।
 କାଳେ ମୋ ହସ୍ତରେ କ'ଣ ବାଜିଯିବ । ମୁଁ ରାଗିଯାଇପାରେ । ତଥାପି କହୁଥାଏ,
 ସାର୍ ମୋ ଘର ଜଗତ୍ ସିଂହପୁର ପାଖରେ—ବର୍ଷେହବ ଗାଁରୁ ଆସିଲଣି । ମୋର
 ଭାଁର ଗାଁ ମନେ ପଡୁଛି । ଏଠିକି କାହିଁକି ଆସିଲି ବୋଲି ବେଳେବେଳେ ମନଦୁଃଖ
 ହୁଏ । ଏଠି ଚଳିବାକୁ ବଡ଼ କଷ୍ଟ । ଯୋଉଠି ଟିଉସନ୍ ଜରୁଛି ସେମାନେ ଠିକ୍
 ସମୟରେ ପଇସା ଦେଇନାହାନ୍ତି । ବାରକଥା କହୁଛନ୍ତି । ମାସକ ଖଟେଇ ଶେଷରେ
 କେତେଦିନ ଯାଇଛି ହସାବ କରୁଛନ୍ତି । ପଇସା କାଟୁଛନ୍ତି । କ'ଣ କରବ । ଏଠିକି
 ବହୁତ ଗରିବ ପିଲା ଟିଉସନ୍ କରବାକୁ ଚାଲୁଛନ୍ତି । ମତେ ଏତିକି ଟଙ୍କାରେ
 ପୋଷୋଉନି କହୁଲେତ ଆଉ କିଏ ମୋ ଟିଉସନ ଧରିନବ । ଯାହାବା ପାଉଛୁ
 ସେତକ ଯିବ । ସେଇଥିପାଇଁ କିଛି କହେନି ।

୦

ମଙ୍ଗଳାବାଗ ପାଖଝୋଇ ଆସୁଥାଏ । ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକ ହୋଇଗଲେ
 ମୋର ତା'ର ସମ୍ପର୍କ ଛୁନ୍ନ ହେଇଯିବ । କିଏ କ'ଣ କହୁପାରିବ ଆମେ ଏକା ଗାଁର
 ଘଟି ଲୋକ ଫିହରୁଲି ଆସିଲପରି ଗୋଟିଏ ସାଇକେଲରେ ବସି ଆସୁଥିଲୁ । ଯେମିତି
 କୋଉକାକୁ ଚିହ୍ନା ପଞ୍ଜିଚିତ । ତା ପରେ ସେ ନୂଆଲୋକ ଖୋଜିବ । ଏକୃଷିଆ
 ଲୋକ । ଯୁବକ ଲୋକ । ଯିଏକି ସାଇକେଲରେ ବସି ଯାଇପାରିବ । ମୋପରି, ଯିଏକି
 ଶକ୍ତି ମୁଲେଇ ମୁଲେଇ ତା ଦରକୁ ଚାହିଁ ଶକ୍ତିସାଟିଏ ପାଉନଥିବ, ସେମିତିଆ
 ଲୋକ । ତାକୁ ବି କହୁବ, ସାର୍ ମୁଁ ଆଗରୁ ଆଇଜି ପ୍ରଜନ୍ୟରେ କଣ୍ଠଜେନ୍ସିରେ
 ଥିଲି । ମୋର ଗୁକିର ଗୁଲିଗଲ ମାସେ ହବ । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ ଅଛି । ମୋ
 ସାଇକେଲରେ ବସନ୍ତ । ନେଇଯିବ । ଯାହାଛା ଡେବେ ।

ମଙ୍ଗଳାବାଗ ଛକ ହେଇଗଲା । ତା ସାଇକେଲରୁ ଓହ୍ଲେଇଲି । ତାକୁ
 ଡିନୋଟି ଟଙ୍କା ଦେଲି । ସେ ନେଲାନି । ଟଙ୍କାଟିଏ ଫେରେଇଦେଲା । କହିଲା, ‘ଆଜ୍ଞା,
 ଡିନୋଟି ବେଶୀ ହେଇଯାଉଛି । ଆପଣ ତ ରକ୍ତସାରେ ଆରାମରେ ଆସିପାର
 ଆଆନ୍ତେ । ମୋ ସାଇକେଲରେ ବସି କିଛି ପାଇଲେ । ମୋର ଦି ଟଙ୍କା ଓଁକିବ ।
 ମୁଁ ସେତିକିରେ ଖୁସି ।’

ହଠାତ୍ କାହିଁକି କେଜାଣି ପଚାରିଦେଲି, ହଁ ଯେ, ହେଲେ ଏମିତି କରି
 ଦିନଟି କେତେ ପାଉଥିବ ? ଆଉ ତ କ’ଣ କରିବା ଦରକାର । ଏମିତି କେତେଦିନ
 ଚଳିବ ।’

ସେ ଉଦାସିଆ ହସଟିଏ ହସିଲା । କହିଲା, ସାର୍, ଦିନକୁ ଅତି କମ୍ରେ
 ପଇସା ଟଙ୍କା ହଉଛି । ଚଳି ଯାଉଛି । ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ହୁଁନ୍ତା ଯେ ହେଲେ ଆମ
 ଗାଁ ଆଡୁ ଯେତେ ବସ୍ ଆସୁଛି ମୁଁ ସେଠିକି ଯାଉନି । ଦୂରରେ ରହୁଛି । ସେଠିକି
 ଗଲେ ଲୋକ ମିଳନ୍ତେ । ହେଲେ ଲଜ ଲାଗୁଛି । ଆମ ଗାଁର କିଏ ଦେଖିଦବ । ଗାଁର
 ସମସ୍ତେ ଏକଥା ଜାଣିଦେବେ । ଗାଁରେ ଏବେ ବି ତ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ମୁଁ
 ଆଜିକି ପ୍ରତି ଜନ୍ମରେ ଚାକିରି କରୁଛି । ପରମାନେଷ୍ଟ ଚାକିରି । ଦ’ଟଙ୍କା ଚାରିଟଙ୍କା
 କମିଗଲେ ଯାଉ । ହେଲେ ସେ ଆଡ଼କୁ ଯାଏନି । ●

ଛଦ୍ମପଟ

ତେଲାକ୍ତ ଖୁଣ୍ଟିରେ ପିମ୍ପୁଡ଼ିଟିଏ ବାରମ୍ବାର ଚଢ଼ୁଥିବା ଖସୁଥିବା ପୁଣି
ଚଢ଼ୁଥିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଏ ଜୀବନ । ଅନ୍ତ କେବଳ ଖୁଣ୍ଟର ଶୀର୍ଷ ଭୂମି—ମୃତ୍ୟୁ । ସ୍ତ୍ରୀ
ଭିତରେ ଅନେକ ସୁଖ ଦୁଃଖ, ସୁଖ ଦୁଃଖ ଜନିତ ଅନୁଭବ, ଉପସ୍ଥେଗ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ
କୃତାର୍ଥ କୃତାର୍ଥ ଭାବ । ପିମ୍ପୁଡ଼ିଟି ତେଲାକ୍ତ ଖୁଣ୍ଟରେ କାହିଁକି ଯେ ବାରମ୍ବାର
ଚଢ଼ୁଥାଏ ପାଗଳପରି ତାକୁ ଜଣା ।

ସ୍ତ୍ରୀକୁ କୁଆଡ଼େ କୁହାଯାଏ ଜୀବନ । ବାପ, ମା', ଭାଇ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁଅର ବନ୍ଧନର
ଘେର । କିନ୍ତୁବାଟ ଆଗେଇ ଯିବାର ସ୍ୱପ୍ନ । ପରେ ଦୁଃଖ ଯେ ଯେତେବାଟ ମନ
ଚାହୁଁଥିଲା ଆଗେଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆଉ କେଇପାଦ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲେ
ହେଇଥାନ୍ତି ।

ମୃତ୍ୟୁ ଆସିଯାଇଛି । ଅତି ବାଉଁଶ ରୂପ ନେଇ ସେ ଆସିଛି । ଦିହରେ ପୁରୁଣା
ମସିଆ ଲୁଗା । ଆଖିରୁ ଲେଖେଇ ବୋହୁଛି । ସେ କୋଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେ ଆସି
ଦୁଆର ଠକ୍ ଠକ୍ କରିବ ଜଣାନାହିଁ । ମୋର ନିଜର ଲୋକମାନେ ଜାଣିଗଲେଣି
ଯେ ମୋ ପାଇଁ ସେ ଆସିଛି । ମୋ ନିଜର ଲୋକମାନେ । ସେମାନଙ୍କ ସହୃଦ
ରାଗରୁଷି ଅଭିମାନର କଥା । ଏ ସବୁତ ଏଇ ପୃଥିବୀ ଭିତରର । ପୃଥିବୀ ଭିତରେ
ରହିଯିବ ।

ମୁଁ ତ କେବେହେଲେ ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରିନି ସ୍ନେହରେ, ଆଦରରେ, ପ୍ରେମରେ,
ପ୍ରଣୟରେ ଅଥବା ଦୋଷରେ । ଅଥଚ ଜୀବନଟା ଏତେ ଶୀଘ୍ର ସରିଯିବ କ'ଣ ?

କେଳେ ପାପୀ ଲୋକତ ଆନନ୍ଦରେ ଅଛନ୍ତି ସମ୍ଭାରରେ । ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି ପୁଣି । ମୁଁ
ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଚାଲିଯିବାକୁ ଡାକରାଆସୁଛି କ'ଣ ?

କୁଡ଼ପ୍ରେସର ହାଇ ।

ହମୋଗ୍ଲୋବିନ ଲୋ ।

ପଟାସିଅମ ହାଇ ।

୧. କିଟେନିନ୍ ଏକଟ୍ ପ୍ରୋଟିନ୍ ।

ଡାଏଲିସିସ୍ ।

ଟ୍ରାନସ୍ପ୍ଲାଣ୍ଟ ।

ହୃଦ୍‌ମାନ, ଅଭିମାନ, ଲଗୋ ଏବଂ ଟ୍ରେଜିକ୍ଟା, ଅସା ପରମାସା ।

ସେହିନ ଥିଲା ମଙ୍ଗଳବାର । କ୍ରମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମାର ତଥାସୀ ଦିନ । ସମାବୃତ୍ତ
ଶୁଣିବା ପରେ ହାତ ଗୋଡ଼ କେମିତି କେମିତି ଲାଗିଥିଲା । ପାଖ ହସ୍ତପିଟାଲ୍‌ର
ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଦେଖାଇଥିଲା । ସେ କହିଲେ କୁଡ଼ପ୍ରେସର ହାଇ । ୨.୦୦/୧.୦୦ । ଆପଣ
ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍କୁଟର କେମିତି ଚଳାଉଛନ୍ତି ? ଫେରି ଆସିଲି । ସ୍କୁଲ ଦୁଆର ମୁହଁରେ
ପରୁରଥିଲା 'କ'ଣ ହେଲା ?' ତାକୁ କହିଥିଲି ମୋ ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ମରଣଟିଏ ସ୍ଥିତି
ହେଇଗଲା । କେତେବେଳେ ହଠାତ୍ ମରଯିବି । ହଗା ମୁତା ନାହିଁ । କେତେ
ସୁନ୍ଦର ସତରେ । ମୋର ଗୁରୁ ବର୍ଷର ପୁଅ ସେହି ଦିନଠାରୁ ତାର ପାଟି ଲଗୁଥିବା
ପାଟିରେ କହୁଛି ବାପାଙ୍କର ବଡ଼ପେଛର ହାଇ । ସେମିତି କିଛି ଦୁଃଖ ନ ଥିଲା
ସେହିନ । ଗୋଟି କେମିତି ଆନନ୍ଦ ଲାଗିଥିଲା ଯେ ଏଥର ମୋର ନିଜ ଲୋକମାନେ
ମୋ ପାଇଁ ଦୁଃଖ କରିବେ । ପାଢ଼େଇ ଆସିବେ ।

ପରଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମୁଖ୍ୟ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଅନେକ ପରୀକ୍ଷା ନିଶ୍ଚୟ
ପରେ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ହେଲା । ମୋର ଦୁଇଟିହାକ କିଡ଼ି ଖସିପ ।

ଏବେ ସବୁ ମନା । ପ୍ରୋଟିନ୍ ଖାଇବା ମନା । ଲୁଣ ଖାଇନା, ମନା । ବେଶ
କାମ କରିବା ମନା । ଟମାଟୋ ଖାଇବା ମନା । ହସି ହସି ବେଦମ୍ ହେବା ମନା ।
କାନ୍ଦିବା ମନା । ପ୍ରେମ କରିବା ମନା । ପ୍ରୀତି କରିବା ମନା । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ମନା ।
କେବଳ ନିଶ୍ୱାସ ନେବା ମନା ନୁହେଁ ଯାହା ।

ଏସବୁ ବନ୍ଦ କେବଳ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ, ମୋ ପୁଅ ପାଇଁ, ଯେଉଁମାନେ କେବଳ କିଛି ଦିନର, ଏ ପୃଥିବୀର ସାଥୀ ହିଁ କେବଳ, ପିଲା ଦିନଠୁ ଅନେକ-ଅନେକ ହଜିଯାଇଥିବା ସାଥୀ, ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଲଗୁଥିବା କେଜିଜଣଙ୍କେ ପରି ଅନ୍ତତ ହୋଇଯିବେ । ଏଠି ରହିଥିବେ ଦୁଃଖର ହାଣ୍ଡି ଚୁଲି କରି ବିଦାରିତ ଜୀବନ ବିତାଇବାକୁ ।

ଟାଣିଆ ବୈଧବ୍ୟଟିଏ ଭେଟିବାକୁ ।

ପିଲାଟି ଦିନରୁ ମୋ ସହୃଦ ଏକାନ୍ତରେ ଅବିରତ ରୁଲୁଥିବା, ସଙ୍ଗେ ଦେଉଥିବା ଛୁଇ ଆଉ ପଡ଼ିବନି ଏ ପୃଥିବୀରେ । ଛୁଇ ମୋ ଦେହର କଳଙ୍କର ଦାଗ । ବହନ କରି ଆସିବି ଅନେକ ଦିନ ମୋତେ । ଛୁଇ ମୋର କଳଙ୍କିତ ନିରୁଦ୍ଧ ମନର ପ୍ରତିବିମ୍ବଟିଏ ମାତ୍ର । ମୋର ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକାପିତା ନିଶ୍ଚୟକୁ ଗୋଲ ମୁହଁ ଏବଂ ମୋ ଦେହ ଭିତରେ ପୋକ ଡାଉଁ ଡାଉଁ ଲମ୍ପିଟରୁ ଛୁଇ ସଂସାରକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଗୋଚର । ମୁଁ କେବେ ଖୋଲିଦେଇନି ମୋର ବିବର୍ଣ୍ଣିତାକୁ, ମୋର କଳଙ୍କକୁ, ମୋର ବାଉଁଶିତାକୁ, ମୋର ଏ ଯାବତ କରିଥିବା ଅପକର୍ମକୁ ମୋର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବୁଝୁ ଆଗରେ, ଅତି ଆପଣାର ପ୍ରେୟସୀ ଅଗରେ, ଗୋଧୂଳି ସଂସାରେ ଅଥବା କଅଁଳ ସକାଳରେ । କେବଳ ଭୟ ଯେ ମୁଁ ବିବର୍ଣ୍ଣି ଦିଶିବି । ଦୃଶ୍ୟ ଦିଶିବି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପକ୍ଷ, ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ପରି, ଚୁଙ୍ଗା, ଚୋର, ଚୁପ୍ ସଜ୍ଜାମାନ ପରି ।

କିଏ ଏଠି ନିଜର ଆଉ କିଏ ଏଠି ପର ? ଯେଉଁମାନେ କିଛିଦିନ ଆଗରୁ ଅତି ନିଜର ପରି ଲଗୁଥିଲେ ମୋ ପାଖରେ ତ ନାହାଁନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ କେତେ ନିଜର ପରି ଲଗୁଥିବା ଲୋକ ପାଖେଇ ଆସିଥିଲେ ବି ଏବେ ତ ଆଉ ଦିଶୁନାହାଁନ୍ତି । କିଏ କୁଆଡ଼େ ଗଲେଣି । ମୋ ଛୁଇବି ତ ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ରୁଲି ଯାଇନାହିଁ କୁଆଡ଼େ ।

ସେକ୍ସ ମୋ ପାଇଁ ଏକ ବିରାଟ ଅନୁଭବ । ପ୍ରେମ ମୋ ପାଇଁ ଏକ କେମ୍ପା କୃଷ୍ଣର ଅଟ୍ଟାକର୍ଷଣ । ତୁଦ୍ଭଜନିତ ସୁଖ ଏବେ ମୋ ପାଇଁ ଫସରଫଟା ବାସର ରାତିପରି । ରକ୍ଷାଛଡ଼ା, ସୁନ୍ଦରୀନାଶ ଏବେ ମୋ ପାଇଁ ଶୀତଦିନିଆ ଜନ୍ମପରି ଶୀତଳ ତୁଦ୍ଭଜନିତ ସେମାସି ଏବେ ମୋ ପାଇଁ ଦୁଃଖେ କମ୍ପନ । ମଶାଣିରେ ହେନା ଫୁଲିଉଁବାସ୍ନା । ଜୀବନ ଏବେ ଚୁରୁଣ ଅଜଣା ମୁଣ୍ଡିତ ଅବଧୂତର ଖରାବେଲିଆ ଘାସ ଶୁସିଟିଏ ।

ସମସ୍ତେ ମୋର ସଖା, ସହୋଦର, ଭାଇ ଅଣ୍ଟିର ହେଇଚନ୍ତି, ଦୁଃଖ କରିଛନ୍ତି, ସାଧ୍ୟମତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଭାଙ୍ଗିନା ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଚନ୍ତି ସ୍ନେହରେ । ବନ୍ଧୁମାନେ ବାରମ୍ବାର ବାରମ୍ବାର ଆସୁଛନ୍ତି ସଙ୍ଗୋଳିବାକୁ । କିଛିଟା ସ୍ନେହ, କିଛିଟା ଲୌକିକତାରେ, ଭଉଜି ମନଦୁଃଖ କରୁଛନ୍ତି, କିଛିଟା ସ୍ନେହ, କିଛିଟା କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ଆଉ କିଛିଟା ମୋ ସସାର କାଳେ ତାଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡେଇବାକୁ ପଡ଼ିବାର ଆଶଙ୍କାରେ । ଶଳାମାନେ ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରୁଛନ୍ତି ତ କି ମଝିଆଁ ଭଉଁଣୀର ପୁଛା ସିନ୍ଦୂର ଲିଭିଯିବାର ଭୟରେ । ପୁଅଟା ତ ଗ୍ରେଟ । ଔଷଧ ଖାଇଲବେଳେ ସେ ଝୁଆଇ ଦିଏ ନେବଳ । ବୋଉ ତାର ରୁଢ଼ୀ କଲରେ ଟିକିଏ ଜୁଣୁଛି ଏବଂ ବେଶି ଜାଣି ଯାଉନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ତାର କୋଡ଼ପୋଛା ସାନପୁଅ କାନ ଧରି ଚାଲୁ ଚାଲୁ କେଉଁଠି କାନରୁଡ଼ି ଦେଇ ହଜିଯାଉଛି ଭିତରେ । ଏ କ'ଣ ଆମ ଗାଁ ହେଇଛି ଯେ ଗୋଜିଆଣିବ ?

ମରିବାର ସମସ୍ତ ଆୟୋଜନ ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ମୁଁ ବଞ୍ଚିଛି । ଫୁଟପରି ସକାଳ ଏବଂ ସଞ୍ଜ ଦେଖୁଛି । ପାଣି ପବନ ଭୋଗୁଛି । ଏବେ ବି ସସାରର ମାୟାଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହେଇ ରହିଛି । ଏବେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଭରୁଛି ମୁଁ ବଞ୍ଚିଯାଇ ପାରେ ଆଉ କିଛି ସମୟ ଯାହା କାଳ ପାଖରେ ଅତି ନଗଣ୍ୟ । ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ଯିବି ଯେ । ଏଠି ତ ରହିବି, ଶିଉଁ, ଅପ୍, ତେଜ୍, ମରୁତ ଓ ବ୍ୟୋମରେ, ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଯିବ ଯତରାତର ।

କହି ଦେବି କି ଗୁମର କଥା ଯିବା ଆଗରୁ ? ନିଜ ଖୋଲପା ଉତ୍ତର ଦେବି କି ? ପ୍ରତେ ହେଇଯିବି କି ନିଜ ରୂପରେ ? ନନ୍ଦ ହେଇଯିବି କି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ । କହି ଦେବି କି କିଛି ବର୍ଷ ଆଗରୁ ମୋତେ ପ୍ରେମ କରୁଛି, ମତେ ନ ପାଇଲେ ମରିଯିବ, କହୁଥିବା ଝିଅଟି, ଯିଏ କି ଏବେ ବିବାହତା ର ବାଆଁ ଗୁଡ଼ିରେ ମୋର ଦାନ୍ତ ଚିହ୍ନ ଥାଇପାରେ, ଖୋଜି ଦେଖ ? ଏହାହିଁ ତ ସତ । ଖୋଲି ଦେବି କି ମୋର ପାଖରେ ଏପଟ ସେପଟ ହଉଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଖୋଜିପା ? ପ୍ରବଞ୍ଚନାରେ ଭରପୁର ଲୋକଗୁଡ଼ିଏ ହଲ ହଲ ହଉଛନ୍ତି । ଗାଁମା ସରହଦ ଭିତରେ ହସାବପତ୍ତି କରି ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ କୋଳାହଳ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ମୋର ନିଜ ଲୋକ । ମୋତେ ସେମାନେ ତ୍ୟଜ୍ୟ କରିନାହାଁନ୍ତି ଏଯାବତ୍ । କହିଦେବି କି ସେମାନଙ୍କୁ ମୋର ସ୍ନେହ, ଘୃଣା, ଭକ୍ତି, ଆଦର, ଅନାଦରର ପ୍ରକୃତ କାରଣ ?

ଏବେ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପଡୁଛି ମୋ ଗାଆଁ । ଭୁଜିଗିରି ପାହାଡ଼ ଆମ ଗାଁ ଦେଉଳରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପତା ନଥିବା ନିର୍ଲିପ୍ତ ଅ । କେବଳ ଶୁଖିଲା ଲଙ୍କା

ଆଉ ଭାତ ଖାଉଥିବା ଉଦୟ ବାସାର ଝୁରୁଡ଼ ମୁଣ୍ଡ । ପାନ ଠୁଳାରେ ଠୁଳ୍ ଠୁଳ୍ ଅନବରତ ପାନ ଛେରୁଥିବା ଲୋକା ମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ସବୁବେଳେ ହଲୁଥିବା ଖାଇଲି ହାତର କାଣି ଆଙ୍କୁ । କୁରୁପା ଭାଜନାଙ୍କ ଅଫିମିଆ ଓଠରେ ଏହେଁ ଏହେଁ ହସ । ବଣିକା ଅପାର ଠେଙ୍ଗ ଠେଙ୍ଗ କଥା । ବାଂଝ ହାର ନାମର ପଞ୍ଜୁ ଶ୍ଵାରେ ରୁଡ଼ା ଶୁଆର ସ୍ଵର ; ପକ୍ଷୀ ଜନମରୁ ପାରି କିର ହେ କମଳାବର ।

ଏବେ କାହିଁକି କେଜାଣି ବଡ଼ ନିଃସଙ୍ଗ ଲଗୁଛି । ମୋର ନିଜର ଲୋକମାନେ ପର ପର ଲଗୁଛନ୍ତି । ଉନ୍ନ ବାଗରେ ଦେଖିଲେ ଭୁଲ୍ ଟା ମୋର । ସେମାନଙ୍କୁ ମୋର ନିଜର ବୋଲି ଭାବିବାର ନଥିଲା । ସେତକ ଆଗରୁ କରିଥିଲେ ଆଜି ହୁଏତ ଦୁଃଖ ନଥାନ୍ତା । ଏତେ କୋଳାହଳ ଭିତରେ ଏତେବଡ଼ ନିର୍ଜନତା ।

ମୁଁ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ଅନ୍ତର ଦେଇ ଭଲ ପାଇଥିଲି । ସ୍ନେହ କରିଥିଲି । ମୋତେ କାହିଁକି କେହି ଭଲ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ମୋ ଭଲ ପାଇବାକୁ ମୁଁ ବୁଝେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ସେ ଭାଷା ହୁଏତ ମୁଁ ଜାଣେନା । ସେ ତାଙ୍କ ହୁଏତ ମୋର ନାହିଁ । ଅବୁଝା ରହିଗଲା ସାରା ଜୀବନ ।

ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନି ଶାଢ଼ୀ ପାଲଟେଇ ଦେବ ସୁକୁ ସୁକୁ କାନ୍ଦଣା ଭିତରେ । କାମନାରେ ଜୁଡ଼ୁବୁଡ଼ୁ ଯୌବନରେ ଧଳା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦାବ । ସତରେ କଣ କାମନା ସରିଯିବ ତା' ଦେହ ଓ ମନରୁ ? ହୃଦ୍ ହୃଦ୍ ହେଇ ଜଳିବ ଦେହ । ସମସ୍ତ ଅର୍ଗଳ ଡେଇଁଯିବ ଅସର୍ତ୍ତକରେ । ମନକୁ ବୁଝେଇ ଦେବ । ନିଜକୁ ବଦଳାଇ ଦେବ । ଖାଲି ଯାହା ପୃଥର ଆଖିରେ ଅଲୋଡ଼ା ଲୁହ ତଳ ତଳ ହେଉଥିବ । ତାକୁ ତା' ଝେଲ ସାଙ୍ଗ ମାରିଲେ କାହାକୁ ଗୁହାରି କରିବ ? ଲୁହ ଗଡ଼ି ଆସୁଥିବ । କେଉଁ ସବଶକ୍ତିମାନ ଭଗବାନ ଫେରାଇ ଦେଇପାରିବେ ମୁକ୍ତାପରି ଲୁହ ଟୋପାକୁ ତାର ସରଳ ଆଖି ଭିତରକୁ ? ପାରିବେ କି ?

କ'ଣଟା'ବା' ବଦଳିଯିବ ଏଠି ? ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଗ୍ରହଣ ଖଣ୍ଡିଆ ଲୋକଟା ଅଣ୍ଟା ଲୁଗାବ । କୋଉକାଲେ ଥରେ କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖେ ବିନାଶ କହିଥିବା ବୁଦ୍ଧ ସେମିତି ବସିଥିବେ ଗଛମୂଳେ, କାମନା ସରୁ ନ ଥିବ ସଂସାରରୁ । ସଞ୍ଚିବାକୁଆ-ଟିଏ ସଂଧାନରେ ଭୁଲିଥିବ ଭଲ ଜାଗାଟିରେ, ଯୋଉଠି ବକଳା ବେତେଇ ହେବ ପ୍ରଜାପତିଟିଏ ହବାର ଆକାଂକ୍ଷାରେ । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର କାଖରୁ ଝାଲ ବୋହୁ କେମିତି କେମିତି ଦିଶୁଥିବ । ତାକୁ ଦେଖି କେହି କେହି କ'ଣ କ'ଣ ଭାବୁଥିବେ ଏବ

ଭବୁଥିବେ ଯେ ଏମିତି ଭାବବା ଭବିତ ନୁହଁ । ଦାଦିଆ ଭଣ୍ଡାରି ପୋରେହତଙ୍କ
ସାଙ୍ଗରେ ଦିନହାତି କରିଆ ଖଣ୍ଡେ ପାଇଁ କଳି କରୁଥିବ । ଅନ୍ଧା କୁଜଟିଏ ପରି
ନନା ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବସିଥିବେ । ବୋଉ ବାଡ଼ି ଦୁଆରେ ବସି କ'ଣ ସବୁ ଭୁଟୁରୁ
ଭୁଟୁରୁ ହୁଅଥିବ ।

ଭଗବାନ ଦେଖାହେଲେ ପରୁରନ୍ତି, ମୁଁ ତ କେବେ ତାଙ୍କ ସଂସାରରୁ
ଗୋଟେ ଢେ ଅ'ଣ ଆବୋରି ବସି ନ ଥିଲି । ମୁଁ ତ କେବଳ ଚାହିଁଥିଲି ଦି
ବିକିଆ ଦରଟିଏ, ତା ପଛପଟେ ଛୋଟ ଶାଗ ପଟାଳିଟିଏ, ଗୋଟେ ଦିଓଟି ଫଳ-
ଗଛ । ଏତିକି ଦେଇ ଦେଇଥିଲେ କ'ଣ ତାଙ୍କ ବିଭବ ସରି ଯାଇଥାନ୍ତା ? ତା' ପୁଣି
ଆଉ ଦିନ କେତଟା ପାଇଁ । ପୁଣି ଡରାଉଚନ୍ତି ମାରିଦେବେ ବୋଲି । ମାରି ଦିଅନ୍ତୁ ।
ସେ ଦୟାକଲେ ମୋତେ ଅମର କରିପାରିବେ କି ? ଏମିତି କିଛି ବାଟ ଅଛି କି ତାଙ୍କ
ପାଖରେ ? ଫେରେଇ ଦିଅନ୍ତି ଦେଖାହେଲେ ଦୃଷ୍ଟିଶକ୍ତି, ବହୁତ ଦେଖିଲି
ପୃଥିବୀକୁ । ଫେରେଇ ଦିଅନ୍ତି ଶ୍ରବଣ ଶକ୍ତି, ବହୁତ ଶୁଣିଲି ସଂସାରର କୋଲାହଳକୁ ।
ଫେରେଇ ଦିଅନ୍ତି ବାକ୍ ଶକ୍ତି, ବହୁତ ନ କହିବା କଥା କହିଦେଲି ଏ ଯାବତ୍ ।

ମନେ ରଖିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ମତେ ସ୍ନେହ କରିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ, କାଣିରୁଏ
ଅମୃତ ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି । ମନେ ରଖିବ ମତେ ଦୃଶ୍ୟ କରିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ,
ଯେଉଁମାନେ ମୋର କ'ଣ କଲଙ୍କକୁ ହୁଏତ ଦେଖି ପାରିଥିଲେ ବୋଲି ଦୃଶ୍ୟ
କରିପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ମଧ୍ୟ ମନେ ରଖିବ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ ହତାଦର କରୁ-
ଥିଲେ କାହିଁକିନା ସେମାନେ ମୋତେ ହତାଦର କରି ଖୁସି ହେଇପାରୁଥିବା ମଣିଷ
ଗୁଡ଼ିଏ ଥିଲେ ତ । ମନେ ରଖିବ ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିବା ଅନୁରାଗୀ/ବୈରାଗୀଙ୍କୁ,
ଶତ୍ରୁକୁ/ମିତ୍ରକୁ ଏବଂ ହାତ ହଲାଇ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଇଥିବା ବହୁ ଆତ୍ମୀୟଙ୍କୁ ।
ମନେ ରଖିବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ।

ଜୀବନଟା ସରିଗଲା ଯୁଧା ମେଣ୍ଟଇ ମେଣ୍ଟଇ । ପାଟିର ସୂର୍ଯ୍ୟାସେଟର ସୁଧ,
ଅଖିର ସୁଧା, ନାକର ସୁଧା ଏବଂ ମନର ସୁଧା ମେଣ୍ଟଇ ମେଣ୍ଟଇ । ସମସ୍ତ ସରିଗଲା
ବିଦ୍ରୋହ କରୁ କରୁ ସଂସାର ବିରୁଦ୍ଧରେ, ନିଜ ଲୋକଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏବଂ ନିଜ
ବିରୁଦ୍ଧରେ ଭିତରେ ଭିତରେ ।

ଏବେ କେବଳ ବସିଛି ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ପାଇଁ । ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ପୁଅର
ହାତଧରି ଚାଲି ଚାଲିଯାଏ ରେଳଲାଇନ୍ ଡେଇଁ ନିରୋଳା ରାସ୍ତାଟିରେ । କିଛି ଦୂରରେ
ଥିବା କଲ୍ ଭିଟ୍ରେ ବସେ । ପୁଅକୁ କହେ, ଆରେ ମୁଁ ମରିଯିବିରେ ।

ମରିଗଲେ କ'ଣ ହେବ ?

ମତେ ସମସ୍ତେ ମଣାଣିକି ନେବେ ।

ହେଁ କ'ଣ କରିବେ ?

ସେଠି ମୁତେ ପୋଡ଼ିଦେବେ ।

ତା' ଆଖି ଡଳ ଡଳ ହେଇ ଆସେ । ସିଏ ତାର କୁନି କୁନି ହାତକୁ ମୁଠା
ମୁଠା କରି କହେ, 'ସିଏ ତମକୁ ପୋଡ଼ିବ ତାକୁ ମୁଁ ମାରବ । ଗ୍ରେଟିଆ ହାତ ମୁଠାଟି
ଭିତରେ ଯେମିତି ଶହେ ପୃଥ୍ବୀ ଖୁଜି ଦବାର ଶକ୍ତି ।

ମତେ କାହିଁକି ହଠାତ୍ ବଞ୍ଚିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଆଉ ଯୁଗଟିଏ ।

ଖାଲି ତା'ର ପାଇଁ ●